

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLELET

⊕ HIT ⊕ LÉLEK ⊕ ÉRTÉK A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE MAGAZINJA

KRISZTUS SZÜLETIK! DICSŐÍTSÉTEK!

GÖRÖGKATOLIKUS
SZEMLELET
SZERKESZTŐSÉGE
VI. ÉVFOLYAM 3-4. SZ.
2019. ŐSZ-TÉL

Ára: 1000 Ft

JANUÁR

1. Sz ✦ **Az Úr körülmetélése – Nagy Szent Bazil fp.** – *Polgári újév*
 2. Cs Eü. – Szilveszter fp. – *Szabad napok*
 3. P Eü. – Malakiás pr., Gordiusz vt. – *Királyi imaórák!*
 4. Szo Vízkereszt e. szombat – Eü. – A 70 apostol, Teoktisztoz szé.

5. V Vízkereszt előtti és pünkösdi u. 30. vasárnap – Vízkereszt előestje – Teopemptosz és Teonász vtk. – (Szinklétika sza.) – **5. hang** – *Megtartóztatás!*

6. H ☩ **Istenjelenés (vízkereszt)**
 7. K ☩ Uü. – Keresztelő János pr.
 8. Sz Uü. – György szé., Domnika sza.
 9. Cs Uü. – Polieuktosz vt. – (Eusztrátiosz szé.)
 10. P Uü. – Nisszai Gergely fp., Markiánosz szé. – (Dometiánosz fp.)
 11. Szo ✦ Vízkereszt u. szombat – Uü. – Teodóziosz szé.

12. V Vízkereszt u. vasárnap – Uü. – Tatjana vtnő – (Eupraxia sza.) – **6. hang**

13. H Uü. – Hermilosz és Sztratonikosz vtk., A sínai és raithi vtk.
 14. K ☩ Istenjelenés ünz.
 15. Sz Pál rem., János rem.
 16. Cs ☩ Péter ap. bilincsei
 17. P ✦ Antal rem.
 18. Szo ✦ Atanáz és Cirill fpk.

19. V Pünkösdi u. 31. vasárnap – Makáriosz rem., Arzeniosz fp. – (Eufrozina sza.) – **7. hang**

20. H ✦ Eutim szé.
 21. K Hitvalló Maximosz szé., Neofitosz vt.
 22. Sz Timóteus ap., Anasztáziosz vt. – (Mánuel fszvt.)
 23. Cs Kelemen fszvt., Agatangelosz vt.
 24. P Xénia sza.
 25. Szo ✦ Nazianzi Gergely fp.

26. V Pünkösdi u. 32. (Zakeus) vasárnap – Xenofon szé. és tsai. – **8. hang**

27. H ✦ Aranyszájú János fp. ereklyéinek átvitele
 28. K Efrém szé.
 29. Sz Ignác fszvt. ereklyéinek átvitele
 30. Cs ✦ **A három főpap** – (Ipoly fszvt.)
 31. P Cirusz és János ingy. orv. vtk.

FEBRUÁR

1. Szo Találkozás eü. – Trifón vt.

2. V ☩ Vámos és farizeus vasárnapja – Az Úr találkozása Simeonnal – **1. hang**

3. H Uü. – Simeon és Anna prk.
 4. K Uü. – Izidor szé.
 5. Sz Uü. – Ágota vtnő
 6. Cs Uü. – Bukolosz fp.
 7. P Uü. – Partheniosz fp., Lukács szé.
 8. Szo Uü. – Tivadar nvt., Zakariás pr.

9. V ☩ **Tékozló fiú vasárnapja – Találkozás ünz.** – **2. hang**

10. H Karalamposz fszvt., Nikéforosz vt.
 11. K Balázs fszvt.
 12. Sz Meletiosz fp.
 13. Cs Martiniánosz szé.
 14. P Auxentiosz szé.
 15. Szo *Halottak emlékezete* – (Onezimosz ap.)

16. V Húshagyó vasárnap – (Pamfilosz és tsai. vtk.) – **3. hang**

17. H Tivadar nvt.
 18. K Leó fp.
 19. Sz Arkhipposz ap.
 20. Cs Leó fp.
 21. P Timóteus szé., Eusztáthiosz fp.
 22. Szo ☩ A vezeklő atyák – (Az eugénioszi vtk. ereklyéinek megtalálása)

23. V ✦ Vajhagyó vasárnap – Keresztelő János pr. fejének I. és II. megtalálása – **4. hang**

24. H Polikárp fszvt. – **A nagyböjt kezdete** – *Szigorú böjt!*
 25. K Taráziosz fp.
 26. Sz Porfiriosz fp.
 27. Cs Prokópiosz szé.
 28. P Bazil rem.
 29. Szo ☩ Tivadar nagyvértné – (Kasszián szé.)

MÁRCIUS

1. V Nagyböjt 1. vasárnapja – Az igazhitűség (ortodoxia) vasárnapja – (Eudokia sza.) – **5. hang**

2. H Teodótosz fszvt.
 3. K Eutrópiosz, Kleonikosz és Baziliskosz vtk.
 4. Sz Gerázimosz rem. – *Böjt!*
 5. Cs Konón vt.
 6. P Az amóroni 42 vt. – *Böjt!*
 7. Szo *Halottak emlékezete* – (A kerszoni fszvtk.)

8. V Nagyböjt 2. vasárnapja – Palamasz Gergely főpap – (Teofilaktosz hv.) – **6. hang**

9. H ✦ A szevasztei 40 vt.
 10. K Kodrátosz és tsai. vtk.
 11. Sz Szofróniosz fp. – *Böjt!*
 12. Cs Teofán szé. – (Dialogus Gergely fp.)
 13. P Nikéforosz fp. ereklyéi – *Böjt!* 2
 14. Szo *Halottak emlékezete* – (Benedek szé., Sándor fszvt.)

15. V Nagyböjt 3. vasárnapja – Kereszthódolás – (Agápiosz és tsai. vtk.) – **7. hang** – *Nemzeti ünnep*

16. H Szabin fszvt.
 17. K Elek szé.
 18. Sz Cirill fp. – *Böjt!*
 19. Cs Krizánt és Dária vtk.
 20. P A szávamostori 20 vt. – *Böjt!*
 21. Szo *Halottak emlékezete* – (Jakab hv. fp.)

22. V Nagyböjt 4. vasárnapja – Klimakosz (Létrás) János szé. – (Bazil fszvt.) – **8. hang**

23. H Az örömhírvétel eü., Zakariás szé. – **NAGY HÓDOLÁS**
 24. K Győző és tsai. vtk. – (Artemón vt.)
 25. Sz ☩ **Az Istenszülő örömhírvétele**
 26. Cs Az örömhírvétel ünz., Gábor főangyal
 27. P Matróna vtnő – *Böjt!*
 28. Szo ☩ Akathisztosz szombat – (István és Hiláion szé. atyák)

29. V Nagyböjt 5. vasárnapja – Egyiptomi Mária sza. – (Márk és tsai. vtk.) – **1. hang**

30. H János szé.
 31. K Hipátiosz fp.

FÜLÖP METROPOLITA

ISTENI ODAADÁS

Karácsonykor Isten nekünk adta önmagát. Minden ajándék, amely a fa alatt van, erre utal, ennek az isteni ajándékozásnak apró, csillagszóró-szokrányi fénydarabkája. Az ajándék megpillantásának öröme, a kicsomagolás izgalmas pillanatainak élvezete, a várt vagy éppen nem várt ajándék kézbevételenek boldogsága, s utána a köszönet csókja, a hála ölelése mind-mind csupán morzsányi része annak a fölfoghatatlan ajándéknak, hogy megkaphatjuk, kézbe vehetjük magát a Teremtőt, a megváltó Krisztust. S az Isten nem csak az ajándék örömteli pillanatáért adja magát nekünk, hanem azért, hogy ettől megváltozzék az életünk. Egy telibe talált ajándék óriási változásokat tud hozni. A legteljesebb, legsikeresebb ajándékozás éppen az, hogy megkaphatjuk a legnagyobbat, a legtökéletesebbet, amit már nem lehet fölülmúlni, megkaphatjuk a végtelen Istent. Ő az, aki képes megváltoztatni életünket.

Van, akit nem könnyű megajándékozni, mert nagyon nehéz kitalálni, hogy minek is örülne. Az Isten nem sokat töprengett azon, hogy mit is adjon nekünk. Pontosan tudta, kezdettől fogva tudja, hogy mire van szükségünk, hogy mire vágyunk. Még nálunk is sokkal jobban tudja. Ezért tud megajándékozni. Ezért tudja megadni a karácsony tökéletes boldogságát, mert ismer minket. Valójában ő az, aki a szívünkbe rejtette a vágyainkat, ő a gondolataink forrása, hogy ne tudná kitalálni, hogy mire gondolunk, mit szeretnénk, mire van igazán szükségünk.

De ne kertetljünk! Igazán órá van szükségünk, magára az Istenre. „A többi megkapjátok...” Annál elégedettebb egy ember az életével, minél inkább fölismeri, hogy egy a szükséges. Ha belátja, hogy Isten önmagában elég, akkor nem keres a porban egyéb örömdarabkákat. Tudja azt is, hogy mindaz, ami öröm, boldogság, meglegedettség, az az Istenben van, az Istenből jön, az valamiképp Istent hordozza. Nincs érték az Istenen kívül. Csak belül, csak az, ami benne van, ami belőle származik.

A karácsony annál boldogabb, minél inkább jelen van benne az Isten, minél érzékelhetőbb az ő jelenléte. Ezért fontos, hogy ne csak szépen legyenek becsomagolva az ajándékok, hanem az ünnepünk egész köre az Isten ölében legyen. Hadd utaljon minél több jel, dísz, forma és ének arra, aki az ajándékozásünnep forrása és célja. Minden tárgy, minden szín, minden hang juttassa azt eszünkbe, hogy velünk az Isten, hogy ő a minden.

Amikor ajándékot adunk, abban is őt követjük. Annál sikerültebb az ajándékunk, minél inkább követjük őt, mi is minél jobban figyelünk arra, hogy a másinak mire van szüksége, mi az igazi vágya, minél inkább tudjuk és értjük, hogy kicsoda ő. Ekkor tud egymáshoz közel hozni minket a jól sikerült ajándék. Akkor ugyanis találkozik az adás és a kapás öröme, az ajándékozó és a megajándékozott együtt s egyszerre örül. Mindkettejükben növekszik a szeretet, a béke és a boldogság. A figyelmetlen, hányaveti, közömbös ajándékozás ezt nem termi meg, abból csak udvarias mosolyra telik, de a szív nem telik meg tőle, az élet nem fog megváltozni, a szeretet nem fog növekedni. Az ilyen ajándékok kacatok, melyek inkább terhelik az életünket, mint előrevinnék azt, inkább távolítják az embereket, mintsem közelebb hoznák őket. Mert mi is benne vagyunk az ajándékunkban, abban mi is önmagunkat adjuk.

Akarácsony tehát az odaadás ünnepe. Isten nekünk adja magát, mi pedig őt követve szintén önmagunkat adjuk egymásnak, egymáson keresztül az Istennek. Ez a mi feleletünk az Isten odaadására, hogy mi is odaadók vagyunk. Ez nem elhatározás kérdése, ez a hitnek a gyümölcse. Odaadás nélkül nincs szeretet, nincsen ünnep, nincsen karácsony. Ha megértjük ezt, ha elfogadjuk Istent, ha befogadjuk őt, akkor fogja megváltoztatni életünket a karácsony, az isteni odaadás ünnepe.

- 1 ELŐSZÓ
Fülöp metropolita: Isteni odaadás

LÉLEK

- 6 *Kanyó Mária*: A keresztény nő tükre
9 *Ábel püspök*: Az ikontisztelet
10 *Galambvári Péter*: Az Eucharisztia szentsége a Keleti Kódex tükrében
12 *G. Gabriella*: Megérinteni az őst
14 Engedjétek hozzám a kicsinyeket! I. rész
Fülöp metropolita katekézise a gyermekáldoztatásról
17 *Papp Tibor*: Mit csinál az Isten?
18 *Szabó Tamás*: Karácsonyra készülve
20 *Szent Nikolaj Velimirovics*: Krisztus születik!
21 *Papp Szabolcs*: Szent Efraszinusz
22 *Iván Barnabás*: Boldog Gojdics Pál vértanú püspök
25 *Maklár Ákos*: Krisztus születik – dicsőítések!
26 *Polgári László*: Vízkereszt, istenjelenés ünnepe
27 *Vértessaljai László SJ*: Keresztként tud közvetíteni a görögkatolikus egyház
29 *Mosolygó Tamás*: Karácsony, az összetartozás ünnepe
30 Négy antiochiai pátriárka Budapesten
32 *Bródi-Szilágyi Icus*: Törekedni a jóra
Máriapócs adott otthont az ideai Szent Lukács-napnak
34 *Fülöp metropolita*: Mitől ébred a hivatás

EMBER

- 36 *Polyákné Tóth Nóra*: A gyóntatószékben is történnek feltámadások – Ilnáth János atyával beszélgettünk
40 *Homolya Dániel*: A sör: folyékony kenyér
42 Romákat célzó közösségfejlesztési projekt indult a Miskolci Egyházmegyében
43 Székely János püspök volt a miskolci Görögkatolikus Roma Szakkollégium vendége
44 Bemutatkozik a GDP, azaz a Görögök Debreceni Pontja
46 *Gémes Péter*: Isten áldása: Damján tábor, 2019
48 *Király András*: Szíriában szentelt templomot Fülöp metropolita
51 A görögkatolikus Trianon Tudományos konferencia a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán
52 Ferenc pápa üzenete a szegények világnapján
55 *Papp Szabolcs*: Koziba (Hozevítisz) Szent György
56 *Obbágy Lacus*: Kenyértörés, összetartozás és a tovább élő Egyház – Gondolatok az ifjúsági gyalogos zarándoklatról
60 *Szemán-Tóth Teodóra*: Ifjúság-pasztoráció 2.
62 Megújulás a szeretetben
A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia körlevele
66 *Kruppa Terézia*: Jóban sántikáltunk
Őszinte vallomás a 22+ zarándoklatról
68 *Nagy Szent Bazil*: Homília Krisztus szent születésére (Kappadókia, 378)
72 *Ivancsó Bazil*: Mária-maraton – ismét, de most másfelé
75 Új tanévet nyitott a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat

- 76 Mindszenty József Máriapócsra
79 A Miskolci Egyetem kitüntette a roma szakkollégiumot
80 *P. Tóth Nóra*: Az életet nemcsak túlélni, hanem megélni is kell – Túlélő kalandtábor Sarudon
82 *Király András*: Ne féljenek más lenni, mint a többiek!
85 *Zajác Gábor*: Beszámoló a KATTÁRS-ról
86 *Botos Máté*: XII. Piusz pápa és az 1956-os forradalom
89 Faültetési akciót hirdetett a Görögkatolikus Metropólia
90 *Polyák Makrina*: Vendégségben a Szent Illés-monostorban
92 *Király András*: A világ csodája
94 *Kovács Endre*: A család: ajándék és küldetés
96 *Szemán-Tóth Teodóra*: Mindenkit érint az abortusz?
98 *Marosi Anita*: „Téged jöttünk köszönteni...”
– Huszadik alkalommal zarándokoltak Kárpátaljáról Máriapócsra

ÉRTÉK

- 100 *Bodnár Dániel*: A fogyasztói társadalom törvényei nem a Szentírás törvényei
102 *Kührner Éva*: Az „örmény Vatikán”
104 *Ivancsó Bazil*: A Szentföld érdekességei XI.
107 *Marosi Anita*: A tiszabökényi fatemplom második élete
108 *Kanyó Mária*: Rituálék, melyek megszépítik életünket
110 1956
111 *Szabó Irén*: Az adventi koszorú hat gyertyája
112 *Terdik Szilveszter*: Egy csodatévő kegykép
sajátos ökumenizmusa – A római Lukács-ikon példája
116 *Földvári Katalin*: A máriapócsi kegyhely gondozói:
a Nagy SzentBazil Rend 4. rész
118 *Klitsie-Szabad Boglárka*: Elek apóra emlékezünk
halálának 90. évfordulóján
119 *Demkó Szimonetta*: Egy paplány naplójából
120 *Legeza József*: Könyvespolc mellett
122 *Kanyó Árpád*: Liturgikus edények IV. rész
124 *Király András*: Európában is egyedülálló görögkatolikus
múzeum épül Nyíregyházán
126 *Legeza Kata*: Mozivászon előtt
128 *Obbágy Lacus*: K, mint kívánságkosár, avagy ezt várom
a futbalszezontól
131 *Homolya Dániel*: Skócia magyar védőszentje
132 Nem csak a hívőket hozta össze a görögkatolikusok
fesztiválja Debrecenben
134 *Szemán András*: Hogyan készülnek fel a keleti keresztények
Krisztus születésének ünnepére?
136 *Terdik Szilveszter*: „Én vagyok az életet adó kenyér,
amely a mennyből szállt le” (Jn 6,51)
138 *Mincsik Veronika*: „Testileg bőjtőlven atyámfi...”
140 *Bródi-Szilágyi Icus*: Megnyitotta kapuit a Szent Lukács
Görögkatolikus Szolgáltatópont
142 „Kész az én szívem, Istenem, kész az én szívem”
Fülöp metropolita köszöntője a Keresztény Értelmiségiek
Szövetsége jublieumi ünnepségén az Országházban
144 *Lev Tolsztoj*: Pánov apó karácsonya
146 Kukta
147 *Laskay Anna*: Család és barátság
148 Ez történt

MEGJELENT A

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ

KIADÁSÁBAN, A HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE,
A MISKOLCI EGYHÁZMEGYE ÉS A NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE
EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL

KIADJA A SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS
HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA
FELELŐS KIADÓ: DR. VÉGHSEŐ TAMÁS REKTOR

HONLAPUNK CÍME: WWW.GOROGKATOLIKUS.HU
FACEBOOK.HU/SZEMLELETMAGAZIN

A SZERKESZTŐSÉG CÍME:

4400 NYÍREGYHÁZA, BETHLEN G. U. 13–19.

TEL: +36/42-597-600

TERJESZTÉSSEL ÉS MEGRENDELÉSSEL KAPCSOLATOS

INFORMÁCIÓ: KIADVANYOK@SZENTATANAZ.HU

TARTALOMMAL KAPCSOLATBAN:

SZEMLELET@GOROGKATOLIKUS.HU

SZÁMLASZÁM: 1072071-19204893-52300002

(SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA)

FŐSZERKESZTŐ: KIRÁLY ANDRÁS

FŐMUNKATÁRS: SZEMÁN-TÓTH TEODÓRA

FOTÓK: BAKOS ZOLTÁN, DOBOS KLÁRA, GERNER ATTILA,
KIRÁLY ANDRÁS, SZILÁGYI ICUS,
ZADUBENSKI NORBERT, POLYÁKNÉ TÓTH NÓRA,
SZABÓ SÁNDOR, VARGA B. BERNADETT,
TRESTYÁNSZKY CSABA

ÁRCLAT, TÖRDELÉS: PROJEKT-TEAM DTP STÚDIÓ

NYOMDAI MUNKÁK: IMI PRINT KFT., NYÍREGYHÁZA

ISSN: 1416-793X

A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ MEGRENDELHETŐ POSTÁN
A SZERKESZTŐSÉG CÍMÉN VAGY ELEKTRONIKUS FORMÁBAN
A KIADVANYOK@SZENTATANAZ.HU CÍMÉN.

RENDELÉSSEL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓ
A SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGEIN KÉRHETŐ.

NYÍREGYHÁZA, 2019

A világ egyik legnívósabb kórusversenyén remekelt a Lautitia

A Lautitia kóruscsalád
gyermekkara a 67. Polifonico Arezzo
Nemzetközi Kórusversenyen
képviselte Magyarországot,
Debrecent és természetesen
a Görögkatolikus Egyházat.

A versenyre előzetes jelentkezés után 14 kórus kapott meghívást a világ minden tájáról. Az arezzói az egyik legrégebbi és legnevesebb megmérettetés, melyen a Lautitia a gyermekkari kategóriában **I. helyezést**, a világi kategóriában pedig – felnőtt kórusok mezőnyében – harmadik helyezést ért el.

A négy kategóriában nyújtott teljesítménye alapján a zsűri döntésének értelmében a debreceni kórus meghívást kapott a verseny nagydíjért folyó küzdelemre egy orosz, lengyel, olasz és indonéz vegyeskar mellett. A verseny legmagasabb elismerését végül az indonéz kórus érdemelte ki, de a lautitiás gyerekek teljesítményét hatalmas elismerés

és szeretet övezte. Két nap alatt hatszor álltak színpadon, és a számtalan dicséző szó mellett több kortárs zeneszerző is megkereste a kórust, hogy szívesen komponálna számukra újabb műveket. A megmérettetésen jelen volt Tóth Péter zeneszerző is, akinek műveit a „monographic” programban mutatták be a lautitiások.

A kórus minden tagja hálás a Hajdúdorogi Főegyházmegye és a Szent Efrém Görögkatolikus Általános Iskola törődéséért, a Főnix Rendezvényszervező Kht.-nek a próba helyszínének biztosításáért és a rengeteg szeretetért, ami a felkészülés és a verseny során áradt feléjük.

JELEK

GYÖZELMI ÉNEKET ENEKELJÜNK MINDNYAJAN
ISTENNEK, KI MAGASSÁGBELI KARJÁVAL
CSODÁLATOS JELEKET CSELEKEDETT.

A keresztény nő tükre

ŐSZI POMPÁBAN TÜNDÖKLŐ
FALEVELEK KÖZT SÉTÁLVA
A SZÍNEK VÁLTOZATOSSÁGA
A NŐI LÉLEK SOKSZÍNŰSÉGÉT
ELEVENÍTI FÖL BENNEM.
AMIKOR MI, NŐK
A TÜKÖRBE TEKINTÜNK,
TÖBB RÉSZLETET FIGYELÜNK MEG
MAGUNKON – SZERETÜNK ITT IS,
OTT IS KICSIT ALAKÍTGATNI,
VÁLTOZTATNI, SZÍNESEBBÉ LENNI.
HOL ILYEN, HOL OLYAN KÉP
RAJZOLÓDIK RÓLUNK
ÖNMAGUNK SZÁMÁRA.
ILYEN VÁLTOZATOSSÁG
FIGYELHETŐ MEG A KÜLÖNBÖZŐ
NŐI JELLEMVONÁSOKBAN IS.

Felgyorsult világunkban a mai nőnek igen sokrétűnek kell lennie – néha már-már határokat nem ismerve. Mégis meddig? Hol húzza meg a vonalat, amelynél a sok feladat mellett még nő tud maradni? Divatos szóval szokták is emlegetni, hogy annyit kell ma logisztikázni. S emellett még fontosabb, hogy a nő hogyan tartsa meg keresztény mivoltában magát, miközben rázúdulnak a feladatok. Egyikünk ebben, másikunk abban erős, van, akinek a válla többet, s van, akié kevesebbet bír el – mindannyian talentumaink szerint.

Alapvetően a női lelket a biztonságra vágyó érzékenység jellemzi, melyet a kiegyensúlyozottság kellene, hogy áthasson. Úgy vélem, ettől válik széppé, bájosná s lelkileg is vonzóvá a férfiak számára. Eszembe jut cigány testvéreink tánca, mely kifejezésre juttatja ezeket a női szerepeket. A nő, mintegy alárendelve a férfi erősségének, enged, és finom mozdulataival érvényesíti azt a szándékát, amitől pedig a férfi válik udvariassá a tánc közben. De előfordul, hogy törekeny nőként mégis meg-edződve, kicsit „férfiasabb” vonásainkat kell előtérbe helyezni, határozottabbnak mutatkozni. Ilyenkor kell azt a határt észlelnünk, melyen átbillenve könnyedén elveszítjük női finomságunkat. Egyik kedvenc filmem a Sissi, mely igen sokrétű női mintát mutat be számunkra, akár egy személyen belül is, különböző élethelyzetekben. A film kiválóan ábrázol olyan feminin tulajdonságokat, melyek ellentétesek egymással – így tudunk azonosulni egy-egy szereplővel. Van benne bájoság, határozottság, illetudás, könnyedség, komolyság, humorosság, örömteli, bánatos vonások, érzékenység és erősség, család- és egocentrikus, szeretetlenni és birtokló jellem... és sorolhatnám a különböző vonásokat, melyeket felfedezhetünk a szereplőknél.

A Szentírást olvasva, szertartásainkon szentjeinkről hallva elgondolkodtam azon, hogy mi, keresztény nők milyen példaképeket állíthatunk magunk elé, akikben kapaszkodókat találhatunk. Nyilván vannak védőszenkjeink, de úgy gondolom, ha több példát ismerünk, talán egymás különbözőségei iránt is elfogadóbbak leszünk mi, „időnként problematikusabb” nők. Eszembe jutott egynéhány női név a Bibliából, illetve a szent életű nők, akiket szertartásainkon említünk, vagy különböző olvasmányokban találhatunk rájuk. Ezek közül szeretnék kiemelni párat, melyeket mintegy tükörként, ki-ki szimpátiája szerint, maga elé állíthat. Életük története, személyiségük, tulajdonságaik rávilágíthatnak saját életünk hasonlóságaira, illetve egy-egy jellemet vagy tulajdonságot a magunk számára is követendővé tehetünk.

Az első – számomra fontos és nem ismeretlen – az Istenszülő Szűz Mária. Példaértékű tulajdonsága alázatos engedelmessége. „Az Úr szolgálóleánya vagyok, legyen nekem a Te igéd szerint” – nem problémázott túlságosan, nem aggályoskodott, hanem igent mondott az Úrnak. Erősen hitt és bízott. A meneküléskor József-re ráhagyatkozva, rá felnézve,

– anyaként, keresztanyaként, nőként –, mindannyiunkban felébred alkotónk tervében elképzelt finomságunk, mely önkéntelenül is óvatos mozdulatokra készítet bennünket. Aggódó, óvó – néha rémületünket sem palástoló – arcunkra van írva, ha valami bajt érzékelünk. Így ábrázolódott ez Mária arcán is, amikor az eltűnt Jézust három napon át keresték.

A kánai menyegzőn figyelmessége is kifejeződik – mert észleli a bor hiányát –, de egyben határozottsága is, mert Jézusnak finoman, de kellő nyomatékkal fejezi ki kérését. Ma azt mondhatnánk, hogy a vendéglátás szervezőkészségében is igen jeles volt. Tapasztalhatjuk ezt a vonásunkat, amikor vendéglátóként mindent megteszünk, hogy aki hozzánk érkezik, jól érezze magát otthonunkban vagy egy rendezvényünkön.

Nem volt rest rokoni kapcsolatainak ápolására sem, hiszen meglátogatta Erzsébetet. Útra kelt, „s nála maradt mintegy három hónapig” – mert fontos volt számára, hogy kedvességét, boldogságát, együttérzését megossza vele. Ma a modern technika eszközei és mozgalmas világunk sokszor útzárként akadályt képeznek a személyes találkozások lehetőségei előtt. Szaladunk, nincs időnk... szétszóródva élünk... egyre többféle inger hat ránk, a különböző programok széles választékán keresztül – s mindezek miatt elhanyagolhatjuk rokoni, baráti kapcsolataink ápolását is.

Olyannyira istenszerető, engedelmes volt, hogy az Úr akaratát akkor is elfogadta, amikor Fiának szenvedését, majd halálát kellett végignéznie. Mekkora lelki erősség, önfegyelem szükséges ahhoz, hogy ne boruljon ki egy érzékeny női lélek, ha gyermekét bármilyen módon kínlódní látja. Akár számunkra az ovis elszakadás, az iskolakezdés, egy beteg hozzátartozó látványa, a megszokott munkahelytől való elválás... Mégis hite erősségében emelkedik ki leginkább, mert ha fájdalommal is, de természetes anyai ösztöneit visszafogva bízott az Atya gondviselő szeretetében, elfogadva az ő akaratát.

A másik kedvenc bibliai női alakom betániai Mária – aki félretéve „minden földi gondot”, odaült Jézus lábaihoz. Mondhatnánk Mártaként, hogy tétlenkedő volt, mert míg ő szorgalmasan tevékenykedett, Mária csak ott ült: „a legjobb részt választotta, mely el nem vétetik tőle”. Jézus tanítását hallgatni fontosabbnak tartotta, mint bármilyen sürgés-forgást. Lehetünk nagyon tiptopp háziasszonyok, logisztikázó anyák, karrierista nők... ha elfelejtjük az Istennel való kapcsolatunkat ápolni. S tudhatjuk mi kívül-belül a Szentírást, ha nem próbálunk meg úgy élni, ahogy Krisztus mondta. Magam is elgondolkodva ezen, ha abban a korban találkozhattam volna Jézussal, talán előbb előkészítettem volna mindent, amivel megkínálnám, aztán megpihenve hallgatnám őt. Sokszor mi magunk sem tudjuk, hogy Máriaként vagy Mártaként viselkedjünk. Hol a földi gondokat félretenni nem tudó Márták vagyunk, teszünk-veszünk, sürgünk-forgunk; hol pedig kimerültségeink határánál Máriaként alig várjuk, hogy Krisztus lábaihoz ülve, megnyugodva szavait igyuk – hogy új erőre kapjunk.

Az egyik atyával beszélgetve a témáról – melyben ezeknek a bibliai alakoknak kerestem az Eucharisziához való kapcsolódását –, kérdésemre ezt fogalmazta meg:

„Az Istenszülő Krisztus-hordozó, mint egy kehely, Márta az aszketika megjelenítője, aki cselekszik és tesz az Úrért, Mária pedig a misztikáé, aki szemléli az Urat, és ezzel a jobbik részt választja. Mária maga a kehely, Márta a kanál, aki cselekszik, szolgálja az Urat, Mária pedig a kendő, aki csendesen ott van az Úr mellett, figyeli és felfogja, ami lehull az Úrtól.”

benne bízva a törekeny nő képe jelenik meg. Mi tudjuk visszahúzódva, a férjünk vagy férfi felettesünk magabiztosságában bízva engedni a vezetést? Vagy inkább túlszárnyalva őket még több tudást, erős vezetői szerepet magunkra aggatva, „uralkodva” túl okosak szeretnénk lenni – mint az első nő a csodálatos Édenben? Persze ezzel nem cáfolom a kiváló vezetői képességgel rendelkező nőknek az értékes munkáját – viszont úgy vélem, hogy a női lélek érzékenysége nem párosulhat vasakarátú keménykezűséggel.

A gondoskodó női szeretet képe is megjelenik Mária alakjában. Krisztus születésének számtalan ikonján láthatjuk, milyen féltő gondoskodással tartja kézben az Isten Fiát. Amikor pici gyermeket tartunk kezünkben

A harmadik kedvencem egy szent életű nő, Egyiptomi Mária. Könyvespolcunkon kutatva találtam rá a kis rövid könyvre, amely számomra akkor olyan hihetetlen és ámulatba ejtő volt (Egyiptomi Szent Mária és Remete Szent Onúfriosz). Döbbenettel olvastam, milyen mélységből emelkedett az Istenhez. Csak gondoljunk bele, mennyire más szemmel tekintünk egy ilyen prostitúcióból élő nőre. Amikor az előítéleteink erősebbek, és úgy teszünk, mintha a mi szemünkben nem lenne gerenda... nyilván mindenkinek más a bűn mértéke, emberileg könnyen tudunk bíraskodni.

De annál sokatmondóbb, amit azután tett, hogy ezzel az életvitelével felhagyva, egy azzal szöges ellentétben levő döntést hozott: az Isten mellett. Végig szenvedve, kínok közt tépelődve, egy sivatag közepén vezetelt sok-sok éven át. Aztán amikor Zozsima sztarec rátalált, bűnbánatot tartva egyedül az Eucharisziára vágyott. Egyiptomi Mária bűnös életet élt, de volt ereje elfordulni a büntől. Óriási kirtartása évtizedes kínládásai közepette egyre erősödött.

Az előző alakok teljesen testközelben találkozhattak Krisztussal, míg ő – hozzánk hasonlóan – a kenyér és a bor színe alatt vehette magához a „hálaadás” ízét: „Íme, ez illeti ajkaidat, elvételük gonoszságod és bűnöd megtisztítatik” (Aranyszájú Szent János Liturgiája).

Miért lehet számunkra példakép egy ilyen erkölcstelen életű, majd szentként tisztelt nő? Mert ő a legmélyéről kapaszkodott Jézus kezébe. Neki olyan tette volt, ami megbotránkoztató és sokak által elítélt cselekedet. Talán számító élvhajász volt, talán szeretetéhes és szeretetet adni akaró nő, aki tudta ennek testi módszerét... de éppen az alkalmas időben tudott jól dönteni. Amikor nem tudott belépni a templomba, és meghallgatta azt a menekítő hangot, szinte saját magát számúzta a sivatag rideg magányába, hogy ott rátaláljon az egyetlen végtelen teljességet nyújtó Szeretetre. Mindannyian követünk el nőként, anyaként otthon vagy a munkahelyen, bárhol hibákat. Gyakran érezzük bűnösnek magunkat, a „Hiszem, Uram...” imádságunkat mondva: „...akik között az első én vagyok...”, s talán mi is éreztünk már taszító kezeket a templomban, amikor nem voltunk méltóak az Úr lakhelyén lenni.

Bátorságban, elhatározásban, döntőképeségben, alázatban, szerénységben, egyszerűségben, a megbocsátásban való bizalomban és lelki erősségben példaértékű számunkra a paráznság sötéttségéből Isten örök világosságába felemelkedett szentéletű.

Egy interneten talált elmélkedés részletében olvashatunk Szent Mária életéről: „Az Úr segítette ebben, mert annak ellenére, hogy heves szenvedélyek járták át a testét, soha nem gondolta, hogy örökre így marad a bűnnek egy keserű száműzetésében. Az Úr megkönyörült rajta, és jött hozzá, hogy létrejöhön ez a kapcsolat. Tehát bárki közülünk, aki lelki vagy testi szenvedélyeink rabságában sinylődünk, nekünk is megvan a lehetőségünk az Istenhez való visszatérésre, nem kell, hogy a kétségbeesés áldozataivá váljunk.” (Encsi Görögkatolikus Egyházközség honlapja: Egyiptomi Szent Mária bűnbánatmodellje)

Az elején általam említett bibliai nők közvetlenül, személyesen érintkeztek Krisztussal – míg Egyiptomi Mária azzal a lehetőséggel találkozhatott vele, amely számunkra is nyitott. Erre biztat Szocska A. Ábel püspök atya a 2019-es püspöki katekizisében: „S valóban, az Eucharisztia nem csak a Szent Liturgiának, de az egész életünknek, Istennel való kapcsolatunknak, hitünknek, minden imádságunknak csúcsa és forrása. Azért megyünk el a templomba, azért veszünk részt az isteni Szent Liturgián, hogy részesülhessünk ebből a forrásból, fölemelkedhessünk erre a csúcsra.”

Minden Szent Liturgiában az Eucharisztia által hálát adva választhatjuk szerető Istenünket, hogy aztán női tükrünkbe tekintve tiszta lelkiismerettel mondhassuk:

Az ikontisztelet

A történelem folyamán időről időre előtérbe került az ikontisztelet, annak megerősödése, de időről időre az ikonrombolás is teret nyert. Napjainkban egy igen érdekes jelenségre lehetünk figyelmesek. Az egyik oldalról egyre népszerűbb az ikonok tisztelete, azok elterjedése hazánkban. Egyre több imádságos és egyben tehetséges ikonfestő munkáit vásárolhatjuk meg. Egy-egy eredeti ikonnak nemcsak az eszmei, de az anyagi értéke is igen magas, amelyet a művész imádság és böjtölés közepette készít, és a végén egy felszentelt személy megszentelésben részesít. Mindezek arra ösztönöznek minket, hogy minél jobban megbecsüljük az ikonokat, és minél nagyobb tiszteletet tanúsítsunk irántuk. Nagyon szép és értékes ajándék is a keresztény ember számára keresztelés, elsőáldozás, esküvő vagy papszentelés alkalmával, de különböző jubileumok és egyéb ünnepek alkalmával is, amikor szívesen ajándékozunk vagy kapunk ajándékba ikonokat, és aztán ezeket az ikonokat nagy megbecsülésben részesítjük.

Ugyanakkor azt is tapasztalhatjuk, hogy egyre jobban elárasztanak bennünket a fogyasztói társadalom mérhetetlen mennyiségű, sokszor giccsebbnél giccsebb termékei, amelyek a webáruházak kínálatából a különböző üzleteken keresztül a búcsúkon árusító sátorosokon át beszerezhetők. Ez a tömegcikk-kereskedés ugyanakkor észrevétlenül hozza magával az értékes ikonok leértékelődését, valódi tiszteltüknek a megszűnését, így ezeket elsősorban már nem is a tisztelet, hanem inkább a babona övezi. Azt gondolják sokan, hogy egy-egy utángyártott, olcsó termék beszerzése és annak használata vagy az ábrázolás elhelyezése – a lakásban, autóban, traktorban, motoron, párnán, kulcstartón, pólón, édességen, italon, dísztojáson, érmén, bögrén, zsebkendőn, tetoválás, díszgyertyán, képeslapon, újságban, naptárban, és még sorolhatnánk a különböző alkotásokat, amelyek jégből, csokoládéból, homokból készülnek – majd megsegíti őket. Tévesen azt hiszik, ezek a tárgyak a pusztá jelenlétükkel valami májikus erőt hordoznak, és a bajban erőt adnak, vagy magát a bajt is segítenek elkerülni. De ez nagy tévedés! Ez nem igaz! A keresztények nem amulettként vagy

talizmánként használják az ikonokat. Az ikonok (és szent tárgyak) helytelen tisztelete is az ikonrombolás veszélyét hordozza magában. A legszomorúbb az, hogy ezek az utángyártott tömegcikk – sokszor Krisztus vagy a szentek ábrázolásával – a legméltaatlanabb helyekre kerülnek, táskák aljára, garázsok polcaira, a nem használt tárgyaink közé a szufniba, vagy a legrosszabb esetben a kukába. Ezt nem hagyhatjuk!

Számunkra, görögkatolikusok számára nagy felelősség az ikontisztelet helyes megélése és annak továbbadása, másoknak a figyelmeztetése. Ha régi, vallásos újságokat, naptárakat, szentképeket vagy pólót, párnát stb. találunk, amelyek szenteket ábrázolnak, és méltatlan körülmények közé kerültek, akkor azokat egészen el. Semmiféleképpen se hagyjuk méltatlan körülmények között maradni, mert hisszük és valljuk, hogy mindaz, amit mondunk vagy teszünk az ábrázolt személyekkel, az olyan, mintha magával a személlyel tennénk. Mert a tisztelet nem az anyagra, vagyis a festékre, a fára, a vászonra irányul, hanem arra, akit a kép ábrázol, illetve arra a szent eseményre, amelyet megjelenít.

Az ikonok (és szentképek) csak annyiban közvetítik az ábrázolt személyek közbenjárását vagy a szentháromságos egy Isten kegyelmét, amennyiben mi magunk is illő módon viselkedünk velük szemben. Ezt a II. niceai egyetemes zsinat (787) örök érvényű tanításai is megfogalmazták. Az ikonok méltó elhelyezésére elsősorban a templom, a szent edények, szent ruhák, a lakóházak és az utak alkalmasak, ahol a megfelelő tiszteletet meg lehet nekik adni. Elkészítésük tartós, jó minőségű, értékes anyagból – nemesfémekből, drágakövekkel ékesítve – deszkán vagy falakon történjék. Az ikonok nem lehetnek díszítőelemei az otthonainknak, elhelyezésüket lehetőleg egy elkülönített helyen kell megoldanunk, amely lehet egy imasarok, szekrény, polc vagy asztalka, hiszen az imádságnak és a hódolatnak lettek rendelve (ahogyan a Szent Kereszt vagy a Szent Biblia), ezért tiszteletet kell irántuk tanúsítanunk, gyertyát vagy mécses gyújtva előttük, és a Mindenható Isten áldását kérve életünkre és szeretteinkre. Így lesz méltó tisztelete az ikonoknak, és így lesz az imádságainknak is meghallgatása.

GALAMBVÁRI PÉTER

Az Eucharisztia szentsége a Keleti Kódex tükrében

Ezen írás célja, hogy közérthető formában, de mégis teológiailag szakszerűen mutassa be az Eucharisztia szentségét – elsősorban kánonjogi szempontból. Ennek érdekében a Keleti Egyházak Kánonjainak Törvénykönyvét (CCEO, röviden: Keleti Kódex) veszem alapul, ami 1991-től vonatkozik minden görögkatolikus emberre.

A jelzett törvénykönyv 30 címe közül a 16. címben található a szentségekre vonatkozó joganyag, ennek 3. fejezete szól az isteni Eucharisziáról. Az egyházjogban a törvényeket „kánonoknak” nevezzük, az Eucharisziát 20 kánonban tárgyalja kódexünk.

Az első, úgynevezett teológiai bevezető kánon (a törvénykönyvben a 698. kánon) az Eucharisztia áldozati jellegét állítja előtérbe: „Az Isteni Liturgia során a Krisztus személyében az Egyház áldozata fölött cselekvő pap szolgálata által a Szentlélek erejénél fogva az folytatódik, amit az Úr Jézus maga tett az utolsó vacsorán...” A keleti szentségi jogra jellemző, hogy a bevezető kánonokban mindig különös hangsúly esik a Szentlélek szerepére is. Ő az, aki a szentségek létesülésében és hatásában közvetlenül működik. A keleti felfogás szerint valamennyi szentség hangsúlyozottan „pünkösdi esemény”. Igazából a teremtésnek egyetlen ajándéka sincs, ami ne a Szentlélektől eredne. Az Eucharisztia szentségében is, bár a pap Krisztus személyében tevékenykedik, szolgálata csakis a Szentlélek által képes az Eucharisztia létrehozására. E fontos bevezető szempont mellett egy másik lényeges gondolat is megjelenik a 698. kánonban. Az Eucharisziában „az Egyház **hálaadással** (eucharisztia = 'hálaadás') emlékezik meg a kereszt véres áldozatáról, ezt valósítja meg, és ebben részesül mind a felajánlás, mind pedig az áldozás révén...” Az áldozás pedig egyrészt megjeleníti Isten népének egységét, másrészt építi az ő testét, ami nem más, mint az Egyház.

Közismert tény, hogy az egyházi rend szentségének három fokozata létezik: a püspök, aki a teljességét bírja ennek a szentségnek, az áldozópap és a diakónus. A 699. kánon az Eucharisziával kapcsolatban tisztázza, hogy az **isteni liturgia** bemutatására egyedül a püspököknek és az áldozópapoknak van hatalmuk. A diakónusok a liturgikus köny-

vek előírása szerint „csak” korlátozott mértékben vesznek részt az isteni liturgia bemutatásában, azaz a diakónus – természetesen – áldozópap nélkül nem misézhet. Magára az Eucharisztia kiosztására, azaz az áldoztatásra is hasonló szabályok vonatkoznak, tehát a rendes kiszolgáltató a püspök, illetve a pap, de a diakónus is az lehet, ha az adott saját jogú egyház részleges joga így rendelkezik (hogy a részleges jog pontosan mit jelent, majd később). A 699. kánon harmadik paragrafusa azt írja elő, hogy a többi krisztushívőnek is, tehát a híveknek is, tevékenyen kell részt venniük Krisztus áldozatában, amit akkor tesznek teljesebben, ha ebből az áldozatból az Úr testét és vérét is magukhoz veszik. Tehát az egyházi jog szorgalmazza azt, hogy a hívők ne csak kivülállóként, néma szemlélődőként vegyenek részt a Szent Liturgián, hanem legyenek aktívak, és ezen aktivitás leginkább abban nyilvánul meg, hogy áldoznak is. (Természetesen annak, hogy egy hívő részesüljön az Eucharisziában, lehetnek állapotbeli vagy lelki akadályai. Erről még jelen cikkben lesz is szó. Az imént ismertetett szabály csak azt szorgalmazza, hogyha ezek az akadályok megszüntethetőek például a bűnbánat szentségében való részesüléssel, gyórással, tegyünk meg mindent annak érdekében, hogy a megszentelő kegyelmet visszanyerve minden Szent Liturgián áldozhassunk!)

A Keleti Egyházak Kánonjainak Kódexe 704. kánonja leszögezi, hogy „dicséretes, ha az Isteni Liturgiát minden nap be tudják mutatni, kivéve azokat, amelyeket a pap besorolása szerinti sajátjogú egyház liturgikus könyveinek előírásai kizárnak”. Ezeket a napokat nevezzük „aliturikus” napoknak, tehát amikor a liturgikus szabályok szerint nem szabad (na) Szent Liturgiát bemutatni. A bizánci liturgikus tradícióban, melyhez mi, magyar görögkatolikusok tartozunk, ilyen aliturikus napoknak minősülnek a nagyböjt hétköznapjai (kivéve a nagy egyházi ünnepre eső napokat, például örömhírvétel). Ahhoz, hogy megértsük ennek a szabálynak az értelmét, azt kell látnunk, hogy mit okozott nálunk, magyar görögkatolikusoknál az aliturikus napok megtartásának a hagyományunkból való kikopása. Nagyon kevesen értékelik a hívek közül a nagyböjt szerdái és péntekjein végzett Előre Megszentelt Áldozatok Liturgiáját, amelynek pont az a lényege, hogy a buzgó hívek a nagyböjti hétköznapokon se maradjanak az Eucharisztia vételének lehetősége nélkül. Illetve az aliturikus napok elhagyása hozzájárul az isteni liturgia egész jelentőségének csökkenéséhez, pedig – főleg nekünk, papoknak – az isteni liturgiát mindig a maga teljességében és pompájában kellene ünnepelni.

Nálunk, görögkatolikusoknál „az Isteni Liturgiában felajánlott szent adományok a tisztán búzából való, frissen készült kenyér, amelynél a romlásnak semmi veszélye sem állhat fenn, és a szőlő terméséből készült, romlatlan természetes bor” (CCEO 706. kánon). Tehát az Eucharisztia anyaga búzakenyér és szőlőbor, melyhez kevés víz adandó. A bizánci egyház a Szent Liturgiában kovászos kenyeret használ, melynek neve „proszfora”. Ez enyhén sózott búzalisztból némi kovással készül. A proszfora felső részén mindig a kereszt jele van, melynek ágai között a „Jézus Krisztus győz” kifejezés (görög rövidítése az ΙΣ ΧΣ ΝΙΚΑ) szerepel. A jobb szimbolika érdekében az Eucharisztia ünneplésénél – amennyiben annak nincs komoly akadálya – előnyben kell részesíteni a Krisztus kiontott vérének színére emlékeztető vörösbor használatát. A keleti jog szerint – a betegek és a kisdedek eseteit leszámítva – a hívek két szín alatti áldoztatása kötelező. 1996-ban a Keleti Egyházak Kongregációja kiadott egy utasítást, ami a Keleti Kódex liturgikus kánonjaira vonatkozik. E szerint törekedni kell a „zeon” (azaz az áldozás előtt a kehelybe öntött forró víz) szertartásának mielőbbi visszaállítására is. Ezzel a pap a liturgikus ünneplésben a Szentlélek megelevenítő erejét kifejező ősi szimbólumot alkalmazza.

Már cikkünk elején utaltunk rá, hogy az a hívő vesz teljesebben részt a Szent Liturgián, aki áldozik is rajta. A 708. kánon szerint minden krisztushívő köteles magához venni az isteni Eucharisziát halálveszély esetén. Igen dicséretes ugyanezt megtennünk húsvéti időben is, amikor az Úr Krisztus az eucharisztikus misztériumot ránk hagyta. Ugyanakkor Nagy Szent Bazil szavai szerint „naponta áldozni, s így Krisztus szent Testében és Vérében részesülni az Úr szavai szerint jó és hasznos dolog... a gyakori áldozás megsokszorozott életet jelent.” Ezért mindenki – papság és hívek – éljen úgy, hogy méltó lehessen az életető Eucharisztia gyakori vételére!

A római katolikus és a görögkatolikus szentségi fegyelem között mutatkozó egyik legmarkánsabb eltérés, hogy a keleti jog az Eucharisziában való részesülést nem köti az értelem használatának előzetes elnyeréséhez. Ellenkezőleg, azt szorgalmazza, hogy a keresztség és a bérmálás szentsége után az áldoztatásra is mielőbb sor kerüljön (CCEO 697., 710. kánonok). Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a kisdedeket a keresztelésükkor meg is kell áldoztatni. (Ezzel kapcsolatban nagyon bőséges katekézis, tanítás jelent meg a közelmúltban egyházunk püspökeitől.)

Bár nagyon fontos, hogy minél gyakrabban, akár naponta részesüljünk Jézus testében és vérében, a 711. kánon előírja, hogy „aki tudtában van súlyos bűnének, ne mutassa be az Isteni Liturgiát, és ne vegye magához az Isteni Eucharisziát sem...” Hanem először részesüljön a bűnbánat szentségében, azaz győnjön meg, vagy legalábbis, ha súlyos oka van rá, és nincs alkalma a bűnbánat szentségének felvételére, indítsa föl magában a tökéletes bánat cselekményét, amely magában foglalja a bűnbánat szentségének mielőbbi felvétele szándékát is. Nagyobb probléma, hogyha olyan bűn akadályoz min-

ket a szentáldozásban, amit nem tudunk meggyónni, mert meghatározza életállapotunkat, így nem tudjuk őszintén megígérni, hogy változtatunk rajta. Ezért nem lehet feloldozni az érvénytelen házasságban élő testvéreinket, és ezért nem részesülhetnek az elvált és polgárilag újraházasodott hívek az isteni Eucharisziában (ahogy az élettársi viszonyban élők sem).

Sokszor hangoztatott tévedés, hogy a görögkatolikusoknál nincs szentségimádás. Pedig a 714. kánon megfogalmazása egyértelmű: „Azokban a templomokban, ahol nyilvános istentiszteletet és legalább havonta néhányszor az Isteni Liturgiát bemutatják, őrizték az Isteni Eucharisziát különösen a betegek számára... és a krisztushívők imádják azt a legnagyobb tisztelettel.” Az viszont igaz, hogy a keletieknél nem alakult ki külön szentségimádási szertartás, hanem a szentség imádása igen szoros egységben maradt az eucharisztikus áldozattal. Tehát a leginkább akkor teszünk eleget szentségimádási kötelezettségünknek, ha aktívan részt veszünk a Szent Liturgián, és például nagyböjtben áhitattal borulunk le az Eucharisztia előtt, a már emlegetett Előre Megszentelt Áldozatok Liturgiáján.

A Keleti Egyházak Kánonjainak Törvénykönyve azokat a jogszabályokat tartalmazza, amelyek közősek valamennyi keleti katolikus egyházban. Azokat a kánonokat, amelyek meghatározzák a több mint húsz keleti katolikus egyház saját arculatát és hitelességét, a részleges jogban kell rögzíteni. Ezért csak utal rá a Keleti Kódex, hogy „az eucharisztikus kenyér elkészítésével, az Isteni Liturgia bemutatása előtt a pap által elmondandó imádságokkal, a megtartandó eucharisztikus böjttel, a liturgikus ruhákkal, az áldozatbemutatás idejével és helyével, valamint az effélékkel kapcsolatban minden egyes sajátjogú egyház részleges jogának pontos szabályokat kell megállapítania” (CCEO 707. kánon). A Magyarországi Sajtójogú Metropolitai Egyház részleges joga még nem került kihirdetésre, így nem hatályos. Imádkozzunk azért, hogy erre minél hamarabb sor kerüljön, és majd ez által is, minden törvény közül az első, az Isten és a felebarát szeretete erősödjön életünkben!

(A cikk írásakor nagymértékben támaszkodtam Szabó Péter professzor úr *A keleti egyházak szentségi joga* című könyvére /Nyíregyháza, 2012/. Ha valaki – igen öröndetes módon – behatóbban szeretne foglalkozni a keleti egyházak szentségi jogával, jó szívvel ajánlom tanár úr szaktudományos precizitással megírt munkáját.)

G. GABRIELLA

Megérinteni az őszt

MINDEN NYÁR VÉGÉN ELKEZDŐDIK VALAMI. FOLYTATÓDIK ÉS ELKEZDŐDIK. VALAMI ÉLETÉRZÉS, HANGULAT, SPONTANEITÁS, ELŐRE NEM VÁRT ÖRÖM. NÁLUNK CSAK ÚGY HÍVJÁK: ŐSZ. CSAKHOGY NEM TUDOM, ÉN MINEK NEVEZHETNÉM MINDEZT, EZÉRT INKÁBB LEÍROM.

Szóval leírom... a gyenge, még nem gyöt-rő, inkább csak enyhe-kellemes bágyadságot hozó náthás érzést, a falusi élet szárazág égető fanyar füstszövetét a levegőben, de csupán távoli illatként. Az egyre korábban leszálló esték eleinte csak fátyolszerűen párás, majd egyre inkább köddé váló lecsapódását a talaj felett, mely lassan-lassan emelkedik mind feljebb, hogy bevonja a létezők sokaságát. Ezekon a rövidülő délutánokon rendre különös hideg szagot hoznak a szelek, s bár hasonlítanak ezek az aromák a közelgő hóéra, még nem a telet sejtetik, hanem a halódó, lehulló levéltömegek utolsó életjelét a fágakon, de leginkább már a földön. Ahogy az eső, a dér, a ködpára és a déli napfény együttes hatására összetapadnak, eggyé válnak, pusztulnak, s a maradék kevés növényillatot, ami áprilisban kinövesztette őket a rügyekből, most kivetik még utoljára a levegőbe. A levelek búcsúajándéka ez az illat. Nem a virágoké, hanem a zöld színtestekből fölépülő fonatok, erezetek, szálak sárguló, piruló, majd barnuló játékának pompás aromavilága. Persze jönnek a virágok is: krizantémok, dália, árvácskák vidám-komor ágyásai a falusi házak udvarán, az utcák betontartóiban, a parkokban és a temetőkben. Október végén már ajándék, ha pazarul fogad ez a látvány, mert ilyenkor a hóhelyek mikroszerkezetéhez annyira hasonlatos dércsillám kövesíti meg, majd hullatja le a szirmokat. Különösen látványos jelenség ez a szűzfűhöz krizantémokon, ahogy a szirmok töve kávészínű „rozsdásodik” és szétporlad. Az ő haláluk is búcsúillat. Nem a zöld-sárga-barna zamatok égbe kiáltása ez már, hanem a fanyar őszi virágok jellegzetes illatharmóniájának keveredése a léggel.

Ám nemcsak a növények és a füst, hanem a ködpára is bír illatanyaggal, és talán ez az, ami leginkább emlékeztet a tél szagára, és persze a dérre – a harmatnak ez a fajta hideg változata, ami a reggeli tejüvegszerű ablakon át kipillantva a kertekre, már az adventi, karácsonyvárá, boldog és kifejezetten gyermekkorhoz kötődő decemberek első hólátványát juttatja eszünkbe. A szív ekkorra már túl van

a természet emésztődése felett siránkozó, meg az élet rövidsége felett búsongó vagy gyakorta csak szorongó óráin, és immár a kinti zúzmaraszálkákban is megleli a szívet melengetőt, az

örömtelit. A kerek gerezdekből álló sütőtököt a sárga, az okker, a barna, a drapp, a narancs, a vajszín, a szürke és a khaki megannyi árnyalatában. Élvezet hámozni a hasábokra vágott szeleteket, kibelezni a nyúlós magházat, s a sütőben látni, mint aszalódik, melegszik, sül és égett fedőréteggel terjed az édeskés illat meg az ételgőzzel szivárgó langy a lakásban: az otthon, az otthonérzet, a béke és megnyugvás melege. Narancsszín, vörösesbarna széle a szeletkének, meg az aranyszínű, folyó gyantás nektár látványa, amint csorog alá a kanálról, és a parányi diószilánkok kesernyős íze. Ízek, vitaminok, színek, látványok, melegség, aromák, szürkébe hajló bronzszínű délutánok, tejszerű ködsáv a kerteken kora reggel és a sötétség leszálltával, félkopaszon,

sárgán, téglaszínűn bólogató fák, dércsípte bogycskák: narancsszín, fakósárga, piros, kék... Ökörnyálas gesztenyefák, pattanó burkok, kesernyős illat, füstfanyar légáramlatok, szelídgesztenyék, termésdiszek... Hát, ezeket akartam leírni.

Meg a teafüvet a bögre alján, ahogy a forralóban lobogó víz rácsobog, gőze száll erre-arra, amerre útja engedi, s már oldódik is a ciklámen alkaloid, megfesti a vizet, élénkpirossá, meggyszínűvé varázsolja, s tovább párolog az immár rózsaszín pára. Ikrás akácméz csobban a kerámia alján, míg a citrom savanyú-élénkítő cseppjei meg a narancs édeskés illata járják át a levegőt, a trópusi égőv szabadságát lopva be a novemberi délutánok fészekmeleg világába. Meggy, fahéj, vanília, szegfűszeg, mangó keveréke elegyedik a citrusok illatával.

Így ül le bögrével a kezében a nappaliban. Ha esős a délután, áztató, nyugtató, apró cseppekben gyengéden hulló, finoman koppanó őszi eső öleli körbe a természetet, és vele a lelket. Ez nem a nyomasztó, nem a depresszióba taszító borús, hanem a szellemet tisztító, nyugalmas délutánok hangulatvilága. Ilyenkor a szív kellemes, andalító melankóliába vonul el. Nem szomorú, nem szenvedést rejtő érzelmi állapot ez, hanem egy lecsendesedett, kis időre megállított idő, melyben a lélek képes elfordulni a hétköznapi feladatok monotonitásától, a megszokott tennivalók, kötelességek és biológiai szükségletek automatikus sokadalma elől, s megnyitja önmagát a magasztosabb, fennköltebb, a lét tágabb összefüggéseit fűrkésző gondolatoknak. Költeményeket, aforizmákat,

naplófeljegyzéseket, leveleket olvasgat vagy épp ír. Nem doktori disszertációk tudományos szigorral írt eszmefuttatásait, nem is ezoterekus álbojcsességeket, de Rilket, Pilinszkyt, Kierkegaard-t, zsoltárokat. Közben teát kortyol, tovább olvas, majd kipillant az ablakon, s a legnagyobb nyugalommal konstatálja, hogy kint változatlanul hull az áldott permet.

Míg más délutánokon süt a nap, és ez a bágyadt ragyogás, ez az óarany-bronzos sugárzás sokkalta tud szívszorítóbb lenni, mint a piszkosfehér kupolával fedett ég. Ám a lélek ekkor sem mindig húzódik magányba, erőre kap és gondolkodik. Számba veszi, amiye van: mennyi minden termett a földből, s hogy milyen kegyes még most is az időjárás, ha engedi, hogy néhány órára le vessük a kabátunkat egy ligetben. Elgondolkodik és örül, mert elégedett, és derűs szívvel tekint a jövőbe, az ősz maradékára, mint nyolcvan év felett minden napra, amit még erőben tölthet.

Ám vannak másmilyen napos délutánok is. Ekkor nem is az ilyenkor szokványos életérzések, nem a közhelyesnek számító elmúlás-fájdalom facsarja a szívet, de sokkal kifejezettebben a „soha nem volt és már soha nem lesz” gyötrelme.

„Soha nem lesz” – nem is a ránk szabott idő rövidsége miatt, hanem mert ezt az ítéletet mérték ki nekünk az idő kezdete előtt. Nem tudhatjuk, honnan is tudhatnánk, miért épp ezt a „soha nem lét”-et mérték ki, meglehet, hogy csak értelmi felismerésünk csekélyke szabad területe nem enged láttatni tovább – lehet,

hogy eleve nincs tovább. De az biztos, hogy egy efféle november eleji délutánon, mikor a napfény az évszakhoz képest csalafintabb világozással árasztja el a levéltörmelékeket, az ember szűknek és szorítóknak érzi saját életét, s benne minden lehetőséget, amit tartogat. S hogy még ezek a lehetőségek is annyi, de annyi mindentől függenek: idegen akaratoktól, határidőktől, adminisztrációtól, mások egészségi állapotától, anyagi helyzetétől, politikától, jogszabályoktól, időjárástól, fizikai törvényszerűségektől... és ez a mérhetetlen szűkrezabottság soha máskor nem nyomja meg úgy a lelket, mint egy novemberi délután kettő és három óra tájban. Egészen addig kitart ez az állapot, míg az aranyló órák a falevelekhez hasonlóan el nem veszítik életteltségüket, meg nem barnulnak, s válnak eleinte rézszínűvé, majd be nem rozsdásodnak, s lassacskán, mégis kérlelhetetlenül hamuvá nem porladnak: galambszürke, majd elefántcsontfekete jelenné. A lakásból nem érzékelhető ilyen tisztán ez a folyamat, csak a rozsdásodás úgy-ahogy, de a porladó sötét néha szürke, néha éjfék árnyalatai nem rajzolódnak ki a mesterséges fényből. A lezuhanó este, mint hirtelen leszádkadt redőny megsemmisíti a nappalt, mintha már akkor véget érne egy nap, s már semmi érdemét nem tartogatna. Semmi munkát, semmi találkozást, semmi meglepőt – csak a lefekvéshez készülődés lusta nekiszánását, a pihenést követő nap reményét –, hátha történik majd valami új, amiért ezen az estén még remélni érdemes, és kitarítani a fogmosásig, a tusolófüggöny elhúzásáig, az ágyban az álom elérkezéséig.

És még valamit: Az ősz boldogító ragyogásán átfénylik a gyermekkorból megmaradt és az emlékek mélyén borostyánná konzerválódott karácsonyok naiv öröme, a még semmit nem váró, és épp ezért, talán tényleg csak épp ezért mindennek örülni tudó elme. Igen, átfénylik, hisz a lankadó, aszalódó levélmintázatok pedrődő szélei azt sejtetik, azt a bizonyosságot vetítik előre, hogy a lassacskán így megkopaszodó faágak egészen lemeztelenednek, hogy aztán pergő, lisztfinom, fehér szemcsék takarják be ragyogóan hideg tisztasággal. És ez a tisztaság nem csupán a természet rendje szerint való. Hiszen e kristályos égi lehet, miként a zúzmaracillámok, a Megváltó érkezését készítik elő, kitarakítva mintegy a világot, megérintve, meghintve a fákat az angyali lehetéssel, mely a hőmérséklettel kölcsönhatásba lépve ráfagy a gallyakra, a törzsre, hogy aztán a jászolnak való deszkákat simára gyalulják belőlük. Nos, ezért az ősz szégyenlősen, magába fordulóan hordozza a decembert, s ez által hordozza a karácsonyt is. Ez a várakozás tagadhatatlanul az ősz legnagyobb reménysége – olyan intenzív, hogy egyszer csak bőjtje magasztosul. Nem a kassza előtt kigyózó sorok dühödt-gyötrelmes várakozása, hanem a menyasszony édes türelmetlenségéé, melynek minden pillanatát áthatja, akár egy lédús, mézízű körte, a völegényvel való majdani találkozás gyönyörűsége.

Mert az az egyedüli bizonyosság, hogy eljön.

Magyarország legnagyobb férfiközössége, a Férfiak Klubja harmadik alkalommal osztotta ki a Gránit Oroszlán Példakép díjakat.

A győztesek – apa, férfi pedagógus, mester, közéleti és felelős üzletember példakép kategóriában – a férfiak világnapja előestéjén, november 18-án elegáns és egyben megható gálaünnepségen vehették át az elismeréseket. A kitüntetéssel olyan férfiakat emeltek ki, akik a jövő generációit építik, akik élen járnak az értékek örökítésében, példamutatásban, nevelésben.

Terdik János
debreceni szervezőelkész atya
az „Apák zarándoklatának”
magszervezésével vívta ki
a zsűri elismerését.

Az Eucharisztikus Kongresszust megelőző évben, 2019-ben a püspök atyák három írást jelentettek meg, amelyekben elmagyarázzák a kisdetek áldoztatására vonatkozó egyházi tanítás lényegét és annak gyakorlati szempontjait. Folyóiratunkban ezeket tesszük közzé folyamatosan.

Engedjétek hozzám a kicsinyeket!

Fülöp metropolita katekézise a gyermekáldoztatásról

Krisztus Urunkban különleges érzékenység élt a kicsinyek, a gyermekek, a gyengék és kiszolgáltatottak iránt. Ez természetes is, hiszen benne Isten szeretete nyilvánult meg. Annak a teremtő Istennek a szeretete, aki bűnbeesése után sem hagyta magára az embert, aki prófétákat támasztott, hogy türelemmel tanítsa népét, aki gyengéden tekintett erre a népre számtalan hűtlensége ellenére. Az Ószövetség Istenét gyakran láttatják szívtelen Istennek, bosszúállónak, kegyetlennek, ezek azonban mind téves képek, csak felszínes megfontolások eredményei. Az Ószövetségben is az Újszövetség Istene szól: az utóbbi szövegeiben az emberarcú Jézus miatt jobban kivehető, amit aztán a teológus szentíró, János apostol le is ír: Isten a szeretet. Viszont magától értetődő, hogy az Ószövetségben megnyilatkozó Isten sem lehet más, mint Jézus Krisztus Istene, aki úgy szeretete a világot, hogy egyszülött fiát adta érte (Jn 3,16). Ezért a Biblia olvasásakor is ezzel a szemmel, ezzel a szívvel kellene olvasnunk a szövegeket, hogy eleve tudjuk, a szeretet Istene szólal meg benne. Ezen szövegek olvasása vagy hallgatása esetén sohasem az a legfontosabb, hogy mit mond Isten a prófétának, mit mond a királynak, mit mond a katonának, mit mond a népnek, hanem mindig az, hogy ezeken keresztül mit mond a ma emberének, mit mond nekem.

Ha a legfontosabb igazság a Bibliában is, hogy Isten a szeretet, s még személyesebb megfogalmazásban: Isten szeret, szeret engem, és azt várja tőlem, hogy én is szeressem őt és felebarátaimat, akkor az első pillantásra érthetetlennek, kegyetlennek tűnő részek is egészen más

jelentést kapnak. Kiderül, lassan kibontakozik az Istent szerető ember előtt, hogy az emberszerető Isten milyen üzeneteket küld ezen szavakon, ezen történeteken keresztül. Ha Ábrahámot a szerető Isten szólítja meg és hívja ki atyja házából és családjá köréből, s küldi őt a teljes bizonytalanságba, ha a szerető Isten látogatja meg ítéletével Szodomát és Gomorát, ha a szerető Isten kéri a saját gyermek föláldozását, akkor erősebb bennünk az a késztetés, hogy fogjuk fel ezeknek az igen nehezen érthető részeknek a mélyebb tartalmát, mint hogy hamar rámondjuk, aki ilyet mond, ilyet tesz, az nem szeret.

A Teremtés könyvétől kezdve a Jelenések könyvéig végighúzódik a szerető Isten üzenete, aki nem akar mást, mint megértést, befogadást, elfogadást. Az istenkereső ember legbenső tapasztalata, hogy méltatlansága ellenére is az Isten elfogadja, befogadja őt. A megtérés kettős élménye ez: egyrészt ráébred az ember a saját bűnösségére, Istennel szembeni méltatlanságára, másrészt egyszeriben földerül számára, hogy ennél a sötétségnél is nagyobb az Isten irgalma, megbocsátó szeretete. A hiteles Isten-tapasztalat ismertetőjele az a fölismerés, hogy Isten senkit nem taszít el, a bűnöst éppen úgy magához fogadja, mint az igazat. Sőt, éppen ebből a tapasztalatból rajzolódik ki az az emberi gondolkodás számára ellentmondásos igazság, hogy a bűnösökre nagyobb irgalommal tekint, mint az igazakra: „Nem az igazakat jöttem hívni – mondja Jézus –, hanem a bűnösöket” (Mt 9,13). Ez már az Ószövetségben is igaz volt, ahol Jahve kijelenti: „Isten nem azt nézi, amit

az ember. Az ember a külsőt nézi, az Úr azonban a szívet” (1Sám 16,7). Aki igaznak látszik az emberek szemében, az lehet, hogy méltatlanabb Isten előtt, mint az emberek által megvetettek: „Azt választotta ki, aki az emberek számára megvetett, a semminek látszókat, hogy megszegyenítse azokat, akik valaminek látszanak”; „ami a világ szerint gyönge, azt választotta ki Isten, hogy megszegyenítse az erőseket” (1Kor 1,28.27). Más tehát a szeretet optikája, más a szeretet logikája. Megszegyeníti az emberi okoskodást. Ha az ember a szeretet szemével kezd nézni és látni, akkor egészen más világ tárul a szeme elé. Akkor nyílik meg neki igazán a Biblia, akkor válik számára olvasókönyvvé a világ, amelynek minden betűje Isten szeretetéről beszél.

„Engedjétek hozzám a kicsinyeket” – mondja Jézus. Éppen azért kellett ezt mondania, mert az okoskodó tanítványok nem akarták engedni. Még a szemrehányást is megérezhetjük a szelíd Jézus e szavai mögött, hiszen hozzá is teszi: „Ne akadályozzátok őket, mert ilyeneké a mennyek országa” (Mk 10,14; Lk 18,16; Mt 19,14). Tehát ezek a kicsinyek közelebb is állnak hozzá, közelebb vannak az Isten országához. Nyilván nem a saját érdemeik miatt, hanem az Istentől kapott lényüknek köszönhetően. Ezen a ponton is megakad az emberi logika, mert ráébred, hogy az isteni közelséget nem érdemekkel lehet megszerezni. Mindez nem teszi fölöslegessé az erőfeszítést, mégis egészen más megvilágításba helyezi. Az embernek törekednie kell az Isten megismerésére, az Isten megközelítésére, az Isten befogadására, de vannak, akiknek ez ingyen megadatik. Tegyük hozzá, mindnyájan ilyenek vagyunk, ilyenek voltunk, hiszen mind, akik most e megfontolásokkal vesződünk, valamikor voltunk mindent elfogadó, ártatlan gyermekek. Tehát nem annyira az igazságot, a jogosságot kell keresnünk, mint inkább az Isten ingyenes és érdemtől független szeretetét kell csodálnunk. Ha ez a szemlélet kellő helyet kap, akkor átértékelődik bennünk mindaz, amit Istenről és a világról emberileg gondolnánk. Életfeladataink egyike, ha nem a legfontosabb, hogy megtanuljunk Isten szemével látni. Az ő szerető szemével szemlélni a világot, benne az embert és természetesen önmagunkat. Így juthatunk el az ingyenes szeretetre, melyet a földhöz ragadt gondolkodás embernek olyan nehéz fölfognia.

Engedjétek hozzám a kicsinyeket – szól hozzánk is az Úr –, és ne tiltsátok el őket tőlem! Hányszor fölülkerekedik ez egyszerű buzdításon az emberi okoskodásunk, s találunk számtalan érvet, hogy miért ne hozzuk el mégsem a kisgyermeket a templomba. Másokat – vagy lehet inkább minket – zavarhatnak, nem is értik, ami ott folyik, az állandó

fegyelmezés miatt csak ellenszenvessé válik nekik a templomi légkör, és sorolhatnánk még a kibúvókat. Mindezek valós nehézségek, amelyekkel a családoknak, de a papoknak, híveknek is valóban meg kell küzdeniük. De erre a legrosszabb megoldás az, hogy a „békeség kedvéért” otthon hagyjuk a gyermekeket. Egyrészt életünk legfontosabb részét nem osztjuk meg velük, másrészt az ő életük legnagyobb lehetőségétől – Isten közelségétől – fosztjuk meg őket. Ha megtanulunk az ingyenesen szerető Isten szemével látni, akkor nem a fölmerülő akadályokat vesszük észre, hanem túllátva azokon fölismertjük, hogy nincs fontosabb a gyermekek számára annál, mint hogy egyre közelebb kerülhessenek a mi Urunkhoz, Istenünkhöz.

Mindebből további megfontolások is fakadnak. Ha gyermekeinknek a táplálkozáson, ruházaton, személyiségformáló játékaikon túl a lelkük gyarapodását is meg akarjuk adni, akkor az is fontos, hogy a templomban úgy tudjanak jelen lenni, hogy az ottani életbe, az ott folyó imádságba is minél jobban bekapcsolódjanak. Tehát nem elég csak elvinni és erőnek erejével ott tartani őket a templomban. Meg kell találnunk a módját, hogy otthon érezzék magukat benne.

Nyilván nem tekinthetünk el attól, hogy másra van szüksége a gyermeknek, és másra a felnőttnek. Nem vagyunk egyformák. Ha jól meggondoljuk, mindenki másként, a személyiségének megfelelően vesz részt a szertartásokon, veszi ki részét abból. Másként van jelen a gyermek, az ifjú, a felnőtt és az idős ember. Másként fogja föl a hallottakat és eseményeket a férfi és a nő, másként a családos és az egyedül élő, másként a jól kereső vállalkozó és másként az álláskereső. Másként a tanár, a zenész, az orvos, a köz- és mezőgazdász. Mindenki a maga ismereteinek, felfogóképességének megfelelően hallja meg és fogadja be az elhangzott tanítást, a fölhangozó énekeket, a templomban történt eseményeket. Ezeket a különbségeket sem minősíteni, sem egymásnak alá- vagy fölé rendelni nem lehet. Még azt sem mondhatjuk, hogy az okos ember többet fölfog, mint a tudatlan, a felnőtt jobban megérti, mint a gyermek. Ki-ki annyit fog föl, annyit ért meg, amennyit képes, amennyire akkor neki szüksége van.

A kicsinyek esetében, minthogy nekik életük elején elengedhetetlenül szükségük van a szüleikre, az Isten szeretetének befogadásához is óriási szükségük van rájuk. Nélkülük el sem tudnak jönni a templomba, nélkülük oda sem találnak a templom kapujához, de a lelki élet bejáratához sem. Kettős felelősségük van tehát a szülőknek. Mindent meg kell tenniük a maguk lelki gyarapodásáért, de a gyermekeikért, a rájuk bízottakért is ők a felelősek, hogy részesülnek-e az Istentől nekik szánt ajándékokban, avagy emberi okoskodások miatt távol tartják őket ezektől. A fentiekből könnyen lesűrhető, hogy többet jelent Isten ingyenes szeretete, mint az emberi megfontolások. Nyissuk meg tehát az utat gyermekeink előtt! Értsük meg, hogy nekünk is szól, erre is vonatkozik Jézus fölszólítása: „Engedjétek hozzám a kicsinyeket, és ne tiltsátok el őket tőlem!”

Ha szóltunk a templom jelentőségéről, szólunk kell annak legértékesebb kincséről is, az Eucharisziáról. Az isteni Szent Liturgián minden fontos szerepe van: az éneknek, a himnuszok szövegeinek, az imák tartalmának, a pap tanításának, még a liturgikus mozgásoknak is, de mindezek eltörpülnek, pontosabban szólvá szolgálóleányokká válnak a legeslegfontosabb, az egész liturgia csúcspontja mellett, amelyért az egész liturgia kialakult, amelyből minden ima és Isten-kapcsolat források: ez pedig az Eucharisztia. Az újkori teológia így fogalmazza meg: csúcs és forrás. S valóban, az Eucharisztia nem csak a Szent Liturgiának, de egész életünknek, Istennel való kapcsolatunknak, hitünknek, minden imádságunknak a forrása és a csúcса. Azért megyünk el a templomba, azért veszünk részt az isteni Szent Liturgián, hogy részesülhessünk ebből a forrásból, fölemelkedhessünk erre a csúcra. Nem

maradhatunk távol, amikor a diakónus, vagy ha az nincs jelen, akkor a pap fölszólít minket: „Istenfélelemmel, hittel és szeretettel közeledjétek!” Ez a liturgikus fölszólítás akár állandó életcélként is fölfogható: folyamatosan közelednünk kell istenfélelemmel, hittel és szeretettel az Istenhez. Közelednünk kell, s egyre közelebb kell vinnünk hozzá gyermekeinket. S nem csak őket, hisz mindnyájan sok emberért vagyunk felelősek. A ránk bízottakat is egyre közelebb kell segítenünk Istenhez. Szóval, például, de még inkább a szívünkkel. Ha szívünkben hordozzuk azokat, akiket szeretünk, akikért felelősek vagyunk, akkor a mi Istenhez közeledésünk során titokzatos módon ők is egyre közelebb kerülnek hozzá.

De gyermekeink, főként a karon ülő kisdedek esetében ennél többről van szó. Őket fizikailag is hordoznunk kell, testi értelemben is közelebb kell vinni őket Istenhez. Ránk van szükségük ahhoz, hogy rendszeres templomba járók legyenek, fizikailag is segítenünk kell őket abban, hogy az isteni szent titkokban részesüljenek. S ehhez nemcsak a lábunkra és a karunkra van szükségük, hanem – éppúgy, ahogy a másokért végzett imádságban – a szívünkre is. Gyermekeinket a szívünkön keresztül tudjuk Isten közelébe vinni. A gyermek a szülei szemével látja a világot, a szülei gondolkodásával értelmezi azt. A saját látásunkat kell megtisztítani, Isten látásához igazítani, ha azt akarjuk, hogy ők is tudjanak Isten szemével, Isten szeretetével látni. A gyermek a szülei bőrén keresztül érzékeli mindazt, ami a templomban történik. Minél fontosabb nekem a liturgia, annál fontosabb neki is. Minél természetesebb, hogy nem élhetek templom nélkül, annál természetesebb lesz neki is. Minél erőteljesebben épül az életembe a vasárnapi templomi ünneplés, annál kitörőhetlenebbül rögzül az ő lelkében, az ő életében is.

Még inkább igaz ez az Eucharisziára. Minél fontosabb nekem ez a forrás, annál jobban szomjazza ő is. Minél jobban vonz engem ez a csúcs, annál inkább akar eljutni oda ő is. Gyermekeink eucharisztikus nevelése a saját lelki életünk ápolásával kezdődik. Minden bizonytalanságunkkal

tal tapasztalt jelenség – amikor a szülő a szentáldozásra a gyermekével érkezik, és részesül a szentségben –, hogy az a csöpp baba, anélkül hogy tudná, mi történik, édesanyját, édesapját látva önkéntelenül kitérte a száját. Ha ez a szülő számára Istenből táplálkozás, akkor a gyermek számára is az. A gyermek még nem fogja föl, hogy neki táplálékra van szüksége, de azt érzi, ha éhes, és ezt jelzi is. Ekkor még nem tudja, hogy neki Istenre van szüksége, de érzi. Minthogy azonban a testi szükségletek a felnőttéknél is igen erőteljesen jelentkeznek, s a lélek nem jelez ilyen erőszakosan, pontosan így van ez a gyermekeinknél is. A testi táplálékért igen erőteljes, figyelmen kívül nem hagyható hangjelzést alkalmaznak, a lelki szükséglet esetében azonban csak egészen kifinomult jelzés mutatkozik. Mi ez? Az érzékeny szemlélő észreveszi a gyermek csodálkozó tekintetét, ahogyan egy bizánci pompával megünnepelt szertartásba bekapcsolódik. Ha nincs ilyen élménye, senkinek sem szól, hogy erre vágyik, csak évek, netán évtizedek múlva mutatkozik, hogy a templomi események nem épültek be az életébe, felnőtt fejjel azt gondolja, meg tud ő lenni e nélkül is. Nem túlzás azt mondani, hogy felnőtt gyermekeink hitélete ezekben a kezdeti években dől el. Miként az emberi személy szeretetképesége is ekkor épül föl, attól függően, hogy mennyi és mennyire egészséges szeretetközegben élhet, éppen így a szeretetlátása is ekkor formálódhat ki. Hogy felnőttként tudja- és akarja-e Isten szemével, a szeretet szemével látni a világot, az kisdéd korában dől el.

A szentáldozásban részesülő szülő karján lévő kisdéd nyitott szája látán a zoltárvers juthat eszünkbe: „Csak tartsd ki a szádát, és betöltöm azt!” (Zsolt 80,11) S nyilván nem akármit adhatunk a gyermek szájába. Azt akkor ő ugyanazzal a céllal nyitja ki, mint az édesanyja vagy édesapja. Ugyanazt akarja, mint ő, ugyanarra vágyik, mint a szülője. Ki tagadhatná meg tőle? Fontosabb-e ekkor az emberi megfontolás, hogy „még nem érett rá”, „még nem érti meg”, „még nem tudja, mit történik ekkor”? Vajon ki érett rá? Ki érti, ki érdemli meg ezt a fölfoghatatlan titkot? Talán mondhatjuk, hogy épp ezek az ártatlan csecsemők, akik még bünt nem is tudnak elkövetni, akik számára Isten léte és szeretete a világ legtermészetesebb valósága – föltéve, ha ezt a szülei is így gondolják –, ők azok, akik leginkább érdemesek arra, hogy belőle részesüljenek.

„Engedjétek hozzám a kicsinyeket, és ne tiltsátok el őket” – a mi Urunk nyilván nem a kisdedek megáldoztatására gondolt ezekkel a szavakkal. De hogy minden módon igyekeznünk kell ezt teljesíteni, az nyilvánvaló. Ebben a legnagyobb, leghatékonyabb lehetőség éppen az Eucharisztia. Nincs ok, amiért ne adhatnánk meg nekik. Táplálnunk kell őket nemcsak testileg, de legalább annyira lelkileg is. Hiszen nemcsak testileg, de lelkileg is fejlődniük kell. A lelki fejlődés nem lehet az értelem függvénye. Ha így volna, a szentség egyenes arányban állna az értelmi képességgel. De nem Einstein volt a legnagyobb szent, hanem sokkal inkább a kicsinyek, az egyszerűek közül kerültek ki Isten szentjei. Ilyenek a gyermekeink is, Isten szentjei. Adottságunknál fogva már (avagy még) szentek, s elsősorban a mi felelőségünk, hogy azzá is váljanak.

Ha erre törekednek a szülei, akkor erre fognak törekedni ők is. Élünk az Eucharisziával, és tápláljuk őket is ezzel az isteni ajándékkal. Az Eucharisztia Isten élete bennünk. A gyermek a szülő szemével lát, nekünk pedig Isten szemével kell látnunk. Föl kell fedeznünk Isten szeretetét mindig mindenben, akkor gyermekeink ebben a magától értetődő, természetes szeretetben fognak fölnövekedni, ebbe fognak beléni.

Ne csak engedjük,
hanem vigyük gyermekeinket egyre közelebb Istenhez!

PAPP TIBOR

Mit csinál az Isten?

„Vajon, mit csinál az Isten egész nap?” – tipikus gyermekkérdés ez, mely a gyermeki kíváncsiságból ered. Bizonyára sokan hallották már ezt, és biztosan álltak meg közülünk is tanácstalanul a kérdés előtt. Talán azért olyan nehéz választ adni, mert a felnőtt keresztények is csak nehezen jönnek ki vele. S ha ezt a kérdést valaki felteszi, akkor rögtön elárulja, hogy tulajdonképpen helytelenül gondolkozik Istenről. Mert ez a kérdés azt árulja el, hogy az Istennel való kapcsolatában valami nincs rendjén, hogy Istent nem úgy fogja fel, mint életének szerves részét. Mert ekkor lehet az embernek az a benyomása, hogy Isten unatkozik, mert tényleg, mit is tehet ő egész álló nap?

Manapság nem ez a legelterjedtebb istenkép? Simone Weil szerint az igaz Isten megismerésében az ember legnagyobb akadálya egy hamis istenkép. Isten a világtól távol lévő, a túlvilági, aki a mennyben lakik fölöttünk, és aki, ha csak lehet, hagyjon minket békén itt a földön. Legfeljebb az emberi élet határeseiteiben kap szerepet: a betegségben, a szenvedésben, az öregségben, a balesetekben vagy a halálban. Egyébként úgy tűnik, nincs helye az életben, a hétköznapiakban. S innen már csak egy lépés a következő kérdés: létezik egyáltalán az Isten?

Érthető a kérdés. Mert aki csak egy elvont, a világtól távoli Istenben hisz, az olyan ember, aki csak azért nem ateista, mert nincs rá ideje. Azért az érzésért, hogy Isten nincs jelen a világban, nem az Isten a felelős, hanem egyedül az ember – ez a karácsony szabadító és kihívó örömhírének a lényege. Mert a karácsony nem egy távoli Istent állít elénk, hanem egy rendkívül föld- és emberközelit – egy olyan Istent, aki nem ragaszkodott istenségéhez, hanem kiüresítette magát és hasonló lett hozzánk, külsejét tekintve olyan volt, mint egy ember.

Azt hirdeti a karácsony, azt fejezzük ki ezen az ünnepen, hogy mi, keresztények olyan Istent imádunk, aki védtelen gyermek, aki szegény, aki kivetett.

Nagy kihívás mindnyájunknak, hogy karácsonykor megkérdőjelezzük istenképünket, sőt hogy leromboljunk minden eddigi okos, kultivált, elismert istenképet, mindenekelőtt a távoli és elérhetetlen Istenről szólót. Karácsonykor Isten olyannyira testközelebe került, annyira emberre lett, hogy azt hihetnénk: megszűnt Istennek lenni. Mégis: az emberlét mélységeiben nyilatkozta ki magát mint Isten. Egy svájci költő így foglalta össze a karácsony lényegét: **karácsony az a pillanat, amikor Isten a születés sírásában összetörte az istenképeket.**

Kedves Olvasóink!

Amint bizonyára észrevették, a nyári lapszám után most, karácsony előtt jelent meg következő magazinunk. Az őszi szám nem marad ki, hanem ezúttal a télivel együtt jelenik meg ebben a dupla terjedelmű kiadásban. Szerkesztőségünk munkatársai családanyak, családapák, több települést is ellátó parókusok, tudományos munkát végző kutatók, tanárok, akik saját kötelességeik mellett évek óta lelkiismeretesen dolgozva emelik magazinunk színvonalát írásaikkal. Év vége közeledtével mindannyiunknak nagymértékben megszaporodtak a tennivalói, hiszen a Metropólia egyéb kiadványai is mostanában váltak aktuálisabbá – Görögkatolikus Szemle, Kalendárium, asztali és falinaptárak, egyházközségi lapok, könyvek, rádióműsorok stb. –, ezekben többen szintén tevékeny részt vállaltak.

Az erős leterheltség és szűkös határidők miatt, az egyébként negyedéves periódus, az őszi és téli megjelenések esetében 1 hónappal zsugorodott volna, ezért döntöttünk úgy, hogy összevont számmal lépünk meg olvasóinkat, remélve, hogy a bőséges olvasnivaló lelki feltöltődést kínál a téli ünnepi időszak alatt. Magazinunk akár karácsonyi ajándéknak is szolgálhat szeretteiknek, ismerőseiknek.

A Görögkatolikus Szemlélet magazin készítésében közreműködők nevében kívánunk szeretetteljes, áldott karácsonyt, valamint a mindenható Isten kegyelmében gazdag, boldog új évet!

Szerkesztőség

SZABÓ TAMÁS

Karácsonyra készülve

HA BÁRMILYEN MAGAZINT LAPOZGATUNK A KARÁCSONY ELŐTTI BÖJTI IDŐSZAKBAN, AKKOR BIZTOS, HOGY SOK-SOK CIKKET OLVAZHATUNK A JÓ, AZ ÖRÖMTELI, A BOLDOG KARÁCSONY FELTÉTELEIRŐL ÉS KÖRÜLMÉNYEIRŐL, MINT PÉLDÁUL: FÉNY, ILLAT, ÉTEL, ZENE, HANGULAT, HÓESÉS, KANDALLÓ, CSALÁD. VALÓSZÍNŰLEG MINDENKI TENNE A LISTÁHOZ EGY-KÉT ELEMET, HOGY MI SEGÍTENÉ A KARÁCSONY ÜNNEPÉNEK JOBB, TELJESEBB MEGÉLÉSÉT. EZÉRT GONDOLTAM, ÉN IS HOZZÁTESZEM A SAJÁT LISTÁMAT.

KÉSZÍTSÜK ELŐ A MEGFELELŐ FELTÉTELEKET ÉS KERETEKET!

A keret. Látszólag üres, de jelentőségteljes szerepe van egy kép szempontjából. Körülhatárolja, kiemeli, nézőpontba helyezi. Mint a karácsonyi ikonon is: a hegyek még ma is állnak, a csillagok ma is mutatják az utat.

Az isteni terveknek mindig van egy kerete. A teremtett világ egésze is viszonylag állandó, de mi, emberek sokszor és meggondolatlanul beleavatkozunk. Beszélhetünk az ökológiai lábnyomról s a túlterhelés miatt furcsán viselkedő Földről. Kapzsiságunk, birtoklási vágyunk és sok minden miatt kerülhet bajba a Föld. A keretet változtatjuk, pedig az nem a mi dolgunk lenne. Feszegetjük a keretet. A tudomány újabb és újabb dollármilliókat költ arra, hogy istent játsszon, s értelmetlen, öncélú kísérleteket finanszírozzunk valódi gyógyítás helyett.

Sokszor úgy gondoljuk, hogy életünk, boldogulásunk elsősorban a kerettől és a körülményektől függ. „Ha az Isten...”, „ha a kormány...”, „ha a lottóötös...”, „ha a főnököm...” – s ki tudja még, hány kifogással kezdetnénk a mondatokat. Az életünk nagy kérdése: hol a határ, az állandó keret és a felelős cselekedet az elfogadás és a változtatás között. Hol van a határ, ahol ráhagyatkozhatok, s hol van, ahol tennem kell? Nem egyszerű a kérdés. Talán azért sem, mert nincs vegytiszta határ. S talán azért sem egyszerű, mert ez a határ néha változhat, akár életkor szerint is. Komoly bölcsességre van szükségünk felismerni ezt. Komoly hitre van szükségünk, hogy elfogadjuk, ami ezen kívül esik. Nyitottságra, hogy észrevegyük, hol kezdődik a mi szerepünk és a feladatunk.

FONTOS, HOGY HOL ÜNNEPELÜNK

A barlang a képen – a barlang az életünkben: a karácsonyi ikon középpontján ott egy hatalmas fekete folt, egy barlang. Hogyan alakult ki? A víz mosta ki évszázadok alatt, netalán egy durva földcsuszamlás, egy váratlan geológiai esemény? Nem tudom. De ott van. A barlang ott van az életünk közepén is, mely lehet, hogy az évtizedek alatt üresedett ki, vagy egy hirtelen tragédia okozta törés eredménye. Lehet, hogy kicsi, de nagy bejárattal; és lehet, hogy az apró bejárat hatalmas üreget rejt. Így vagy úgy, de ott van az életünkben. S mit rejt életünk barlangja? Talán félünk belemenni, talán félünk megtudni, hogy sötét, reménytelen, félelmetes vagy talán fekete legbelül.

Jön Mária és József, nagy-nagy barlangot cipelve: kivette, bizalomvesztetten, remény nélkül, tele félelemmel, s a barlangban keresnek menedéket. Milyen érdekes, hogy itt lép be az Isten ember formában a történelembe.

Mindenkit foglalkoztatnak az élet nagy kérdései: miért, mikor, meddig, hogyan. Jó lenne tudni ezekre a választ, de keressük inkább az isteni üzenetet, az isteni jeleket, hogy értsük az összefüggéseket! De sokszor hibáztatjuk Istent a bajokért. Miért büntet, miért bánt az Isten? – kérdezzük gyakran. A bajt, a sötétséget az Istennek tulajdonítjuk. Pedig ő a fényt hozza az emberiség sötétjébe. Ő maga a fény, a jel. Az Isten jelenlétének jele ő, a fény sugar. Már nem megtört fény, már nem szivárvány, hanem tiszta, égi fény. Ez az ő jele, ez az ő válasza, ez az ő akarata: a fény a barlangunk sötétségében. Ne félj a barlangtól, ne félj bemenni, mert kétezer éve ott a fény!

FONTOS, HOGY KIVEL ÜNNEPELÜNK ÉS HOGYAN!

A karácsonyi történet állandó résztvevői, a pásztorok kerülnek ma elénk. Böven van mit tanulnunk ezektől az emberektől; ha rájuk gondolok, Ady szavai jutnak eszembe: „De boldogok a pásztorok...”

Feltehetjük a kérdést, vajon miből állhatott ez a boldogság össze. A lassabb élet művészete, a beszélgetés öröme, egészséges táplálkozás, a csend művészete, a zene szeretete, a kétkezi munka öröme, a testmozgás, az állatok közelsége, a természet csodája, az Istenre való ráhagyatkozás – és az abból fakadó tapasztalat.

A pásztorok boldogsága korunk hiánycikke. Nem véletlen, hogy korunk nagy találmányai, az életmód-tanácsadók szinte minden felsorolt gondolatot „felfedezték”, s mindnek van modern szakkifejezése (slow city – slow christmas, szupervízió, diéta, csendszoba, zeneterápia, sikertapasztalat, endorfintermelés, állatterápia és még sorolhatnám...), pedig csak a hit erejére lenne szükség. A pásztorok csak éltek, úgy, ahogyan az Isten az életet nekünk adta. Ösztönösen, egyszerűen, természetesen, boldogan. **Tanuljunk tőlük!**

„DICSŐSÉG A MAGASSÁGBAN ISTENNEK!”

Mikor dicsőítünk, mikor hálát adunk, szembesülünk mindazzal a jóval, amit az Istentől kaptunk. S talán az életünkben jelen lévő rosszat, nehézséget is a helyén tudjuk kezelni. Aki dicsőít és hálát ad, az sok felesleges szemetet seper ki szívéből.

Az angyalok üzenetet hoznak Máriának, Józsefnek, a pásztoroknak: „*Ne féljete!*” De miért is félünk? Honnan a félelem az életben? A Teremtés könyvében találunk magyarázatot sok, minket

érintő kérdésre. Ádám és Éva bűnt követ el s elrejtőzik. S mikor Isten keresi őket, akkor így válaszol: „*Elrejtöttem, mert féltem tőled!*” A félelem a bűn következménye! A bűnbe esett emberiség tulajdonsága. Azóta félünk – az Istentől, egymástól. Fegyverkezünk, falakat építünk, szerződéseket írunk. Félünk!

A félelem az egyik legjobb manipulációs eszköz, és valódi iparágazatok épülnek rá. Félelemmel manipulálni olcsó és hatékony eszköz. Sajnos az egyházat is sokszor megkísértette és megkísérti ez a lehetőség.

Ne féljete az Istentől! Az angyali üzenet egészen új korszakot nyit meg. Az Ószövetség világában Istent sokszor félelmetesnek gondolták. S az emberek istenszeretete félelemmel volt tele. De az angyal új üzenetet hoz, új világregendét hirdet: **A mi Istenünk az öröm Istene, a megváltás Istene, a jövő Istene. Aki tervez velünk, aki bízik bennünk, aki szeret minket!**

NE FÉLJETEK, INKÁBB HITTEL ÉS SZERETETTEL KÖZELEDJETEK!

Főleg karácsony ünnepén fontos a helyszín, a körülmény, a társaság és a hozzáállás.

NIKOLAJ VELIMIROVICS (1880–1956) egy szerb faluban született, iskoláit szerzetesek között végezte, teológiai tanulmányait Belgrádban, Svájcban, Németországban, Oroszországban és Angliában végezte. Igen művelt volt, több nyelven beszélt, két doktori címet szerzett. 1908-ban vérhast kapott, amibe majdnem belehalt. Gyógyulását követően szerzetesnek vonult, és pappá szentelték. 1919-ben püspökké szentelték, s a szerbiai Žiža, két évvel később a macedóniai Ohrid püspöki székébe helyezték. Püspöki jövedelmével a betegeket és szegényeket segítette. Évenként elzarándokolt Athoszra, gyermekotthonokat alapított, újjáépítette és újjászervezte a lerombolt monastorokat, nemzetiségre és felekezetre tekintet nélkül segítette a bajba jutottakat. Több száz missziós levelet, könyveket, énekeket, verseket írt, szorgalmazta a Szent Liturgiában való mind mélyebb elmélyülést, a rendületlen imádkozást, az Eucharisziában való részvételét. 1930-ban rámutatott, hogy Európa össze fog omlani, ha lemond keresztény alapjairól. A második világháborúban menekülés helyett híveivel maradt, felszólt a tömeges kivégzések ellen, de elutasította a büntetettek elkövetők iránti gyűlöletet is. A németek 1940-ben letartóztatták, 1944-45-ben a dachau koncentrációs táborban raboskodott. Tito ateista rezsimjének hatalomra kerülése miatt angliai és amerikai emigrációba vonult, és lett az amerikai ortodox szemináriumban is tanított. 1956. március 5-én, Szent Liturgiára készülve érte a halál. A szerb ortodoxok egyik legnagyobb szentje.

SZENT NIKOLAJ VELIMIROVICS

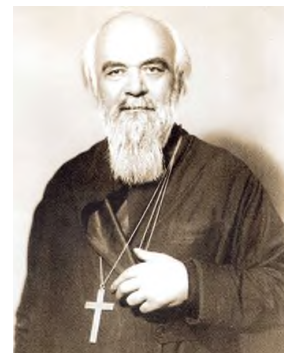
Krisztus születik!

Amikor azt mondjuk: *Krisztus születik*, ugyanaz, mintha azt mondanánk: Messiás születik, vagy Király születik, vagy Megváltó születik. Így köszöntve egymást, azt állítjuk, és egymás felé tanúbizonyságot teszünk arról, hogy eljött a világra az, akinek el kellett jönnie az emberiség üdvözítésére, és hogy ő az egyedüli, akit vártunk. Ő az, akit Isten megígért a Paradicsomból kiűzött ősszüülőknek; akit a pogány népek és törzsek megsejtettek; akit a zsidó nép prófétái megjövendöltek; aki után a védtelen emberiség évezredek át sóhajtozott; ő az, aki mint a nap a hosszú éjszaka után, felragyogott a földieknek. Így hát amikor azt mondjuk, Krisztus születik, arról tanúskodunk, hogy a feljebbvaló beváltotta ígését, és hogy az emberek sejtései beigazolódtak, hogy a próféták jövendölései valóra váltak, és hogy az emberek sóhajtásai örömbé fordultak át.

Messiás születik,	a legcsodásabb, egyszerre ember és Isten – hogy a megfáradt emberi tekintetek megpihenjenek rajta, és ne tekintsenek semmilyen más messiásra.
Király születik,	a leghatalmasabb, egyszerre tartva kezében a hatalom pálcáját és a könyörület olajának tégelyét – hogy a legelesettebbek is felegyenesedhessenek és felkiálthassanak: királyi gyermekek vagyunk!
Hős születik,	legyőzhetetlen, hogy megvédje az igazakat és legyőzze a bűnösöket, hogy megsemmisítse az ég alatt lakozó gonosz szellemeket.
Útikalauz születik,	a legmesszebbre látó, hogy az eltévedteket visszavezesse a jó útra.
Világosság születik,	a legragyogóbb, hogy eloszlassa a sötétséget, és megvilágosítsa azokat, akik a sötétségben járnak.
Pásztor születik,	a leggondosabb, hogy megmentse nyáját a farkasoktól, és egybegyűjtse az ő aklába.
Tápláló születik,	a legbőkezőbb, hogy megelégtse az éheseket, nem földi, hanem égi eledellel, az ő mennyei testével és minden bűnt leperzselő vérével.
Emberszerető születik,	a leggyengédebb, hogy magához ölelje, és szeretetével új életre keltse azt a rengeteg árva embert, akiknek eddigi léte az élet sírjától a halál sírjáig tartó út volt.
Titkok megnyitója születik,	a legnagyobb, hogy elhúzza a függönyt, és megnyissa a halandóknak a halhatatlan mennyei királyságot.

Mindezeket jelentik azok a csodálatos szavak, amelyekkel a keresztények köszöntik egymást, és amelyekkel, drága testvérek, én is köszöntelek titeket:

Krisztus születik!

PAPP SZABOLCS

Az életszentség egyik alattomos, de halálos ellensége a hiúság. A külső látszattal, az embereknek való tetszéssel többet törődik, mint a lélek belső értékeivel és életével. Az a baj ezzel, hogy elfeledtetni velünk, valójában kik is vagyunk, mik a gyengeségeink és az igazi, egyedi, jó tulajdonságaink, így a hiú ember életében egyre nagyobb teret nyer a hazugság, akár úgy is, hogy ennek nincs teljesen a tudatában. Ezért tanítja azt Krisztus, hogy rejtekben kell böjtölni, imádkozni, jótetteket gyakorolni. Természetesen a vallásos élet tetteinek összhangban kell lennie a világban való lét horizontjával. Amikor egyedül vagyok Isten színe előtt, őt nem lehet manipulálni, előtte nem lehet alakoskodni.

Mennyi szent él a világon? Bizonyára nagyon sok, akiket hivatalosan sosem avatnak szentté, mert nem válnak ismertté, hiszen alázatoságukban élnek és vallják meg hitüket. Persze vannak olyan foglalkozások, hivatások, amelyek természetüknek fogva reflektorfénybe állítják a személyt. De itt is a belső lelki élet és az alázat a döntő. Aztán Isten az, aki a megannyi titkos szent közül egyeseket az Egyház közvetítésével követendő példaként állít a hívek elé. Amikor ő akarja. Szent Fanuriosz vértanúról halála után ezer évig senki nem tudott, egy leégett templomban csodásan épen maradt ikonja tette ismertté az Egyházban.

Szent Eufroszinosz életszentsége is sokáig titokban rejtőzött környezetében, egyetlen eseménynek köszönhető, hogy ismertté vált, amit Áthosz-hegyi Szent Nikodimosz hagiográfus (szentek életrajzírója) jegyzett le. Bár vannak, akik életét a 9. századra és Palesztinába teszik, valójában nem tudjuk, hol és mikor született, hol és mikor halt meg. A hagiográfus leírása szerint falusi származású volt, szülei nagyon szegény földművesek, így sosem tudott megtanulni írni-olvasni, ami miatt szerzetestársai később műveletlennek tartották.

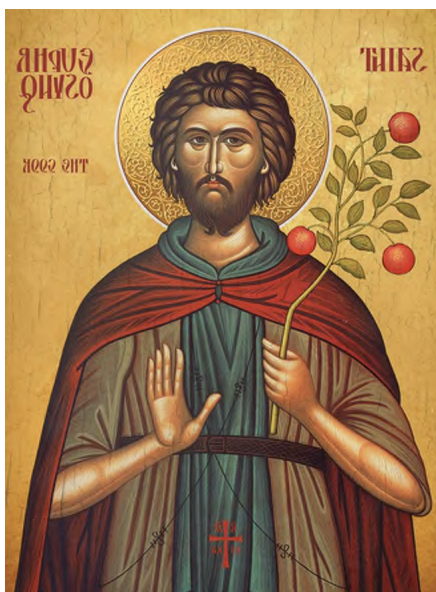
Ahogy felnőtt, elhatározta, hogy szerzetes lesz. Belépett egy monostorba, s minthogy nem tudott olvasni, szakácsnak tették. Akkoriban ezt a szerzetesek a monostori élet legalacsonyabbrendű munkájának tartották, nem is szívesen vállalták, de Eufroszinosz örömmel engedelmességet. Mindent derűsen, örömmel végzett, ahogy neve is azt jelenti: örömteli. Szerzetestársai folyton élcelődtek vele, részben a munkája, lassú, megfontolt mozdulatai, részben neveltetésének hiányossága miatt, ő azonban sosem replikált, alázatosan, türelmesen viselte a többi szerzetes csipkelődő megjegyzéseit. Sokat gúnyolódtak

Szent Eufroszinosz

(Euphrosynos), a szakács

(Szeptember 11.)

a főztjén is, merthogy szerintük rosszul főzött. Ő csak ezt válaszolta: „A jó szakácsstudomány nem nagy segítség az Isten országához. A sok örömet, amit a test keres, szükségszerűen elveszti a lélek.”

Munkával töltötte napjának nagy részét a füstös konyhában. A hosszú szertartások alatt mindig a templom egyik árnyékos sarkában állt. Az évek során megtanulta a himnuszokat, és lelke is megértette azok jelentését. Nappal pedig, amikor munkáját már elvégezte, titokban az üres templomban szemlélte a szent ikonokat. A konyha és a templom töltötte ki életét, de a templom volt az igazi otthona.

A SZENT TROPÁRJA

(5. hang)

Alázatos szívvel, Eufroszinosz atya, mint szakács ajánlottad fel szolgálatodat, valóban beteltél Szentlélekkel, amikor a tiszteletre méltó pap által megismerttetted velünk Isten dicsőségét. Ő istenhordozó, közbenjárásod által, tégy minket is annak részeseivé.

Abban a monostorban élt egy pap is, aki három éven át böjttel és imádsággal ostromolta Istent, hogy mutassa meg neki az örök javakat, amit az őt szeretőknél készített. Egy éjszaka aztán buzgó imádsággal az ajkán aludt el, és álmában egy csodálatosan szép kertben találta magát. Tele volt ki mondhatatlanul gyönyörű fákkal, virágokkal, pázsittal, csobogó vizekkel, a Paradicsomkertre emlékeztető földöntúli békével. Ámulatában önmagától kérdezte, miféle hely lehet ez.

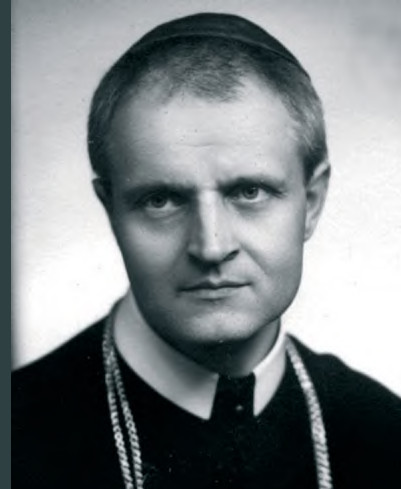
Föltekintve egyszer csak maga előtt látta Eufroszinoszt, a monostor szakácsát, és meglepve kérdezte: „Eufroszinosz, hogy kerültél te ide? Mi ez a kert?” – „Ez a kert – válaszolta a szakács – azoké, akik szeretik Istent.” – „És te mit csinálsz itt?” – kérdezte újra a pap. – „Isten kegyelméből itt lakom, atyám, és a kert öre vagyok” – felelte Eufroszinosz. – „Akkor adj nekem valamit mindezen javakból” – vette föl a pap. – „Vegyél, amit csak akarsz” – mondta neki a szakács. A pap rámutatott egy ágra három szép, nagy almával: „Szeretném azokat az almákat.” Eufroszinosz levágta és odaadta neki. Ebben a pillanatban a pap felébredt a monostori harangszóra, ami a hajnali utrenyére hívott.

Amint felkelt, hogy az imára készülődjön, meglátta, hogy a felöltőjén ott fekszik a három alma, amelyet álmában szerzetestársa adott neki. Hála és izgatottság töltötte el, bizonyos akart lenni a csoda valóságában. A templomba érve Eufroszinoszt a szokott helyén, a sarokban találta. Odament hozzá, és eskü alatt kérdezte, mondja meg az igazat, hol volt éjszaka. A szakács ezt felelte: „Atyám, ott voltam, ahol te is. Ahol azok a jövőbeni javak találhatóak, amit az Isten szeretők örökölnek, s amit már évek óta óhajtottál látni.” – „És mit adtál nekem?” – kérdezte a pap. – „A három szép és illatos almát, amit az ágyadra tettél. Isten általam, méltatlan szolgálója által teljesítette kérésedet.”

A pap Isten iránti hálával szívében megcsókolt Szent Eufroszinoszt. Amikor véget ért a liturgia, összehívta az összes szerzetest, hogy elmondja nekik az egész történetet. Mindnyájan álmélkodtak, dicsőítették Istent, és immár Eufroszinoszt is. Siettek hozzá a konyhába, hogy bocsánatot kérjenek korábbi sértéseik, lekicsinylő viselkedésük miatt. De nem találtak. A dicsőret elől a szakács elmenekült a monostorból, és soha többé nem tért vissza oda. Életrajza szerint az almának csodás erejük volt, aki evett belőlük, bármilyen betegségben szenvedett is, meggyógyult.

IVÁN BARNABÁS

Boldog Gojdics Pál vértanú püspök

Az emberek Gojdics Pál püspököt szentként tisztelik. Bizom abban, hogy a boldoggá avatás után szentté avatását is megélhetjük. Olyan ember volt, akinek nem voltak ellenségei, még azok is, akik nem szimpatizáltak vele, később barátai, segítői lettek. Benne teljesedett be Krisztus szava: „*Boldogok a békességesek, mert övék a mennyeknek országa.*”

Az ő szelidsége, jó szándéka és békéje hatott még az olyan emberekre is, akik az ő titkolt ellenségei voltak. Miért volt ilyen? Azért, hogy jó pásztora legyen nyájának. Az isteni szeretet égett Pál püspök szívében, erre szentelte életét, ez a szeretet járta át gondolatait, cselekedeteit, és végül mindez vértanúságában teljesedett be. Ezt tükrözi püspöki jelmondata is, amely szerint élt és halt meg:

ISTEN A SZERETET – SZERESSÜK ŐT!

23-án volt beöltözése, szerzetesi neve Pál lett, ahogyan mindnyájan ismerjük. Ezzel a nappal kezdődött noviciátusa, amely egy évig és hat hétig tartott. 1924. március 10-én letette ideiglenes fogadalmát. Végre beteljesült álma, és a bazilita rend tagja lett.

1922-től az Eperjesi Egyházmegyét Nyáradai Dénes kőrösi görögkatolikus püspök apostoli adminisztrátorként kormányozta. Ő kérte a Szentszéket, hogy állítsanak apostoli kormányzót az eperjesi püspökség élére, mégpedig Gojdics P. Pál bazilita szerzetes személyében. XI. Piusz pápa elfogadta a javaslatot, és 1926. szeptember 14-én Gojdics Pált nevezte ki eperjesi apostoli adminisztrátornak.

Az Istenszülő Szűz Mária örömhírvitelének ünnepén, 1927. március 25-én püspökké szentelték a római Szent Kelemen-templomban. Gojdics püspök közvetlenül a szentelése után Szent Péter és Pál apostol sírja felett imádkozott, majd magánkihallgatáson fogadta XI. Piusz pápa. Ebből az alkalomból a Szentatyá átadott neki egy aranykeresztet ezekkel a szavakkal: „*Ez az a kereszt, amelyeket a jóságos Isten küld majd rád, fiam, apostoli teendőidben.*” A jövő megmutatta, hogy ezek profétai szavak voltak, amelyeket a börtönben sokszor elismételt.

Gojdics Pál atya 39 évesen lett püspök. Fialat és egészséges volt, teljes odaadással kezdte munkáját. Igyekezett jó főpásztor lenni és minden feladatában buzgón helytállni. Nagy odaadással támogatta a pasztorális munkát. Papjai részére kötelezővé tette a teológiában való

elmélyülést, illetve jártasságot. Nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy pontosan betartsák a bizánci szertartási előírásokat, figyelmet fordított a templomok állapotára. Célul tűzte ki, hogy a hívekben buzdítsa a lelki életet, és megerősítse a katolikus hitet. Gojdics püspök áldásos fejlesztése az egyházmegyében azonban nem kis akadályokba ütközött. Mindenki nek védte az érdekét.

Gojdics püspök csak ideiglenes apostoli kormányzója volt az Eperjesi Egyházmegyének. Felismerte nehéz helyzetét, mert a püspökséget a politikai változások közepette egyre nehezebb volt irányítani, kormányozni. Ezért levelet írt a Szentatyához, melyben arra kérte, hogy a püspökség irányításával bízson meg valaki mást. Ezt írja: „*Válassz, akinek erős keze van, és teljes bizalma van a kormányban.*” Kérését a csehszlovák vezetésnek is megírta, remélve, hogy támogatják kérését Rómában a Szentszéknél.

GOJDICS PÉTER PÁL Pilerpeklészen (Ruszké Peklány), egy Eperjes melletti piciny faluban látta meg a napvilágot 1888. július 17-én.

Édesapja, aki görögkatolikus pap volt, 1888. július 23-án Péter névre keresztelte. Amint a későbbiekben kiderült, szinte profétai ihletésű a névválasztás, amely a Szentírásban gyökerezik: „*Péter, te kőszikla vagy*”, amelyre majd az egész görögkatolikus közösség támaszkodhat. Keresztelési adatai az anyakönyvben magyar nyelven voltak bejegyezve.

Teológiai tanulmányait Eperjesen kezdte, ahol nagyon hamar elnyerte tanárai szívét. A fiatal teológusnak – érdemei és jó eredményei alapján – a tanári kar azt javasolta, hogy tanulmányait Budapesten vagy Bécsben folytassa. Végül Budapest mellett döntöttek, mert közelebb volt szülőhelyéhez, és magas színvonalú oktatás folyt ott.

1911. augusztus 27-e nagy nap volt Péter életében, ezen a napon szentelte pappá – Kornél testvérével együtt – Vályi János eperjesi püspök. Kezdetben édesapja mellett volt káplán, majd gimnáziumi tanár, szemináriumi prefektus és levéltáros volt, később püspöki irodavezető lett. 1922-ben lemondott megbízatásáról, s belépett a bazilita rendbe. 1923. január

A türelmetlenül várt válasz bullaformában érkezett 1940. július 19-ei dátummal, melyben a Szentatya Gojdics Pált felmenti apostoli adminisztrátori címe alól, és állandó eperjesi püspöknek nevezi ki.

Püspöki kápolnájának oltára mögött ott volt a könnyező Hajagos (Klokocsov) Istenszülőt ábrázoló ikon, amely előtt imádkozott, és amelyhez elvitte szenvedését és keresztjét, hogy továbbítsa szent Fiának. Pál püspök az Istenszülőnél keresi a segítséget és az oltalmat, ezért az egyházmegyében meghirdeti a Mária-évet.

ház ortodoxiához való csatlakozását, közel ötszáz ezer hívét és minden vagyonát az ortodox egyháznak adva. A kommunista lapok szerint a gyűlésen kb. száz görögkatolikus pap és négyezer hívő tért át az ortodoxiára; a valóság azonban egészen más volt, csak tizenkét pap volt jelen, és ezek közül is csak hatan mondtak igent az áttérésre. A szobort követően követelték a székesegyház és a püspöki palota kulcsait, ám Gojdics püspök megtagadta azok átadását. Ekkor betörték a püspöki palotába, a püspököt pedig Hopkó Bazil segédpüspökkel együtt letartóztatták.

Az otthonukként kijelölt épületek általában borzalmas, lakhatásra alkalmatlan állapotban voltak. Papjaink nagyon rossz körülmények között dolgoztak, trágyát hordtak, tehén- és juhpásztorok, sofőrök, segéd munkások, pakolómunkások voltak. Sokan egészségükkel fizettek a kényszermunkáért. A pravoszlávok közben átvették a görögkatolikus templomokat, parókiákat és az egyházi vagyont, melyben az állami szervek, valamint a rendőrség is a segítségükre volt.

A letartóztatások során használt módszerekről Spisiák Pál esperes így ír levelében Holdos Lászlónak, az egyházi iroda vezetőjének: „1951. augusztus 15-én egy csoport állambiztonsági betört a paplak ajtaját, rám vetették magukat, véresre vertek, majd meztláb, pizsamában a poprádi börtönbe zártak. Kihallgattak, ütöttek, vertek. Azzal fenyegettek, ha nem írom alá, akkor Szibériába vagy a jachymovi uránbányába visznek.”

Gojdics Pál püspököt 1951-ben a Szovjetunió elleni kémkedés és hazaárulás vádjával elítélték. A börtönben a püspök atyát ütöttek, verték, kínozták, fenyegették, mivel nem tért át a pravoszláv hitre. A püspök emlékezett Nyáradi Dénes püspök szavaira. Tudta, hogy elérkezett az ő ideje, hogy az életével kell megerősíteni a szent egységet. Ezért hőhérainak semmit sem felelt. Minden alkalommal észre lehetett venni, hogy szája imádságot suttog. Az egyik börtönőr – akinek 1952-ben sikerült Ausztráliába szökni – ezt a vallomást tette:

„Akárhányszor Gojdics Pál püspökért mentem a cellájába, mindig térdepelt az asztalka előtt és imádkozott. Amikor észrevett engem, felállt és kijött a cellájából, de továbbra is imádkozott. Imádkozott a folyosón, a lépcsőn, még a kihallgatásokon is. Egyszer szemtanúja voltam, ahogy a kihallgató tiszt nem tudta valamásra bírni. Rátámadt a védtelen püspökre, a legdurvább káromkodások közepette ököllel ütötte a fejét, száját, fogait. A püspök nem védte az arcát, nem védekezett, de a szája tovább mondta az imáit. Amikor kínzója újra kezdte, a püspök atya teljes együttérzéssel ránézett.

Missziós tevékenysége a következő jelszavakon alapult: „Jót cselekedni és megtenni!”, valamint „Mindent, amit tesztek a legkisebbel, azt nekem teszitek!” Ezeket Pál püspök pásztorleveleiben, illetve püspöki utasításai-ban többször is megírta. Ő maga egyre többet tett, élt és cselekedett e szerint. Akik ismerték, vagy lehetőségük volt találkozni vele, így beszéltek róla: „szent, arany szívű ember, jó atya”.

1950. április 28-a szégyenletes napként íródott be a görögkatolikus egyház történelmébe. A kommunista állami szervek az eperjesi Fekete Sas szálloda nagytermében összehívott illegitim görögkatolikus zsinaton (szobor) hirdették ki a görögkatolikus egy-

Megkezdődött a katolikus egyházhoz hűséges papok és hívek üldözése. Gyurkovics András esperes személyesen tapasztalta, hogy az 1950. április 28-ai eperjesi szobor után a görögkatolikus papokra óriási lelki és fizikai nyomás nehezedett. Egyiket a másik után hallgatták ki, sokszor egész nap próbálták hatni rájuk, hogy csatlakozzanak a pravoszláv egyházhoz. Mivel a 280 görögkatolikus pap közül csak 130-an tértek át az ortodoxiára (közülük is sokan csak formálisan), a kommunista vezetés elválasztotta a papokat híveiktől. A P-100 hadművelet keretében közel száz görögkatolikus papot és családját kegyetlen módon teherautókra vagy vagonokba zsúfolva a cseh és morva határ menti területekre internáltak, és megtiltották nekik a visszatérést.

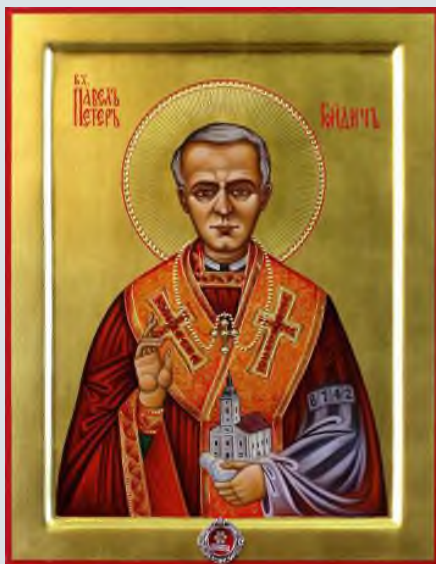
Többször jelen voltam, amikor kinozták. Legtöbbször az ujjait törték: ujjai közé vaspálcákat helyeztek, és erővel roppantották össze csontjait. Sok, nála fizikailag erősebb férfi összeesett ezeknél a kínzásoknál, de a püspök atya csak állt és nyugodtan imádkozott.

Amikor ez a vallatási mód sem törte meg, akkor a lábaira vascipőt húztak, és elektromos áramot vezettek bele. Szinte hihetetlen, de semmiféle változás nem történt. Pál püspök csak nyugodtan állt és imádkozott. Ekkor az alhadnagy azt gondolva, hogy nincs a vascipőben áram, utasította az egyik őrt, hogy húzza fel. Mikor az felhúzta, az áramütéstől az őt összeesett. Ekkor a körülállók nagyon megijedtek.”

A bírósági ítélet után Gojdics püspököt Lipótújvárra, majd Ilavára szállították – az akkori Csehszlovákia legkegyetlenebb börtöneibe. Itt kellett büntetését letöltenie. Egészen a haláláig nagy szeretettel tanúsított a papjai és hívei iránt. Befolyásos politikai tisztek azt ígérték neki, hogy egyenesen Eperjesre viszik, ha aláírja az ortodox egyházba való áttérést. Pozsonyban egy kihallgatás alkalmával egy politikai tiszt várta, aki tisztelettel üdvözölte, és felajánlotta neki a csehszlovák ortodox egyház pátriárkai címét, de Gojdics püspök nagy szeretettel és alázatossággal ezt felelte: „Sajnos ezt nem tehetem, mert ezzel nagyon nagy bünt követnék el Isten, a Szentatya és a híveim ellen, akik szenvednek velem együtt.” Erre a politikus szívéhez kapta a püspök kezét, és ezt mondta: „Atyám, ön tetszik nekem, ön egy becsületes és bátor ember, akit nagyon tisztetek.”

Gojdics püspök gyakran mondogatta: „Mindig arra kérem a mennyei atyát, hogy azon a napon szólítson magához, amikor erre a világra küldött.” Kérése beteljesedett. A kínzások és rossz börtönkörülmények következtében 1960-ban, 72. születésnapján tüdőrákban hunyt el. Az utolsó percek váratlanul érkeztek. Éjszaka egy cellatársa, Ondruska Ferenc látta, hogy a püspök összegörnyedve ül. Odament hozzá, és leült az ágyához. A püspök sovány arca felragyogott, és boldogságtól

sugárzó szemekkel mélyen a szemébe nézett. Ondruskát rossz érzés fogta el. Hívatta az őrt, hogy küldjön orvost, közben odahívta Vrána Alajos rabtársukat, aki pap volt. A továbbiakra Alajos atya így emlékszik: „A püspök atya halála előtt meggyónt, és magához vette az Eucharisziát. Azt mondta: »Utoljára szeretném magamhoz venni a legszentebb Eucharisziát, mert szeretnék a születésnapomon meghalni.«” Gojdics Pál püspök atya 1960. július 17-én adta vissza lelkét teremtőjének, pontosabban nyolc perccel éjfél után.

A püspök atya nem hiába imádkozott a boldog halálért. A legszebben halt meg, ahogy egy püspök meghalhat: vértanúként szenvedett, és a hitéért halt meg.

Aki életét adja a hitéért és az egyházért, az igazán szereti az Istent. Pál püspök tízévi börtön-szenvedés után halt meg. Nem félt a haláltól, mert hiit Jézus szavaiban: „aki az én igéimet hallgatja, és hisz annak, aki engem küldött, az nem esik ítélet alá, hanem átmegy a halálból az életre” (Jn 5,24). Még a börtönévek alatt gyakran mondogatta: „**Nekem mindegy, hogy a püspöki palotában vagy egy sötét börtön**

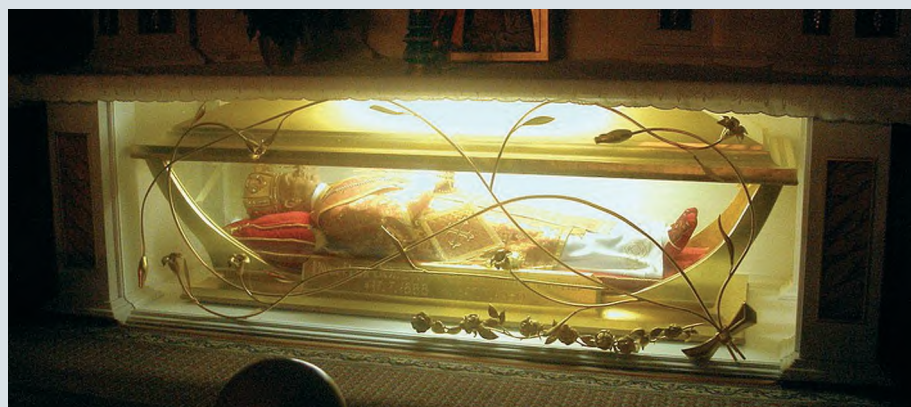
cellájában fogok meghalni, csak az Isten országába kerüljek.” Ez az erős hit kísérte végig életét.

Testét a lipótfalvi börtöntemetetőben hantolták el. Nem állítottak keresztet neki, hanem csak egy táblát 681-es számmal. A sírról a börtönben lévő barátai gondoskodtak. Sírházhoz háromszor állítottak keresztet, de az állam emberei ezeket mindig eltüntették. Sírházhoz így is sokan jártak imádkozni.

Gojdics Péter Pált 2001. november 4-én II. János Pál pápa a római Szent Péter téren boldoggá avatta. A boldog püspök földi maradványait 2001. november 17-én helyezték el ünnepélyesen az eperjesi görögkatolikus székesegyházban egyházi, világi méltóságok és óriási hívősereg jelenlétében.

A Görögkatolikus Szemlélet magazin 2018. őszi számában interjút közöltünk a kárpátaljai Erfán Nórika néniel, aki személyesen és jól ismerte Romzsa Tódor püspököt, és találkozott Gojdics Pál püspökkel is. Így mesélt a vele való találkozásról:

„Amikor 1939-ben búcsún voltunk Eperjesen, édesanyám kézen fogott, és ezt mondta: »Gyere, találkozol egy szent emberrel!« A templom előtt körülálltak, és kezet csókoltak egy nagyon vékony, törekeny, alacsony, csodaszép kék szemű szerzetesnek. Kí ez? – kérdeztem édesanyámtól. »Hát ő az eperjesi püspök, egy igazi szent ember!« – mondta édesanyám. Ő pedig engem is megáldott, és rám mosolygott avval a gyönyörű tekintetével. Kevés emberre mondják életében, hogy szent, de abban a pillanatban, hogy megláttam, nekem is ez volt a benyomásom. Csak úgy sugárzott belőle a jóság.”

UTAZZ a metropóliával a TAIZÉI találkozóra!

Ebben az évben is megrendezik a Taizé európai találkozóját. Idén a lengyelországi Wrocławban 2019. december 28. és 2020. január 1. között várják az érdeklődőket.

A Görögkatolikus Metropólia is indít csoportokat erre a találkozóra. Várjuk elsősorban a 17 és 35 év közötti fiatalok jelentkezését.

Az előzetes tervek alapján **december 27-én indulunk** Kassa és Eperjes érintésével. Hazafelé január 1-jén este vagy január 2-án indulunk Krakkó érintésével.

Az indulások egyházmegyénként eltérhetnek!

A részvételi költség az első kalkulációk alapján 50.000 Ft / fő.

VÁRJUK JELENTKEZÉSETEKET, illetve a szülői hozzájárulásról szóló dokumentumokat a lentebbi e-mail-címre:

gorkat.wroclaw.2019@gmail.com

<https://forms.gle/W1YHpKMi3HRcKILRA>

Kérjük, a tárgyban is tüntessétek fel, hogy melyik egyházmegyéből jelentkeztek!

BŐVEBB INFORMÁCIÓ:

<http://kim.katolikus.net/wordpress/wroclaw-taize-i-talalkozo/>

A Miskolci Egyházmegye jelentkezői az alábbi e-mail-címen tudnak jelentkezni:

ifjusagi-iroda@mi.gorogkatolikus.hu

Hajdúdorogi Főegyházmegye:

Domokos Zsolt: ifjusagi-iroda@hd.gorogkatolikus.hu,
+36 52 870 560

Szaplonczay Máté: mszaplonczay@orientale.it

Nyíregyházi Egyházmegye:

Kocsis Dániel: kocsisd87@gmail.com,
+36 30 986 4848

MAKLÁRY ÁKOS

Krisztus születik – dicsőítsétek!

HA A BETLEHEMI JÁSZOL KÖRNYEZETÉT NÉZZÜK, BIZONY VAN OKUNK MEGBOTRÁNKOZNI. MIT KERES OTT A SOK FÉLIG POGÁNY, DURVA ÉS ROSSZ SZAGÚ PÁSZTOR? HOGY LEHETNEK ISTEN FIA SZÜLETÉSEKOR JELEN CSILLAGOKAT VIZSGÁLÓ, ISTENTELÉN BÖLCSEK?

A kétkedő József sem odavaló a maga bizonytalanságával. A körülményekről ne is beszéljünk: hideg, szegénység, félhomály és állatok szaga veszi körül az anyát és gyermekét. Első ránézésre valóban kimondhatatlanul nagy a kontraszt közöttük és környezetük között, de mégis, kétezer éve nincs szebb, békésebb és harmonikusabb eseménye és ábrázolása Isten és ember találkozásának ennél a születésnapnál. Nincs ünnep, amikor ennyire közel kerül egymáshoz a teremtő Isten és a teremtettségét sokszor elfelejtő ember. Nincs ünnep, amihez ennyi hagyomány, szokás, másodlagos és emberi elem tapadt volna kétezer év alatt. A jászolban fekvő gyermek Jézus beragyogja és megszenteli mindazt, ami az ő születésnapjához kapcsolódik. A méltatlan szereplők is méltóvá válnak az isteni fényben, a szeretetben.

Gyakran elkeseredünk a nyomor és a szegénység láttán, és gyakran szégyelljük magunkat a gazdagság és a pazarlás okán, sokszor félünk a karácsony lényegének elvesztése miatt, veszélyeztetve érezzük a békét és hitünk megmaradását, pedig amíg a jászol fénykörében, ha úgy tetszik: az Isten szeretetében vagyunk, nincs mitől félünk, mert azt mondta az Úr: „...egyetlen hajszál sem vész el a fejeteokről”.

Az éjszakai találkozás után minden bizonnyal ki-ki ment a maga dolgára, élte az életét. De hogyan? Biztosan nem ugyanúgy, mint a találkozás előtt. Másként őrizték a nyáját a pásztorok, és másként bölcsekedtek a bölcsek, ahogyan József is igaz gondviselővé vált ezután. Manapság, amikor sok bennünk a félelem és a bizonytalanság, a jászol mellett mi is megváltozunk: hittel és reménnyel erősödünk meg az Isten emberszeretetében. Megváltozik egész életünk, mert átélve méltatlanságunkat, felemel minket a kegyelem, és merünk tanúságot tenni az ő születéséről és örömhíréről.

A jászolt körülvevők megtérését és hitét kívánom minden ünneplő olvasónknak!

POLGÁRI LÁSZLÓ

VÍZKERESZT, istenjelenés ünnepe

A magyar nyelv találmányossága mutatkozik meg, amikor nevet ad ünnepeinknek. Sokatmondó a „vízkereszt” elnevezés is.

A víz a földi élet hordozója, forrása. A kereszt az örök élet záloga, „az új Élet Fája”. Vízkeresztkor az égi élet és a földi élet találkozik. Az égi átjárja a földit, és azt megszentelve alkalmassá teszi az örök távlatokra.

száll a vizekre, megszenteli azokat, s átjárja az életet.

Vízkereszt tehát nem érzem. A felnőtt Krisztus jelenik meg. Megjelenéséről mindenki tudomást szerez. Nincs titkolózás, árnyék, félhomály, mint karácsonykor. Keresztelő János bemutatja Jézust, az Isten pedig kijelenti magát, hitelesítve János szavát. Bármennyire

meghatározó, központi helyét – hiszen a megtestesülésben neki nagyon nagy feladata volt –, és Jézus alakja eltöri mellette; addig a vízkereszti ikonon már Jézus a központi alak. Rádásul a festő nem tartja be az anatómiai szabályokat. Aránytalan Jézus teste. Ezzel jelzi – a festészet nyelvén –, hogy akit ábrázol, az több mint ember.

A Jordán feltornyosuló hullámai szimbolizálják azt, amit úgy éneklünk, hogy „a Jordán visszafordult”. A bűn által rossz irányba induló emberi élet most visszafordul, és jó irányba, az Isten felé veszi útját. Jézus alámerülésével megszenteli a vizeket, az életet átjárja Isten jelenléte és ereje.

A parton az Előhírnök alakja látható, de kisebb, mint Jézus. Mellette egy fa, gyökerén egy fejsze. János tanítását szimbolizálja így az ikonfestő: „a fejsze már a fák gyökerére tetetett. Kivágnak és tűzre vetnek minden fát, mely jó gyümölcsöt nem terem.” Minden étellel felelősek vagyunk Isten előtt. Teremjük tehát a hit és a jótettek gyümölcseit.

A karácsonykor örömhírt vivő angyalok most kendőt tartanak a vízből kilépő Jézusnak. Életük lényege a szolgálat. Itt, most, így szolgálnak. Karácsonykor a csillag sugarában megjelenő galamb, a Szentlélek jele itt már valószínűleg leszáll Jézusra, és – mint egy pecsét – rajta is marad, ezzel hitelesítve őt. Itt már nem a barlangot világosítja meg, hanem az emberi elmét, hogy értsék Isten nagy tetteit, felismerjék küldöttét.

Soha ilyen mélyre nem hajolt még az Isten a történelem során, mint vízkeresztkor. Ezt jelzi a vízszentelés szertartásában a vízbe merülő hármasság gyertya. A Szentháromság ereje járja át a világot. Nemcsak az embert, hanem az ő életterét, az értelem nélküli világot is, hogy segítők legyen az örök életre. Ezért indulunk el a házak megszentelésére, jelezve azt, hogy Isten ott van, ott kell, hogy legyen életünk legkedvesebb terében, a házukban is. Boruljunk le mi is, oly mélyen és akkora alázattal, amellyel Jézus hajtotta meg fejét keresztelője előtt. Fogadjuk el őt azzal a lelkülettel, amellyel Keresztelő János közeledett hozzá. Engedjük, hogy növekedjék bennünk.

Azt énekeljük az ünnep előtt, hogy „Fényes volt az előző ünnep, de még fényesebb a következő...” Lehet fényesebb ünnep a karácsonynál? Érzelmileg hangoltabb – nem, de tartalmában mélyebb – igen. Hasonlítsuk össze a kettőt. Szertartásunk is ezt teszi.

A karácsonyt angyalok hirdetik meg egy szűk körnek; vízkeresztet egy ember hirdeti nagy sokaságnak. A karácsonyt néma tanú, egy csillag hitelesíti a bölcseknek; vízkeresztet maga az Atya hitelesíti azzal, hogy saját fiát mutatja be az egész világnak („ez az én szeretett fiam, őt hallgassátok”). Karácsony után halál következik, vérfürdő, gyermekgyilkosságok, menekülés; vízkereszt után a Szentlélek

szép is volt tehát karácsony hangulata, nem szabad ott ragadnunk. Fel kell nőnünk Jézussal. A felnőtt Krisztusra kell összpontosítanunk. Betlehemből Júdea sivatagába bójttal és imádsággal lehet eljutni, ezért van vízkereszt vigiliáján bójt. Régebben szigorú bójttól tartottak ekkor. Ha jól bójtöltünk és imádkoztunk, akkor mára mi is odaértünk a Jordánhoz.

Mit látunk? Az ikon segít jól látni az eseményt. Nemcsak azt ábrázolja a szent ikon, ami a Bibliában le van írva Jézus kereszteléséről, hanem hozzáteszi az Egyház hitét. Századok hite adja a színeket, formákat, alakítja ki az ikonon az arányokat. Így lehetséges az, hogy amíg a karácsonyi ikonon Mária tölti be a kép

Szeptember 11–14. között tartották Rómában a keleti rítusú katolikus püspökök évi találkozóját, melynek ez alkalommal az ukrán görögkatolikus egyház szinódusa volt a rendezője. A mostani, 22. találkozó témája *Európa keleti katolikus egyházainak ökumenikus küldetése*. A magyar görögkatolikus híveket Kocsis Fülöp érsek-metropolita atya, Orosz Atanáz miskolci megyéspüspök és Szocska Ábel nyíregyházi megyéspüspök képviselte. A tanácskozás tagjait 14-én, szombaton délelőtt fogadta Ferenc pápa a Vatikánban.

VÉRTESALJAI LÁSZLÓ SJ

Keresztként tud közvetíteni a görögkatolikus egyház

Magyar görögkatolikus kezdeményezés

Szeptember 13-án, pénteken a tanácskozás egyik ebédszünetében Kocsis Fülöp érsek-metropolita felkereste a Vatikáni Rádió magyar szerkesztőségét, és beszámolt a püspöki összejövetelről. A keleti katolikus egyházak püspökeinek találkozóját 23 évvel ezelőtt Keresztes Szilárd akkori hajdúdorogi görögkatolikus püspök indította el Máriapócsra, és azóta minden évben más-más országban jönnek össze Európa keleti rítusú katolikus püspökei.

A görögkatolikus ökumenikus küldetése

Ez a mostani találkozó különleges alkalom, mert szeptember 1–11. között Rómában tartották szinódusukat az ukrán görögkatolikus püspökök, így ők hozzákapcsolták az általuk rendezett európai keleti püspökök tanácskozását saját római jelenlétükhöz. A tanácskozás témája: „Európa keleti katolikus egyházainak ökumenikus küldetése”.

A 90-es évek fordulata a katolikus–ortodox párbeszédben

A szerencsés római helyszín miatt nagyobb bátorsággal szólhattak a püspökök arról, hogy nekik nagy nyitottsággal kell élni az ortodoxia felé. A Vatikán mindent megtesz a katolikus egyház és az ortodox egyház kölcsönös közeldéséért. Ám a nagy politikai fordulat után, a 90-es évektől kezdve a görögkatolikus egyház akadályként jelent meg ebben a párbeszédben. Az egyik előadás éppen annak a történetét fejtette ki, hogy milyen nagyon szépen alakult a katolikus–ortodox párbeszéd a 80-as években, ám a '90-es fordulat után váratlanul megjelentek a görögkatolikusok a párbeszéd mezején, és hirtelen minden megváltozott, s most újra kell építeni ezt a párbeszédet. Az ortodoxia kimondta, hogy a görögkatolikuság már nem akadály a párbeszédben, „szabad létezniük”, és így ők nem egy történelmi tévedés. Éppen a Szentszék vezetésétől jön az az elvárás, hogy nekik nagyon fontos feladatuk van az ökumené terén az ortodoxia felé.

A konkrét együttélés nehézségei

A konkrét együttélés azonban nem könnyű, mind a mai napig. A görögkatolikus együttélés Ukrajnában és Romániában bizony nagyon megterhelte. Azonban nemcsak az ortodoxia részéről kapnak támadást, hanem a római katolikus egyház részéről is hiányzott sokszor a megbecsülés és az elismerés. Ezért balról és jobbról is jönnek nehézségek. Az előadó püspök egy szép képpel ecsetelte, hogy a görögkatolikus egyház „ki van feszítve Kelet és Nyugat között”. Nekik ezt a keresztre feszítést vállalniuk kell, és ha vállalják ezt a krisztusi sorsot, akkor ez meghozza a maga gyümölcsét. A két tüdővel lélegző egyház között ők a szív, és ha elfogadják ezt a kifeszítettséget, akkor ott lesz a görögkatolikuság az egyház szívében. Fal vagy híd a görögkatolikuság? Az érsek-metropolita szerint éppen ez a keresztfeszítettség köti össze őket.

A tanácskozás tagjait szombaton délelőtt fogadta Ferenc pápa a Vatikánban. A pápa beszédének fő pontjairól Orosz Atanáz püspök atya számolt be a Vatikáni Rádióknak.

A katolikus egység nem egyformaság

Beszéde kezdetén Ferenc pápa első, szabadon hozzáfűzött gondolatában kijelentette, hogy az egység nem jelent egyformaságot, mert az egyformaság hátráltatja az egységet; és élesen megfogalmazta, hogy sokszor az egyformaság erőltetése az egység lerombolását jelenti. A katolikus egység nem egyformaság, bár fennállhat ennek a veszélye.

„A hitem az életem” tanúságtétele

Ferenc pápa beszédében felelevenítette a balázsfalvi boldoggá avatás görögkatolikus püspökeinek emlékét és tanúságtételét, akik a római egyházzal és a Róma püspökével való közösség érdekében készek voltak véruket ontani. Egyikük mondásait kifejezetten megismételte: „A hitem az életem.” Ennek kapcsán arra intett, hogy ha csak a nemzeti apró érdekeket hangsúlyozzák, akkor eltérhetnek ettől a lényegtől, egyébként pedig Jézushoz tudják terelni azokat, akiknek erre szükségük van.

A görögkatolikus egyház különleges zászlóvivő szerepet hordoz

A görögkatolikus egyház az egyház egyetemes egységértökélésében különleges zászlóvivő szerepet hordoz. A pápa tisztán látja ezt a sajátos küldetést, annak ellenére, hogy a „diálogo-partnerek” nem nagyon fogadják el őket,

görögkatolikusokat egyenrangú partnernek. Ferenc pápa arra buzdította őket, hogy ne aggódalmaskodjanak, hanem merjék alázattal és imádsággal fölállni ezt a küldetést, az egység építését. Ez olyan magasztos feladat, amit nem szabad sértődötten visszautasítani, mondta a pápa, mint a szeretetben élen járó egyház vezetője.

Mindnyájan
tapasztaltuk már,
hogy a szavak valóban
képesek gyógyítani.
Évekkel ezelőtt
sírvá újságolta egy
árvaházban nevelkedett
lány: végre igazi
családban tölthetem
a karácsonyt!
A kedves meghívó szó,
az együtt töltött
karácsony,
az elfogadó szeretet
gyógyító hatására
ez a lány ma már
többgyermekes
családanya.

Karácsonykor Jézus születését ünnepeljük. Isten kimondott Igéje, Jézus emberré lesz, megszületik. Így karácsony az Isten örök, jó szava hozzánk. A Fiában hozzánk hajló Isten felemelő szeretetéből megtudjuk, hogy ő nem tagad meg bennünket, hanem amit már Ádám bűnbeesésekor megígért, teljesíti: nem hagy magunkra minket, közös sorsot vállal velünk, része lesz életünknek, és magához emel. Összetartozunk: „Velünk az Isten, értsétek meg nemzetek, és térjeteek meg, mert velünk az Isten.”

Szétszakadt családok, szenvedő betegek, mindnyájan, akik az élet bizonytalanságait megtapasztaljuk, új reményre ébredünk karácsonykor, mert az Isten jó szavát halljuk, hogy ő velünk van. Ez a jó szó ébreszti bennünk családi összetartozásunkat és hív haza a szülői házhoz, családi közösségbe, testvéreinkkel való együtt ünneplésre. Ez az összetartozás-tudat erősödik bennünk Isten és embertársaink felé a szertartásokon való részvétel, éneklés és imádságok által. Kell, hogy legyen nekünk is egy jó szavunk ezen a karácsonyon: összetartozunk, Istenünk, veled és embertársainkkal. Ki Jézust adtad a mi üdvösségünkért, dicsőítünk téged, „dicsőség a magasságban Istennek!” Hittestvéreink s mind-

MOSOLYGÓ TAMÁS

KARÁCSONY, az összetartozás ünnepe

azok, akikkel összeköt az azonos nyelv, kultúra, a történelmi dicsőség és szét-szakítotttság, békesség néktek, s a földön minden jóakarató embernek!

„A te születésed, Krisztus Istenünk, földérite a világnak az istenismeret világosságát...”

Már az ünnepre való készüllet mintegy kinyitotta nekünk, időben élőknek az örökkévalóság függönyét, megadva az ünnephez kapcsolódásunk jellegét, az ünnepélyes örvendezést, a hálát és a méltóságteljes reményt.

Krisztus születése ünnepének egyik legfontosabb szolgálatában, a karácsonyi vecsernyében már beléphetünk e függöny mögé, s az olvasmányokat hallgatva az istenismeret világossága földérik bennünk. Megtudjuk, és örömmel tölt el bennünket, hogy Isten fiának megtestesülése szinte újjá-teremt a mindenséget. Bileám próféta jövendölése szerint a Megváltó mint egy csillag tündöklök fel Jákobtól. Örvend velünk Mikeás is, mert a Megváltó Betlehemben születik. Krisztus megtestesülése világra szóló jelentőségű, mert nemcsak a próféták könyvei hirdették, hanem a mennynek és földnek könyve is: a pogány csillagvizsgálók tekintete előtt talán az a csillag ragyogott fel, amit Bileám látott.

Jókedvvel dalol Izaiás, mert amikor a legteljesebb béke uralkodik, a földön fölsarjad Jessze törzséből a vessző. Hálásan örvendezünk Báruk prófétával is, mert az Isten emberként jelent meg a földön és társalkodik velünk. Dániel! Te milyen boldog polgára vagy annak a soha véget nem érő, új, világra szóló birodalomnak, melyről megálmodtad, hogy a Megváltó megalapítja, melynek már mi is tagjai lehetünk, s reményeink szerint örökre azok leszünk.

Mi is látjuk a napkeleti csillagot, melyet a bölcsek láthattak, a pásztoroknak hírt adó angyalt, akit az Úr dicsősége ragyogott be, s hallhatjuk az Isten dicsőségét és emberek békességét hirdető szavát. Látjuk a jelet, a gyermeket szülő Szüzet. S Izaiással kiáltjuk: „gyermek született nekünk...” A te címeid Istent megillető címek és tulajdonságok, a te neved: „Velünk az Isten”. Téged mint az igazság napját leborulva imádkunk, s mint magasságbeli napkeletet tisztelünk, Uram, dicsőség néked!

Négy antiochiai pátriárka Budapesten

OKTÓBER 29-ÉN DÉLELŐTT KÜLÖNLEGES TALÁLKOZÓNAK ADOTT HELYSZÍNT A KÜLÜGYMINISZTERIUM. SZÍRIÁBÓL NÉGY EGYHÁZ LEGFŐBB VEZETŐJÉT HÍVTA MEG A MAGYAR KORMÁNY, HOGY ELŐSEGÍTSE A SZÍR EGYHÁZI VEZETŐK S A VELÜK ÉS EGYHÁZUKKAL KÖZVETLEN KAPCSOLATBAN ÁLLÓ MAGYAR EGYHÁZI ÉS VILÁGI VEZETŐK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉT, A HÁBORÚ ÉS ÜLDÖZÉSEK MIATT SZENVEDŐ KERESZTÉNY TESTVÉREINK SEGÍTÉSE ÉRDEKÉBEN.

A Szijjártó Péter külügyminiszter által megnyitott zárt körű konferencián kiemelt vendégként jelen volt II. Ignác Efrém szír ortodox pátriárka, X. János antiochiai görög pátriárka, I. József Abszi melkita görögkatolikus pátriárka és III. Ignác József szír katolikus pátriárka. A találkozón Erdő Péter bíboros urat Mohos Gábor segédpüspök képviselte, és természetesen meghívást kapott a három magyarországi keleti katolikus püspök is: Fülöp metropolita, Atanáz és Ábel püspök atyák. Fülöp metropolita mind a négy pátriárkával találkozott korábban Libanonban és Szíriában, így régi ismerősként köszöntötték egymást.

A külügyminiszter kezdő fölszólalásában a nyíltságra, a leplezetlen szókimondásra ösztönzött, ugyanis azt kell tapasztalnunk – mondta –, hogy a szíriai válságról és az „arab tavaszról” nevezett politikai fordulatokról legtöbbször álságos megnyilatkozások látnak napvilágot. A Magyar Kormány a Hungary Helps szervezeten keresztül az egész magyar nép általános véleményét képviselve áll az üldözött keresztények mellé, és igyekszik segítséget nyújtani azoknak, akik arra kényszerülnek, hogy lakóhelyüket elhagyva földadják korábbi egzisztenciájukat. (Egy fölmérés szerint a magyar emberek 75%-a támogatja a Kormányt a keresztények megsegítésére irányuló törekvésért.)

A Magyar Kormány az egyházakkal és segélyszervezetekkel együtt már eddig is nagyon sok segítséget adott az üldözések miatt bajba jutott embereknek, s ezeknek a segítségnyújtásoknak egyik legfőbb jellemzője, hogy közvetlenül azokhoz a közösségekhez és személyekhez ér el, akiknek ilyen módon azonnal segíteni tudnak. Az elmúlt évek során mintegy 40 millió dollár értékben hoztak helyre lakóhelyeket, templomokat, kórházakat, iskolákat. Ezt a tevékenységet továbbra is folytatni kívánják, s hogy ez a segítségnyújtás minél hatékonyabb legyen, ezért tartják a személyes kapcsolatot a térségben élő egyházi vezetőkkel.

A találkozón fölszólalt mind a négy pátriárka, akik megerősítették, hogy mennyire nagy segítséget jelentett az elmúlt években a magyarok jelenléte és kapcsolattartása, s kérték is, hogy ezt a tevékenységet ne csak folytassák, de próbálják meg kiterjeszteni, és az elszigetelt magyar jelenséget nemzetközi együttműködéssé kiszélesíteni. Erre vonatkozó törekvéseiket meg is erősítette Azbej Trisztán, a HUNGARY HELPS Program megvalósításáért felelős államtitkár.

Az igen magas rangú egyházi képviselőkkel megrendezett találkozó azért is jöhetett létre Budapesten, mert a szíriai pátriárkák másnap találkoztak Vlagyimir Putyin orosz elnökkel is.

Görögkatolikus
Ifjúsági
Szervezet

Szent
Margit
Program

Kárpátaljai gyermekek számára keres támogatókat a Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet

A kárpátaljai magyar Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet (GISZ) a 2019/20-as tanévre újra meghirdette a Kárpátalján élő rászoruló gyermekek támogatását célzó Szent Margit Programot.

A Szent Margit Program célja, hogy összekösse a Kárpát-medence, illetve a világ magyarságának jó szándékú támogatóit a rászoruló általános és középiskolás gyerekekkel, ezáltal előmozdítsa a támogatott diákok tanulmányi eredményeit, hitbéli életét, valamint a magyar közösség életében való szerepvállalását.

A programban támogatóként bárki részt vehet, aki vállalja annak kötelezettségét, hogy egy tanéven keresztül (10 hónap) havi fix 10 euróval támogat egy iskolai tanulót. A GISZ Kárpátalja-szerte jelentős adatbázist állított fel a támogatásra rászoruló gyerekekről. Az adatbázisban szereplő adatok alapján a támogató dönti el, hogy kit szeretne segíteni. A támogatás összegét lehetőség van készpénzben, illetve banki átutalás formájában – egy összegben vagy havi rendszerességgel – eljuttatni a GISZ számára.

A GISZ ezt az összeget eljuttatja a kiválasztott diáknak. A támogatott átvételi elismeréssel aláírásával tanúsítja, hogy megkapta az összeget. Amennyiben a támogató igényt tart rá – a GISZ-en keresztül –, felveheti a kapcsolatot a támogatóval, levelezés útján.

A program befejezése után a támogató dönt, hogy tovább szeretné-e segíteni a kiválasztott diákokat.

A 2018/19-es tanév folyamán 137 gyereket segített a program 76 támogató által. A mostani tanévben a GISZ szeretné ezt a számot növelni, s minél több gyerek számára biztosítani ezt a csekély anyagi támogatást.

Támogatóknak a szentmargitprogram@gmail.com e-mail-címen, illetve a **+380 964434906**-os telefonszámon lehet jelentkezni.

SZENT LITURGIA a gazdagréti Szent Angyalok templomában

Kocsis Tamás dél-budai szervezőlelkész
minden hónap 22-én Szent Liturgiát mutat be
a gazdagréti Szent Angyalok templomában
(Budapest XI. kerület, Gazdagréti út 14.),
csodatevő Szent Charbel libanoni remete ereklyéinél.

MINDENKIT SZERETETTEL VÁR
a Dél-budai Görögkatolikus Szervezőlelkésztség
és a Paraklétosz Közösség!

TÖREKEDNI A JÓRA

Máriapócs adott otthont az idei Szent Lukács-napnak

Zsúfolóság megtelt a máriapócsi Emmánuel ház konferenciaterme november 26-án, ahol az idei Szent Lukács-napot tartották. A Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat közel háromszáz dolgozóját a közös ima után dr. Seszták István főhelynök atya köszöntötte: „...a Ti életetek arról szól, hogy mindennap megpróbáltok törekedni a jóra, és higgyétek el, ez meg fogja majd szülni a hitben való megerősödést is. Tudjuk, hogy nagyon sokat dolgoztok, tevékenykedtek, amiért nagyon hálásak vagyunk, mondhatom ezt püspök atyáink nevében is. Kívánjuk, hogy áldozatos munkátok során a jövőben is mindig törekedjete a jóra, és most itt, nemzeti kegyhelyünkön kérjétek a Jóisten kegyelmét, hogy erősítse meg meghívásotokat.”

A Nyíregyházi Egyházmegye főhelynöke, dr. Papp Tibor atya kiemelte: az a munka, amit a szeretetszolgálat kötelékében végeznek a kollégák nap mint nap... – az valami óriási ebben a világban! „Ehhez pedig nélkülözhetetlen a krisztusi töltet – folytatta. – Ránk ugyanis Krisztus valami többet bízott: segíteni az elcsúszottakat. És ezt a krisztusi küldetést teljesítik azok, akik ilyen munkát végeznek. Ez egyben gyönyörű, de nagyon nehéz is. Kívánom, hogy szó szerint essen meg a szívetek az ellátottakon, legyen edzett és látó a szívetek erre, hogy ne csak egy munka legyen ez számotokra, hanem érezzétek: Isten képmása az, akit nap mint nap segítettek.”

A résztvevőknek dr. Tóth Rita igazgatóhelyettes számolt be a 2019. év eseményeiről, mint például az új intézményekről, melyek most már a szeretetszolgálat kötelékébe tartoznak: ez a hajdúszoboszlói Szent Lukács Görögkatolikus Idősek Otthona, illetve a debreceni Szent Lukács Görögkatolikus Korai Fejlesztő és Gyermekrehabilitációs Központ. Az ezzel járó új feladatokat is érintette előadásában, hiszen nem kevés munkával járt ezen intézmények beindítása. Emellett egy új irodával, úgynevezett szolgáltatóponttal is gazdagodott a szeretetszolgálat: Debrecenben az Attila téren többek között az adományozás koordinálásával és melegétel-osztással is foglalkoznak a munkatársak.

Mint említette: az elmúlt egy esztendő során számos képzésen vettek részt a kollégák: kreditszerző, nevelőszülői képzések, de

workshopok, lelki és szabadidős programok is színesítették a dolgozók napjait. Örömmel számolt be a külsős díjakról is: Bánháziné Nyíri Tünde a Magyar Ápolási Egyesület ezüst kitűzőjét és elismerő oklevelét kapta a szociális ellátásban végzett kiemelkedő munkája elismeréseként. Mellette Kissné Suta Mariann, a Karitatív Iroda vezetője vehette át idén a Caritas Hungarica Díjat, nekik ezúton is gratulálunk!

Dr. Tóth Rita igazgatóhelyettes asszony Kalkuttai Boldog Teréz anya szavaival zárta sorait: „Ebben az életben nem tehetünk nagy dolgokat. Csak kis dolgokat tehetünk, nagy szeretettel.”

Ebben az évben az új intézmények vezetői kaptak lehetőséget arra, hogy bemutatkozzanak. Kerezsi Józsefné, a hajdúszoboszlói Szent Lukács Görögkatolikus Idősek Otthonának vezetője kezdte a sort. Beszámolt arról, hogy az otthon 1974-ben kezdte meg működését, és többszöri fenntartóváltás után 2019. február 1-jétől a Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat intézményeként folytatja tevékenységét Szent Lukács Görögkatolikus Idősek Otthona néven. 240 férőhelyen nyújtanak teljes körű ellátást 190 fő idős és 50 fő pszichiátriai beteg számára. A feladatellátás öt osztályon történik. Kiemelte: a demens ellátottak elhelyezése védett környezetben valósul meg, úgy, hogy ne sérüljenek az ellátottak testi és lelki egészséghez való jogai, mozgásszabadságuk és emberi méltóságuk. Örömmel számolt be emellett arról a sok újításról, fejlesztésről, melyet a szeretetszolgálatnak mint fenntartó-

nak köszönhetnek: felújították az egész épület tetőszerkezetét, valamint megújult a mosógéppark is, ami nagyon nagy segítség számunkra a hétköznapokban.

A másik új intézmény, a Szent Lukács Korai Fejlesztő és Gyermekrehabilitációs Központ vezetője előadásában megerősítette, ami eddig is nyilvánvaló volt: az intézményre óriási igény volt, nemcsak Debrecenben, de a régióban is. Dr. Horváth Zsolt csecsemő- és gyermekgyógyász, neonatológus szakorvos hangsúlyozta, hogy naponta közel száz gyermek kéri az ő segítségüket. Előadásában a korai intervenció lehetőségeiről is beszélt. Az ABA-terápia (Applied Behavior Analysis, magyarul alkalmazott viselkedéselemzés) alapelveit egy amerikai kutató, Ivar Lovaas fektette le az 1970-es években az Egyesült Államokban. 1987-ben arra az eredményre jutott, hogy a két évig tartó, heti negyvenórás terápia után a kutatásaiban részt vevő három-négy év alatti autista gyerekek 47 százaléka később normál iskolába mehetett, IQ-juk normál tartományba esett, az elsajátított viselkedés tehát a későbbiekben is fennmaradt. Doktor úr két érdekes kisfilmmel színesítette előadását, amelyben két Down-szindrómás gyermek példáján keresztül láthattuk, milyen jelentős fejlődést tapasztaltak a szakemberek és a családok is a módszer alkalmazása során.

Ungvári Sándor, a Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat igazgatója az elmúlt egy évre visszatekintve bátran kijelentette: teljesítettük a terveket. Mik is voltak ezek? Szakmai és gaz-

dasági fejlesztés, fejlődés, munkahelyek megőrzése és hitünk erősítése. De persze ez nem csak ennyiből áll, hiszen 2019 jelentős év volt a szeretetszolgálat életében. A Hierarchák Tanácsának korábbi döntése értelmében ugyanis 2019. január 1-jétől a nyíregyházi Gyermekvédelmi Központ, a nyírvasvári és nyírkarászi idősök otthona, valamint a hodászi Sója Miklós Szociális Intézmény és Családok Átmeneti Otthona a Nyíregyházi Egyházmegye fenntartásába került át. Ezzel a lépéssel a szeretetszolgálat metropoliai intézménnyé vált, tehát magasabb szintre emelkedett, és már nem a Hajdúdorogi Főegyházmegye égisze alá tartozik, hanem országos kiterjesztésű szeretetszolgálat lett. Ezzel kapcsolatban meg is köszönte Papp Tibor főhelynök atyának, hogy az átadás-átvétel baráti hangulatban valósulhatott meg. Az új feladatok közül kiemelte a hajdúszoboszlói otthon átvételét és a korai fejlesztőközpont létrehozását.

A jövő évi célok között említette elsősorban hitünk megőrzését, illetve a szakmai, a szolgáltatás- és az infrastruktúrafejlesztést is. A tervek között szerepel még a hajdúdorogi idősök otthonának kialakítása, a karitatív pályázathoz kapcsolódó raktárak megvalósítása, a hajdúszoboszlói idősotthon energetikai fejlesztése, a hajdúnánási gyermekvédelmi központ székhelyének és három otthonának a felújítása, valamint egyéb ingatlanok energetikai fejlesztése. Igazgató úr büszkeségét fejezte ki az elért eredmények miatt, de hangsúlyozta: a vezetők munkája mit sem érne, ha nem lennének ilyen munkatársaik. Háls köszönet érte! – zárta sorait Ungvári Sándor.

Mint minden évben, idén is szórakoztató műsorral folytatódott a közös együttlét: Buzogány Béla Színházának produkciója vastapsot kapott. Híres operettrészletekkel és kellemes dallamokkal mulattatták a közönséget. A nap végén átadták az elismeréseket is, amit már mindenki izgottan várt.

A díjazottak

IGAZGATÓI ELISMERÉSBEN RÉSZESÜLTEK:

Szent Lukács Görögkatolikus Szociális Szolgáltató Központ:
Bántó Éva, Fejesné Szatmári Emese, Jakab Lajos,
Varga Edit, Szilágyiné Kocsis Judit;

Szent Anna és Szent Simeon Görögkatolikus Idősök Otthona:
Úr Veronika, Balogh Sándorné, Ráczné Kiss Irén, Boldog Judit,
Tarsoly Károly, Nagy Judit;

II. János Pál Pápa Idősök Otthona:
Tóth Károlyné, Abai László, Lakatos Zoltánné;

Szent Lukács Görögkatolikus Integrált Szolgáltató Központ:
Gráma Györgyné, Batai Lászlóné, Módis Istvánné, Szabó Józsefné,
Gírán Lászlóné, Pósan Lászlóné, Antal Lászlóné;

Hajdúsági Görögkatolikus Gyermekvédelmi Központ:
Nagy Lajosné Zsuga Klára, Nagy Mónika, Antal Tünde,
Nagy Andrea, Reszegi Zoltánné, Pusztai Pálné;

Debreceni és Nyírségi Görögkatolikus Gyermekvédelmi Központ:
Sápi Józsefné, Abuczki Csabáné, Bucskó Józsefné,
Koroknainé Székelyhidi Margit, Vas Ildikó, Szász Enikő;

Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat:
Szikoráné Király Babet.

Fenntartói elismerésben részesült **Lőw Gábor**, aki 2014-től vezeti a máriapócsi II. János Pál Pápa Idősök Otthonát, **Dézsiné Várad Erzsébet**, aki közel húsz éve a hajdúnánási gyermekotthon dolgozója és **Mester Viktória** gyermekotthon-vezető.

A Szent Lukács-díjat idén **Gargya Zolt** vehette át. Ő 2011 novembere óta dolgozik a szeretetszolgálatnál, szociális referens, intézményvezető majd beszerzési vezető munkakörben. Mindig a rábízott feladatra megoldást keresve, munkatársaival konstruktívan együttműködve, a szeretetszolgálat érdekeit szem előtt tartva végezte munkáját. Jövő évtől munkáját más területen tervezi folytatni, melyhez sok sikert és boldogságot kívánunk neki, csakúgy, mint magánéletéhez.

GRATULÁLUNK a díjazottaknak,
és további munkájukhoz a Szentlélek kegyelmét kérjük!
Imáinkban kérjük a Jóisten áldását
a szeretetszolgálat minden dolgozója és ellátottja számára!

FÜLÖP METROPOLITA

Mitől ébred a hivatás?

Mitől ébred a hivatás? Mi ébred az ember lelkében, ha az elkötelezett életre gondol? Mire ébred a fiatal ma, amikor keresi helyét a világban? Egyáltalán mi az, ami fölébreszti a fiatal, és kiemeli a céltalan jólét látszólag elképesztően kényelmes, valójában azonban prokrusztészi ágyából? A fogyasztói szemlélet ugyanis észrevétlenül nyirbálja az egyéniséget, látszólagos erőszak nélkül veszi el tőle a személyi sajátosságait, és kényszerít bele mindent és mindenkit az egyformaság jellegtelenségébe. Egy sokszínű világot kínál föl – ma már egyenesen és célirányosan a szivárvány színeiben pompázó világot –, ugyanakkor elveszi az egyén igazi színét, egyéni gazdagságát, s egyszerű termelővé és fogyasztóvá sorvasztja az Isten képére teremtett embert.

Nem az Egyháznak kell igazodni a világhoz, a kor igényeihez, az emberi kívánságokhoz, hanem fordítva.

Krisztus azért jött, hogy megszentelje és megváltsa a világot, nem pedig azért, hogy kényelmessé tegye.

Ki és mi adhat ennél magasabb értéket? Ez a megszentelődés, a krisztusi megváltás kell, hogy meghatározó legyen ma is. Akkor ébred rá az egyes ember a saját feladatára, ha önmagát, életét, képességeit ennek a rendnek a részeként értelmezi; ha tudja, hogy ő is munkálkodhat ezen a megszentelésen és megváltáson.

Az Egyházban is ébresztőt kell fújni, mert már-már megfeledkeztünk erről a hivatásunkról. Az Egyház hivatástévesztése okozza az egyes emberek elbizonytalanodását a hivatásválasztásban. Nem megnyerni kell a fiatalokat, hanem fölébreszteni a túlzott jólét bódult állapotából. Rá kell ébreszteni őket arra, hogy ha valóban vonzó dolgokra vágnak, akkor nem a bolti pultok között kell keresgetniük. Az Isten szeretetének vonzásánál nincs nagyobb. Aki létbe hívta, az ugyanakkor küldi is őket. Aki életet, az célt is adott. Ezt a célt keresve találja meg az ember önmagát, önmagát Istenben keresve találja meg élete célját. Erre kell ráébrednünk, és rá kell ébresztenünk ifjainkat is, hogy ha Istent keresik mindig és mindenben, mindent megtalálnak az életben.

Isten mindenhol jelen van a világban, keresd Őt!

Ne hagyd, hogy a virtuális tér illúziója elvakítsd!

* Prokrusztész a görög mitológiában Poszeidón fia, híres rabló az Athénből Elefszínába vezető úton. Áldozatait az ágyába fektette, és megkínozta: ha áldozata nagy termetű volt és kilógott az ágyból, akkor levágott belőle, hogy éppen beleférjen. Ha alacsony volt, akkor addig nyújtotta, míg az ágygal azonos hosszúságú nem lett.

EMBER

ERŐSÍTS MEG ENGEM, KRISZTUSOM,
PARANCSOLATAID MEGINGATHATATLAN
SZIKLÁJÁN, ÉS VILÁGOSÍTS MEG TEKINTETED
VILÁGOSSÁGÁVAL, MERT NINCS MÁS
OLY SZENT, MINT TE VAGY, EMBERSZERETŐ.

POLYÁKNÉ TÓTH NÓRA

A gyóntatószékben is történnék feltámadások

Ihnáth János atyával beszélgettünk

Legutolsó szolgálati helyén, Máriapócson találkoztunk a papságának 51. évébe lépő Ihnáth János atyával. A kis fatemplomban, a Szűzanya ikonja előtt életének arról a szakaszáról beszélgettünk, amely idén nyáron záródott le nyugdíjazásával: papi szolgálatáról és a görögkatolikus egyházban végzett tevékenységéről.

■ Ötven évvel ezelőtt szentelték pappá. Mi volt a választott jelmondata?

„Isten szeretet, és aki a szeretetben marad, az Istenben marad, és Isten is öbenne” (1Jn 4,16) – ez volt a primiciás, ezüstmisés és aranymisés jelmondatom is.

■ Hogy érzi, be tudta teljesíteni ennek a jelmondatnak az üzenetét az életében?

Akartam...

■ Fiatalként mindenki álmodik egyfajta jövőt magának. Hogyan teljesedtek be az ötven évvel ezelőtti elvárásai?

Az én hivatásom a bazilita atyák mellett született. Nagyon kicsi voltam, amikor a templom közepére térdeltem, és addig csúsztam, amíg az oltárhoz nem értem, utána be az oltár mögé, a szertartást végző Orosz Sándor Ágoston szerzetes atyához: nekem onnan kezdődött a hivatásom. A papoktól szeretetet tanultam, és én is azt akartam megélni. Első perctől pap akartam lenni, és nem szereplő.

A QR-kód segítségével megnézhető a beszélgetés videofelvétele okostelefonon.

■ Kik igazgatták pályáját, kik segítették hivatásának formálódásában?

Én még Orosz atyánál (Orosz Sándor Ágoston OSBM – szerk.) voltam elsőáldozó Máriapócson, de elűzték őt is, amikor az előző rendszerben a szerzeteseket szétzavarták. A Mosolygó–Király páros (dr. Mosolygó Marcell József atya, Király Ernő görögkatolikus áldozópap – szerk.) volt a két hitoktatóm és lelki vezetőm, ha szabad így mondani. Bodnár Sándor atya, akkori máriapócsi parókus elkényeztetett engem, neki kedvence voltam. Ernő atyától, valamint Marci atyától is nagyon sokat tanultunk – gyermektársaimmal együtt.

Ez utóbbi végigkísérte az utamat: középiskolás és teológus koromban is tartottam vele kapcsolatot, tanárom és spirituálisom volt, és amikor végeztem, ő mint újhelyi esperes-parókus ugyancsak rám figyelt.

A Jóisten mindig úgy irányított, hogy állandóan volt mellettem valaki, akitől tanulni tudtam: Palatitz István Jenő atyától, Orosz atyától, Marci atyától, Ernő atyától, Bodnár atyától vagy a zajtai római atyától, aki megtanított dolgozni. Papp Zoli atya, Szabados János atya, Ivancsó Tibi atya pedig nem becsültek le: hónom alá nyúltak, és papnak tekintettek.

Mikor első szolgálati helyemre, Lácacsékére kerültem, Orosz atya két faluval arrébb, Zemplénagárdon szolgált parókusként, így „mindenhetesek” voltunk egymásnál: ő nem tudott elmenni előttünk, hogy be ne jött volna, én pedig heti gyakorisággal elkerékpároztam hozzá Zemplénagárdra.

Nekem végig jó kapcsolatom volt a szerzetes atyákkal. Ott volt például Legeza Tivadar atya vagy Sarkadi atya, akikkel barátságban voltam – én már rozsályi parókusként –, velük együtt jártam el Hegedüs atyához, Dudás Bertalan atyához és a többi szerzetes atyához. Nyírcsaholyban Ábel atya is, akkor még mint kispap, Sarkadi atyával együtt mindig bejött hozzám. A szerzetes atyák közül többet láttam, ismerem, sokkal szorosabb volt a kapcsolatom velük, mint a paptestvéreimnek.

■ Bizonyára ezzel van összefüggésben az is, hogy Nyírcsaholyban bazilita harmadrendet alapított.

Igen. Rakaczky Bazil atyáék egyszer nyolcnapos missziót tartottak nálunk, innen jött az ötlet a harmadrend megalapítására. A rendnek több mint negyven tagja lett, ami tekintélyes létszám, komoly közösséggé váltunk. Találkozásainkra minden hónapban meghívtam egy bazilita atyát vagy nővért egy közös szentmisére és egy-egy előadásra.

Amikor Máriapócsra kerültem, az itteni bazilita harmadrend aludt, el volt öregedve; megkértek, hogy legyek a helyi vezető. Tettem róla, hogy felpezsdüljön az élet, s ma már vannak fiatal tagjai is. Havonta egyszer találkoztunk: volt, amikor a kis fatemplomban, ám azok miatt, akik nehezen mozognak, áttettük a székhelyünket a Szent II. János Pál Idősek Otthona kis kápolnájába. Így bekapcsolódhattak olyanok is, akik nem tagjai a rendnek: együtt imádkoztunk, énekeltünk, s ez szerintem jó.

■ Hogyan emlékszik vissza gyermekkorára?

Nem volt könnyű gyermekkorom. Én a háború alatt jöttem a világra, édesapámat közben elvitték fogságba, majd 1948-ban B-listázták (a politikai tisztogatás módszere a világháború utáni időszakban – szerk.), utána Dudás püspök kinevezte Hajdúdorogra a népfőiskola igazgatójának. 1950-ig az a két év volt gyermekkorunk legboldogabb időszaka.

1950-ben édesapámat jó néhányszor letartóztatták, ötéves gyermeke szeme láttára vitték a vaskalaposok esténként. A lakásunktól nem messze, egy deszkapalánk másik végén volt a rendőrség: édesanyám összegőnyedve, a palánkon belül ment a rendőrség faláig, ott hallgatózott: ütik vagy nem ütik, jajgat vagy nem – nem bántották, és mindig elengedték, de ez lelki hadviselés volt ellene, ugyanis az ezüst- és aranykalászos gazdananfolyam gazdasági felszerelését akarták kicsikarni tőle, de édesapám időben gondoskodott róla, hogy el legyenek rejtve. Aztán államosították a lakásunkat, kiköltöztettek bennünket: onnantól kezdve édesapám a nyugdíjig egyik helyről a másikra került segédmunkásnak – szülem nehéz körülmények között dolgoztak, édesanyám ebédet főzött a pedagógusoknak, abból tanítottak minket: egyszerre mind a hármunkat. Nyáron a vasúton dolgoztam, vagy a konzervgyárban voltam rakodómunkás. Megkóstoltam az életnek ezt az oldalát is. Mikor papok lettünk, nem kaptunk segítyt, legfeljebb kísértést. A bérünket mindenképp ki kellett egészíteni kétkezi munkával is.

■ Volt-e valaha istenélménye?

Nekem különlegesebb istenélményem nem volt, de azt érzem, hogy a Jóisten a tenyerén hord engem, és hogy – de nem akarom elbizni magam – a hitemnek nincs szüksége arra, hogy rendkívüli dolog történjen. De két érdekes történetet elmesélek.

Hétéves voltam, amikor kiadtak a kórházból meghalni. Édesanyámnak és édesapámnak ott földbe gyökerezett a lába: egy ismerős orvos kérdezte, hogy „János, mit kerestek itt”. Apám mondta: „a fiamat adták ki, hogy meghaljon”. Az orvos: „várjatok!” A mandulámmal volt baj: nem fért a torkomba. Beszélt a gégeszékkel, hogy ha már úgy is mindegy, erősítsenek meg egy-két injekcióval, és meglátjuk, mi lesz. Kaptam egy-néhány injekciót, kivették a mandulámat: megmaradtam.

Mikor itt, Máriapócson ministráltam, naponta többször, három-négyszer mentem fel a toronyba, hiszen felváltva jártunk iskolába: délelőtt, délután, mikor hogy. A pálcák közé ültem fel (a tülso toronynak párosával vannak a pálcái), és ott a jó napon elaludtam. Megcsúsztam, de a két lábam közrefogta az egyik oszlopot, így nem tudtam lefordulni, a másik oszlop tartotta a lábamat. Erre ébredtem; megőleltem az oszlopot. Hosszú idő volt, mire magamhoz tértem. Majd, mint az ürge a lyukba, fejfelé bújtam be egy kis lyukon, és onnan már lelétráztam. Ha én ott leeseek, engem meg nem találnak, vagy csak a csontvázamat, mert a

templomgerinc és a torony fala közé estem volna le, ami nem látszik sehonnan, és nem hiszem, hogy valakinek eszébe jutott volna, hogy ott keressenek.

■ Milyen kedves emlékek jutnak eszébe az ötvenéves szolgálatából?

A legelső helyemen, a hatvanhárom lelket számláló Lácacséken mindössze öt gyermek volt. A filiákkal (Nagyrozvággy, Kisrozvággy, Semjén, Ricse, Monyhatanya) együtt is összesen 240 hívőről gondoskodtam. A gyermekeket mindig szerettem, szívesen mentem hitoktatni; az első ministránsom-hittanosom pap lett – ez az egyik.

Egy másik jó élményem, hogy bár Cséken nagyon kevesen laktak (mégis sok tanult ember származott innen), de a búcsúra a falu lakossága megháromszorozódott, olykor negyyszereződött, s így – akárcsak Zemlénagárdon és Dámócon – a Szent Liturgia mindig kinn volt a templomodvaron.

Bárhol is voltam, fontosnak tartottam a hittanórákon a Szent Liturgia állandó énekei mellett az utrenye és a vecsernye állandó énekeit is megtanítani, noha utrenyét csak Csaholyban tudtam végezni, mert az öt-hat Szent Liturgia mellett nem volt idő rá, de vecsernyét mindig tartottam.

■ Lácacséke után a következő szolgálati helyén, Rozsályon és annak kilenc filiájában is sok minden történt, ámbár ez az ország legszegényebb, legkeletibb, a központtól elzárt csücske. Milyen nehézséget jelentett ez az elzártság?

Egy református tengerben kellett helytállni, ami nehéz volt, mégis örültem annak, hogy erős egyházközösségek vetek körül, mert az ilyenek mellett jobb dolgozni.

Tisztaberken a katolikusoknak nem volt becsületük. Ötször annyi református volt, akik vallották: a reformátusok a magyarok. De aztán volt egy temetési prédikációm, amikor feltettem a kérdést, hogy ki a magyar. „Nem a név számít, nem az, hogy melyik templomba jár. Az a magyar, aki szereti a hazáját, és tesz érte” – mondtam. Temetés után körülfogtak azok, akik addig nem miltáltak beszélgetésre, s ezekkel a szavakkal dicsértek: „az atya jól megtanulta a történelmet.”

Mire felépítettük a templomot, a becsületünk is megszületett. A templomépités alatt a református tiszteletes Bázselben volt tanulmányi úton, de amikor hazajött, eljött egy napra társadalmi munkában segíteni nekünk. Nagy dolog volt!

■ Rozsály történelmileg – az egyházat érintően is – terhelt falu; mit érzett ebből szolgálata alatt?

A rozsályi egyházközség (mai filiái: Gacsály, Garbolc, Kishódos, Méhtelek, Nagyhódos, Tisztaberék, Túrricse, Zajta – szerk.) történetéhez hozzátartozik, hogy Trianon miatt minden templomát és az anyaegyházközségét is elvesztette. Nagypeleskéhez tartozott Rozsály, Zajta, a többi község Szárazberekhez, és a település templom nélkül maradt. A rozsályiak 1927-ben templomot építettek, 1950-ben Vajdics János bácsi Méhtelken épített templomot, majd '86-87-ben én építettem Tisztaberken, utánam pedig – a jelenleg Kállósemjénben szolgáló – Orosz István atya Túrricsén. Úgy-hogy szépen kiépítettük azt a területet. De a kilenc faluban együtt sem volt több ötszáz embernél.

■ Nehéz időszak volt a rozsályi parókiaépítés?

Nem, mert örömöm telt benne. Szilárd püspöktől megkaptam az elismerést is. Az ő idejében lettem esperes, konzultor (püspöki tanácsadó), majd főesperes. De nem csak címem volt, Szilárd püspök kikérte a véleményemet is sok mindenben.

■ 1987 szeptemberében Nyírcsaholyba került.

Csaholyban teljesen más volt az élet, mert „egy falu, egy nóta”, vagyis mindenki görögkatolikus, de itt többet dolgoztam, mint korábban a kilenc faluval összesen. Nem volt iskolai hitoktatás, mikor odamentem. Természetesen a templomi hitoktatást elkezdtem már abban az évben, de 1988-ban már bent voltam az iskolában is: noha korábban felszámolták a hitoktatást, én heti két órát tartottam. Hogy az igazgató végül nem tiltotta be a hittant, az annak köszönhető, hogy az iskolában kezelhetetlen gyerekeket fegyelmeztetnek látta az oltárnál.

Csaholyban nagyon szép volt az, hogy egész családok jöttek gyónni, s ehhez hozzátartozott az is, hogy a gyermek ott nőtt fel a templomban. Az ifjúságpasztorációra mindig nagy hangsúlyt fektettem: komoly ifjúsági hittancsoportom volt, s együtt zárandokoltunk Máriapócsra, vagy kirándultunk az olaszországi Bionéba.

Ugyanígy feladatomnak tartottam az elesettek gyámolítását. Első pénteken mindig betegekhez jártam: Csaholyban például 23-25 betegnél fordultam meg havonta.

■ Érezte valaha, hogy nehéz papnak lenni?

Lácacséken történt, hogy valaki gyorsírással lejegyezte a vasárnapi prédikációm, és másnap bevitte az újhelyi rendőrsre. Akkoriban két katonatiszt volt rám állítva. Az elhárító- és a politikai tiszt is a nyomomban voltak. Ha például jöttek az emberek kántálni, felköszönteni, ők is ott voltak köztük. Zemplénagárdon a hívek egyszer ezt kérdezték tőlem egy pünkösdi prédikáció után: „Az atya még szabadlábban van?”

A templom- és a parókiaépítés során könnyebb volt felépíteni a semmiből az épületet, mint engedélyt kapni rá a rendszertől. Csaholyban – pedig ez már '87 tavasza volt! – nagybőjt péntekjén a templomból jövet a hídon ott állt két rendőr: mikor az utolsó ember is elment, autóba szálltak, és elmentek. Mindezt csupán a megfélemlítés miatt.

Nem a saját élményem, de Nyírcsaholyon is került görögkatolikus pap a rendszerrel szembe: mindkét háború alatt a magyarok lelőttek egy-egy román katonát a temetőnél. Az első meg is torolták a románok: több embert kivégeztek. A másodiknál nagyon sok férfit összeszedtek, beterelték őket a római katolikus iskolába. A görögkatolikus parókián volt a románok főhadiszállása. Fodor Anti atyát, a parókust elvitték az iskola udvarára, hogy tizedelje meg az embereket: minden tizediket

vállassza ki kivégzésre. Ám ő ezt mondta: „Én inkább megásom a magam sírját, löjtek bele, de ezek ártatlanok”. A férfiakat akkor elterelték a Szalka–Csaholy határában lévő „Csárda-kereszthez”, letérdepeltették őket, elimádkoztatták velük a Miatyánkot, végül elengedték őket.

Amikor az én generációm szentelés előtt állt, a menyasszonyjelöltünköt azt is meg kellett kérdezni: „ha minket elvisznek Szibériába, akkor is vállalod a papnáságot?” Dudás püspök úr bőrdíszes is mindig össze volt csomagolva – számolva ezzel az eshetőséggel.

■ Ortutay Elemér atyával is jó viszonyban volt, hogyan élnek emlékezetében a kárpátaljai kapcsolatok?

Ortutay Elemér atyával sokszor végeztünk együtt Szent Liturgiát, prédikált is nálunk, amikor elhívtam Csaholyba. Ő pedig elvitt magához, még Szemedi János munkácsi (titokban szentelt – szerk.) megyéspüspökhöz is.

Elemér bácsi titokban nevelte és szentelte a papokat. Amikor nálam járt, mindig dicsérte a munkám, s értékelte, hogy nálunk tele volt a templom gyerekekkel. A szentelésének évfordulójára is meghívott: negyven év elmúltával, a 90-es évek elején Ungváron én mondtam az első magyar nyelvű prédikációt, Ortutay atya aranymiséjén, három püspök jelenlétében, a Gulagot megjárt papok előtt.

Elemér bácsi hívására Batártól Ungvárig szinte minden magyar egyházközséget végigjártam, végig lelkigyakorlatoztam. Kárpátaljai magyar görögkatolikus papoknak, feleségemmel a tisztelendő asszonyoknak tartottam lelkigyakorlatot, s mióta Pócson vagyok, 20-25 lelkigyakorlatot tartottam a Mária-tisztelőknél, a bazilita harmadrendieknek, különböző csoportoknak.

■ Milyen itt, Máriapócsán a könnyező Szűzanya lábánál szolgálni?

Végtelenül felemelő. Itt még imádkozni sem kell, hogy az ember kegyelemmel telítődjön. Számtalanszor fordult elő, hogy bejöttem a templomba, s ha fáradt voltam, imádság se jött a számra. Ültem negyedórát, fél órát, és feltöltődve mentem haza. Ez csodálatos dolog.

A legismertebb európai zárandokhelyeken mind megfordultam, de nekem Máriapócs az első. Ha elvárom azt, hogy más zárandokok jöjjenek, akkor nekem is menni kell. Mindegyik zárandokhely más, és ahhoz, hogy a saját szülőhelyem becsülni tudjam, meg kell ismerni más helyeket is.

■ **A megszokottság elsorvasztja a csodálatot – szokták mondani. Újra és újra föl kell fedezni, élővé kell tenni a csodát, amit az Isten oltáránál meg lehet élni. Hogyan alakult ez János atya életében?**

Én sosem tudtam elsorvadni, még a betegségekben sem, mert a Jóisten eddig mindig hagyott megújulni, valamit kitalálni, ez nem engedett megfenekezni.

39 éves koromtól cukorbeteg vagyok, volt három szívinfarktusom – a harmadik szívinfarktusomat a kegyoltár előtt kaptam paraklisz végzése közben –, kétszer újraélesztettek, a pacemakerem generátorát tavaly cserélték, tizenöt szívkatéterezésem volt, szemeimet lézereztek zöld hályoggal, műtötték szürke hályoggal, az egyik szememben az üvegtest bevérzett, a másikra utóhályog nőtt, melyet újra műteni kellett, de itt vagyok, szolgálók, és autót vezetek.

Kellett, szükség volt az Isten kegyelmére.

Gyónóimnak is azt ajánlom, amit magam is vallok: „Krisztusom, hálát adok neked, hogy nekem engedél keresztet, mert erőt is adsz az elviseléséhez.” Ha a keresztet, a nehézségeket pozitívan fogadjuk el, akkor kapunk erőt is azok viseléséhez.

■ **Melyek a szívének kedves imádságok, amelyek az ötven év alatt elkísérték?**

A Mennyei királlyal szoktam kezdeni, az 50. zsoltárral folytatom, majd a Hiszekegy. Szeretem az Előre Megszentelt Áldozatok Liturgiáját, és benne azt a zsoltárverset, hogy „ne hagyj szívemet gonosz cselekedetre hajlani, hogy mentegessem bűneimet.” A szívem csücske a feltámadási szertartás.

■ **Többször is találkozott a pápával, hogyan emlékszik vissza ezekre?**

Tízszor jártam Rómában, ebből három alkalommal a Szentatyával is találkoztam. A negyedik találkozás Budapesten történt.

1983-ban hatszáz fő látogatott a Vatikánba, akkor a Kelemen-teremben láttam először Szent II. János Pál pápát, akivel még fényképezkedni is tudtam. Majd a VI. Pál teremben láttam újra egy másik kirándulás alkalmával.

1991 májusában, mikor Rómában jártunk, a nagy magyar zászlót a tér korlátjára tűztem, a Szentatya jött oda felém, és valamit kérdezett, de nem értettem, átvillant rajtam, hogy azt mondjam: Máriapócs, hiszen tudtam, hogy Máriapócsra készült. Erre a Szentatya megismételte: Máriapócs? Máriapócs!

És némi gondolkodás után: „Dicsértessék a Jézus Krisztus!” Szembe nézett, odajött hozzám, és nyújtotta a kezét, s én boldogan csókoltam meg.

Még ugyanebben az évben, amikor a Szentatya Magyarországon járt, a Hősök terére tizenhat, dalmatikába öltözött ifjúsági hittanossal mentem: negyedik találkozásom ekkor volt a pápával.

■ **Mióta szervez zárandoklatokat?**

1981-ben csábultam el először: Végheő Dani atya csalt el Bécsbe és Németországba. 1983-ban Rómába mentem a feleségemmel, a püspöki kar is kint volt akkor: rangos út volt ez. Ezek után kaptam kedvet a zárandoklatokhoz. Szerveztem utat a pócsi kép elvitelének útján Bécsig: Máriapócs, Kálló, Tokaj, Bárca, Esztergom, Győr, Bécs útvonalon.

Először kisbusszal, majd nagybusszal. Majd jött az ötlet, ha eljutottunk Bécsbe, Mariazellbe is elmehetünk. Visszafelé a Szent Jobb-körmentbe is bekapcsolódtunk. Szép kirándulás volt, melyet évente megismételtünk.

De utaztunk Czestochowába, Lourdes-ba, Fatimába, a Szentföldre és minden évben Csík-somlyóra. Tavaly csupán azért nem mentünk, mert szentelése 50. évfordulóját itthon akartam megünnepelni.

■ **Mit jelentett főgyónatónak lenni Máriapócson?**

Semmi különös: van egy gyónatószekem, ahol várom a híveket. Ámbár visszajárnak hozzám az emberek gyónni: van, aki nézi, hogy melyik az én sorom, van, aki telefonon egyeztet velem, hogy mikor tudnám meggyónatni. Az ország határain túlról is jönnek rendszeresen.

A gyónatószekben is történnek feltámadások.

Nagypénteken az élőszerplős passió után nagyon sokan jöttek be a templomba, az előadás sokakat indított gyónásra több évi szünet után: ha másért nem, már ezért érdemes volt előadni – bár én nem vettem részt a szervezésében. Nem tudja az ember, hogy a kegyelem hol működik. Ahogy Jézus mondja: a Szentlélek ott fú, ahol akar (Jn 3,9).

Annyi kísértés, bűn, fájdalom zsúfolódik össze tíz percben, fél órában – hogyan lehet ezt feldolgozni?

■ **Ahogy a Szentatya mondta: amikor sírva térdepel le valaki és mosolyogva áll fel, az szenzációs élmény.**

Mikor Kárpátalján, Salánkon tartottam lelki gyakorlatot – Sarkadi Gyuri atya látta el akkor Salánkot –, beültünk fél ótkor a gyónatószekbe, és fél tízkor álltunk fel (három napon keresztül), többen érkeztek, akik negyven éve gyóntak utoljára. Ez a negyven év most is előfordul olykor-olykor. Ebbéli csúcs – s ezzel nem árulok el titkot: „64 év terhét jöttem letenni”. Úgyhogy megvan a szépsége. És amikor hosszú-hosszú beszélgetés után mosolyogva áll fel valaki, megköszöni, és megsimogatja az ember kezét, azt az érzést nem lehet elmondani.

■ **Hogyan tud az ember mindenkinek valami jó tanácsot mondani?**

Szentlélek is van a világon, meg nyitott szemmel is kell járni. A Szentírás és a liturgikus szövegeken keresztül kell a ma emberéhez szólni, úgy, hogy megértsék Jézus hívó szavát.

IHNÁTH JÁNOS
nyugalmazott görögkatolikus
áldozópap

51 éves papi szolgálata alatt volt esperes, főesperes, konzultor, főgyónatós, templom- és parókiaépítő, hittantanár, parókus, intézményi lelki vezető, a bazilita harmadrend alapítója.

1945. július 8-án született Máriapócson.

1968. augusztus 18-án szentelték pappá Nyíregyházán.

Szolgálati helyek:

Lácacséke: 1968–1977

Rozsály: 1977–1987

Nyírcsaholy: 1987–2012

Máriapócs: 2012–2019

2019. július 1-jétől nyugállományba helyezték, a máriapócsi Szent II. János Pál Pápa Idősek Otthonának lelki vezetőjeként azonban továbbra is az Isten ügyét szolgálja.

Bevallása szerint sokat köszönhet feleségének, Margó néninek, ki támogatója és munkatársa volt egy életen keresztül.

Ma Magyarországon az egy főre jutó sörfogyasztás majdnem 70 liter, azaz egy héten átlagosan 3 korsó sört megiszunk (természetesen az átlag az csak átlag, van, aki többet, van, aki kevesebbet). Az egy főre jutó sörfogyasztás nem növekszik, de azért van egyfajta kézművesször-forradalom és egy-egy egyházi tétel is felsorakozik a sorban. Bár a sörnek nincs liturgikus szerepe, mégis a „folyékony” kenyérnek is nevezett italnak sok-sok egyházi vonatkozása van. Egy meleg napra eső zárandoklat végén egy jó apátsági sört kortyolva talán a test mellett még a lélek is felfrissül.

HOMOLYA DÁNIEL

A SÖR: folyékony kenyér

A hogy sok minden, a sörgyártás is szinte egydős az emberiséggel. Már az ókor kezdete előtt, a Kék-Nílus völgyében is készítettek sört, ezt bizonyítja egy Szudánban kiásott, közel 7000 éves edény, amelyben sör maradványait mutatták ki. Kína északi részén, Jiahuban is találtak mintegy 9000 éves sörmaradványokat, amelyeket mézzel, galagonyával és szőlővel ízesítettek. Nem tudjuk, mikor készítettek először sört, de az bizonyos, hogy már az ókori egyiptomiak is főzték a Kr. e. 5. évezredben. Egyiptomban a rabszolgák és a gazdagok körében egyaránt népszerű ital volt. Ebben az időben árpakenyérből készítették: a kenyeret vízben áztatták el, megerjesztették, majd datolyával vagy datolyaléval ízesítették. A késztermék zavaros, darabos ital lett, amelyet szűrve és szüretlenül is fogyasztottak. Általában kökorsókból szalma- vagy nádszállal szívták ki, a Közél-Keleten elterjedt a szópókás, saját szűrővel ellátott, fedeles korsó. Az ókori Egyiptomban a sör valóban folyékony, tartósított kenyér volt, és élelmiszerként fogyasztották.

A sörkészítés legrégebbi írásos bizonyítéka, a „monument Bleu” Mezopotámiából, az i. e. 3. évezredből származik. A sörkészítést ekkor már törvényben szabályozták. A sörök minőségét biztosító szabályokat Hammurápi törvényozslopnak szabályozták, a babiloniak mézzel és gyümölcssűrítménnyel varázsolták ízesebbé ezt az italt. A szabályok megszegőit súlyosan büntették.

Az európai sörtörténet folyamatosan fejlődött át az ókorból a középkorba: Tacitus már az 1. században a letelepedett, gabonatermesztő germánoktól ír. Germán katonai csapatok sörfőző alkalmatosságát hozták felszínre az ásatások Nagy Konstantin császár idejéből, a 4. századból. A korai középkorban Északnyugat-Európa, Flandria (a mai Belgium) nevezetes a sörfőzésről. Britanniában pedig a katolikus egyház már az 5. században elítélte a mértéktelen sörfogyasztást. Azonban az ókori és a kora középkori söröket inkább árpalének kellene nevezni, mintsem sörnek, mert hiányzott belőlük a komló.

A sörfőzés hagyománya nagyban kapcsolódik a kolostorokhoz. A parasztok az egyházi adót gyakran sörben fizették meg, illetve a szerzetesek saját maguk is főzték a sört, hogy megkönnyítsék a böjtölést, mivel az ivás nem volt tilos a böjt alatt sem. A középkorban a sörfőzés terén a kolostorok álltak az élen. A szerzetesek sokat javítottak a sörfőzés technikáján, úgy tartják, hogy ők terjesztették el Nyugat-Európában a komlót a sör ízesítéséhez. A mézsör készítését a szerzetesek tökéletesítették. Angliában a tömeges sörfőzés VIII. Henrik (1509–1547) uralkodásától virágzott fel, s ekkortól terjedtek el a felső erjesztésű

(ale) fajták. Bajorországban már 1516-ban sör-tisztasági törvényt hoztak, ami szabályozta, hogy a sör kizárólag maláta, komló és víz hozzáadásával készülhet, adalékanyagok nélkül. Később a hozzávalók közé felvették az élesztőt is. Talán kevesen tudják, de Luther Márton felesége is kiváló házisört készített. Erre is emlékeznek evangélikus testvéreink az immáron hagyományos, október végi balatonszárszói Lutherfeszték alkalmával.

A középkor végi serfőző céhek az ipari forradalom során átadták helyüket a serfőzdeknek, amelyek idővel sörgyárakká nőttek. Ezekből az utóbbi évtizedekben a felvásárlások és egyesülések nyomán nagy söripari konsernek jöttek létre. Az 1970-es években az Egyesült Államokban újra elkezdtek hódítani a kis serfőzdek, ennek utóregzései mostanra értek el hozzánk az IPA (India pale ale) forradalommal.

Európában számos apátsági sör tette le a névjegyét. A belga apátsági sörök eléggé közismertek, de kevésbé közismert, hogy Belgiumon

Természetesen más kolostorokban is volt, van sörfőzés. Az ír sörskola apátsági vonalát képviseli a kilkeny ferences kolostorban – a jelen formájában először 1710-ben készített – krémes, vörös sör.

Az elmúlt évek fejleménye, hogy megjelentek az úgynevezett egyházi sörök. A székesfehérvári egyházmegye néhány éve Szent Gellért sörrel jelent meg a fogyasztók számára,

a zirci kolostor pedig 2015-ben élesztette újra az 1735-ben elindult jó ciszterci/trappista hagyományt:

„*vidit et gustavit, quia bona esset*”,
avagy „megkóstolván látta, hogy az jó”.

kívül többek között Hollandiában, Franciaországban, Spanyolországban, sőt Olaszországban és az Egyesült Államokban is készülnek úgynevezett „trappista” sörök. A kezdetben a ciszterci rend égisze alatt működő trappisták a hagyomány szerinti szabályokhoz kívántak visszatérni. Reformált életmódjuk miatt az egyik legszigorúbb szerzetesrendként tartjuk őket számon. Aszkézis, imádság, önmegtagadás, fizikai munka és csend jellemzi napjaikat. A fizikai munka hagyományos ágai a mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozás – olyannyira, hogy a rendről sajtót és sört is elneveztek. A hagyományos, felső erjesztésű sörök közé tartozó trappista söröket tekintik az apátsági sörök elitjének.

A sörözésnek közösségteremtő ereje is van mérsékelt, megfelelő fogyasztás mellett. Egy külföldi, katolikus blog, a The Catholic Gentleman (A Katolikus Úriember) ötletét követve minden évben szeptember 9-én van az úgynevezett *vidd el sörözni a papodat!* nap. Ezen a napon a katolikusok feladata, hogy meghívják plébánosukat, parókusukat egy korsó sörre. Magyarországon a II. János Pál Gazdaságtudományi Intézet blogja, a *Kereszténység és kapitalizmus* közölte a The Catholic Gentleman blog kezdeményezését. Mint írtuk akkor:

„Hisszük vagy sem, a papok is igazi emberek, akik ugyanúgy szeretnek társalogni egy pohár sör vagy bor mellett, mint bárki más. Nehéz és bonyolult munkájuk van, amiért gyakran nem kapnak köszönetet, úgyhogy megérdemlik, hogy meghívjuk őket egy korsó sörre vagy pohár borra.”

ÉTELEM, ITALOM, KI ADOD,
LÉGY ÁLDOTT!
TÁPLÁLD IGÉDDEL IS AZ EGÉSZ VILÁGOT! AMEN

Romákat célzó közösségfejlesztési projekt indult a Miskolci Egyházmegyében

A Görögkatolikus Cigánymissziós Iroda 2015 óta koordinálja az egyre gyarapodó cigánymissziós tevékenységeket a Miskolci Egyházmegye területén, elősegítve a görögkatolikus egyházközségekbe bekapcsolódó cigány közösségek vallásos-lelki életének elmélyítését és társadalmi integrációját. A 2002-ben alakult Dialóg Egyesület pedig Miskolc Avas lakótelepén és Borsod-Abaúj-Zemplén megye hátrányos helyzetű településein végez átfogó közösségfejlesztő munkát a helyi társadalmak megerősítésével és belső erőforrásaik feltárásával. E két konzorciumi partner a társadalmi kohézió erősítését célozza az egyházak közösségfejlesztő tevékenységének bővítésével egy közös projekt keretében, mely a Széchenyi 2020 program keretében valósul meg 47,93 millió Ft vissza nem térítendő támogatásból.

E két szervezet összefogásával valósul meg tehát az „Értékünk a közösségünk!” című projekt, mely 2019. március 1-jén indult az EFOP-1.3.7. támogatási konstrukcióhoz kapcsolódva. Alapvető célja a Miskolci Egyházmegye területén működő, cigánypasztorációs tevékenységet végző egyházi közösségek megerősítése, közösségfejlesztési és hátránykompenzációs kompetenciáik sa, ezzel összefüggésben a hátrányos helyzetű romák közösségekbe való integrálása, mentális egészségének és öngondoskodási képességének javítása. E célok elérését lelkeseknek, lelkipásztori kisegítőknek, önkénteseknek és roma híveknek szervezett tréningek, közösségfejlesztési tervek, coaching és mediáció, valamint számos közösségi program és rendezvény fogja szolgálni a projekt két és fél éves futamideje alatt.

2019. március 28-án tartottuk meg a projekt nyitórendezvényét a missziós irodában. Itt Makkai László atya, a Cigánymissziós Iroda igazgatója ismertette a cigánypasztorációs tevékenységeket a Miskolci Egyházmegyében. Ezt követően bemutatkozott a Dialóg Egyesület, a konzorciumi partnereink. Rendezvényünkön beszélgetést kezdeményeztünk a jelen lévő lelkipásztorokkal, intézményvezetőkkel az egyházmegye kistépeléseiben végzett missziójukkal, munkájukkal kapcsolatban.

Május végén elkezdődött a coachingjellegű műhelymunka-sorozatunk, amelyet lelkipásztoroknak és intézményvezetőknek tartottunk. A műhelymunka-alkalmak témakörei a következők voltak: vezetési stílusok, technikák, közösségfejlesztési módszerek és jó gyakorlatok, romák megszállásának lehetőségei, motivációs technikák, érzékenyítés. Az Egerben és Noszvajban 2019 májusában, illetve júliusában tartott 2 x 2 napos program rugalmas felépítésű volt, egyéni, kiscsoportos és nagycsoportos programelemekből épült fel.

„Értékünk a közösségünk!”

címmel

a Görögkatolikus Cigánymissziós Iroda
a Dialóg Egyesülettel közösen
cigánypasztorációs projektet valósít meg
a Miskolci Egyházmegye területén.

Június végén elkezdődött a lelkipásztori kisegítőknek tartott tréning-sorozatunk is. A sajpófalai zárandokházban tartott 2 x 2 napos képzés során a személyes kompetenciák fejlesztésén túl a települési önszerveződő folyamatok létrejöttét és a helyi egyházi közösség fejlesztését segítő információk átadását célozza meg a képzés.

2019. augusztus 22–24. között roma ifjúsági érzékenyítő tábort szerveztünk roma fiataloknak Aggteleken.

A festői helyszínen, remek körülmények között megtartott tréning elsődleges célja a szemléletformálás, társadalmi érzékenyítés, a roma kisebbségi identitás megerősítése, a befogadó és segítő attitűd elmélyítése, továbbá az empátia fejlesztése volt. A fiatalok sok energiát fordítottak arra a trénernek segítségével, hogy megértsék az előítéletek és a társadalmi kirekesztés működését. A tréning alkalmával fejlődött a fiatalok önismerete, illetve a többségi és kisebbségi identításra való reflexiós képessége. A tréning lehetőséget nyújtott a résztvevők számára, hogy a társadalmi felelősségvállalás, aktív állampolgárság témakörével kapcsolatos ismereteiket is bővítsék.

ember végén kezdetét vette a közös munka a lelkipásztorok és kisegítők között a Búza téri missziós irodában. A háromalkalmas workshop napjain a jelenlévők a gyakorlatban is kipróbálhatták a közösségfejlesztés elméletét és módszertanát, melyet a korábbi tréningeken elsajátítottak. A résztvevők, azaz a görögkatolikus papok és civilek, romák és nem romák vegyesen a helyi egyházközségek és települések alulról jövő igényeire szabott közösségfejlesztési tervek elkészítésébe fogtak közösen, melyek megvalósítása majd 2020 elején fog indulni, a Dialóg Egyesület közösségfejlesztési szakembereinek szakmai támogatása mellett.

ember 23-24-én indult Sajópálfalán az az összesen 60 órás tréning-sorozatunk, melyet a cigánypasztoráció iránt érdeklődőknek szerveztünk. A tréningek keretében feldolgozott témák – a szakterület jeles képviselőinek bevonásával – a következők: romák történelme, roma társadalomismeret, cigánymisszió Európában és Magyarországon, cigánypasztorációs technikák.

Szeretettel várunk rendezvényeinkre minden kedves érdeklődőt!

A programjaink az
EFOP-1.3.7-17-2017-00253 azonosítószámú
projekt keretében valósulnak meg.

Székely János püspök volt a miskolci Görögkatolikus Roma Szakkollégium vendége

A miskolci Görögkatolikus Roma Szakkollégium tanulmányi programját képező kulturális modul keretében Csépanyné Szabolcsik Erika és dr. Székely János szombathelyi megyéspüspök tartott előadást a szakkollégistáknak október 4-én.

A tanulmányi program két témára fókuszált. Az egyik a sikeres és hatékony felzárkóztató és közösségfejlesztő programok bemutatása volt, melyet Csépanyné Szabolcsik Erika, a Homrogi Görögkatolikus Általános Iskola igazgatója vállalt interaktív elemekkel gazdagított előadásában.

Este Székely János szombathelyi megyéspüspök volt a vendégünk, hogy cigánymissziós küldetéséről beszéljen a hallgatóságnak, akik között ott ült dr. Orosz Atanáz püspök is. Előadását egy imával kezdte, melyet azokért a hányatott sorsú gyermekekért és fiatalokért mondott, akik nem olyan szerencsések, mint a jelen lévő szakkollégisták. Püspök atya élettörténeteken keresztül mutatta be, hogy sohasem késő bevonni Isten jelenlétét az életünkbe. Ha ez mindenkinek sikerülne, egy gyógyult társadalomban élhetnénk, ahol a jóindulat, a testvériség természetes.

Székely János hangsúlyozta, hogy el kell hinnie a szakkollégistáknak is, hogy képesek meggyógyítani a társadalmat: „mert Ti itt mind Isten remekművei vagytok.” A szakkollégisták hitükkel, új ötleteikkel, elhivatottságukkal, anyagi segítség nélkül is változást kezdeményezhetnek saját kisközösségükben.

Kosztolányi Dezső

SZERENÁD

*A kormos égből lány fehérség
szitálja le üres porát.*

*Didergve járok ablakodnál
a hófehér nagy úton át.*

*S amint megyek itt éji órán,
lépésem mégsem hallható,
mert zsongva, súgva, és zenélve
halkan szitál alá a hó.*

*S körülvesz engem, zordon árnyat
egy hófehér, szelíd világ:
angyalpárnáknak tollpíhéje,
zengő, szelíd melódiák,
habpárna selymén szunnyadó arc,
mit angyalok fény szárnya ó,
minek szelíded altatóul,
halkan zenél a tiszta hó.*

*Oly mély a csend, a város alszik,
mind járjatok lábujjhegyen!
Pihék, zenéljétek ti néki,
hogy álma rózsásabb legyen.
Egy hófehér hálósobává
változz át csendes utca, ó!
Fehér rózsákként hullj az éjben
reá, te szálló, tiszta hó!*

*„Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben,
ott vagyok közöttük.” (Mt 18, 20)*

Bemutatkozik a GDP, azaz a Görögök Debreceni Pontja

A Debreceni Görögkatolikus Egyetemi Lelkészség csoportja szeptembertől új fantázianévvel hívja a fiatalokat az összejöveteleire: GDP – Görögök Debreceni Pontja. Azzal a céllal alakult meg a GDP, hogy elsősorban olyan görögkatolikus fiatalok, egyetemisták töltsenek el együtt minőségi időt, akik hasonló értékrenddel rendelkeznek. Azonban nem csak görögkatolikus tagjai vannak a csoportnak. A közös pont a fiatalokban a hit, és nem a felekezeti hovatartozás, bárkit szívesen fogadnak és látnak közös estjeiken.

A csoport alakulásáról az egyik alapítótag, Tóth Boglárka mesélt nekünk: „Kiss László atyát Fülöp atya bízta meg egy ilyen közösség létrehozásával. Az egyetemen tartott nekem órát a keresztény értékekről, itt ismertem meg őt. Az órák nagyon jó hangulatban teltek, és már akkor megfogalmazódott bennünk, hogy milyen jó lenne egy olyan közösség, ahol kötetlenül tudnánk beszélgetni. Nekem tetszett az ötlet, és örültem is neki, mert már hiányzott

A Debreceni
Görögkatolikus Egyetemi
Lelkészség feladatait
2017-től Kiss László atya
látja el, aki egyben a
Szent Miklós Görögkatolikus
Diákokthron lelki vezetője is.
Ő az, aki összehívta
a Debrecenben élő
görögkatolikus fiatalokat,
és létrehozott egy
családias közösséget.

egy olyan csoport, ahol lelkileg feltölthetünk és hitünkben is elmélyülhetünk. Eleinte kevesen voltunk, de annál nagyobb várako-

zással kezdtünk a közösség építésének. Ez a közösség új barátokat, számtalan új élményt, testi és lelki feltöltődést adott nekem az elmúlt hónapokban. Mindezek mellett a legfontosabb, hogy megerősítést kaptam a hitemmel kapcsolatban, és az önismeret terén is megerősödtem.”

Radics Viktória a programokról mesél: „A heti összejöveteleket szerdán 19 órakor az érseki hivatal előadótermében imaórával vagy paraklisszal kezdjük. Ilyenkor lélekben is megérkezünk és ráhangolódunk a közös együttlétre. Ezt követően egy „hogyan vagy?” körrel indítunk, ami segít megteremteni a családias légkört. „Let's go atya” (ahogy nevezzük Laci atyát) mindig készül nekünk egy-egy témával, játékkal és különböző csapatépítő feladatokkal. Ezenkívül próbálunk olyan színes programokat szervezni, amelyek felkelthetik a fiatalok érdeklődését, mint például a társasjáték-est, palacsintázás vagy a bowlingozás.

A csoportnak van egy szűkebb szervezőbizisa, amely az atya közreműködésével hétről hétre segít megtervezni az alkalmak témáját, programját. A nemrégiben megrendezett Görkapocs Fesztiválon is bemutatkoztunk, a résztvevők a standok között találkozhattak velünk. A közeljövőben tervezünk egy lelkigyakorlatot a Zemplénben, ezen kívül önkéntes ételosztást a Szent Lukács Szeretetszolgálat programjába kapcsolódva, illetve közös adventi készülődést is.

Az eddigi programok között szerepelt a máriapócsi lelkigyakorlatunk, ahol a Nyolc boldogság útján vettünk részt éjszakai zárándoklat formájában, valamint a Zemplénben is eltöltöttünk egy hétvégét a tavalyi év során. Két beszélgetést is szerveztünk, az egyik vendégünk Telenkőné dr. Szabó Irén tisztelendő asszony volt, a másik meghívtunk pedig dr. Gutema Emánuel idegsebész volt. Mindkét alkalommal tanulságos, építő jellegű történeteket hallhattunk, melyekre szeretettel gondolunk vissza.”

Szeptemberben ismét bővült a közösség. Néhány új tagot, Tálás Anikót és Vasas Sebestyént kérdeztük, miért csatlakozott a közösséghez.

Anikó: Több éve járok az ifjúsági gyalogos zárándoklatra, melyet idén már 17. alkalommal szerveztek meg. Itt ismerkedtem meg Kiss László, azaz Let's go atyával, aki lelkesen mesélt a csoportról. Idén költöztem Debrecenbe, és nem sok ismerősöm volt a városban, mégis szerettem volna egy olyan társasághoz tartozni, ahol kikapcsolódhatok és feltöltődhetek. Így abban bízva mentem el az ideai tanév első találkozójára, hogy hasonló értékrendű,

lelkes fiatalokkal ismerkedhetek meg. Igaz, hogy néha nehéz időt szakítani a találkozóra a tanulás vagy munka mellett, viszont minden alkalommal örömmel veszek részt rajta, és mindannyian élményekben gazdagon távozzunk.”

Vasas Sebestyén: „Kakasi Dávid görögkatolikus kispap barátom ebben a félévben az Attila téri főszékesegyház szolgálatában tölti szociális évét, tőle hallottam a csoportról. Jó érzés egy

közösséghez tartozni, hiszen az egészséges lelki élethez nem elég csupán az egyéni vallásos gyakorlat, hanem fontos, hogy együtt éljük meg a hitünket. Lendülettel és étellel teli ez a közösség, nagyon jól érzem magam, és örülök, hogy van lehetőség minden héten kikapcsolódni.”

„Let's go atyát” is megkérdeztük, mi a közösség célja. „Mi a célja a közösségnek? Hogy a fiatalok Debrecenben közösségre leljenek, feltöltődjenek, jól érezzék magukat, s mindezt olyan szellemi térben tegyék, amely minden korban aktuális, használható, éltető értékrendet közvetít számukra. Mai korunkban különösen is fontosnak tartom a kiscsoportos munkát. Olykor nosztalgiával gondolunk

viszsa a régebbi időkre, amikor tömve voltak a templomok, s azt gondoljuk, hogy az „magától működött”. Elfelejtjük, hogy a két világháború közötti Magyarországon a parókia és a plébánia – még a legkisebb falvakban is – a közösségek közössége volt. Azt gondolom, hogy a mi csoportunk feladata, hogy együtt imádkozzunk, gondolkodjunk, beszélgessünk, játsszunk, szórakozzunk, hogy egyre inkább megértsük Isten tervét, s Isten közelében teljenek az egyetemista évek. A mi csapatunk abban hisz, hogy az egyetemista

évek alatt is Istennek jár a legfontosabb hely a lelkünkben és a napirendünkben. Fontos cél, hogy a családból, a hittanórákról, egyházi általános és középiskolákból hozott szemlélet tovább éljen. Az egyetemisták növekszenek tudásban és bölcsességben, barátságokban, élményekben, s gyakran nem lesznek többek Isten ismeretében és szeretetében. Hiszek abban, hogy a helyesen értelmezett evangéliumi üzenet kiteljesíti az életünket, hozzájárul lelki egészségünkhöz, boldogít és kalandossá teszi az életünket. Remélem, hogy munkánk során a GDP közgazdaságtani definíciója inspirál minket, hogy az egyetemisták adott helyen, adott időben minél több értéket hozzanak létre. Hajrá. Let's go.”

GÉMES PÉTER

ISTEN ÁLDÁSA:

IDÉN 23. ALKALOMMAL ismét a szeretet szigetévé változott a debreceni Dorcas szabadidőközpont. Az idei Szent Damján táborban közel 120 táborozó nyarát tette felejthetlenné 150 lelkes fiatal segítők. Az idei tábor a szokásokhoz híven idén is augusztus első hetében került megrendezésre. A tábor első fontos mozzanata a segítők érkezése volt, mikor a csoportvezetők irányítása mellett a fiatalok megismerkedtek egymással, és felkészültek a táborozók fogadására. Az első kötött program az esti közös imádság volt, ahol a fiataloknak Orosz István atya tartott elmélkedést.

Másnap, a tábor első napján a délutáni órákban érkeztek táborozóink. Az esti Szent Liturgia után a Saji táncház alapozta meg a hét további hangulatát. Hétfőn, a második napon a sport állt a középpontban, ugyanis a délelőtti órákban izgalmas vetélkedőkön, sor- és ügyességi játékokon vehettek részt a tábor lakói. A nap további részében lehetőség nyílt arcfestésre és kézműveskedésre is. A hétfői napot még különlegesebbé tette, hogy Atanáz püspök atya is meglátogatt minket. A napot a Lángoló Csigák tüzes előadása zárta.

Úrszínváltás napjának reggelén minden táborozó magára öltötte az idei Damján tábor pólóját, ami ebben az éven piros színű volt. Ezen a napon került sor a közös flashmobra is. Kedden a pihenésé és a fürdőzésé volt a főszerep. Az esti ünnepi Szent Liturgia után a Nemadomfel együttes koncertje biztosította a hangulatot.

DAMJÁN TÁBOR, 2019

Szerdán reggel a tűzoltók érkezése bolydította fel a táborlakókat, ugyanis tűzoltóautók érkeztek, amiket meg lehetett tekinteni. A nap közepén, a legnagyobb hőségben pedig frissítő zuhanyt kaptunk a lánglovagok jóvoltából. A délutáni pihenőt követően különleges látvány részesei lehettünk, hiszen ritkán lehet érseket motoron látni. A tábor csendjét motorok zúgása töltötte be, Fülöp metropolita vezetésével a görögkatolikus motorosok látogattak el a táborba. Szinte az ország minden részéből érkeztek motorosok, hogy a gyerekeknek felejthetetlen élményt szerezzenek. Elmondhatatlanul nagy öröm és élmény ez az egy-két kör motorozás a táborozóknak. Az esti paraklisz elimádkozása után táncház volt, melyet lelkes segítők kis csapata vezetett.

Nem árulok el titkot azzal, hogy a csütörtök volt az a nap, amit mindenki a legjobban várt, hiszen ezen a napon került megrendezésre a ki mit tud vetélkedő és az azt követő

buli. A délelőttöt az erre való felkészülés és izgalom töltötte ki. A finom ebéd és szieszta után kezdődött a megmérettetés. Mindenki felkészülten állt a színpadra, ahol verseket, meséket, énekeket és táncokat adtak elő a táborozók, megmutatták, hogy *ki mit tud*. A Damján táborban mindig mindenki nyertes. A nap örömeiben osztozott velünk Ábel püspök atya is, aki az esti szertartáson szólt a tábor lakóihoz, ahol az áldásokról beszélt.

A Damján tábor is egy áldás. Áldás azoknak a szülőknek, akikről egy hétre leveszük ezt az áldott terhet. Áldás a gyerekeknek, akiknek egész évre meghatározó élményt adunk. Áldás a segítőknek, akik ebből a szeretetbombából táplálkoznak a következő Damján táborig. Isten áldása ez! Kívánjuk, hogy ez az áldás szálljon mindenkire, aki lehetővé tette, hogy 2019 nyara se maradjon Damján tábor nélkül.

KIRÁLY ANDRÁS

Szíriában szentelt templomot Fülöp metropolita

FÜLÖP METROPOLITA HARMADSZOR LÁTOGATOTT ÉS VITT PÉNZADOMÁNYT A HÁBORÚ SÚJTOTTA SZÍRIÁBA. IDEI ÚTJA AZÉRT VOLT KÜLÖNLEGES, MERT Ő SZENTELTE ÚJJÁ A HÁBORÚ SORÁN MEGRONGÁLÓDOTT ÉS A MAGYAROK ADOMÁNYÁBÓL HELYREÁLLÍTOTT GÖRÖGKATOLIKUS TEMPLOMOT AL-DMEINE FALUBAN.

Az út során szerzett élményeiről beszélgettünk a főpásztorral.

■ Szíriában még nem szentelt magyar görögkatolikus püspök templomot – egészen idáig.

Még 2017-ben Speidl Bianka görögkatolikus Közel-Kelet-kutató hívta fel a figyelmemet erre a keresztény falura, ahol egy barátinője is lakik. Ez adta az ötletet, hogy gyűjtést indítsunk a segítségükre, hisz nemcsak a templom rongálódott meg súlyosan a dzsihadistákkal vívott harcok során, de házaik is megsérültek, többeket elraboltak, meggyilkoltak. Alig négy hónap alatt tízmillió forint gyűlt össze, amit a háború okozta káosz miatt sem postán, sem banki úton nem lehetett eljuttatni. De ahogy azt kezdetben is gondoltuk – s ez később be is bizonyosodott –, még ennél is fontosabb érv a személyes kapcsolatfölvétel, ezért még júniusban személyesen vittem ki az adományt a templom helyreállítására. A pénzádományok azonban továbbra is érkeztek, így tavaly ismét hasonló összeget vihettem ki Damaszkuszba a melkita pátriárkának. A magyarok adakozókedve, hála Istennek, nem csökkent, és idén újra jelentős összeg gyűlt össze. Eközben Jean-Clément Jeanbart aleppói metropolita meghívott az újjáépült aleppói székesegyház újraszentelésére. Erre nem tudtam elmenni, de Atanáz püspök – egyetlen európai püspökként – képviselte egyházunkat az ünnepségen. A metropolita évek óta nagy összegeket és energiát fordít arra, hogy a háború miatt Nyugatra menekült keresztény családokat visszahívja és segítse. Az adományt idén ennek a programnak a megsegítésére adta át Atanáz atya. Közben befejeződött az al-dmeinei templom fölújítása, aminek újraszentelésére meghívtak. Sőt, nemcsak meghívtak, hanem utazásomhoz is igazították az ünnepséget.

■ Öt napot töltött Szíriában. Meséljen a programjáról!

Mivel továbbra is zárva van az ország légtere, Bejrútig repültem, ahonnan szokás szerint kedves barátom, a damaszkuszi görögkatolikus helynök, Naim Garbi atya autóval vitt Damaszkuszba. Szeretném megjegyezni, hogy Naim atya azóta magyar állampolgár. Azért fontos ez, mert a háború miatt teljesen el vannak szigetelve, az ország embargó alatt áll, nem kapnak vizumot, így gyakorlatilag nem tudnak szabadon utazni. Az illegális migránsok viszont szabadon utazhatnak. Ez így nincs rendjén, ezért is örülök, hogy ily módon is segíthetünk Naim atyának.

A patriarkátus épületében volt a szállásunk, ahol épp többnapos cserkészprogram volt, így találkoztunk a damaszkuszi cserkészekkel is, s a játékaikba is bekapcsolódtunk. Menekült és szegény sorsú damaszkuszi családokat is meglátogattam. Naim atya hosszan és részletesen, kimutatásokkal számolt be arról, mire költötték a magyarok által tavaly összegyűjtött adományokat: költséges orvosi ellátásokat fizetnek szegény családoknak (egy 18 éves, rákos lány édesanyja be is számolt arról, hogy a lánya ennek köszönhetően gyógyult meg), élelmiszer-

iskolaszer- és ruhaadományokat osztanak szét, lakbért fizetnek menekült családoknak, fiatalok egyetemre jutását finanszírozzák, gyermekeket táboroztatnak. Fontos kiemelni, hogy karitászszolgálatuk mindenkin segít, tekintet nélkül a vallására.

Az elmúlt két évben nem volt lehetőségem rá, de most sikerült meglátogatni Szent Pál látomásának helyét, amely Damaszkusztól 18 kilométer távolságra van. Érdekes belegondolni, hogy ekkora utat kellett a megvakult Saulnak megtennie, hogy beérjen a városba. A hatvanas években a moszkvai pátriárka adományából épült ide egy templom és zárandokhely.

Az egyik damaszkuszi este során meglátogattam azt az óvárosi keresztény családot, amelyet az elmúlt két évben is fölkerestem. Most is óriási örömmel fogadtak, az ott lakó idős hölgy lakása falán bekeretezve áll az első találkozásunkról készült fénykép. A legidősebb

fiú, Jamil szívósorítóan mesélt arról, hogy két-ségek között győtrődik, hiszen legtöbb barátja az ország elhagyását tervezi. Teljesen megérti azokat, akik elmenekülnek, ő viszont bízik a jövőben, és úgy érzi, otthon kell maradnia, mert Szíria az otthonuk, az örökségük, ahol gyermekeiket is föl kell nevelni.

Szombat reggel Damaszkuszt elhagyva két zárandokhelyet látogattunk meg: a szír ortodox Szent Illés-templomban őriznek egy 11. századból való Szent Illés-ikont. Az ehhez kapcsolódó hagyomány szerint egy muzulmán férfi kikaparta Szent Illés szeméit az ikonon. Nem sokkal ezután megvakult a gyermeke. A férfi a monostor egyik papját kérte, hogy imádkozzon a gyermek gyógyulásáért. Az vissza is nyerte a látását, amiért a férfi hálaául egy nagy területet vásárolt a monostor számára. Erre épült később az itteni zárandokház. A másik egy görögkatolikus zárandokhely, ahol az ötvenes években megjelent az Istenszülő. A zárandokok azóta özönlenek erre a helyre. Egy érdekes zárandokház is van a kápolna mellett,

amely azonban merőben eltér azoktól, amiket itthon megszoktunk. Az épületben egyszerűen csak termek és üres szobák vannak, így az ételen kívül a fekvőhelyről, a takarókról is a zárandokoknak kell gondoskodniuk.

A falu nagy tiszteletnek örvendő muzulmán rendőrfőnöke is tudott az érkezésemről, és mindenképp találkozni szeretett volna velem. Kedvesen köszöntött, rendkívül udvarias volt, másnap pedig el is jött a templom szentelésére.

Milyen volt a fogadtatás al-Dmeine faluban?

Leírhatatlan volt az ujjongás. Szombat délután érkezünk meg, s rengetegen vártak az utcán zenével, dobbal, kiáltozásszerű, különleges

énekekkel. Ott voltak a falu elöljárói és a homszí érsek is. Együtt bementünk a templomba, ott hangzottak el a köszöntések, majd az egyházközség termében nagy fogadást rendeztek. Az este további részét a fiatalokkal töltöttem. Sokat beszélgettünk, meséltem nekik Magyarországról, ők pedig a saját életükről, majd a végén tánca is perdültek. Kis hija, hogy engem is bevontak vidám körtáncukba.

Vasárnap aztán újra megmozdult az egész falu. Mindenki a templom körül várt, óriási volt a tömeg. A háromezer fős falu apraja-nagyja, fúvószenekara, cserkészcsapata, ifjúsági csoportja, kórusa – mind ott voltak. Szóltak a hangszerek, pergett a dob, virágokat dobáltak, tapsoltak, kiabáltak (az éljenzés formája nagyon érdekes náluk, a fiatalok és az asszonyok csujjogató hangokat hallatnak). Körmentben szenteltvízzel megáldottam a templom oldalait, majd a bejáratnál lévő táblát, melyen az áll, hogy a magyar görögkatolikus egyház kezdeményezésére összegyűlt pénzből épült újjá a templom. Ezután püspöki Szent Liturgia volt Jean-Abdo Arbach homszai érsek vezetésével, a helyi és környékbeli papság részvételével. A Szent Liturgia végén mindenféle ajándékot kaptam, azután megint ünnepélyes fogadás következett.

Megkértek, hogy tolmácsoljam köszönetüket a magyaroknak, amit most meg is teszek:

minden egyes embernek, aki akár csak egy kis összeggel is hozzájárult a gyűjtésünkhöz, hálásan köszönjük a támogatást, és szíriai testvéreink nevében is kérem, imádkozzunk értük!

A görögkatolikus Trianon

TUDOMÁNYOS KONFERENCIA A NYÍREGYHÁZI SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITTUDOMÁNYI FŐISKOLÁN

A TRIANONI BÉKEDIKTÁTUM ALÁÍRÁSÁNAK
100. ÉVFORDULÓJÁN AZ MTA-SZAGKHF LENDÜLET
GÖRÖGKATOLIKUS ÖRÖKSÉG KUTATÓCSOPORT
TUDOMÁNYOS KONFERENCIÁT RENDEZ
A SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITTUDOMÁNYI
FŐISKOLÁN A GÖRÖGKATOLIKUS EGYHÁZAK
TÖRTÉNETÉT, EGYHÁZMŰVÉSZETÉT, LITURGIKUS
ÉS KÁNONJOGI FEJLŐDÉSÉT KUTATÓK SZÁMÁRA.

A trianoni békeszerződés eredményeként a történelmi Magyarország nyolc görögkatolikus egyházmegyéjéből mindössze egy, a parókiáinak felét elvesztő Hajdúdorogi Egyházmegye központja került az új határon belülre. A 82 hajdúdorogi egyházmegyes parókia mellett 20 eperjesi és 1 munkácsi egyházmegyes parókia maradt a trianoni Magyarországon. A Munkácsi és az Eperjesi Egyházmegye Csehszlovákiához, az erdélyi román metropólia 4 egyházmegyéje (Gyulafehérvár-Fogaras, Nagyvárad, Lugos és Szamosújvár) Romániához, a Körösi Egyházmegye pedig Jugoszláviához került. Az országot sújtó trianoni sokk a magyar identitású görögkatolikusokat is érintette, akik közül több tizezen az utódállamok területén éltek. Az impériumváltás a szláv és a román nemzetiségű görögkatolikusok számára is számos kihívást jelentett. A konferencián a Trianonhoz vezető utat és a békediktátum következményeit kívánjuk megvizsgálni görögkatolikus szempontból.

Az alábbi – a teljesség igénye nélkül felsorolt – témakörökhöz kapcsolódó max. 25 perces előadásokat várunk:

- Görögkatolikus egyházak a dualizmus kori Magyarországon és a nemzetiségi kérdés
- A magyar kormányok „görögkatolikus egyházpolitikája” a századfordulótól 1920-ig
- Görögkatolikus egyházi vezetők politikai szerepvállalása és megnyilvánulásai a századfordulótól 1920-ig
- A Hajdúdorogi Egyházmegye felállításának hatása a nemzetiségi kérdésre
- A görögkatolikus egyházi élet sajátosságai: a liturgikus nyelv, a naptár és a szertartási könyvek problémája, a kivándorlók lelkipásztori ellátása és a pánszláv veszély a századfordulótól 1920-ig
- A görögkatolikusok megítélése a közvéleményben és a sajtóban a világháború éveiben
- A Szentszék álláspontja a görögkatolikus kérdésekben az 1910-es és 1920-as években
- A görögkatolikus egyházak sorsa az utódállamokban a két világháború közötti időszakban
- A görögkatolikus magyarság sorsa az utódállamokban

Az előadásokat 5-10 perces diskuszió követi.

A konferencia nyelve: magyar.

A konferencia helye:

Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, 4400 Nyíregyháza, Bethlen G. u. 13–19.

A konferencia időpontja:

2020. május 14.

Jelentkezni 2020. január 31-ig lehet a tervezett előadás rövid szinopsziséval a byzhun@gmail.com e-mail-címen.

A konferencián elhangzó előadások szerkesztett változatát konferenciakötetben tervezzük kiadni.

FERENC PÁPA ÜZENETE a szegények világnapján

Ferenc pápa az irgalmasság szentévében meghirdette a szegények világnapját, amelyet azóta az Egyházban az évközi 33. vasárnapon tartanak, idén ez a vasárnap november 17-ére esett. A szegények világnapjának célja, hogy a keresztény közösségek az egész világon egyre inkább Krisztus szeretetének konkrét jelei legyenek a szegények és rászorulók számára. A Szentatya üzenetét e naphoz kapcsolódóan adjuk közre.

A SZEGÉNYEK NEM CSALATKOZNAK REMÉNYÜKBEN

1 „A szegények nem csalatkoznak reményükben” (Zsolt 9,19). A zsoltár szavai hihetetlenül időszerűek. Mély igazságot fejeznek ki, amelyet a hit mindenekelőtt a legszegényebbek szívébe tud belevésni, mégpedig azt, hogy visszakapják a reményt, amelyet az igazságtalanságok, szenvedések és az élet bizonytalansága miatt elveszítettek.

A zsoltáros leírja a szegények állapotát és az őket elnyomók arroganciáját (vö. Zsolt 10,1–10), lehívja Isten ítéletét, hogy állítsa helyre az igazságosságot és győzze le a jogtalanságot (vö. Zsolt 10,14–15). Úgy tűnik, szavaiban az a kérdés tér vissza újra, amely évszázadokon át egészen napjainkig sokszor elhangzik: Hogyan engedheti meg Isten ezt az egyenlőtlenséget? Hogyan engedheti meg, hogy megalázzák a szegényeket, miért nem avatkozik közbe, hogy segítsen nekik? Miért engedi boldogan élni azokat, akik másokat elnyomnak, miközben viselkedésüket épp a szegények szenvedése láttán el kellene ítélni?

E zsoltár megírásának idején nagy gazdasági fejlődés ment végbe, amely, mint sok esetben, a társadalmi egyensúly jelentős zavarához is vezetett. Az egyenlőtlenség következtében nélkülözők népes csoportja alakult ki, amelynek helyzete még drámaibbnak tűnt a kevés kiváltságos által elért gazdagsághoz viszonyítva. A szent szerző, látva ezt a helyzetet, reális és hiteles képet tár elénk.

Abban az időben az arrogáns, istentelen emberek lenézték a szegényeket, és arra törekedtek, hogy azt a keveset is megszerezzék, amit azok birtokoltak, és hogy rabszolgává tegyék őket. Manapság sincs ez nagyon másként. A gazdasági válság sokaknak nem jelentett akadályt vagyonuk további növelésében, ami annál komolyabb anomáliának tűnik, mi-

nél inkább tekintetbe vesszük a városok utcáin élő nagyszámú szegény embert, akiknek a létfontosságú dolgok is hiányoznak, akiket állandóan zaklatnak és kizsákmányolnak. A Jelenések könyvének szavai jutnak eszembe: „Azt mondod: »Gazdag vagyok, dúsgazdag, nincs szükségem semmire.« Nem látod, hogy nyomorult vagy, szájalomra méltó, szegény, vak és mezítelen?» (Jel 3,17) Évszázadok telnek el, de a gazdagok és a szegények állapota változatlan marad, mintha a történelem tapasztalata nem tanított volna az emberiségnek semmit. A zsoltár szavai nem a múltra vonatkoznak, hanem a jelenünkre, ahogyan Isten ítélete előtt állunk.

2 Az új rabszolgáskodásnak ma is számos formája van, amely férfiak, nők, serdülők és gyermekek millióit érinti.

Mindennap találkozunk *családokkal*, amelyeket arra kényszerítenek, hogy elhagyják hazájukat és másutt keressenek megélhetést; *árvákkal*, akik elveszítették szüleiket, vagy egy brutális kizsákmányolás céljait szolgálva erőszakosan elválasztották őket tőlük; *fiatalokkal*, akik szakmai kiteljesedést keresnek, de a rövidlátó gazdaságpolitika elzárja előlük a munkaerőpiacot; sokféle sérülést hordozó *áldozatokkal*, a prostituáltaktól a kábítószerfüggőkhöz, akik lényük legmélyén megaláztatást szenvednek. Ezenkívül hogy lehetne megfedkezni a *bevándorlók* millióiról, akik oly sok rejtett érdekeltség áldozataivá válnak, akiket gyakran politikai célok eszközeiként használnak fel, és akiktől megtagadják a szolidaritást és az egyenlő bánásmódot? És éppígy a sok *hajléktalan* és *kirekesztett* emberről, akik városaink utcáin járnak?

Milyen gyakran látunk szegényeket a szemételepeken, ahol összegyűjtik a selejtezés kultúrájának és a bőségnek a „gyümölcsseit”, hogy valami ehetőhöz vagy felvehetőhöz jussanak! Miután ők maguk is egy emberi hulladéklerek részévé váltak, hulladékként kezelik őket, és e botrány előidézői semmiféle büntudatot

sem éreznek emiatt. A szegényeket gyakran a társadalom élőszködőinek tekintik, és nem bocsátják meg nekik a szegénységüket. Az ítélet mindenhová követi őket. Nem lehetnek féltékenyek vagy lehangoztak, pusztán azért fenyegetőnek vagy alkalmatlannak ítélik őket, mert szegények.

Dráma a drámában az, hogy a szegények nem is látják a nyomor alagútjának végét. Sőt, már odáig jutottunk, hogy egy *ellenséges építészettel* találunk ki és valósítunk meg, hogy az utcákon, utolsó menedékhelyeiken is megszabaduljunk jelenlétüktől. A város egyik szegletéből a másikba vándorolnak munkát, szálláslehetőséget vagy szeretetet remélve... Életükben minden kínálkozó esély fény sugarárrá válik, de még ott is, ahol legalább a tisztességes viselkedést elvárhatnák magukkal szemben, a visszaélés erőszakával találkoznak. Időszakos munkavállalókként kénytelenek végtelen órákat robotolni a perzselő napon, de nevetséges bérekkel fizetik ki őket; az ő számukra nincsen munkavédelem, nincsenek humánus munkakörülmények, amelyek által más dolgozókkal

egyenrangúnak érezhetnék magukat. Elérhetetlen számukra a munkaidő-kedvezmény, a juttatások, és még betegek sem lehetnek.

Kemény realizmussal írja le a zsoldtáros a gazdagok viselkedését, akik kizsákmányolják a szegényeket: „Várja, hogy ráronthasson a védtelenre, megragadja és hálójába húzza a szegényt” (Zsolt 10,9). Mintha egy hajtóvadászatról beszélne, ahol a szegényekre vadásznak, elfogják és rabszolgaságba taszítják őket. Ilyen helyzetben sok ember szíve bezárul, és a láthatatlanná válás vágya keríti hatalmába. Röviden szólva: nagyszámú szegény embert látunk, akiket gyakran frázisokkal fizetnek ki és csak vonakodva támogatnak. Szinte láthatatlanná válnak, hangjuk gyenge, és alig van súlya a társadalomban. Ezek a férfiak és nők mintegy idegen testként élnek otthonaink körül, és lakóhelyünkön is perifériára szorulnak.

3 A zsoldtárban bemutatott helyzetet szomorúság jellemzi a szegényeket sújtó igazságtalanság, szenvedés és keserűség miatt. A zsoldtár mégis szép meghatározást ad a szegényről: olyan, aki „az Úrban bíz” (vö. Zsolt 9,11), mert biztos abban, hogy az Úr soha nem hagyja el őt. A szegény a Szentírásban a bizalom embere! A szentírő rámutat e bizalom okára is: „ismeri az ő Urát” (vö. uo.), a Biblia nyelvezetében ez az „ismerni” pedig a szeretet személyes kapcsolatát jelenti.

Egy igazán lenyűgöző leírás áll a szemünk előtt, amelyre nem számítottunk volna. Pedig nem tesz mást, mint kifejezi Isten nagyságát, amikor egy szegény emberrel áll szemben. Az ő teremőereje meghalad minden emberi várakozást, és konkrétá válik, amikor „megemlékezik” erről a konkrét emberről (vö. Zsolt 9,13). Épp ez az Úrba vetett bizalom annak bizonyossága, hogy az Úr nem hagyja el, ez utal a reményre. A szegény tudja, hogy Isten nem képes elhagyni őt; így mindig annak az Istennek a jelenlétében él, aki megemlékezik róla. Akinek segítsége távolabbra nyúlik a jelenlegi,

szenvedésteli helyzetnél, hogy megmutassa a szabadulás útját, mely átalakítja a szívet, mert a legmélyebb támogatást nyújtja.

4 Istennek a szegények érdekében végbevitt cselekedetei újra és újra visszaköszönek a Szentírásban. Ő az, aki „meghallgat”, „beavatkozik”, „megvéd”, „védelmez”, „váltásgot ad”, „megment”. Vagyis egy szegény ember soha nem fogja azt tapasztalni, hogy Isten hallgat vagy közömbös marad az imádsága iránt. Isten az, aki igazságot szolgáltat, és nem feledkezik meg senkiről (vö. Zsolt 40,18; 70,6); sőt, ő a szegények számára menedék, és nem késlekedik, hogy segítséget nyújtson nekik (vö. Zsolt 10,14).

Az ember felépíthet sok-sok falat és eltorlaszolja a bejáratokat, hogy nyugalmat találjon saját vagyonának hamis biztonságában, azok kárára, akik kívül rekednek. De ez nem lesz örökké így. Az „Úr napja” a próféták leírása szerint (vö. Am 5,18, Iz 2–5, Joel 1–3) lerombolja a népek közé épült barikádokat, és sok ember szolidaritását helyezi a kevesek arroganciájába helyébe. A kirekesztés állapota, amelyben emberek milliói sínylődnek, nem tarthat már sokáig. Sikolyuk egyre hangosabb lesz, és hallhatóvá válik az egész földön. Ahogy Primo Mazzolari atya írta: „A szegény folyamatos tiltakozás igazságtalanságaink ellen, a szegény egy löporraktár. Ha tüzet gyújtasz, a világ felrobban.”

5 Nem lehet kitérni a sürgető figyelmeztetés elől, amelyet a Szentírás a szegényekre bíz. Bárhová is nézzünk, Isten szava arra mutat rá, hogy a szegények olyan emberek, akik nélkülözik azt, amire szükségük lenne az élethez, mert másoktól függnek. Ide tartozik az elnyomott, a megalázott, aki padlóra került. De a szegények e megszámlálhatatlan sokaságát látva, Jézus nem félt attól, hogy mindegyikükkel azonosuljon: „Amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek” (Mt 25,40). Ha ezt az azonosulást figyelmen kívül hagyjuk, akkor misztifikáljuk az evangéliumot és felhívjuk

a kinyilatkoztatást. Az az Isten, akit Jézus ki akart nyilatkoztatni, nagylelkű Atya, irgalmas, jóságában és kegyelmében kimeríthetetlen, aki mindeneelőtt reményt ad azoknak, akik csalódtak, és nem látnak jövőt.

Hogyan is lehetne nem figyelni arra, hogy Jézus a boldogságmondásokat, amelyekkel Isten országának meghirdetését elkezdte, a következő felkiáltással vezeti be: „Boldogok vagytok, ti, szegények” (Lk 6,20). E paradox kijelentés értelme éppen az, hogy Isten országa a szegényeké, mert ők élnek abban a helyzetben, hogy képesek legyenek befogadni azt. Hány és hány szegény emberrel találkozunk mindennap! Úgy tűnik néha, hogy az idő múlásával és civilizációnk vívmányainak fejlődésével számuk, ahelyett hogy csökkenne, folyamatosan növekszik. Évszázadok telnek el, és ez a boldogságmondás egyre mélyebb önellentmondásnak tűnik; a szegények egyre szegényebbekké válnak, ami napjainkra fokozottan is igaz. Jézus, aki elkezdte országának megalapítását, ebben a szegényeket állítva középpontba, pontosan ezt szeretné üzeni nekünk: *elkezdte*, és nekünk, tanítványainak azt a feladatot adta, hogy folytassuk, és vállaljuk a felelősséget, hogy reményt adunk a szegényeknek. Nagy szükség van arra – különösen egy olyan korban, mint a miénk –, hogy a remény újjáéledjen, és a bizalom helyreálljon. Ez egy olyan program, amelyet a keresztény közösségnek nem szabad alábecsülnie. Igehirdetésünk és keresztény tanúságunk hitelessége függ ettől.

6 A szegények közelében az Egyház felfedezi, hogy ő az egyetlen nép, amely sok nemzetre oszlik, és az a hivatása, hogy senki se érezhesse magát idegennek vagy kirekesztettnek, mert mindenkit az üdvösség közös útjára hív. A szegények helyzete arra kötelez, hogy számoljunk fel mindenféle távolságot az Úr testétől, aki bennük szenved. Inkább arra hív, hogy megérintsük az ő testét, felvállalva személyesen egy olyan szolgálat kockázatát, amely hiteles evangelizációt jelent. A szegények társadalmi támogatása nem az evangélium hirdetésén kívül eső kötelesség; éppen ellenkezőleg, felmutatja a keresztény hit realizmusát és történelmi érvényességét. A szeretet, amely eltölti élettel a Jézusba vetett hitet, nem engedi, hogy tanítványai bezárkózzanak egyfajta füllasztó individualizmusba, elrejtőzzenek a lelki intimitás bugyraiba, anélkül, hogy keresztény életük hatással lenne a társadalom életére (vö. *Evangelii gaudium* apostoli buzdítás, 183.).

Nemrég gyászoltuk meg a szegények egyik nagy apostolát, Jean Vanier-t, aki odaadásával új utakat nyitott a peremre szorult emberekkel való együttélés felé. Isten megajándékozta

öt azzal, hogy egész életét súlyos fogyatékkal élő testvéreinek szentelje, akiket a társadalom sokszor kirekeszteni törekszik. Egy „köztünk élő szent” volt. Lelkesedésével sok fiatal, férfit és nőt tudott maga köré gyűjteni, akik mindennapi erőfeszítéseikkel szeretetet ajándékoztak, és sok gyenge és törékeny ember arcára csaltak újra mosolyt, az üdvösség valóságos „barkáját” kínálták számukra a kirekesztés és a magány ellen. Tanúságtétele sok ember életét megváltoztatta, és segített a világnak, hogy más szemmel nézze a legkiszolgáltatottabb és leggyengébb embereket. Neki köszönhetően hallhatóvá vált a szegények sírása, és ez rendíthetetlen reménységet szült, amennyiben egy konkrét szeretet látható és kézzelfogható, máig is tapasztalható jeleit mutatta fel.

7 „A döntés a legutolsók mellett, akiket a társadalom kivét és eltaszít” (uo. 195.), egy alapvető döntés, amelyre Krisztus felszólítja tanítványait, hogy ne árulják el az Egyház hitelességét, és hatékony reményt adjanak oly sok védtelen embernek. Bennük nyer megerősítést a keresztény felebaráti szeretet, mert azok, akik Krisztus szeretetével mások szenvedéséből részt vállalnak, erőt nyernek, és nyomatékot adnak az evangélium hirdetésének.

A keresztények kötelezettsége e világnapon, és ami még fontosabb, mindennapi életükben nem szorítkozhat csupán segélyakciókra, még ha ezek dicséretesek és szükségesek is, hanem arra kell törekedniük, hogy növeljék mindenkiben azt a teljes odafigyelést, amely minden bajba került embert megillet. „Ez a szeretetteljes odafordulás a valódi gondoskodás kezdete” (uo. 199.) a szegényekért, ha meg akarjuk tudni, mi jelenti az igazi segítséget számukra. Nem könnyű a keresztény remény tanújának lenni egy olyan fogyasztásközpontú, a selejtezés mentalitásával élő környezetben, amelynek az a fő törekvése, hogy a felszínes és pillanatnyi jólétet fokozza. A mentalitás megváltoztatása kell ahhoz, hogy a lényegest újból felfedezzük, és Isten országának hirdetése konkrétá és hatékonyá váljon.

A remény átadható a vigasztaláson keresztül is, amely akkor valósul meg, amikor az ember nem csupán fellángolásból, egy-egy pillanatra segíti a szegényeket, hanem hosszú távon elköteleződik mellettük. Az igazi remény nem

akkor lesz a szegények osztályrésze, amikor azt látják, hogy kapunk valamit cserébe a nekik adott időnkért, hanem akkor, amikor felismerik áldozatunkban az ingyenes, viszonzást vagy jutalmat nem váró szeretet cselekedetét.

8 Arra kérem az önkénteseket, akiknek egyik legnagyobb érdeme, hogy elsőként fogják fel a szegényekre fordított figyelem jelentőségét, hogy növekedjenek tovább elköteleződsükben. Kedves testvérek, sürgetően kérek titeket, hogy minden szegény emberben, akivel találkoztok, azt keressétek, amire valójában szüksége van; ne álljatok meg csak az anyagi szükségleteik kielégítésénél, hanem fedezzétek fel a szívükbe rejtett jóságot, amihez az kell, hogy figyelemmel legyetek kultúrájukra és kifejezőmódjukra egy valódi testvéri párbeszéd megkezdése érdekében. Tegyük félre az ideológiai vagy politikai alapú kategorizálásokat, és összpontosítsuk figyelmünket a lényeges kérdésekre, amelyek megoldásához nem sok beszédre, hanem csak egy szerető pillantásra és egy kinyújtott kézre van szükség. Soha ne felejtjük el, hogy „a legsúlyosabb hátrányos megkülönböztetés, ami miatt a szegények szenvednek, az a lelki odafigyelés hiánya” (uo. 200.).

A szegényeknek elsősorban Istenre, az ő szeretetére van szükségük, amely a szentekben válik láthatóvá, akik mellettük élnek, akik életük egyszerűségével megmutatják és kifejezik a keresztény szeretet erejét. Isten sokféle módot és számtalan eszközt használ fel arra, hogy elérje az emberek szívét. Természetesen a szegények azért jönnek hozzánk, mert ételt adunk nekik, de amire valójában szükségük van, az túlmutat a meleg ételen vagy a szendvicseken, amit kínálunk. A szegényeknek a kezükre van szükségük, hogy felsegítsük őket, a szívükre, hogy újra érezzék a szeretet melegségét, és a jelenlétünkre, hogy a leküzdjék a magányt. Egész egyszerűen szeretetre van szükségük.

9 Néha egészen kevés elegendő ahhoz, hogy visszaadjuk a reményt: elegendő megállni, mosolyogni, meghallgatni. Tegyük félre csak egy napra a statisztikákat; a szegények nem számok, amelyekre hivatkozni lehet, amikor egyesek munkájukkal és projektjeikkel büszkélkednek. A szegények emberek, akikkel találkozunk: fiatalok és idősek, akik egyedül vannak, akiket meghívunk egy közös étkezésre; férfiak, nők és gyermekek, akik egy barátságos szóra várnak. A szegények a mi megmentőink, mert lehetővé teszik számunkra, hogy Jézus Krisztus arcával találkozzunk.

A világ szemében értelmetlen az a gondolat, hogy a szegénység és a nélkülözés üdvözítő erővel bírhat; mégis igaz, amit az apostol tanít:

„Nem sokan vannak köztetek olyanok, akik a világ szerint bölcsek, nem sok a hatalmas, nem sok az előkelő. Isten azonban azt választotta ki, ami a világ szemében balga, hogy megszégyenítse a bölcseket, s azt választotta ki, ami a világ előtt gyöngé, hogy megszégyenítse az erőseket, s ami a világ előtt alacsonyrendű és lenézett, azt választotta ki az Isten, a semminek látszókat, hogy megsemmisítse azokat, akik valaminek látszanak. Így senki sem dicsőíthet Isten előtt” (1Kor 1,26–29). Emberi szemmel nem látjuk ezt a megmentő erőt, de a hit szemével meglátjuk, és személyesen is megtapasztaljuk működését. Isten vándorló népének szívében lüktet ez az üdvözítő erő, amely senkit sem zár ki, hanem mindenkit bevon a megerősítő valódi záradoklatába, hogy megismerje és szeresse a szegényeket.

10 Az Úr nem hagyja cserben azokat, akik őt keresik és hívják: „gondolt rájuk, nem feledkezett el a szegények sóhajáról” (Zsolt 9,13), mert az ő füle meghallja hangjukat. A szegény reménysége megkérdőjelezi a halál különféle helyzetét, mert tudja, hogy Isten különösen szereti őt, és így legyőzi a szenvedést és a kirekesztést. Szegénysége nem csorbítja méltóságát, amelyet a Teremtőtől kapott; abban a bizonyosságban él, hogy Isten teljes mértékben vissza fogja azt adni neki, mert ő nem marad közömbös leggyengébb gyermekei sorsa iránt, éppen ellenkezőleg, látja bánatukat és fájdalmaikat, hordozza őket, erőt és bátorságot ad nekik (vö. Zsolt 10,14). A szegények reményét erősíti az a bizonyosság, hogy az Úr elfogadja őket, hogy nála valódi igazságosságra lelnek, és hogy ő megerősíti szívüket, hogy továbbra is tudjanak szeretni (vö. Zsolt 10,17).

Ahhoz, hogy az Úr Jézus tanítványai az evangélium hiteles hirdetői legyenek, a remény kézzelfogható magvait kell szórniuk. Kérem az összes keresztény közönséget, és mindazokat, akik küldetésüknek érzik, hogy reményt és vigaszt vigyenek a szegényeknek: dolgozzanak azért, hogy ez a világnap sokakban erősítse a vágyat az aktív együttműködés iránt, hogy senkinek se kelljen nélkülöznie az emberi közelséget és a szolidaritást. Kísérjenek bennünket a prófeta szavai, melyek egy másfajta jövőt hirdetnek meg: „Nektek pedig, akik félték a nevemet, felragyog az igazság napja, sugarai üdvösséget fognak árasztani” (Mal 3,20).

PAPP SZABOLCS

A modern ember jórészt elveszítette harmonikus kapcsolatát a természettel, a földdel, pedig az valamilyen módon interaktív kapcsolatban áll velünk. Olyan talán mindenkivel előfordult, hogy ha egy adott helyhez nagyon kellemetlen emlékek fűztek, akkor igyekszik azt a továbbiakban elkerülni, míg az örömteli élmények ellenkezőleg, arra csábítanak, hogy újra visszamenjünk oda. Arra azonban kevesen gondolnak, hogy a föld megőrzi az emberek, az emberi cselekmények emlékét, akkor is, ha kézzelfogható jele már nincs egy adott eseménynek.

Fiatal kispapként Jeruzsálemben sokat kóboroltam, sokszor a térképet is csak órák után néztem meg, merre is vagyok. Így bandukoltam egy forró délutánon az óváros fala mentén, és attól délre egy lakatlan völgyre bukkantam, hatalmas fügefákkal. Ahogy előre haladtam a völgyben, nagyon furcsa tapasztalatban volt részem. Mintha megüvegesedett volna a levegő, hirtelen az autók zaja is távoli lett, a teljes szélcsendben pedig automatikusan lelassultak a lépéseim, végül megálltam. Valami ki mondhatatlan rossz érzés fogott el, azóta sem éreztem olyat. Képtelen voltam továbbmenni, megfordultam, és egyre gyorsabban, a végén szinte rohanva siettem ki a völgyből.

Amikor megnyugodtam, elővettem a térképet. A (nyáron kiszáradt) Hinnom patak völgyében jártam. Héberül: Ge-Hinnom, magyarul: Gehenna. Mielőtt Dávid király elfoglalta volna Jeruzsálemet, a kánaánita pogányok ebben a völgyben áldozták fel csecsemőiket a bálványaiknak. A föld beitta magába az emberi gonoszsgot. A zsidók számára az a völgy a pokol szinonimája lett. Háromezer év után sem épült ott ház, egy metropolisz közepén.

Egy ellenkező élmény a Koziba Szent György-monostor, ami a Júdeai-sivatagban, a Jeruzsálemet Jerikóval összekötő úthoz közel fekszik egy oázisban (Wadi Qelt). Az Istenszülő tiszteletére emelt monostor a legrégebbiek közé tartozik Palesztinában, a 6. században épült, és magába foglal egy immár átalakított barlangot. Forrása és a mederbe terelt kis patak a sivatag közepén üdítő kertet hozott létre. A hagyomány úgy tartja, hogy Illés próféta abban a barlangban rejtőzött el Ákáb király haragja elől, itt etették a hollók, és ivott a patak vizéből, amíg az is ki nem száradt. Később pedig, szintén a hagyomány szerint, az Istenszülő szüleinek a tulajdona volt. Amikor Joákim templomi ajándékát gyermektelenségük miatt visszautasították, Anna negyven napig otthonukban bezárkózva egyedül imádkozott, Joákim pedig abban a barlangban böjtölt negyven napot. „...az imádság lesz az étel

Koziba (Hozevítisz) Szent György

(Január 1.)

és az *italom*” – így fogadkozott, hogy kisdje gyermekük születését Istentől. Nem csoda, hogy ilyen megszentelt helyet választottak monostoruknak az ókeresztény szerzetesek.

Koziba Szent György Cipruson született 570 körül, vallásos, jómódú családban. Bátyja, Hérakleidész felnőtté válásával zárándokúra indult a Szentföldre. Olyan lenyűgöző hatással voltak rá a Krisztus földi életének emlékét őrző helyek, hogy nem is tért vissza, hanem egy Jordán melletti monostorban lett szerzetes. György jóval fiatalabb volt. Nagyon rövid idő alatt, egymás után elhunytak a szülei. Egyik nagybátyja vette magához, akinek az volt a terve, hogy idővel hozzáadja a lányát, és így övé lesz a tekintélyes örökség is. A fiatal György azonban a szerzetesi élet után sóvárgott. Amikor világossá vált előtte gondviselője terve, megszökött másik nagybátyjához, aki egy monostor igumenje (előjárója) volt. Itt kedves fogadtatásra talált, tetszett neki a hely. Viszont az első nagybátyja felháborodott a fiú szökésén, megjelent a monostorban, és haza akarta vinni. Az igumen ezt válaszolta: „Nem én hívtam, magától jött, én nem küldöm el.” Amikor György hallotta, hogy a nagybácsik miatta veszekednek, ismét megszökött. Hajóra szállt és a Szentföldre ment, a bátyjához.

Hérakleidész nagyon megörült öccsének, ám úgy gondolta, hogy számára a kamaszkor végén a legjobb irányítást az Istenszülő monostorában adhatják, ezért oda kísérte. György alázattal és engedelmesen szolgált, napjai imádsággal, virrasztással és munkával teltek. Idővel megkapta a szerzetesi öltözetet, és apátja lelki vezető, egy öreg szerzetest rendelt mellé, aki azonban túlságosan szigorú volt. Egy alkalommal igazságtalanul megütötte Györgyöt, erre azonnal elszáradt a

jobb keze. Mély fájdalommal kért bocsánatot az ifjútól, ő azonban az Istenbe vetett hitre bátorította az öreget, és imádságára újra ép lett az öreg keze. A csoda után minden szerzetes György közelében akart lenni, ezt azonban az ifjú nehezen viselte, pár nap múlva az éjszaka leple alatt elhagyta a monostort, és visszatért a bátyjához.

A két testvér együtt haladt előre a szerzetesi életben, amely ugyan állandó harc a saját gyarlóságokkal és az ördög kísértéseivel, támadásaival szemben, ugyanakkor egy teljesebb, krisztusi élet kiteljesedése a szeretetben. Az igazi szerzetes arról ismerszik meg, hogy lángoló szeretettel vágyódik Isten után. Aki pedig valóban szereti Istent, az az embereket is szeretni fogja.

Egy alkalommal egy földműves jött a fivérekhez, egy gyékénykosárban gyümölcsöt hozott a monostornak ajándékba. Amikor leszedték a kosárról a kendőt, a gyümölcsök között egy halott csecsemőt találtak. A földműves azzal a hittel jött a szerzetesekhez, hogy közbenjárásukra Isten fel tudja támasztani a kicsinyét. A testvérek Isten döntésére bízva az ügyet letérdeltek és teljes lelkükből imádkozni kezdtek. Néhány óra múlva a csoda megtörtént. Amikor az élő gyermeket a boldogságtól mámoros édesapa kezébe adták, őt magát is megdicsérték tiszta és erős hite miatt.

Hérakleidész halála után György visszatért első monostorába, és ott élt haláláig. Lankadatlan missziós munkát végzett, Isten pedig csodákkal tette még hatékonyabbá szolgálát. Ez volt a lavra fénykora (kétezer szerzetes élt ott), mely később a szent nevét is fölvette. Koziba Szent György 696-ban igen öregben hunyt el, életét tanítványa, Antal szerzetes írta le. A monostor a 13. századra elnéptelenedett, épületei elpusztultak. 1878-ban a régi romokra alapította újra a görög Kallinikosz szerzetes, és ma is működik. Sőt, talán az egyik legnyitottabb szentföldi monostor (a zárándokutak szinte kötelező programja), ahol érezhető Koziba Szent György lelkisége, isten- és emberszeretete.

Kenyértörés, összetartozás és a tovább élő Egyház

– Gondolatok az ifjúsági gyalogos zarándoklatról

Ha megtörünk egy kenyeret, morzsára számítanunk kell, a tizenhetedik ifjúsági gyalogos zarándoklat „kenyértörése” viszont (kicsit már a 2020-as budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus jegyében) egész hétre bőséges gondolatmorzsával szolgált. „Felismerték Öt a kenyértörésben!” – háromszázötven fiatal idén is felismerte, és 2019. augusztus 12-én a találkozás reményében el is indult Beregdarócról Máriapócsra. Volt itt minden: tivadari fürdőzés a Tiszában, három főpásztoros „talk show”, sötétedés utáni gyaloglás, Yulius 25-koncert, egész napos lelki nap, zarándoklatos primiciás Szent Liturgia, sárkányfürdős bulizás, hóguta és zápor, jókedv és imádság, kimerültség és feltöltődés, s végül, de nem utolsósorban könnyes szemű, elérzékenyült zarándokok. Akik közül most tizenheten meg is szólalnak – stílszerűen tizenheten a tizenhetedikről!

„A ZARÁNDOKLATOK ALATT RÁJÖVÜNK ARRA, HOGY MENNYIRE ELKÉNYELMESEDÜNK A SZOKÁSOS HÉTKÖZNAPOKBAN, ÉS NEM TUDJUK ÉRTÉKELNI PÉLDÁUL A MELEG VIZET A ZUHANYZÁSKOR VAGY AZ AUTÓVAL MEGTETT NAPI KILOMÉTEREKET, EZÉRT MIUTÁN HAZAÉRKEZÜNK, MINDIG HÁLÁVAL TELI A SZÍVÜNK, ÉS AZ APRÓ DOLGOKAT IS A POZITÍV OLDALUKRÓL KÖZELÍTJÜK MEG.”

„Vannak élményeink az életben, amiket, ha bárki, aki nem volt ott velünk, megkér, hogy meséljük el neki, nehéz dolgunk van. Ez azért van, mert ezek akkora élmények, melyeket meg kell élni, hogy igazán érezzük, miről is szólnak. Ilyen volt a 2019-es ifjúsági gyalogos zarándoklat is – kezdi értékelését **Sarkadi Luca**, aki friss érettségijöként Nyíregyházáról érkezett a zarándoklatra. – Az, ahogy egy emberként tud mozogni 350 fiatal, az magában is egy élmény. A napi imák és a programok, melyek átjárják a hetünket, ilyenkor egy láthatatlan láncsal kötnek minket össze. És ha már egy összekötő láncról beszélek, az idei lelki nap lebeg előttem. Ezt a napot egy csendes kertben tölthettük Mátészalkán. Érez-

ni lehetett, ahogy a csapatra leszáll egyfajta nyugalom. Szabó Tamás atyát és a jól megalkotott, fiatalokra tervezett lelkigyakorlatait, lelki beszélgetéseit már ismertem az elmúlt évekből, de ismét új látásmódot, új ismereteket tudott nekem adni, és úgy láttam, ezzel nem csak én voltam így. Tényleg feltöltött! Kiscsoportokban is dolgoztunk, ami újabb lehetősége volt annak, hogy megnyíljunk, és igazán komoly témákat beszéljünk át és értsünk meg az atyák vezetésével. A lánc pedig, amit már említettem, a mi szívünkéből állt össze. Mindenki kapott egy kis cetlit, melyre azt írta rá, akiért vagy amiért felajánlja a zarándoklatát. A feladat tökéletesen megfelelt arra, hogy mindenki rájöjjön, mi is a célja (ha addig nem is volt) ezzel a zarándoklással. Ezeket a felajánlásokat, célokat pedig egy óriási láncra fűzve vittük végül szombaton Pócsra, a Szűz Anya lábai elé.”

Kapitány Virág is nyíregyházi és idén érettségizett, ő fő motivációiról és legnagyobb élményeiről mesélt: „Idén is egyértelmű volt számomra, hogy megpróbálok szabaddá tenni azt az egy hetet, amikor testileg és lelkileg is fel tudok tölteni egy hosszú út során. Ez volt az ötödik zarándoklatom, és ez alatt a pár nap alatt életre szóló élményekkel gazdagodtam, ahogy eddig minden évben. A legjobb az egészben, hogy itt mindenki van egy közös, összetartó erő, ami a hitünk. A zarándoklatok alatt rájövünk arra, hogy mennyire elkényelmesedünk a szokásos hétköznapiakban, és nem tudjuk értékelni például a meleg vizet a zuhanyzástkor vagy az autóval megtett napi kilométereket, ezért miután hazaérkezünk, mindig hálával teli a szívünk, és az apró dolgokat is a pozitív oldalukról közelítjük meg. Ezenkívül a zarándoklatoknak köszönhetek számos igazi, mély barátságot is. Ajándék, hogy év közben is tarthatom a kapcsolatot velük, és mindig alig várjuk, hogy viszontláthassuk egymást ebben a nagy zarándoklatos »családban«, és újra együtt élhessük át ezt a felejthetetlen hetet. Ha bárki úgy érzi, hogy legszívesebben feladná az út során, mert nehézségekkel küzd, akkor mindig a Szűzanyára gondol és arra, ahogy szerető kezével vár minket a máriapócsi templomban. A legszebb élményeim a zarándoklatok alkalmával egyrészt a saját istenélményeim, amiket lehet, csak én veszek észre, de ezek által érzem, hogy végig velem van a Jóisten; másrészt a közös éneklések, szertartások, melyeken lelkesen vesz részt a sok fiatal,

illetve érsek atya és püspök atyák is. A kedvencem az útközben végzett paraklisz, amin én is énekelhetek, és a reggeli utrenyék, ahol még fáradtan, igaz, de teljes szívvél tudjuk imával indítani a napot. Összességében nagyon hálás vagyok Istennek, hogy a zárandoklat felé terelte az utamat, mert minden évben ez a nyaram egyik fénypontja, és amíg csak tehetem, jönni fogok.”

A rákosmenti **Gyarmati Csaba** a hét mottóját is feleleveníti, mikor a zárandoklatról kérdezem: „»Felismerték Öt a kenyértörésben!« – e mottóval pillantottam meg az idei ifjúsági gyalogos zárandoklat plakátját. Eszembe jutott a feltámadás utáni történet, ahogyan gyalogol két tanítvány Emmausz felé, majd hozzájuk csatlakozik egy idegen, aki megfajti számukra a Megváltóról írt jövendöléseket. Ismertem a történetet, de még nem értettem, miként kapcsolódik a nyár legnagyobb görögkatolikus rendezvényéhez. A hetedik zárandoklatomra készültem, ráadásul zsinórban! Egy évet sem hagytam ki, minden évben másért tartottam fontosnak. Ha augusztus, akkor zárandoklat! Idén különösen kíváncsi voltam, hogy mi lehet az, ami miatt évről évre több százan kelünk útra. Elindultunk, kánikula, szél, eső – nem volt akadály! Már majdnem egy hét eltelt indulásunk óta, de a pillanat elérkezett! Először csak a tornyokat pillanthatuk meg a távolból, később már a nagy doxológiát énekelve vonultunk az Istenszülőhöz. S arra a kérdésemre is választ kaptam, hogy az emmauszi történet hogyan kapcsolódik a zárandoklathoz: felismertük Öt!!!”

Vannak Csabánál még régebbi motorosok is az ifjúsági zárandoklaton. Közéjük tartozik **Hoskó Imola**: „Idén már a tizenegyedik ifjúsági zárandoklaton vehettem részt, amiért nagyon hálás vagyok Istennek! Hogy mi motivál engem ennyi évre? 2009-ben kaptam egy hívó szót feentről, és azóta minden évben megszólal bennem ez a hang – talán így tudnám a legjobban megfogalmazni. Emellett itt kapom a legnagyobb bizonyosságot arról, hogy valóban minden lehetséges annak, aki hisz! A legnagyobb élményem idén az volt, hogy én koordinálhattam a zárandoklat énekrészét, amit nagy örömmel végeztem, hálás vagyok a lehetőségért és a bizalomért is! A megérkezés mindig különleges érzés. Évről évre ugyanoda érkezünk meg, mégis mindig más. A hely nem változik, de mi igen. Más emberként érkezünk meg, mint ahogyan elindultunk...”

„A ZARÁNDOKLAT CSÚCSA, AMIKOR BEÉRKEZÜNK
MÁRIAPÓCSRA. ILYENKOR MÁR NEM SZÁMÍT
SEMILYEN TESTI FÁJDALOM, CSAK AZ
HOGY AZ ISTENSZÜLŐ
A TEMPLOM BEJÁRATÁNÁL ÁTKAROL.”

Évek óta a zárandokcsoporttal tart egy ikerpár Balkányból. **Gilányi Flórárt** arra kértem, meséljen arról, miért kezdett el zárandokolni, illetve hogy a korábbi években és az idei zárandoklaton mi volt a legnagyobb élménye: „Idén negyedik alkalommal vettem részt az ifjúsági gyalogos

zárandoklaton. Az egyik barátnőmmel döntöttük el még három éve, hogy ki szeretnénk próbálni. Az akkori osztálytársaink már második alkalommal vettek részt rajta, tőlük hallottuk, hogy mekkora élmény, így mi is csatlakoztunk akkor két napra. Számomra a legnagyobb élmény a tavalyi zárandoklaton volt, mikor szombat este Máriapócsra a kegytemplomban virrasztottunk. Minden évben a nagybúcsú előtti este a templomban akathisztosz, majd virrasztás van. Mi a templomban a karzaton virrasztottunk egész éjszaka. Mikor már úgy éreztük, hogy fáradunk, akkor kimentünk egy kicsit sétálni, majd visszatértünk a templomba. Kint az udvaron lengyel Szent Liturgiát tartottak, ami gyönyörű volt éjszaka. Csak a virrasztás végeztével mentünk vissza a szállásra aludni.

Emlékszem, tavaly pénteken a leveleki tónál volt strandolásra lehetőségünk. Aznap tűző napon, földúton sétáltunk szinte végig, ami nagyon megterhelő volt mindenki számára. Már csak a hűs vízre és valami hideg italra tudtam gondolni. Mikor a strandra érkeztünk, csak egy árnyékos helyet kerestünk, ahová le tudjuk tenni a cuccainkat, majd szinte mindenki egyszerre ment a víz felé lehűteni magát.

Számomra a legkedvesebb nap ilyenkor az egész hét során a szombati nap, nem azért, mert vége a zárandoklatnak, hanem a megérkezés pillanata egyszerűen gyönyörű. Nagyon megható, amikor több száz fiatal Mária-énekeket énekelve érkezik meg Máriapócsra. Ilyenkor mindig nagy gombóc van a torkomban, hiszen arra gondolok, hogy nem adtam fel, megint kitartóan végigcsináltam. A hét során, mikor már nincs erőm vagy kedvem továbbmenni, mindig a megérkezés pillanata van előltem, hogy már csak azért megéri végig küzdeni és erősnek maradni.”

Flóra testvére, **Gilányi Szabolcs** is a megérkezést emeli ki mint legnagyobb élményt: „A mostani ifjúsági zárandoklat volt nekem a negyedik, és a második olyan, amelyen elejétől a legeslegvégéig jelen voltam. Engem a barátaim hívtak először, és nagyon megszerettem az ottani társaságot és a hangulatot is, ami körülengi az egész utunkat. Azóta is a Máriapócsra történő megérkezésünkön kívül ez a két dolog motivál a legnagyobb mértékben. Amikor a több száz zárandok egyszerre ugyanolyan pólóban, Mária-énekeket énekelve bevonul Máriapócsra, akkor mindig elérékenyülök, és tudom, hogy megérte végiggyalogolni az egész hetet, és legyenek akármilyen fáradt, mindig nagyon gyorsan feltöltődöm rengeteg energiával, ezért általában ezt a pillanatot élvezem a legjobban.”

A Szakolyból érkező **Zsíros Petra** a lelki napról és legnagyobb élményéről mesél – spoiler veszély: nem lesz meglepetés... „Az ifjúsági gyalogos zárandoklatra már negyedszer volt lehetőségem elmenni. Unokatestvéremtől hallottam róla, és ő bátorított, hogy menjek el, nézzem meg, milyen is. A legjobb döntés volt, hogy 2015-ben elmentem, bár kezdetben csak féltávozt tettem meg. Akkor talán nem is igazán értettem meg a lényegét. Sok fiatal halad egy cél felé, hogy megérkezzen Máriapócsra

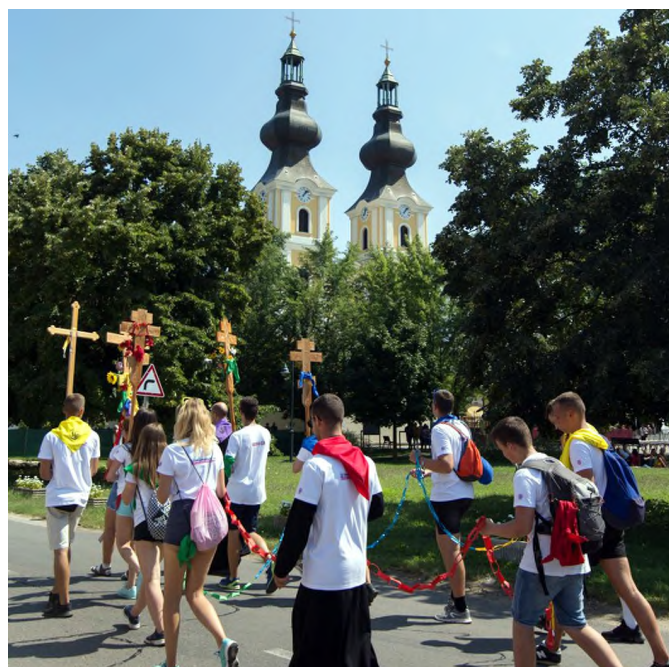
ra. De mégis miért? A zarándoklat sokkal többet ad a fiataloknak, mint mondjuk, egy hatalmas fesztivál. Sokkal több élménnyel, baráttal és lelki feltöltődéssel gazdagodhatnak, amihez sokban hozzájárul a lelki nap. Idén másképp zajlott a megszokottnál. Egy teljes nap volt arra, hogy elcsendesedjünk és figyeljünk másokra, a gondolatainkra és Istenre. Több idő volt a beszélgetésekre a megadott témákról az atyákkal és a fiatalokkal. Leírhatatlan érzés, amikor közeledve Máriapócsra, meglátjuk a templomtornyot. Belépve a templomba, elcsukló hangon és elérzékenyülve állunk meg a Szűzanya előtt és imádkozunk. Kívánom, hogy a Jóisten minden fiatalnak adjon lehetőséget átélni ezt a hetet, mert csak az érti meg igazán, milyen a zarándoklat, aki legalább egyszer részt vesz rajta.”

Vajon miért zarándokol a nyíregyházi Krúdy Gyula Gimnázium tanulója, **Riczu Sára**? „Az idei zarándoklatomat szeretteimért, a velük való kapcsolataimért ajánlottam fel, de ami ennél fontosabb, hogy ezzel az úttal közelebb akartam kerülni Istenhez. Úgy gondolom, hogy ez remek alkalom arra, hogy kérdezzünk tőle, és a lelki csendben meghalljuk a válaszát, s azon elmélkedjünk. Minden jót és rosszat magunkkal vihetünk Máriapócsra, a Szűzanyához, ahol hálát adunk, ahol kérünk, ahol könnyes lesz a szemünk. Meghatározó élmény volt számomra meglátni a pócsi templom tornyait, majd pedig az ikon előtt állva imádkozni égi Édesanyámhoz. Személy szerint nekem ez a zarándoklat ismét sokat segített, hiszen terheimet letehettem Mária lábaihoz, s erőt kérhettem a következő hónapokhoz. Nehéz volt hálát adni a rossz dolgokért – a jóért, a szépért könnyebben ment –, mégis úgy érzem, erre volt leginkább szükségem...”

Vannak, akik a zarándoklatot teljesítménytúrának fogják fel. De nem **Kocsis Benjamin!** „Több éve járok már zarándoklatra, és sokszor megkérdezik tőlem, mit ad nekem egy zarándoklat. Sokat gondolkozom a válaszon, de egy szó jut mindig eszembe: összetartozás. Azért ez a szó jut eszembe, mert egy olyan közösséggel zarándokolhatok évről évre, akik ezt az utat nem teljesítménytúrának fogják fel, hanem egy olyan útnak, amelyben kicsit elmélyülhetnek az imádságban, és úgy közeledhetnek a Szűz Anyához Máriapócsra. Ez gyönyörű látvány és kellemes érzés, ami miatt minden évben elmegyek zarándokolni ezzel a közösséggel! Ami az idei zarándoklaton különösen sokat adott nekem, az a lelki nap volt, amely minden évben sokatmondó és elgondolkodtató, de mégis vidám és jó hangulatú! Jó látni azt, hogy ilyenkor mindenki elcsöndesedik és elmélkedik magában, és ezen a napon különösen látszik, hogy akik eljöttek, azok megértik a tényleges mondandóját a zarándoklatnak!”

Kékesi Balázs harmadik balkányi zarándokként legnagyobb élményét osztja meg velünk: „Nekem a zarándoklat kedvenc pillanata az volt, amikor Máriapócsra érkeztünk. Már nem érdekelt, hogy mennyire vagyok fáradt, vagy mennyire fáj a lábam, mert tudtam, hogy megérte idáig eljönni. Szerintem nagyon szép dolog, amikor ilyen sok ember egy közös célért, hitben, szeretetben, együtt zarándokol. Ez hatalmas élmény és lelki feltöltődés is egyben.”

Balázshoz hasonlóan a nyíregyházi Szent Imre Katolikus Gimnáziumban tanul **Mészáros Regő** is: „A zarándoklat számomra egy meghatározó programja a nyárnak. Az elmúlt négy évben mindig úgy rendeztem, hogy ha török, ha szakad, én ott tudjak lenni. Számomra a zarándoklat lelki feltöltődés, ahol találkozom új emberekkel és régi ismerősökkel, akikkel egy év után is úgy beszélgetek, mintha tegnap találkoztunk volna. A zarándoklat csúcsa, amikor beérkezünk Máriapócsra. Ilyenkor már nem számít semmilyen testi fájdalom (például vízhólyag), csak az, hogy az Istenszülő a templom bejáratánál átkarol.”

... A KÖZÖS CÉL ÁLTAL EGYESÍTVE
MINDANNYIAN PÓCSIVÁ VÁLUNK, HOGY
AMIKOR MEGÉRKEZTÜNK, ELMONDHASSUK:
HAZÁÉRTÜNK! ITTHON VAGYUNK!”

Nem ért véget a Szent Imre-s különítmény, a demecseri **Zsohár Zsófia** azt sem titkolja, római katolikusként is sokat ad számára a zarándoklat: „Római katolikusként úgy éreztem magam a görögkatolikus zarándoklaton, mintha a testvéreimet látogatam volna meg, akiknek kíváncsian figyeltem a számomra még szinte ismeretlen szokásait. Viszont nagyon jó élmény volt számomra, hogy a zarándoklat vége felé egyre jobban ismertem már ezeket a »szokásokat«, és egyre jobban be tudtam kapcsolódni a szertartásokba, amelyek minden alkalommal felemelő érzéssel töltöttek el. Bár nem ez volt az első görögkatolikus zarándoklat, amin részt vettem, de mindig újszerűen tud hatni, és mindig rá tudok csodálkozni a szertartások sokszínűségére. Szintén felemelő érzés volt a lelki nap is Mátészalkán. Másképpen úgy tudnám megfogalmazni, hogy lángolt a szívem, hasonlóan az emmauszi tanítványokéhoz.”

Urbán Bence Csengerből érkezett, és „elsőbálozó” zárandok volt idén: „Több éve terveztem már eljutni a görögkatolikus ifjúsági zárandoklatra, ez idén sikerült először. Korábban nem zárandokoltam nagy távokat, ezért izgatott voltam a kihívás és az új élethelyzet miatt, és vártam, hogy Istenre és barátaimra is egyszerre szánhassak időt és figyelmet; ez a csoportos zárandoklat hatalmas előnye. Legmeghatározóbb élmény számomra az volt, mikor egy esős napon felajánlották nekünk a szervezők, hogy busszal elvisznek minket a szállás helyszínére, de mi inkább gyalog szeretnénk volna folytatni az utunkat, és egy csepp eső sem esett az alatt a több mint két óra alatt, amit még meg kellett tennünk. Számomra az Isten gondviselésének és szeretetének bőrömmön tapasztalható megnyilvánulása volt ez.”

Első zárandoklatán vett részt a szakolyi **Szabó Liliána** is: „A családomtól hallottam erről az eseményről, ők buzdítottak, hogy én is induljak el, és részesüljek ebben a lelki feltöltődésben. A sok szép élmény mellett voltak kritikus pontok is az út során. A hét elején szokatlan volt ennyi emberrel együtt élni, nem nagyon találtam a helyem, nem tudtam, hol kezdjem az ismerkedést. Viszont a lelki napon a kiscsoportos beszélgetések sokat segítettek ebben. Ebből következőleg a legnagyobb élményem a lelki nap volt, ahol nyíltan vitathattunk meg különböző témákat, bátran oszthattuk meg véleményünket a többiekkel. A zárandoklat során

Talán feltűnt a kedves Olvasónak, hogy még csak tizenhat fiatal nyilatkozatát olvashatták! A tizenhetedik, **Szaplonczay Mária** sajátos formáját választotta a beszámolóinak, szokványosnak éppen nem mondható, de szellemes kedvcsinálót írt! Fogadják nagy szeretettel!

ZARÁNDOKFASÍRT RECEPT

Hozzávalók 350 darab fasírtához:

- ✘ 500 g keresztény szív ✘ 1,5 fej józan ész ✘ 3 gerezd kitarás
- ✘ 350 db egyenpólok ✘ 2 db tüdő (szikkadt) ✘ jókedv
- ✘ egy csipet türelem (örölt) ✘ imádság
- ✘ a beforgatáshoz: kényelmes ruha ✘ a sütéshez: liturgia

Elkészítési idő: 5 nap

1. Az indulás előtti vecsernye közben megdinszteljük az apró kockára vágott józan észet.
2. Ha egy kicsit kihűlt, akkor hozzáadjuk az 500 g keresztény szívet, rányomjuk a kitarást, ráütjük az egyenpólokot is.
3. Útközben a szikkadt tüdőket vízbe áztatjuk jó alaposan.
4. Az előzőekhez adjuk a beáztatott és jól kifacsart tüdőket.
5. A masszát fűszerezzük kényelmes ruhával, türelemmel és imádsággal, majd alaposan kigyúrjuk. Ha túl lágy lenne a massa, akkor kevés kitarást adjunk még hozzá.
6. Vizes kézzel kapcsolatokat formázunk belőle.
7. A kész fasírtokat kevés alvásban forgassuk meg.
8. Végül forró liturgiában süssük ki. Kb. 2 óra alatt sül át – főpásztortól függően.
9. A golyókat tiszta lappal találjuk.
10. Ezzel el is készültek a tökéletes zárandokfasírtok.

Jó étvágyat!

érintett településeken nagy vendégszeretettel fogadtak minket, ami jó érzéssel töltött el. Máriapócsra meghatódva érkeztem meg, és remélem, hogy a Jóisten jövőre is megsegít, és részt vehetek a következő ifjúsági zárandoklaton is.”

Orosz Éva Máriapócsra lakik, éppen ezért lehet érdekes kérdés, ő hogyan éli meg a gyalogos zárandoklatot: „Máriapócsként ez olyan, mintha nem is itteni lennék. Együtt zárandokolni az ország mindenféle tájáról összegyűlt fiatalokkal, »egyenértékűvé« tesz minket. Mindegy, hogy vidéki vagy, vagy nagyvárosi. Hátrahagyva minden sztereotípiát, a közös cél által egyesítve mindannyian pócsivá válunk, hogy amikor megérkeztünk, elmondhassuk: Hazaértünk! Itthon vagyunk!”

A végére egy olyan zárandok gondolatait hagytam, aki szerintem sokunk számára példa lehet. **Nagné Király Adrienn** évek óta nem egyedül zárandokol, és a nagy korkülönbség, illetve élethelyzet-differenciák ellenére sem érzi úgy, hogy kilógnának a csapatból. És milyen jól teszi!!! „Hogy mit jelent nekem a zárandoklat? Egyszerre könnyűnek lenni, másszor fájdalommal és teherrel a lélekben úton lenni. De a Jóisten kegyelme és szeretete mindvégig elkísér. A zárandoklat nem korfüggő. Zárandokolni jó! A rohanó és zajos világban segít elcsendesedni és közelebb kerülni a Jóistenhez. Férjemmel az idősebb generációt képviseljük. Együtt indulunk el erre az útra! Hiszen a házasság is egy zárandoklat. Vannak benne lemondások, kompromisszumok, jó és persze néha kevésbé örömteli pillanatok. De az itt megtapasztaltak hozzásegítenek a mindennapokhoz, ahhoz, hogy észrevegyük egymásban is az istenit és a közös célt. Az ifjúsági zárandoklat egy nagyon jól szervezett, élményeket nyújtó nyári program lehet a fiatalságnak, de mégis megtapasztalható a zárandoklat mélysége, mely felkészíti a fiatalokat a nagybetűs életre. Nagyszerű barátságok, életre szóló kapcsolatok születnek. Személy szerint azért is szeretem, mert én csodálom az alázatosságukat, a csillogó szemüket, a felhőtlen jókedvüket. Örömmel gondolok arra, hogy általuk tovább él az Egyház.”

**Bízhatunk abban, hogy amíg felismerjük őt
(nem csak a kenyértörésben!),
tovább is fog élni!**

SZEMÁN-TÓTH TEODÓRA

Ifjúság- pasztoráció 2.

EGY IDEÁLIS KÖZÖSSÉGI HELYSÉG KIALAKÍTÁSA

A FIATALOK SZÁMÁRA NAGYON FONTOS EGY OLYAN KÖZEG, EGY KÖZÖSSÉGI FÉLSZEK, AHOL BIZTONSÁGBAN ÉS JÓL ÉRZIK MAGUKAT. EGY HELY, AHOL KIKAPCSOLÓDhatnak, TÖBBÉ VÁLhatnak, KIBONTAKOZHATNAK, ÖNMAGUKBÓL ADHATNAK, AHOL SZILÁRD ÉRTÉKRENDEL VÉRTÉZHETIK FEL MAGUKAT.

Az első, ami eszembe jut egy közösségi helyiség kialakítása kapcsán, hogy legyen **többfunkciós**. Tehát a fiatalok számára egy zseniális kuckó, amit többféleképpen lehet kihasználni a csoportfoglalkozásoktól kezdve a társasjátékozásokon keresztül egészen a filmezésig. Mi kell még? Lássuk!

EGY MEGFELELŐ HELYSÉG

Az első szempont, hogy megtaláljuk a megfelelő helyiséget. Ez sokszor nem könnyű feladat, hiszen egy minden szempont szerint megfelelő, üresen álló szoba nem mindenhol található (gondoljunk a kistelepülésekre).

Az életben bármit tervezünk és szervezünk, érdemes a rendelkezésünkre álló lehetőségek közül – ami elsőként nem biztos, hogy szimpatikus – kihozni a legtöbbet. Egy kis kreativitással minden egyszerűen megy, csak nem szabad megjedni.

Érdemes a lehetőségek felől érdeklődni, akár több emberrel beszélni. Ki tudja, kinek milyen tudomása van éppen egy megfelelő, üresen álló helyiségről. Aztán érhetnek minket meglepetések is: kaphatunk felajánlást vagy olyan nem várt segítséget, ami előrébb viheti a közösségszervezői céljainkat.

AZ ELSŐ LÉPÉSEK

Csokorba szedtem néhány fontos szabályt, amit érdemes központba állítani, ha a fiataloknak szeretnénk helyiséget kialakítani.

1. Velük együtt tervezzünk, hiszen ezáltal érthetjük meg igazán, mire van szükségük. Ha közösen „csinálunk” valamit, akkor sokkal inkább érzik sajátjuknak. No, meg a fiatalok tele vannak ötletekkel, csak ki kell csalogatni belőlük (nem könnyű, az biztos). – Lásd: ideális családműködés.

2. A tervezés után a kivitelezés is legyen közösségi tevékenység! Hihetetlen jó csapat-összekovácsoló tevékenység például a közösségi tér kifestése vagy egyéb más kreatív alkotás. Tegye bele mindenki azt, ami belőle fakad!

3. Mindenki véleménye legyen fontos! Próbáljuk beépíteni mindenki ötletét a közös projektbe! Hihetetlen, de a másik felé irányuló ilyenfajta gesztus a legproblémásabb fiatalit is befogadóvá tudja tenni.

BERENDEZÉS

Ha közösségről van szó, akkor a csoportfoglalkozások jutnak eszünkbe elsőként, vagyis asztalok és székek. **Kellenek asztalok és székek, de ne azok legyenek központban!** Van olyan szituációk, melyekhez fontos, hogy asztal mellett székeken ülünk, például, ha barkácsolni szeretnénk valamit. Azonban egy foglalkozást, beszélgetést asztal mellett vezetni az egyik legnagyobb baklövés. Miért? A fiataloknak azonnal iskolaérzésük lesz. Székeken ülnek asztal mellett... Senkinek sem vonzó, és nem is otthonos.

Egy tinédzser, egy fiatal nagyon szeret lazulni. El is hiszem, hiszen egész nap mereven kell ülniük az iskolában. Egy babzsákfotel, kényelmes párnák és egyéb alternatív ülőhelyek zseniálisan tudják oldani a feszültséget (a fiatalok bizalmatlanok, ezt sose felejtjük el!). Sokkal könnyebben megy még a legkomolyabb témákról is a beszélgetés.

Akinek van tinédzser gyereke, az tudja igazán, hogy életkori sajátosságuk, hogy állandóan éhesek és ennének. Az ifjúsággal töltött szám-talan évnyi tapasztalatom alapján tudom, hogy sok esetben egy ifjúsági alkalomnak az vet véget, amikor egyszer csak hirtelen többen felállnak és hazamennek. Elsőként nem érti az ember, hogy ha jó a hangulat, akkor miért történik ez meg. Egyszerű a válasz: éhesek. Ha van mód rá, nem árt, ha van **egy tűzhely vagy egy főzőlap** a klubszobában. Egy-egy szendvicset közösen is össze lehet dobni. Valaki hoz vaját vagy éppen paprikát... Ma már pár ezer forint beruházás **egy kenyérpíró vagy éppen egy vízfóráló**. Nincs keret rá? Dobjuk össze!

„DEKORÁCIÓ”

– csekélység, mégis nagyon fontos

Az tehet otthonossá egy közösségi fészket vagy éppen egy tábor „főhadiszállását”, netalán egy elutazós lelkigyakorlat helyszínét szolgáló helyiség egy sarkát, ha apró, de a közösségre jellemző dekorációt helyezünk el. Gondoljunk csak bele! A mi szobánk falát nem díszíti ez-az?

Adj helyet magad mellett...

Engedd, hogy érezzem,

hogy szabadabban lélegzem.

(Bikini együttes, dalszöveg)

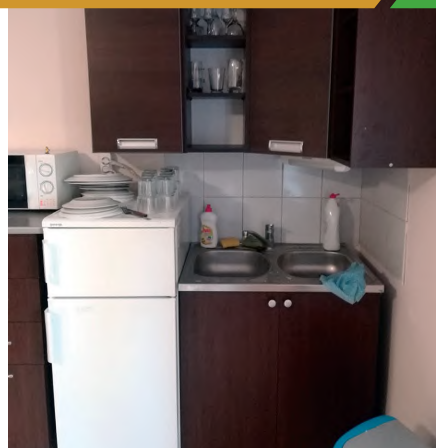

A dekoráció sokféle lehet. Vannak olyan elemek, melyek időszakosak: egy-egy ünnephez, ünnepkörhöz, böjti időszakhoz, évszakhoz vagy tematikához köthetők. Szükségesek azonban állandó „kellékek” is, melyek megkönnyítik a közösség életét, rendszert adnak azon túl, hogy a dekoráció jól mutat, esztétikus és még hangulatos is lehet. Magam szeretem a dekorációt eszközként is használni a foglalkozásokhoz. Mondok néhány ötletet.

1. Kereszt, ikon, imasarak

Ahogy egy családi házban, úgy a közösségi terekben is érdemes egy olyan helyet kialakítani, ahol a család vagy a közösség együtt imádkozhat (az imáról a későbbiekben még fogok írni). Az egyházi központi intézményekben, iskolákban, szociális intézményekben szinte kivétel nélkül található falikereszt – van, hogy minden helyiségben.

Egy-egy szentet ábrázoló ikon vagy egy komplex imasarak sem idegen a görögkatolikus családi házakban (nagyzüleink, dédszüleink idejében is a házak részét képezte), intézmé-

nyekben. Azonban nagyon fontos kiemelni, hogy a keresztek, ikonok vagy az imasarak közvetlen közelébe nem célszerű egyéb dekorációs elemet elhelyezni. Fontos egy közösségi térben, hogy odavonzza a figyelmet, azonban ne méltatlan helyen legyen (például keresz az illemhelyiség bejárata felett).

Túlzásokba se essünk: ne legyen egy közösségi helyiségben túl sok kereszt, ikon! Nem kápolna vagy templom hangulatát kell teremteni; nem vonzó a fiatalok számára, csak feszengé-
nének ott...

2. Állandóan használható, többfunkciós dekorációs ötletek

Modern falíújság – avagy táblafesték, üvegfal és egyéb más

Ma több helyen – kávézóban, bisztróban – hagyhatunk üzenetet másoknak, vagy köszönetünket fejezhetjük ki egy-egy felejthetetlen élményért. Legegyszerűbb, ha jól látható helyre felírjuk, hogy mindenki elolvashassa, az üzenet eljuthasson a címzetthez, mintegy nyílt „levélként”. Az egyik legmodernebb, „legmaibb”, amikor egy falfelületet lefestünk falon használható táblafestékkel. Krétával mindenki alkothat. Azt se felejtsük el, hogy a fiatalok szeretnek firkálni. Adjunk teret nekik!

A közösségi alkotás rendkívüli erővel bír. Egyrészt a közös cél elfeledtetni a konfliktusokat, másrészt segíti a csapatmunka elsajátítását, harmadrészt mindenki fontosnak, a közösség részének érzi magát.

Ha rendelkezésünkre áll egy nagyobb üvegfelület, azt szintén használhatjuk üzenetek „küldésére”. Egyszerűen táblafilctollal tudunk írni az üvegre, amit egyszerű szalvétával is tudunk törölni. (Meg néha jobb is, ha az allergiásokra is gondolni szeretnénk.)

Mire tudjuk még használni az üzenőfelületeket?

- Felírhatunk egy-egy szentírási vagy egyéb idézetet. Használhatjuk a foglalkozások előkészítéséhez, adventi és böjti időszakokban. Heti vagy havi alkalommal is válthatunk új idézetre, melyeket mindenki heti/havi időszakban igyekszik megélni.
- Fontos tudnivalókat közölhetünk: mikor, hol találkozunk, mire készülünk legközelebb...
- Szavazást kezdeményezhetünk, ha éppen nincs ott mindenki.
- És még arra, amire éppen szükséges.

Születésnaptábla, fényképfa, plakát...

Az apró ötletek még otthonosabbá tudják tenni a közösségi teret. Egy születésnaptábla nemcsak dekorációs elemként működik, hanem nyomon követhetjük, hogy a „banda” tagjai mikor ünneplik születésnapjukat. Ilyenkor készülhetünk egy kis ünneplésre vagy csak egy közös köszöntésre.

Ha változatos és izgalmas programokat szervezünk a fiataloknak, akkor érdemes egy pár fényképet is készíteni. Tegyük ki ezekből egy-néhányat a közösségi térben. Szuper például év végén ezek alapján visszagondolni az adott évre, hogy mennyi minden történt velünk. Ezekből készíthetünk bekeretezett tablót is, melyet elhelyezhetünk valahová, vagy eltehetünk, hogy az új évre új élményeket gyűjthesünk. Évek múltán aztán ki tudja, milyen relikviák lesznek belőlük.

Régen divat volt a fiatalok körében plakátok kiragasztása a saját szobába. Mára talán újra teret hódíthat. Egy-egy aktuális, elgondolkodtató plakátot nyugodtan kitehetünk. Ezekről nagyszerű beszélgetéseket lehet kezdeményezni. Aztán cserélhetjük is.

MEGÚJULÁS A SZERETETBEN

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia körlevele

Az MKPK az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus közlekedtével napjaink meghatározó problémáit áttekintő körlevelet adott ki november 13-án, melyben a püspökök testülete korunk négy kiemelt társadalmi problémáját – a népesedési krízist, a nevelés-oktatás helyzetét, a szegénység problémáját, a népmozgások által felvetett kérdéseket – tekinti át, s igyekszik irányt mutatni azok helyes kezelésében. Az alábbiakban a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) körlevelét adjuk közre.

Amikor készülünk a 2020 szeptemberében Budapesten megrendezendő 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra, fontosnak tartjuk, hogy katolikus testvéreinkhez és minden jóakarató emberhez forduljunk. Kongresszusunk jelmondata a 87. zsoltárból való: „Minden forrásom belőled fakad.” Krisztus a forrás, az ő tanítása, élete, megváltó kereszthalála és feltámadása, kegyelme, amely közöttünk működik az idők végéig, képes arra, hogy lelki megújulást hozzon városaink, népünk, Európa és az egész világ számára.

Korunk négy jelentős problémáját – a népesedési krízist, a nevelés-oktatás helyzetét, a szegénységet és a népmozgások által felvetett kérdéseket – tekintjük át a hit fényében, és keressük ezekre a lehetséges válaszokat. A jelen dokumentum alapelveket kíván tisztázni, segíteni akar abban, hogy képesek legyünk korunk bonyolult jelenségeit a hit fényében látni.

I. A társadalom éltető forrása a teremtő Istennel való kapcsolat

Isten minden ember szívébe beleírta a végtelen, a teljesség, az igazság, a jóság, a szépség és a szeretet iránti vágyat, amelyek Istenhez vezethetik őt. Isten elénk siet, a megtestesült Fiúban megkapjuk azokat az ajándékokat, amelyek segítségével teljes életet élhetünk. Krisztus „meggyógyítja az ember szívét, megadja neki a képességet, hogy úgy szeressen, ahogyan ő szereti az Egyházat, vagyis életét áldozva érte” (1). A Szentháromság, az isteni személyek szeretetközössége a családhoz hasonló vonásokkal tárja fel önmagát. Ez a családban is megvalósul: van, aki szeret, van, akit szeretnek, és van a szeretetközösség.

Krisztus örömhíre képes arra, hogy megújítsa, Isten akarata szerint emberségesebbé tegye a társadalmat. Ha a nyugati kultúrkörben élő ember elutasítja a hitet, akkor társadalmi lassan elveszítik belső erejüket, elveszítik a célt, a motivációt, a belső békét közvetítő képességüket. A II. Vatikáni Zsinat felszólítja a világiakat, hogy „vállalják (...) az e világi rend megújítását (...) az evangélium világosságánál, az Egyház szellemében” (2). A hit cselekvésre indít, s sürget, hogy az igazságra épülő szeretet társadalmi méretekben is valósuljon meg: a kultúra, a gazdaság, a tudományok, a politika, a média, a sport, a környezetvédelem területén. A hit érzékenységet és cselekvő segítőkészséget tud kialakítani a szegények, megtörték, betegek, kirekesztettek iránt.

Harminc évvel a rendszerváltozás után

Harminc évvel ezelőtt úgy gondoltuk, hogy Egyházunk és népünk ajándékba kapta a történelem Urától a szabadságot, amiért korábban sokan küzdöttek és szenvedtek. A rendszerváltozás után azonban tömegek érezték úgy, hogy munkájukra nincs szükség, és ők maguk is feleslegessé váltak. Megjelentek a hajléktalanok, a nyilvánvaló nyomorúság is megmutatkozott. Felütötte fejét a magántulajdon erkölcsi legitimitásának problémája is.

A kereseti lehetőségek közötti kirívó aránytalanság a munkanélküliséggel párosulva oda vezetett, hogy régióknál fiatalos nagy tömegben vándorolt Nyugatra. A kis nemzetek sajátos nyelve, kultúrája, közösségi tapasztalatá-

nak értékei is veszélybe kerültek a népesség fogyásával. Pedig a nemzetek hozzátartoznak a teremtés gazdagságához, létüket az Egyház is értékeli.

A fiatalok távol kerültek a nagyszülőktől, akik a szoros emberi kapcsolatokkal erősíthetnék a szolidaritást és a közösségérzetet a nemzedékek között. A fiatalok távolra költözése sok családban fokozza az idősek elmagányosodásának problémáját. A családok segítése, az értelmes életet kínáló közösségek erősítése és az isteni gondviselésbe vetett bizalom megújítása mind olyan értékek, amelyekért sürgősen cselekednünk kell.

A világgazdaság súlyos aránytalanságai, a környezetszennyezés és a klímaváltozás miatt egyre nagyobb méreteket öltő szárazság, az ivóvízkészletek szűkössége, valamint a háborús összeütközések sok kérdésben egészen átfogó, nemzetközi felelősségvállalást tesznek szükségessé.

Az evangéliumból fakadó élet, ha szükséges, szembe mer szállni az igazságtalan társadalmi struktúrákkal. Az egység és a béke embereiként ellenállhatunk a kíméletlen haszonszerzés és megalázás mai formáinak. Kultúránkat átjárja az erőszak, mégis gyengédséget kell tanúsítanunk embertársaink iránt, a környékükön felfokozott hajzában Krisztus tanítása szerint türelemmel kell feljűk fordulnunk.

Az Egyház missziós jellege

Az Egyház az evangélium hirdetésével Jézus Krisztus megismerésére és megvallására hív minden embert. Krisztus minden tanítványa a Lélektől kapott adományainak megfelelően részt vállal a hit terjesztésében. Az evangélicizáció a világ megszentelésére irányul. Nem hatalmi vagy e világi megfontolások vezérlik. A keresztség szentségéből fakadó élet döntés elé állít bennünket: Isten nagy tetteit akarjuk-e hirdetni, vagy inkább saját életünk megrögzött szokásait őrizgetni? Azokat tudjuk Krisztushoz vonzani, akikkel közösséget vállalunk, gyakorolva az irgalmasság testi-lelki cselekedeteit.

Krisztus a megváltás művét szegénység és üldözés közepette vitte végbe, így az Egyháznak is ezt az utat kell bejárnia, hogy az üdvösség gyümölcseit közölje az emberekkel. Az Egyház az Úr keresztjét és halálát hirdeti, és ezt megerősíti a föltámadt Krisztus ereje. A kinyilatkoztatásban Isten önmagát és akaratának az emberek üdvösségére vonatkozó örök döntéseit akarta kinyilvánítani és közölni, hogy minden ember az örök élet ismeretében, bizonyosságában, boldogságában élhessen, ami messze fölülmúlja emberi vágyait.

Az evangéliumból fakadó élet az Egyházban olyan közösségeket szeretne formálni, amelyekben a bezárkózás helyett befogadás van, amelyekben panaszkodás helyett ünneplik a karizmákat és használják a talentumokat, és amelyekben győgulni lehet.

A társadalom peremére jutottak és a szegények felé forduló szolgáló szeretet nélkül egyetlen kereszteni közösség sem nevezhető krisztusi közösségnek. Gyakran nem akarjuk látni a társadalmi igazságtalanságokat. Félünk, sőt irtó-

zunk a szokatlan társadalmi és emberi valóságok megtapasztalásától, mert szembesítenek gyengeségeinkkel, és olyan kihívások elé állítanak, amelyeknek saját erőnkől nyilvánvalóan nehéz vagy lehetetlen megfelelnünk.

II. Négy konkrét terület: népesedés, nevelés-oktatás, szegénység és népmozgások

A gyermek – áldás. A demográfiai válság és a család

Napjaink igazi válsága összetett értékválság, amelynek számos társadalmi, gazdasági, szociális összetevője van. Az elmúlt évtizedek változásai megbontották a családok és az egész társadalom harmonikus működéséhez nélkülözhetetlen egzisztenciális és lelki-szellemi alapokat. Korunkban jellemző a közbizalom és a szeretet hiánya, a versengés, a kirekesztés. A generációk közötti szolidaritás meggyengült. A hajdan életpárti magyarok száma megfogyatkozott. Egyre későbbi életkorra tolódik a házasságkötés és a gyermekvállalás.

Az újratervezés alapja a kereszteni családkultúra. A gyermeket vállaló család, ahogy Szent II. János Pál pápa fogalmazta meg, „az élet szentélye”, „az élet kultúrájának a helye”. A demográfiai válság megoldása hosszú távon ebben a családmódelben és az élet radikálisabb védelmében rejlik.

A megfogant emberi élet elvétele és az abortív fogamzásgátlás eszközei erkölcsileg megengedhetetlenek. Határozottan kérjük a törvényalkotókat és országunk vezetőit ezen elv tiszteletben tartására. A krízishelyzetben szülő vagy még leánykorban anyává váló kismamákat megfelelő környezetbe kell befogadnunk. Ellátásuk érdekében akár anyagi vagy egyéb áldozatot is vállalnunk kell.

A házasságra való felkészülésnél a hit segít meghozni a végleges döntést. A házasságot jól eldönteni és vezetni nem egyedül kell, hanem érdemes elfogadni, hogy Isten szövetségesnek ajánlja magát. Amit Istennel döntenek el, azt Isten segít megvalósítani. A hit segít a házasoknak, hogy ne sodorja el őket a saját vágyaik, indulataik örvénye vagy a közfelfogás áramlata. Aki találkozik Isten igralmával, az

már képes lesz maga is megbocsátani. Sokat kap az a házasság, család, amely beágyazódik az Egyház nagy közösségébe és a helyi egyházközség életébe. A közösség mindig támaszt jelent, mintákat kínál, alkalmat ad a közös ünneplésre, segít a keresztet is hordozni. A kereszteni kultúra, ami gazdagítja a házasságot, támaszt jelent a családi élet számára. Kialakult az ünnepek, a közösségi élet, a gyász, az esztétika kultúrája. Ezek olyan, generációkon át lecsapódott és kitisztult rítusok, igazságok, amelyek felbecsülhetetlen kincset jelentenek. Ezeket önerőből fölépíteni szinte lehetetlen.

Az első életévben az állandó anyai jelenlét biztosítja a legjobban a csecsemő idegrendszerének, érzelmi életének teljes körű, zavartalan fejlődését. Az Egyház és a társadalom különleges összefogására van szükség ahhoz, hogy a gyermek a számára szükséges gondoskodást megkapja. Meg kell teremteni a feltételeit annak, hogy lehetőség nyíljon az édesanyák otthonmaradására és a gyermekekkel való személyes törődés kereteinek, a nagycsaládos életpályamódelnek a kiteljesítésére. Szükséges lenne a nyugdíj összegébe beépíteni a gyermeknevelés költségeit, ezzel is bátorítva a gyermekvállalást és megbecsülve a szülői áldozatos szolgálatát.

Ma már nemzedékek sorának nincs lehetősége megtanulni a családi és közösségi élethez szükséges ismereteket, készségeket, nincs módjuk lelki felkészülni az élet kihívásaira. Ezért nélkülözhetetlenek tartjuk mind az iskolás korosztályok, mind a felnőttek ilyen tartalmú képzését, támogatását. A fiatalokat a családi életre nevelés programjának mind szélesebb kiterjesztésével fel kell készíteni a párválasztásra, a családalapításra. A családok számára biztosítani kell a kommunikációs, a konfliktuskezelési és a megküzdési, alkalmazkodási képességet fejlesztő kurzusokat.

Szükség van a helyi iskolák, egyházi és más közösségek erősítésére. Fel kell karolni a szegényebbeket, akik a maguk erejéből nem tudnak megfelelő nevelést, gondoskodást és műveltséget biztosítani gyermekeiknek.

Európa és Amerika számos országában szélsőségesen liberális eszmék nevében támadják a házasság és a család intézményét, az Istenbe vetett hitet, a keresztienséget. A szórakoztatóipar és a közösségi média szintjén is fontos, hogy teret kapjon a család intézményének és értékrendjének megbecsülése és előnyben részesítése a házasság nélküli párkapcsolattal szemben. A kereszteni kultúrát romboló erőkkel szemben minden kulturális és szociális eszközt be kell vetnünk a család támogatására és védelmére.

Katolikus nevelés, katolikus oktatás

A szülők a gyermekeik elsődleges nevelői. Az Egyház pedig készséggel kínálja föl a hitet, a tudást, a közösségi tapasztalatot, a társadalom szolgálatát ismerő oktatási intézményeit a szülők és gyermekeik számára. A katolikus nevelés folyamatában az intézmények szerves együttműködés kialakítására törekednek a plébániai és más egyházi közösségekkel. A katolikus iskola a teljes embert és annak végső célját – az üdvösséget – szem előtt tartva végzi tevékenységét. Nevelése a Krisztusban megismert igazság alapján az ember értelmi, érzelmi, akaratí, kapcsolati, lelki képességeinek kibontakoztatására, fejlesztésére irányul.

Sok fiatal nélkülözi azt a családi háttérrel, amelyben elsajátíthatná a másik ember és a közösség tiszteletét és szeretetét, a szóbeli és egyéb kommunikáció képességét, az odafigyelés és megosztás képességét, valamint a legalapvetőbb emberi értékeket. Mindezek nélkülözhetetlenek a felelős közbeszéd és tár-

sadalmunk intézményeinek méltó működése érdekében. A katolikus oktatási intézmények minden társadalmi réteg és csoport képzését, oktatását feladatuknak tekintik. Kiemelt figyelemmel és komplex cselekvéssel szolgálják a hátrányos helyzetűek nevelését, szülei támogatását.

Meghallani a szegények kiáltását

Szükséges, hogy minden ember és minden család megtegye azt, ami módjában áll, hogy a megélhetését biztosítsa. Szükséges, hogy a családok igyekezzenek gondoskodni a rászoruló, idős, beteg családtagjairól. Ugyanakkor mind a magyar társadalom egésze, mind az Egyház számára kiemelt és sürgető feladat a legszegényebbek, az idősek, a gyöngék mellé állni, számukra kiutat mutatni, nekik segítséget adni.

Keresztény hitünk csak akkor hiteles, ha a szeretet cselekedetei fakadnak belőle. Ha nem halljuk meg a szegények kiáltását, akkor halott a kereszténységünk, akkor elveszítjük az emberiségünket, akkor a társadalmunk szeretlenné, embertelenné lesz. Sok idős ember él elhagyottan, segítség nélkül, sok gyermek és fiatal számára igen nehéz a felemelkedés, a szegénységből való kitörés.

Igen sok ember betegségekkel küszködve éli végig földi élete utolsó 10-15 évét. Sokan magukra maradnak ezen nehézségek között. Fontos volna az idősek otthoni ápolását segíteni és több segítséget nyújtani az ápoló családtagoknak. Szükséges a szociális ágazat berendezése, anyagi és erkölcsi megbecsültségének erősítése.

A mintegy húszezer hajléktalan jelentős hányada nagyon gyenge (vagy egyáltalán nem létező) családi háttérrel rendelkezik, sokan közülük pszichiátriai kezelésre vagy elhelyezésre is szorulnának. Fontos volna a hajléktalanok számára személyre szabott, egyedi megoldásokat keresni, különösen is a pszichiátriai bentlakásos intézményi férőhelyek számát növelni.

A cigányság 87 százaléka a rendszerváltozás előtt munkaviszonyban volt. Sok kapcsolat szövedőtt romák és nem romák között, és a legtöbb család biztos jövedelemmel rendelkezett. 1993-ban a munkaképes cigányok csupán 28 százalékanak volt munkahelye, vagyis három év alatt több mint kétharmaduk elvesztette az állását. Az elmúlt időszakban ismét nőtt körükben a foglalkoztatottság: 2013-ban az aktív korú romák 26 százaléka, 2017-ben már 45 százaléka dolgozott.

A magyarországi cigányság iskolázottsága az utóbbi évtizedekben jelentős mértékben ja-

vult. Egész Európában nálunk a legjobbak az iskolázottsági mutatók a roma lakosság körében. Ezen a téren a magyar társadalom 40-50 év óta nagy erőfeszítéseket tett, és ennek ma már láthatóak a gyümölcsei. Azonban a cigány fiatalok 60 százaléka a végzettség megszerzése előtt hagyja el a közoktatást. Ugyanakkor a szegénység nem csak a cigányság problémája. Sok tízezer olyan nem roma család is él házában, amely a legalapvetőbb szükségleteknek is híjával van. Az ilyen körülmények között felnövő gyermekek számára rendkívül nehéz a kitörés a szegénységből, a nyomorból.

Fontos egyensúlyt kialakítani a munkára való ösztönzés és a legsérülékenyebb társadalmi rétegek emberhez méltó életfeltételeinek biztosításához nyújtott segítség között. Szükséges, hogy a leghátrányosabb térségekben ne csak az oktatás fejlesztésére fordítsanak figyelmet, hanem a családsegítésre, a közösségek építésére és az intézményekkel való kapcsolatok erősítésére is.

A népmozgások kihívása

Az eddig soha nem látott mértékű elvándorlás egyik legfőbb oka a földünkön levő óriási gazdasági egyenlőtlenség, igazságtalanság. Egyre kevesebbek kezében összpontosul a tőke, és így egyre kevesebb kézben összpontosul a haszon is. Ahogyan Ferenc pápa hangsúlyozta: „Ez a gazdaság öl!” (3) Nemzeteket tesz tönkre, családokat, emberek tíz- és százmillióit teszi földönfutóvá. A volt gyarmattartó országok igen gyakran még napjainkban is kihasználják gazdasági fölényüket, és kizsákmányolják volt gyarmataikat.

A háborúk, a rossz gazdálkodás, az elnyomó vagy alkalmatlan politikai rendszerek és a sokszor egész régiókat terrorizáló fegyveres csoportok is okai a tömeges elvándorlásnak. Sok esetben nagyhatalmak vagy jelentős hatalomra szert tett érdekcsoportok destabilizáltak olyan országokat, amelyek évtizedeken át

biztonságos és jól működő országok voltak. Ez is jelentős oka a ma tapasztalható nagyarányú népmozgásnak.

Földünkön körülbelül 200 millió olyan keresztény él, akinek a hite miatt alapvető emberi jogai sérülnek. Évente mintegy százezer keresztényt gyilkolnak meg a hite, közösségi hovatartozása miatt.

A föld óriási népességgrobbanást élt át az utóbbi 50 évben. Az utóbbi évtizedekben könnyebbé vált az utazás, a média segítségével pedig a szegényebb országok lakói világosabban látják az életszínvonalbeli óriási különbséget saját hazájuk és a gazdagabb államok között. A klímaváltozás a föld egyes régióinak lakosságmegtartó képességét radikálisan csökkentette. A föld lakóinak körülbelül 17 százaléka nem jut tiszta ivóvízhez.

Minden államnak kötelessége megtenni minden tőle telhetőt azért, hogy biztosítsa polgárai számára a tisztességes megélhetés, a szabad és biztonságos élet lehetőségét. Minden embernek joga van a személyi biztonságra, az emberhez méltó megélhetésre. Amennyiben ezeket súlyos veszély fenyegeti, választhatja az elvándorlást. A földet a teremtő Isten minden embernek szánta. Ha valahol az emberhez méltó élet lehetősége komoly veszélybe kerül, akkor mindannyiunk felelőssége, hogy segítsünk.

A befogadó államnak mérlegelnie kell azt, hogy hány olyan bevándorlót tud befogadni, akinek biztonsága és megélhetése nincs közvetlen veszélyben. Joga van arra, hogy a menedékkérőt a határainál megállítsa, és elbírálja a kérelmét. A határok megléte és védelme az egyes nemzetek kultúrájának, biztonságának, létének fennmaradását szolgálja.

A *Katolikus Egyház Katekizmusa* szerint a bevándorlónak kötelessége, hogy hálásan tiszteletben tartsa a fogadó ország anyagi és szellemi javait, engedelmeskedjék törvényeinek, és járuljon hozzá a terhek viseléséhez (4). Amelyik bevándorló nem akarja tiszteletben tartani az őt befogadó nemzet vallását, kultúráját, értékeit, az nem várhatja el, hogy befogadják.

Fel kell építeni egy igazságosabb, emberségebb világgazdasági rendszert. A gazdasági tevékenység legfőbb célja nem a haszon maximalizálása, hanem a közjó, vagyis az ember java kell, hogy legyen. Az igazságosabb világgazdasági rendszer létrejöttéhez szükséges az ember erkölcsi megújulása. Amilyen az emberi értékrend, olyan lesz a ráépülő gazdasági rend is. Újra meg kell tanulnunk a szerénység, az anyagiak használatában való egyszerűség és a mértékletesség erényét.

Korlátot kell szabni annak, hogy a föld vagyona kevesek kezében koncentrálódjon. Az emberhez méltó megélhetéshez való jog, amely minden embert megillet, megelőzi a magántulajdonhoz való jogot. Az egyes ember mint tulajdonos csak kezelője az általa birtokolt javaknak. Felelősséggel tartozik használatukért az egész emberiség és az eljövendő nemzedékek felé is. Megfelelő szabályozással meg kell fordítani a vagyonkoncentráció jelenlegi irányát.

Elengedhetetlen a gazdasági, szakmai és kereskedelmi segítség nyújtása a föld szegényebb országainak, hogy helyben emberhez méltó megélhetést tudjanak biztosítani polgáraiknak. A lakóhelyükről elűzöttek legfőbb érdeke az, hogy saját hazájukba visszatérhessenek, a saját kultúrájukban, szülőföldjükön biztonságban élhessenek és boldogulhassanak.

III. Meghívás a hitben, a reményben és a szeretetben való megújulásra

A hit sokak által megtapasztalt válsága abból is fakad, hogy a megtapasztalásainkat, érzelmeinket, tudásunkat fölébe helyezzük Isten szavának, a kinyilatkoztatásnak. Görcsösen őrizgetjük álmainkat, illúzióinkat és ideológiánkat. Beleragadunk terveink megvalósításába, és amikor nem az történik, amit reméltünk – akár a legapróbb dolgok miatt is –, idegesek, agresszívek leszünk vagy depresszióba esünk, és elhagyjuk a közösséget. Válságba kerül a szeretetünk is, amikor beképzeltjük magunknak, hogy Istennek meg kell valósítania a magunkról, családukról, egyházunkról, társadalmunkról alkotott elgondolásainkat.

A szeretetben való megújulásunk attól függ, hogy össze tudjuk-e kapcsolni az Eucharishtiában jelen lévő, megtört Krisztust a szegényben, az éhezőben, a betegben, az idegenben, a bűnösben is jelen lévő megtört Krisztussal. Mindkettő a hit titka. Akkor leszünk képesek kítartani a szegények szeretetében, ha a bennük élő és az Eucharishtiában jelen lévő Jézust egységben látjuk, így lesznek számunkra a megtört, sebzett és szegény testvéreink Krisztus testeként az evangelizáció forrásai. Az előttünk álló esztendőben, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson kérjük a Szentlelket, hogy

Krisztus által újuljon meg a hitünk, Krisztusból éljen a reményünk, és Krisztussal tudjunk szeretni!

*Budapest, 2019. november 13.,
a magyar szentek és boldogok ünnepén*

**a Magyar Katolikus
Püspöki Konferencia**

- (1) A Püspöki Szinódus 14. Rendes Közgyűlésének (2015. október 4–25.) záróokmánya, A család hivatása és küldetése az Egyházban és a mai világban, 35.
- (2) II. vatikáni zsinat, Gaudium et Spes 7e.
- (3) Ferenc pápa, Evangelii gaudium, 53.
- (4) A Katolikus Egyház Katekizmusa, 2241.

A TE SZÜLETÉSED, KRISZTUS ISTENÜNK,
FÖLDERÍTETTE A VILÁGNAK AZ ISTENISMERET VILÁGOSSÁGÁT,
MERT A CSILLAGIMÁDÓ BÖLCSEKET A CSILLAG
MEGTANÍTÁ, HOGY TÉGED, MINT AZ IGAZSÁG NAPJÁT,
LEBORULVA IMÁDJANAK,
ÉS MINT MAGASSÁGBELI NAPKELETET TISZTELJENEK;
ÚRAM, DICSŐSÉG NÉKED!

KRUPPA TERÉZIA
TRESTYÁNSZKY CSABA FÉNYKÉPEI

JÓBAN SÁNTIKÁLTUNK

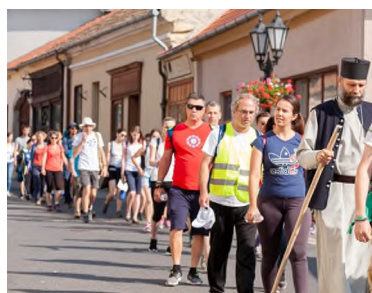
Öszinte vallomás a 22+ zarándoklatról

Az „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők” (Jn 15,5) motívóval indult az immár harmadjára megrendezett 22+ zarándoklat, ahol idén – hol gyümölcsérlelő melegben, hol frissítő záporban – mintegy száz fiatal felnőtt igyekezett Mária-pócs felé. A 22+ zarándoklat három évvel ezelőtt indult azoknak a fiatal felnőtteknek, akik korábban a 16+ ifjúsági gyalogos zarándoklat lelkes résztvevői voltak, és továbbra is szeretnének ilyen módon lelkiileg feltöltődni, valamint azoknak az újonnan csatlakozó, Istent kereső fiataloknak, akik szeretnének ennek a közösségnek a részesei lenni.

Ami a zarándoklat fizikai részét illeti, rutinos zarándokként úgy érzem, hogy nem érhet meglepetés, hiszen hazai pályán vagyok. Készültem kényelmes cipővel, esőkabátal, szúnyogriasztóval, naptejvel, sapkával és mindennel, ami csak jól jött azon a hét ifjúsági zarándoklaton, amelyen részt vettem az elmúlt tíz évben. A zarándoklat előtti napokban ugyan kicsit beteg voltam, de úgy gondoltam, hogy ezt a két nap gyaloglást a korábbi ötnapos zarándoklatokhoz képest meg sem fogom érezni. Tudtam, hogy meleg lesz, tudtam, hogy lehet, esni fog, de azt is tudtam, hogy ilyenkor valahogy az ember egyfajta „zarándok üzemmódra” kapcsol, ami igazából időjárástól és sokszor fájdalomtól függetlenül viszi előre a lábainkat. Ekkor még nem tudtam, hogy ez a zarándoklat nem várt kihívásokat tartogat számomra.

Tokajból egy korai utrenye után több mint hetvenen vágtunk neki az előttünk álló bő harminc kilométeres távnak. Péntek este Nyiregyháza további zarándokok csatlakoztak hozzánk, így érkezünk végül Mária-pócsra az Illés-napi búcsúra. Az út során a velünk zarándokló atyáktól és püspök atyáktól az elmélkedésekben a szőlőskert, a szőlővessző, a metszés, a termés és a jó bor párhuzamain keresztül hallhattunk Isten

és az emberek kapcsolatáról. Közösen gondolkodtunk azon, hogy hol is vagyunk jelenleg ebben a folyamatban, és hogy személyesen a mi életünk eddig milyen gyümölcsöket hozott. Az egyik elmélkedés során felmerült, hogy nem mindenhol terem olyan szőlő, amelyből jó bort lehet készíteni, emiatt különösen fontos, hogy elvigyük másoknak a jó termőterületekről származó termést. Körülnéztem magam körül, és az volt az érzésem, hogy ez a közösség, amelyben felnőttem, egy olyan kert, ahol jó gyümölcsöt lehet hozni, és ahonnan másoknak is lehet vinni pár kosárral. Ebben a közösségben a zarándoklatot nem egyedül kell végig csinálni. Tizenhat éves koromtól kezdve minden évben nagyon vártam a zarándoklatot, mert tudtam, hogy ott lesznek a legjobb barátaim, az unokatestvéreim és még sok más ismerős, akiket nagyon

Jó érzés, hogy részesei lehettünk egymás zarándokútjának

szeretek. Szerettem a zarándokpótlót, az ablakból és kapukból integre-
tő idős néniket, és hogy nem volt ciki, ha a templomban kicsit elaludtál,
mert hát ott mindenki épp megfáradt zarándok volt. Szerettem a „Bömbi
Rádiót”, a zarándokindulókat, a sántikáló embereket, azt, hogy a zarándok-
ház tetőtéri zuhanyzójából egy kis ablakon pont a templom előtti
térre lehetett látni, és hogy egy jó akathisztoszhoz soha nem lehetett
túl fáradt.

Ebben a **22+** zarándoklatban az volt a különleges, hogy egyszerre volt olyan, mint régen, és mégis egészen más. Előrehaladott korunkra tekintettel idén ágyakban aludtunk, és kevesebb napot gyalogoltunk, ugyanakkor a hosszabb napi távok és az intenzív program miatt talán ugyanúgy elfáradtunk a két nap alatt, mint korábban az öt nap alatt. Én már az első nap végén éreztem a kimerültséget, és azt is, hogy a következő nap nehezemre fog esni. Minden alkalommal, mikor elindulok Nyíregyházáról Máriapócsra, rájövök, hogy mindig egy kicsivel messzebb van a templom, mint gondoltam. Az utolsó földútszakaszon már mindannyian nagyon küzdöttünk, mindenki arcán láttam a fáradtságot. Habár már a zarándoklat előtt is kicsit le voltam gyengülve, nem gondoltam, hogy azt fogom érezni, hogy már a pár kilométerre lévő betonútig sem tudok elmenni, hogy a kocsi felvegyen. Borzasztó érzés volt. Négy kilométerre a céltól beszálltam a kocsiba. El sem hittem, hogy legalább addig sikerült eljutnom, de nagyon szomorú voltam, hogy nem tudtam önerőből megcsinálni. Ott ültem az anyósülé-
sen, néztem, ahogy a többiek haladnak tovább, és folytak a könnyeim.

Sokan odajöttek, segítettek, bátorítottak. Már nem is a szomorúságtól könnyeztem, hanem a boldogságtól, ahogy néztem az autó mellett elhaladó zarándoktársak, barátok kicsit bicegő, de elszánt lépteit. Ennek a zarándoklatnak az egyik lételeme, hogy együtt megyünk. Ott vagyunk egymásnak, és sokszor egymásra vagyunk utalva. Egymást segítjük egy hosszú zarándokúton.

A **22+** zarándoklat nemcsak azért jó, mert nosztalgiaízni lehet, hanem azért, mert részesei lehetünk egymás zarándokútjának. Nem azért indulunk el újra is újra, mert nem tudunk elszakadni a régi emlékektől, hanem mert részesei akarunk lenni ennek az élő és folyamatosan fejlődő közösségnek. Jó érzés, hogy sokan együtt éltük át, ahogy új zarándokház épült a régi mellé, vagy ahogy új térkövek kerültek a főtérre. Jó érzés látni, hogy azok a kispapok, akik pár éve még velünk gyalogoltak, most sokan már felelősségteljes atyák és családapák lettek. A búcsún állva, ha végig nézünk a tömegen, sok ismerőst látunk. Jegyeseket, házasságokat, apukákat és anyukákat, és elmosolyodunk, mert feljön egy-egy emlék, ahogy valahol együtt bicegünk a poros úton két távoli templomtorony felé.

NAGY SZENT BAZIL (VANYÓ LÁSZLÓ FORDÍTÁSA)

Homília

Krisztus szent születésére

(Kappadókia, 378)

1.

Hallgatással kell tisztelni azt, ami Krisztus születésében az istenségének legközvetlenebb, legfőbb és legsajátosabb tulajdonsága. Még kevésbé fürkésszék ezeket kíváncsiskodó gondolataink. Mert ahol nem közvetített sem idő, sem korszak, ott nem találhatunk rá a módjára sem, nem volt jelen szemtanú, aki elbeszélhetné – arról pedig milyen fogalmakat alkothat magának az értelem?

Ám volt az Atya, és a Fiú született. Ne kérdezd, mikor – mellőzd ezt a kérdést. Ne vizsgálj, hogyan – mert erre nem lehetséges válaszolni. Mert a „mikor” az időt jelenti, a „hogyan” pedig a születés testi módzatainak buktatóihoz vezet. Csak annyit tudok mondani, ami az Írásból való, hogy a *dicsőség kisugárzása* (Zsid 1,3) és az öskép képmása.

Mivel a válaszul adott indoklás nem állítja meg kíváncsiskodó gondolataid sorát, a dicsőség elbeszélhetlenségénél keresek menedéket, és megvallom, hogy fogalmainkkal felfoghatatlan, emberi szavainkkal elmondhatatlan az isteni születés módja. Ne beszélj így: „ha született, akkor addig valami nem volt.” A szavak fondorlatosságával ne szedj fel a széppel szemben érzéketlen gondolatokat, hogy a földies példák nyomán súlyos sérelem érje az igazságot, és bemocskolódjon a teológia.

Azt mondtam, hogy „született”, hogy ezzel rámutassak eredetére és okára, de nem azért, hogy ezzel időben későbbinek minősítsem az Egyszülöttet.

Hagyjuk abba tehát az örök és kimondhatatlan születés elbeszélését, abban a meggyőződésben, hogy az ész a dolgok mögött marad le, a szó meg ismét csak szegényesebb a gondolati tartalomnál.

2.

Azt kell tehát megfontolni, mily messze esik a szó az igazságtól. Mert amennyire lehetetlen, hogy az értelem a természetüknél fogva felfoghatatlan valóságokba behatoljon, ugyanilyen mértékben lehetetlen szóval behatolni az ilyen természetű szellemi valóságokba.

Isten a földön van, Isten az emberek között van, nem tűz és harsonaszó által, nem füstölő és homályba burkolódzó hegyen keresztül, nem a hallgatók lelkét rémületbe ejtő vihar által adja törvényét, hanem szelíden és kedvesen szól a vele egy fajtához tartozókhöz a testen keresztül. Nem időszakonként működve, mint a prófétákban, hanem magával egytermészetűvé téve az emberséget, és azt magával egyesítve tulajdonává téve, és az ő miénkkel egynemű teste által önmagához vezetve vissza az egész emberiséget.

Ezt kérdezik: Hogyan jut el a ragyogás mindenkihez? Milyen módon van a testben az istenség? Ahogy a tűz a vasban. Nem helyét változtatva, hanem közölve magát. Hiszen a tűz nem szalad át a vasba, hanem megmarad a maga helyén, csak átadja neki erejét, és önmaga egészével tölti be azt, ami részesedik benne. Ugyanígy az **Istenige sem mozdult ki önmagából, mégis köztünk lakozott, nem lett változás alánya, és mégis testté lett (Jn 1,14)**. Az ég sem vált meg attól, aki összetartja, és a föld is ölébe fogadta a mennyeit. Ne akard az istenség aláhullásának gondolni, mert nem megy egyik helyről a másikra, mint a testek. Azt se képzelj, hogy az istenség megváltozott, testté alakult át; mert a halhatatlan változatlan.

Azt kérdezed, miként lehet, hogy a test gyöngesége nem árasztja el az Istenigét? Már megmondtuk, hogy a tűz sem veszi át a vas tulajdonságait. A vas fekete és hideg, de ha a tűz felhevíti, alakot változtat:

ragyogóvá válik – de nem a tüzet feketíti be, ellenkezőleg: maga izzik, és nem hűti le a tüzet. Ugyanígy az Úr emberi teste is részesedik az istenségben, nem ő ruházza saját gyengeségét istenségére.

Nehéz megértened, miként léphet közösségre a romlandó természet a sérthetetlenlennel? Akkor tudd meg a titkot: **Isten azért van a testben, hogy az ott megbúvó halált megölje.** Mert ahogyan a test esetében a mérgekből megfelelően kikevert gyógyszer eltávolítja az ártalmakat, és ahogyan a házban lévő sötétséget eloszlatja a behozott világosság, ugyanúgy semmisül meg az istenség jelenlétében az emberi természet eluralkodó halál. Mint a jég a vizen: amíg tart a sötét és az éjszaka, addig elborítja a víz felszínét, a napsugár melege azonban elolvasztja. Ugyanígy uralkodott a halál Krisztus eljövételéig (vö. Róm 5,14), miután azonban megjelent Istenünk üdvözítő kegyelme (vö. Tit 2,1), és felkelt az igazságosság napja (Mal 4,22), a halált elnyelte a győzelem (1Kor 15,54), mert nem tudta elviselni az igazi élet jelenlétét.

3.

Azért van a testben Isten, mert meg kellett szentelődnie ennek az elátkozott testnek, meg kellett erősödnie ennek a legyengültnek, amely elidegenedett Istentől, ennek kellett bensőséges kapcsolatba kerülnie vele, ezt kellett a mennybe visszavezetni.

Ez az isteni küldetés pedig a Szent Szűz testében valósul meg. E születés alapelvei pedig a Szentlélek és a Magasságbeli beárnyékozó ereje. Az evangélium ezt mondja erről: *Amikor anyja, Mária el volt jegyezve Józseffel, még egybekelésük előtt úgy találtatott, hogy méhében fogant a Szentlélektől* (Mt 1,18). Szűz is, férfi jegyese is, aki éppen ezért ítéltetett a rendelkezés szolgálatára, hogy a szüzesség is megkapja tisztelét, de a házasságot se vessék meg. Azért esett a választás a szüzességre, mert alkalmas a megszentelésre, a jegyesség pedig a házasság kezdeményezését jelenti. Ugyanakkor azért is, hogy Mária tisztaságá-

nak alkalmas tanúja legyen József, és ne szolgáltatssa ki a rágalmozók-nak őt, mint aki szüzességét beszennyezte, és jegyeseként életének őre legyen. De még egy okot tudok mondani, hogy miért volt ez az időpont alkalmas az Úr emberré válásához – mely időpont már a világ teremtése előtt előre elhatározott és eldöntött volt (vö. Ef 1,4) –, amely akkor következett be, amikor a Szentlélek és a Magasságbeli ereje megalkotta az istenhordozó testet. Mivel a Szentlélek működésének befogadására nem volt Máriaéhoz hasonló tisztaság az emberi nemből, kiválasztott lett a Boldogságos Szűz, miközben jegyessége semmiben nem sértette szüzességét.

Antiochiai Szent Ignác mondott egy másik okot is: Mária Józseffel való jegyessége arra szolgált, hogy az e világi fejedelem előtt rejtve maradjon Mária szüzessége. A jegyesség védőszerkezet szerepét látta el a Szűz körül a gonosszal szemben, aki már régóta leselkedett a szűzekre, amióta hallotta, hogy a próféta azt mondta: *Íme, a szűz méhében fogant és fiút szül* (Iz 7,14). A szüzesség ellen ármánykodónak tehát csalódnia kellett a jegyesség által. Tudta ugyanis, hogy az Úr megjelenése saját uralmának lerombolását jelenti.

4.

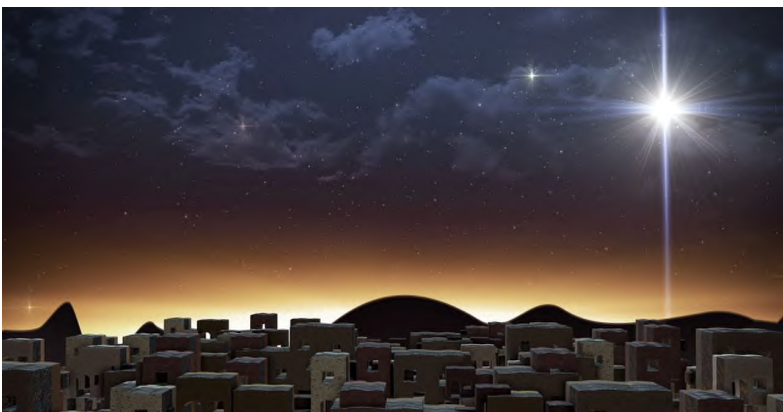
Még egybekelésük előtt úgy találtatott, hogy méhében fogant a Szentlélektől (Mt 1,19). József rájött a foganásra, és félt, hogy ilyen asszony férjének nevezik majd, ezért elhatározta, hogy titokban bocsátja el (Mt 1,19). *Amikor pedig ezt fontolgatta magában, álmlában megjelent neki az Úr angyala, mondván: Ne félj feleségül venni Máriát, mert ami benne nemzett, a Szentlélektől van!* (Mt 1,20)

Itt derül ki, hogy az Úr teste nem volt közönséges természetű és felépítésű. Mert **akit méhében hordott, testi szempontból már tökéletes volt, nem fokozatos fejlődés által alakult ki**, amint ezt a szavak nyilvánvalóvá teszik. Nem azt mondja az angyal, hogy „benne hordott”, hanem „benne nemzett”. A szentség fogta össze szilárdan a testet, amely méltó volt arra, hogy az Egyszülöttel egyesüljön.

Fiút szül majd, és Jézusnak fogod hívni (Mt 1,21) – folytatja az angyal Józsefnek. Jézus, azaz „a nép üdvössége”.

Immár befejezéséhez érkezik az idők előtt elrendelt misztérium, amelyet a próféták régtől hirdettek. *Íme, a szűz méhében fogant és fiút szül, és nevét Emmánuelnek fogják hívni, ami annyit jelent: Velünk az Isten* (Mt 1,23). Ez az elnevezés már régtől fogva az egész misztérium jelölésére szolgált, miszerint Isten az emberek között van.

Senkit ne tévesszen meg az a gonoszkodás, mely szerint a próféta nem is szűzről, csak fiatal lányról beszélt. Először is képtelenség azt feltételezni, hogy amit az Úr jelnek szán, az valami közönséges, természetes dolog. Miért mondaná akkor a próféta: *Az Úr így szólt Áházhoz: kérj magadnak jelet az Úrtól, a te Istenedtől, a mélységben vagy magasságban. De Áház így felelt: nem kérek, nem kísértem az Urat... Ezért maga az Úr ad neked jelet. Íme, a szűz méhében fiút fogant.* (Iz 7,10–14) Áház sem a magasságban, sem itt a földön nem kért jelet. Azért, hogy megtudd: aki alászállt a föld alsóbb régióiba, az ugyanaz, mint aki minden ég fölé emelkedett (Ef 4,9), ezért adott jelet maga az Úr, mégpedig rendkívüli és csodálatos jelet, mely a közönséges természettől nagyon is elütött. Mert egy és ugyanazon személy a szűz és anyja, aki megmaradt szüzességében is, és a gyermekáldást is örökölte. Ha pedig a héber szó fordítói közül némelyek a szűz helyett a *leány* szót használják, nem tesznek kárt a tanításban, hiszen a Szentírás gyakran él a szűz helyett a leány szóval, mely el nem jegyzett, hajadon, szűz lányt jelent.

5.

És felébredve álmából magához vette feleségét (Mt 1,24.) Magatartásával, szeretetével és minden igyekezetével és mindazzal, ami a házastársakat egymás között megilleti, József feleségének tartotta Máriát, csak a házassági köteleességtől tartózkodott, ahogy az Írás is mondja: *Nem ismerte meg őt, amíg meg nem szülte elsőszülött fiát* (Mt 1,25). Innen ered a gyanú, hogy az Úr születéséig tisztán állt annak rendelkezésére Mária, utána azonban nem tagadta meg a törvényes házasetet. Noha semmivel sem árt a vallásos tanításnak – mert az üdvrend teljességéig volt szükség a szüzességre –, a misztérium tanítása a továbbiakat már nem vizsgálja, ugyanakkor a Krisztust szeretők fülét sérti, hogy valaha is megszűnt volna az Istenszülő szüzessége, amit mi elegendő bizonyítéknak tekintünk. Ami pedig azt illeti, hogy *nem ismerte meg őt, amíg meg nem szülte elsőszülött fiát* (Mt 1,26), nekünk úgy tűnik, hogy az „amíg” meghatározott időtartamot szokott jelölni, itt mégis meghatározatlan időre utal. Ilyen az is, amit az Úr mondott: *Íme, én veletek vagyok mindennap, a világ végezetéig* (Mt 28,20). De nem azért, mert ezen világcorszak után nem akarna már együtt lenni szentjeivel az Úr, hanem a jelen ígérete a folytonosságot jelzi, nem a jövő levágását. Mi azt mondjuk, az „amíg” itt is ebben az értelemben veendő. Mert amikor azt mondja, hogy elsőszülöttét, ezt az elsőszülöttet egyáltalán nem lehet később születettekkel összehasonlítani. Azt nevezik elsőszülöttnak, aki megnyitja anyja méhét. Zakariás története is azt nyilvánítja ki, hogy Mária mindenkor szűz maradt. Ránk maradt hagyomány alapján beszélnek ugyanis, hogy Zakariás az Úr születése után fölvetette a szüzek rendjébe Máriát. A nép avval vádolta, hogy gyermekes anyát vett fel a szüzek rendjébe, és megerősítette a csodát és a megjövendölt jelet: a szülő szüzet és a romlatlan szüzességet.

Mikor pedig Jézus megszületett a júdeai Betlehemben Heródes király napjaiban, bölcsek jöttek napkeletről Jeruzsálembe, és így szóltak: *hol van a zsidók megszületett királya?* (Mt 2,1) A bölcsek perza mágusok, akik idejüket azzal töltötték, hogy jósltak, ráolvastak, figyeltek bizonyos természeti jelenségeket, és a csillagos eget fürkésztek. Ugyanennek a jóslatnak a részese volt Bileám is, akit Bálák küldött, hogy bizonyos szertartások kíséretében átkozza meg Izraelt. Negyedik hasonlatában ő ezt mondja az Úrról: *A látó férfiú, aki hallja az Isten szavait, aki ismeri a Magasságbeli tudományát, és álomban látja Isten látomásait, megnyílnak neki szemei. Megmutatom neki, de nem most, boldognak mondom, de nem a közeli jövőben. Csillag kél Jákobból, és Férfi támad Izraelből.* (Szám 24,15–17) Ezért a régi jóslatra emlékezve felkeresték Júdea területét, eljöttek megtudni, hogy hol van a zsidók megszületett királya.

Az Úr eljövételével talán már az ellentétes erő is észrevehetően meggyengült, amivel a szülött nagy hatalma mellett tettek tanúságot, ezért amikor rátaláltak a gyermekre, hódoltak neki ajándékokkal. Mágusok,

akik távol voltak Istentől, és a szövetség népétől idegenek, elsőként váltak méltókká arra, hogy hódoljanak neki, mert az ellenségek tanúságtétele sokkal hitelre méltóbb. Mert ha elsőként zsidók borultak volna le előtte, arra lehetett volna gondolni, hogy a velük rokont tisztelik. **Most azonban pontosan olyanok borulnak le előtte, mint Isten előtt, akiket semmilyen rokonság nem fűzött hozzá.** Mivel az égi tünemények megfigyelésére szánták magukat, nem is hiába szemlélték az ég csodáját, meglátták az új és szokatlan csillagot, az Úr születésekor felkelőt.

6.

A kelő csillagra senki ne hivatkozzon az asztrológia igazolásánál. Az asztrológusok ugyanis a születéseket a már meglévő csillagok ilyen-olyan állására vezetik vissza, amelyet az élet során bekövetkező dolgok okának tartanak mindenkinél, ezért nem jelezte a királyi születést a meglévő csillagok közül egyik sem. Azok ugyanis a teremtéssel kezdetől fogva létesültek, s vagy álló, vagy szüntelen mozgásúak. Ez a most feltűnő csillag mindkét tulajdonsággal rendelkezik: mozog is és áll is. Mozgott Kelettől Betlehemig, a hely fölött pedig, ahol a gyermek volt, megállt. Így jöttek a mágusok keletről a csillag vezetését követve, megálltak Jeruzsálemben, megjelenésükkel forrongásba hozták a várost, felkeltették a félelmet a zsidók királyában.

Mikor megtalálták azt, akit kerestek, megtisztelték ajándékaikkal: arannyal, tömjénnel és mirhával. Ebben is talán Bileám jóslatát követték, aki ilyeneket jelentett ki Krisztusról: *Lefekszik, pihen, mint a fiatal oroslán. Ki meri felébreszteni? Akik áldanak téged, azok áldottak, akik átkoznak téged, azok átkozottak.* (Szám 24,9)

Mivel a Szentírás az oroslánal a királyi jelleget jelöli, a lefekvéssel a szenvedést, az áldás hatalmával az istenséget, a jóslat nyomán a mágusok, mint királynak aranyat, mint később meghalónak mirhát, mint Istennek, tömjént ajánlottak fel.

Még a születés körülményeit kíváncsian fürkészők sem mondhatják azt, hogy ez a csillag hasonló volt az üstökösökhöz, amelyek – többnyire úgy tűnik – a királyok trónra lépésénél tűnnek fel az égen. Mert ezek általában nem mozognak, fellángolásuk körülhatárolt helyen történik. A Keleten megjelent csillag azonban Betlehem fölött megállt, ahol a gyermek volt (Mt 2,9). Ezért amikor a mágusok meglátták a csillagot, igen megörültek.

Mi is fogadjuk szívünkbe ezt a nagy örömet. Ugyanezt az örömet hirdették az angyalok is a pásztoroknak. A mágusokkal együtt boruljunk le előtte, a pásztorokkal együtt dicsőítsük, alkossunk kórust az angyalokkal. *Mert ma Megváltó született nekünk, aki a Felkent Úr* (Lk 2,11), *Isten, az Úr megjelent nekünk* (Zsolt 117,27). Nem Isten formájában, nehogy megrémítse a gyöngét, hanem szolga alakjában (Fil 2,7), hogy a szolgáskorba süllyedtet felszabadítsa. Lelkében ki olyan lomha, ki olyan hálátlan, hogy ne örvendezne, ne ujjongana, ne repesne boldogan a történet fölött?

Az egész teremtés közös ünnepe ez. A világfölöttieket ajándékozza ez a világnak. A főangyalokat küldi Zakariáshoz, Máriához is, ez állítja karba az angyalokat, akik mondják: *Dicsőség a magasságban Istennek, és béke a földön, jóakarát az emberek között* (Lk 2,14).

Csillagok futnak az égről, mágusok kelnek útra a pogányok közül, a föld barlangjába fogadja. Nincs senki, aki valamivel hozzá ne járulna, nincs senki, aki hálátlan volna. Zengjük mi is az örvendezés énekét!

A teofánia, istenjelenés nevet adjuk ünnepünknek. A világ üdvösségét ünnepeljük, az emberiség születésnapját.

Ma kapott feloldozást Ádám az átok alól. Többé már nem áll, hogy a *földből vagy, és visszatérsz a földbe* (Ter 3,19), hanem az éghez kapcsolódsz, és felvesznek a mennybe. Már nem áll az, hogy *fájdalommal szüled gyermekeidet* (Ter 3,16), mert boldog vajúdás hozta világra Emmánuel, és boldogok az emlékek, melyek szoptatták (Lk 11,27).

Gyermek született nekünk, és Fiú adatott nekünk, amelynek vállán a fejedelemség (Iz 9,6).

Szívem kivirágzik, szellemem forrása buzog, csak hát parányi a nyelv és homályos a szó ahhoz, hogy ily nagy örömet hirdethessen.

Csak úgy gondolkodj az Úr emberré válásáról, hogy az Istenhez illő legyen! Gondold sértetlennek és minden szennytől mentesnek az Isteniséget! Még akkor is, ha anyagi természetben születik. Mert helyrehozza

azt, ami szenvedéllyel terhes, és nem őt borítja el a szenvedély. Nem látod, hogy ez a Nap ott van az iszapban, és mégsem sározódik be? Rásüt a szennyesekre, mégsem mocskolódik be, és nem veszi át bűzüket. Éppen ellenkezőleg, ha tartósan érintkezik ezekkel, kiszáritja rothadásukat.

Miért félsz attól, hogy valami a mi mocskunkból a szenvedélymentes és sértetlen természethez vegyül? Éppen azért született, hogy téged a veled való rokonság által tisztítson meg. Azért növekedik, hogy te a szoktatás által megbarátkozz vele.

Ó, Isten jóságának és emberszeretetének mélysége! A túlságosan nagy ajándék miatt nem adunk hitelt az adományozónak. Gazdánk nagy emberségessége miatt rugdalozunk szolgálata ellen. Ó, mekkora gonosz hálátlanság!

A mágusok leborulnak előtte, a keresztények pedig azt vizsgálják, hogyan lehet testben az Isten, és milyen testben, és vajon teljes vagy nem teljes a felvett ember! Némuljanak el e fölösleges kérdések Isten Egyházában!

Tartsák azt a felfogást, amelyre hitet tettek! Amit hallgatás borít, azt ne fürkészzék kíváncsiskodva!

Csatlakozz azokhoz, akik örömmel fogadják az égből érkező Urat! Gondolj arra, hogy a pásztorok bölcsékké váltak, a papok prófétáltak, az asszonyok örvendeztek, Mária örvendett, amikor Gábrieltől tanítást kapott (Lk 1,28), Erzsébet pedig méhében hordozta az örömeiben ujjongó Jánost (Lk 1,44). Anna örömhírt hirdetett (Lk 2,38), Simeon karjaiba vette (Lk 2,28); a kicsiny csecsemőben imádták a nagy Istent!

Amit láttak, azt nem nézték le, hanem istenségének nagyságát dicsőítették. Mert úgy jelent meg az isteni erő az emberi testen keresztül, mint a fény az áttetsző ablakablákon át, megvilágosítva azoknak szeméit, akiknek szíve megtisztult.

Mi is velük együtt fedetlen arccal tükrözzük az Úr dicsőségét, és alkuljunk át dicsőségről dicsőségre (2Kor 3,18) a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmében és emberszeretében, akinek dicsőség és hatalom mindörökkön örökké! Amen.

MÁRIA-MARATON

– ismét, de most másfelé

A Mária Út Egyesület 2016-ban létrehozta Közép-Európa zarándokút vonalát, amelyen több Mária-kegyhelyet lehet végig látogatni gyalog, futva vagy kerékpárral – akár egyénileg, akár az egyesület szervezésében. Az útvonal az ausztriai Mariazelltól Csíksomlyóig húzódik, érintve Celldömölköt, Zircet, Bodajkót (a gyalogos útvonal Esztergomot), Budapestet, Mátraverebély-Szentkutat, Egert és Máriapócsot. 2017-ben kerékpárral két hét alatt teljesítettem az 1369 kilométert. Az eredeti tervek akkoriban még egy észak-déli útvonalról is szóltak (Częstochowa–Međugorje), ám erre még senki nem szervezett zarándoklatot. A két útvonal kereszt alakot formáz. Úgy gondoltam, ezt a másik útvonalat is teljesíteni szeretném. Két hét alatt ugyan ez is kivitelezhető lenne kerékpárral, ám mivel pap vagyok, és vasárnap több Szent Liturgia is vár rám otthon, a helyettesítés pedig nehezen lenne megoldható, ezért a teljes szakasznak csak a harmadára vállalkoztam. Ez idén a Márianosztra–Częstochowa távra esett, mint első harmadra: pálos kolostortól pálos kolostorig.

Természetesen a zarándoklat volt a lényeg: hívó lélekkel eljutni valahová (jelen esetben Częstochovába), imádsággal megtenni az utat, hogy a végére lélekben gazdagodva érkezzünk meg. A zarándoklat e meghatározásába – úgy hiszem – ma már belefér a 20. század óta létező „sportzarándoklat” fogalom is. Ebben a kihívás és a teljesítmény is benne van, de ha nem egyedül ez a lényeg, hanem a zarándoklat is (és ez utóbbi sem halványul el), akkor valóban megéri útra kelni.

Július 22-én négyen indultunk el Budapestről: Szentesi Csaba atya, Tóth Márton, Nemcsics Ákos és jómagam. A kísérőautót Szalay György vezette. A Rózsák terei templomban bemutatott Szent Liturgia után Szilárd püspök atya áldásával indulhattunk utunkra. Márianosztraig a kísérőautóval utaztunk, innen indult a kerékpáros útvonalunk. Előbb azonban imádsággal megtekintettük a templomot és a pálos kolostort. A templom oltárképe a częstochowai Mária-kegykép másolata. Világszerte – így minálunk is – léteznek másolatai a híres csodatévő ikonknak. Azon persze nem lepődnek meg, ha bebizonyosodna, hogy a történelmi lengyel-magyar barátság miatt nálunk több ilyen van, mint általában más országokban...

Márianosztrát mint települést Árpád-házi V. István királyunk oklevele említi először 1262-ben. Anjou Nagy Lajos király alapított itt pálos kolostort 1352-ben. A pálos rend az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend, kizárólag férfiakkal. A templom mellett börtön működik, melyben ma női elítéltek laknak. A múlt században politikai elítéltek, többek között Mindszenty József bíboros is raboskodott itt. A templom előtt Nagy Lajos király mellszobra látható.

Innen indultunk egy imádság után a délelőtti órákban. Szívszorító volt látni a Trianon által megszagattott csonka országot, hiszen a Márianosztra melletti Szob ma már határváros. Szob és Helemba között a vasúti hídon keltünk át az Ipolyon. A legfeljebb evezős csónakkal hajózható kis folyót a trianoni országrablás

során hajózhatóknak nyilvánították, hogy annyival több területet kapjanak – ezért lett trianoni határ.

Helemba után Garamkövesd következett, ezen a rövidke szakaszon sok kiránduló kerékpárossal találkoztunk, egy iskolai osztály (körülbelül negyedikesek lehettek) komoly sebességgel előzött meg minket. Nekünk elég volt kisebb sebesség is, tartalékolni kellett az erőt, hiszen hosszú út állt még előttünk aznap is. Kicsind, Garampáld, Kisgyarmat, Zalaba, Kisölvéd,

Garamsalló, Peszektergenye, Kétfegyvernek, Hontfüzesgyarmat és Vámosladány községeken vezetett át utunk. Ezek még mind teljesen vagy többségében magyarok által lakott falvak. Ahhoz képest, hogy végig mellékúton haladtunk, meglepően jó állapotban volt az út (a hazaiakhoz képest pláne). Aznap célállomásunkat, Lévát a délutáni órákra értük el, és jólesett egy ebéd az egyik útszéli vendéglőben, mivel délután 4-re alaposan elfogytak erőink, és jócskán megeheztünk. A szállás elfoglalása után a vacsorán kívül egy városnézés is belefért még az esténkbe. Aznap három egykori magyar vármegye területén kerekeltünk: Kincsendig Esztergom, Hontfüzesgyarmatig Hont, Vámosladánytól Bars vármegye földjén.

Léván szomorúan tapasztaltuk, hogy a magyarok közül sem mindenki akar vagy mer magyarul beszélni. Mivel város, erőteljesebb az állam szlovákosító törekvése, mint a falvakban. A falvakat jelző táblák kétnyelvűek voltak mind, Léva azonban csupán Levice néven szerepelt. Pedig 1938-ban, az első bécsi döntéssel még visszakaptuk, a határt a várostól alig néhány kilométerre, északra húzták meg.

Léván nincsenek görögkatolikusok, ezért templomuk sincs, római katolikus viszont három is van. Másnap reggel a Szent Liturgiát a Szent Mihály-templomban végeztük. A helyi római katolikus hívek közül is maradtak négyen a reggeli római szentmise után. Léván ugyanis különlegesség a görögkatolikus Szent Liturgia, és ajándék a magyar nyelven végzett szertartás. Mindkettőnek igazán örültek.

Lévát elhagyva a továbbiakban teljesen szlovák nyelvű területeken haladtunk, legalábbis mára már teljesen azzá lettek. Garamtolmács, Garamszentbenedek, Oromfalu, Újbánya, Magasmart, Garamrudnó, Garamrév, Zsarnóca, Szénásfalu, Geletnek, Ladomérmindszent következett. Errefelé is, ahol csak tehettük, mellékkutakon haladtunk, amelyek szintén meglepően jó állapotban voltak. A Garam völgyében még könnyű volt hajtani, ám Ladomérmindszent után elhagytuk a völgyet, és következett a hegymenet: Ökormöcke, Bartos, Alsótóti, Felsőtóti és Körmőcbánya. Az Anjou Károly Róbert királyunk által 1328-ban alapított város ma is festői szépségű, mindenkinek megéri meglátogatni. Mi is tartottunk egy városnézéssel egybekötött kétórás ebédszünetet. Megérte, gyönyörű a város!

Körmőcbánya után következett az aznapi legmeredekebb szakasz: Jánoshegy nevű faluig kellett birkóznunk az emelkedővel, utána már élvezhettük a gurulást Turcsek és Felsőstubbya településeken keresztül Stubnyafürdőig, ami az aznapi célt jelentette. Bár fürdője is van, és híres a gyógyvize, mivel este nyolc óra körül érkeztünk, kipróbálni már nem nyílt alkalmunk. Csak egy vacsorára volt időnk, azután

kialudtuk a napi fáradalmakat. Aznap két magyar vármegye földjét koptattuk: Bars és Turóc.

A harmadik napon Turócszentmihály, Mosóc, Blatnica, Folkusfalva, Necpál, Turócbéla, Draskócvölgye, majd Turócszentmárton következett. Turócszentmártonban vannak görögkatolikusok, és templomuk is van, így az ottani parókusssal előre megbeszéltem Szent Liturgiát végeztünk. Miroslav Macko atya óriási szeretettel fogadott minket, és ebéddel is kedveskedett. Elmondása szerint Eperjes környékéről származik, édesapja még beszélt magyarul, ő maga azonban már csak részben érti a magyar nyelvet. A keletről idetelepeült görögkatolikusok munka miatt jöttek ide az 1960-as évektől kezdve, s mivel egyre többen lettek, indokoltnak látszott a lelkipásztori ellátás. Ma a pozsonyi szórványegyházmegyéhez, Péter püspök atya alá tartozik a város.

Necpál község arról nevezetes, hogy legismertebb költőnk, Petőfi Sándor édesanyja, Hruz Mária itt született, akárcsak Lahner György honvédezérorrnagy, aradi vértanú. Emléktábla persze nincs, mivel már magyar jelenlét sincs, azonban ez magyarázat arra, miért is ismerhette jól híres költőnk a „zordon Kárpátoknak fenyvesekkel vadregényes tája”-t. Nyilván édesanyja szülőfalujában is megfordult néhányszor, s nem csak a Kiskunságban, a Délvidéken, és a szabadságharc során Erdélyben.

A turócszentmártoni pihenő után Ruttká következett, majd az egész utunk legszebb természetis szakasza: a Vág-völgy. Lélegzetelállítóan gyönyörű volt. Azonban forgalmas út halad rajta keresztül, hiszen ez az egyetlen, ami a Kis-Fátrán keresztül vezet, és összeköti Turócszentmártont Zsolnával. Szívesen megálltunk volna sok helyen fényképezni, de nem lehetett, hiszen annyira szűk a völgy, hogy még kerékpárral sem lehetett lehúzódni sehoh. A kamionokat így is harmincas tempóra lassítottuk, vélhetően legnagyobb örömrükre...

Zsolnára, aznapi szálláshelyünkre olyan hamar érkezünk, hogy bőven maradt bennünk erő az út folytatásához, s úgy döntötünk – a következő napi távot rövidítendő –, hogy folytatjuk utunkat, így mindkét napra egyformán száz kilométernyi táv jut. Tovább tekertünk hát Varjad, Kisrudas, Nagyrudas, Kiszucajshely, Gerebes, Karásznó, Ócsad falvakon át Csácaig. Innen kerékpárjainkkal együtt a kísérőautó vitt vissza minket zsolnai szállásunkra. Aznap ismét két vármegyében jártunk: Turóc és Trencsén.

A negyedik napon a zsolnai görögkatolikus templomban tartottuk a napindító Szent Liturgiát. A keletről jött görögkatolikusokat szintén a munka hozta ide az 1960-as évektől kezdve. A parókus nem volt otthon, ezért nem tudott minket fogadni, de a hívek közül ketten kinyitották nekünk a templomot, és áhítattal vettek részt a Szent Liturgián. A kísérőautóval Csácaig utaztunk, hogy onnan ismét nyeregbe pattanjunk. Csáca a történelmi Magyarország szinte legszéle. Olyannyira, hogy utána már csak három falucska következett: Fenyvessoros, Cserne és Sziklaszoros. Egy meredek kaptató után Lengyelországban találtuk magunkat, de túl sok gurulásnak nem örülhettünk, mivel sok (és kemény) emelkedő nehezítette utunkat. A Kárpátoknak az ottani vonulatát Magas-Beszvideknek hívják, ami úgyszintén nagyon szép. Żywiecban, a híres sörvárosban ebédeltünk, és a meredek kaptatók után jólesett kinyújtóztatni megterhelt lábainkat. Utána a terep egyre könnyebb lett, mígnem elértük aznapi szállásunkat Bielsko-Białá, ahonnan már a Lengyel-alföld kezdődik.

Másnap ugyan a legnagyobb táv várt ránk, azonban ezt a 140 kilométert már nem hegyek között kellett megtennünk, hanem a Lengyel-alföldön, így nem volt túl nehéz. A végén szerencsésen elértük Częstochowát.

Megható volt látni a lengyelek őszinte és mély vallásosságát. A kegytemplomban, a kegykép előtt este kilenckor van az utolsó imádság. Olyan tömeg gyűlt össze (és bizonyára így van ez minden estén), hogy egy tűt nem lehetett leejteni. Mindenki szívből jövően énekelt a Szűzanyának. A 228 ezer lakosú (több mint Debrecen lakossága) város pedig egészen pezsgő életű. Az imádság után visszatértünk szállásunkra, és nem győztünk hálát adni a Szűzanyának, hogy végig kísérte utunkat.

A hatodik, szombati napon Szent Liturgiát végeztünk a kegytemplom egyik kápolnájában, majd hazautazás következett a kísérőautóunkkal.

Jövőre folytatjuk az észak-déli Mária-utat: Márianosztrától Eszékig, két év múlva Eszék-től Medugorjéig és az Adriai-tengerig. És hogy azután mi lesz? Az még nagyon messze

Végig csodás utunk volt: esőben nem áztunk el egyszer sem. Irdatlan kánikula sem tette nehezzé az utunkat, és csak egy nap volt, amikor végig erőteljesen sütött a nap. A többi napon felhős vagy vonuló felhős időnk volt, ami ideális a kerékpározáshoz. Köszönjük mindezt a Jóistennek, továbbá Szűzanyánk oltalmazásának!

van, de lehet ezt az utat Częstochowából is folytatni: mondjuk Varsón keresztül Vilniusig, ami nemcsak főváros, de Mária-kegyhely is, és ugyanúgy az Európai Máriás Háló tagja, mint Częstochowa, Máriapócs, Mariazell vagy Csíksomlyó...

Új tanévet nyitott a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat

Már hagyomány, hogy 2011 óta az ország különféle felekezeti fenntartású roma szakkollégiumainak hallgatói összegyűlnek szeptember elején, és kötetlen hangulatban, egymást jobban megismerve kezdik el az új tanévet. Idén a debreceni Szent Miklós Görögkatolikus Roma Szakkollégium szervezésében Szolnok adott otthont a kétnapos rendezvénynek, amelynek mottója: Egymásért – egy másért.

Zsúfolásig megtelt a szolnoki főiskola campusának nagy előadója; tizenegy intézmény több mint háromszáz hallgatója jött el erre a hétfőre. A KRSZH célja sokoldalúan képzett, szakmai munkájában magas szintre törekvő, a továbbfejlesztésre nyitott, elkötelezett, cigány identitásukat is vállaló, keresztény értelmiségiek nevelése.

Ennek kialakításában nyolc évvel ezelőtt Balog Zoltán – akkor még társadalmi felzárkózásért felelős államtitkárként – tevékeny szerepet játszott. Az idei rendezvényen pedig örömét fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy egyre kevesebb ismerős arcot lát a résztvevők soraiban, mely annak köszönhető, hogy egyre több roma fiatal szerzett diplomát.

Fontosak a szakkollégisták, fontos, hogy legyen egy olyan új roma középosztály, amely példát tud mutatni az integrációban – mondta a társadalmi ügyekért felelős miniszterelnöki biztos, és hozzátette: akiket a magyarországi romák ügye megérintett, azok „már nem tudnak menekülni”, együtt akarnak jobb életet ebben az országban. Utalt ezzel azokra a vendégekre, akik „szövetségesként” jöttek el ide.

Ilyen szövetséges Vecsei Miklós is, aki először vett részt szakkollégiumi rendezvényen azóta, hogy a diagnózisalapú felzárkózási roma stratégia előkészítésének és végrehajtásának koordinálásáért felelős miniszterelnöki biztossá nevezték ki tavasszal. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat alelnöke arra biztatta a jelenlévőket, hogy találják meg a nekik ajándékul adott, a világon egyedülálló életet, cselekedjenek, és váljanak környezetük aktív irányítói.

Az első intézmények egyikeként a Szent Miklós Görögkatolikus Roma Szakkollégiumot alapította meg Kocsis Fülöp érsek-metropolita az után, hogy 2015-ben létrejött a Hajdúdorogi Főegyházmegye. A főpásztor római távolléte miatt Seszták István főhelynök köszöntötte a tanulókat. Szavaival visszatért a konferencia nyitányaként elmondott imádsághoz, ami ezen a napon a Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepéhez kötődött.

„Nem lehet véletlen, hogy a tanévnyitó erre az ünnepre esik. Ez a kereszt bizonyos értelemben nagyon hasonlít rátok. Krisztus keresztje a mai napig sokakban morgolódást, felzúdulást, oktalanságot vagy ostobaságot idéz elő. De mi ragaszkodjunk azokhoz az értékekhez, melyeket Krisztus keresztje jelent, és kívánom, hogy ez kössön össze mindannyiunkat!” – fogalmazott főhelynök atya.

Az eseményen részt vett Fixl Renáta, a Hanns Seidel Alapítvány képviselője is. A szervezet nagyon régóta fontos szerepet tölt be a KRSZH életében. Jövőre lesz harminc éve annak, hogy a szervezet Magyarországon jelen van. Programjait német költségvetési támogatásból valósítja meg a demokrácia, a béke és a fejlődés szolgálatában.

Fixl Renáta egyedülálló magyar kezdeményezésnek nevezte a régióban a roma szakkollégiumi hálózat intézményét, és az általa képviselt alapítvány fontosnak tartja, hogy a roma fiatalokat minél nagyobb társadalmi szerepvállalásra ösztönözze. Hozzátette: a végzett hallgatók nagy részének van munkája, sikeresen boldogulnak. Ebből is látszik, hogy az oktatás, a képzés a felemelkedés kulcsa!

„Úgy gondolom, ha szorgalmasak és tehetségesek vagytok, veszitek az akadályokat, lediplomáztok, és van munkátok, hozzá tudtok járulni a közösségetek, az ország és Európa épüléséhez!” – mondta Fixl Renáta.

Az efezusi tanítványok megkeresztelkedésének történetével (ApCsel 19,1–7) biztatta a hallgatókat Schanda Anikó, aki a Magyarországi Református Egyházat képviselve tölti be a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat elnöki tisztségét. „Ti magatok legyetek a változás!” – mondta, a példa pedig adott, hiszen ma már többtucatnyi mérnök, orvos, tanító és a saját területén kiváló szakember alkotja a KRSZH öregdiák-hálózatát.

Idén a találkozó fő témája az önkéntesség volt, amihez kapcsolódóan – a korábbi évek gyakorlatától eltérően – a helyi görögkatolikus óvodában és iskolában végeztek önkéntes munkát a hallgatók a nap második felében. Többek között faültetés, készfelkészítő játékok felszerelése és kerítésfestés volt a feladatuk. A szombat Pápai Joci, valamint a Khamoro Budapest Band koncertjeivel zárult.

Mindszenty József Máriapócs

„A megpróbáltatások nehéz napjaiban” hirdette meg Mindszenty József bíboros a magyar görögkatolikusok kettős jubileumának ünnepségeit: az ungvári unió 300. és az első máriapócsi könnyezés 250. évfordulóját. A központi ünnepségek 1946. szeptember 7-én és 8-án Máriapócsra, a Kisasszony-napi búcsún zajlottak.

A katolikus egyház és iskolái, illetve a hitoktatás elleni, egyre erősödő támadások miatt az ünnepségek nemcsak a hálás emlékezést szolgálták, hanem a tanúságtétel, az egyházhűség és az összetartozás megnyilvánulásává is váltak. Az évfordulóra a bazilita atyák éveken át tartó felújítással készültek, így a hatalmas, majd negyedmilliószarandokereget a kegykép már az új kegyoltárra helyezve fogadta. A búcsú ünnepi szónoka Mindszenty József hercegprímás, esztergomi érsek (1945–1974) volt, aki az ifjúság védelmében az év májusában pásztorlevélben volt kénytelen védelmébe venni a katolikus iskolákat és a hitoktatást. Örömmel állapíthatja meg azt, amit a Máriapócsi MAGOSZ-Naptár tudósítója is feljegyzett: a zarándokok mintegy 60%-a az ifjúságból került ki.

A bíboros ünnepi beszédében felidézte a könnyezés eseményeit és kiemelte a kegyképhez való ragaszkodás értékét. A hatalmas tömeg előtt megjegyezte: sokkal több lennének az ünneplők a 250 éves jubileumon, ha külső hatalmak nem kényszerítenék őket távolmaradásra. Megemlékezett a határokon kívülre került magyarokról, és kijelentette: a „párizsi bírák” ítéletével szemben a katolikusok az Istenszülő Szent Szűzhöz fellebbeznek. A szorongatások közepette rámutatott a reményesség jeleire: a templomokra, a katolikus iskolákra, a keresztény családokra és a szülőföldhöz való ragaszkodás jelképeivé váló temetőkre. Későbbi személyes életrajzát illetően is szinte próféciaként hatottak intelmei: „Magyar ne juttasson magyart lakat alá! Magyar ne árulkodjék magyarra!”

Mindszenty József bíboros 1946. szeptember 8-án Máriapócsra elhangzott beszéde:

KEDVES HÍVEK!

Sohase jártam ezen a tájon, és most meghatva állok a csodatevő Szűzanya kegyképe előtt, amelyhez a görögkatolikus és római katolikus hívek ekkora hatalmas sokasága jött hódolatát bemutatni.

Mint metropolitátok jöttem ide, és látva buzgóságokat, jelenteni fogom Rómában közös Atyánknak a megpróbáltatások közt kipróbált hűségüket.

Az évszázadok óta őseitek és általatok rendezett zarándoklatok közt ez a mai zarándoklat különös jelentőséggel bír. Kétszázötven esztendeje van annak, hogy a ti országghíres Mária-kegyhelyetek Mária-képe könnyezni kezdett, hogy ez a könnyhullatás megismétlődjék 1715-ben. Ez a könnyezés nem holmi jámbor képzelődés. Maga az egyház megvizsgálta és megállapította, hogy a bőséges könnyezés

1715-ben három napon át volt észlelhető; az Istenanya arca a könnyezés idején feketére változott, és a könnyes szemek véresekké lettek. Nemcsak egy-két jámbor látta, hanem eskü alatt kihallgatott tanúk egész sora: iskolázatlanok és tanulók, helybeliek és vidékiek, polgárok és idegen katonák, latinok és görögök, katolikusok és kálvinisták. Az 1751. és 1776-os években a könnyes szem világtalan szemüeket és más betegeket gyógyított meg.

Oly nagy híre volt a Mária-kép könnyezésének, hogy a Mária-tisztelő I. Lipót király Bécsbe vitette azt. Ekkor került ez a kép a magyar történelembe. Amikor II. Rákóczi Ferenc megindult Kárpátaljáról „Istenért és szabadságért” feliratú máriás zászlók alatt, kiáltványának, a *Recrudescunt* száz sérelme közt ott van az is, hogy Bécs elvitte a pócsi Mária-képet, és nem imádkozhatik előtte a messze vidékek népe. Pedig a követőinek nagy többsége nem katolikus, és magát a száz sérelmet is a nem katolikus Ráday Pál szövegezi.

Bizonyosága mindez annak, hogy a könnyezés valóság, és századok gyermeki kegyelete hállalkodik az Istenanya és a mi Anyánk könnyes szeretetéért.

Ha ezen a kétszázötven éves fordulón nem volnának mesterséges akadályok és határok, akkor még többen volnánk itt. Itt volna észak népe nyelvére való tekintet nélkül, és itt volna kelet hűségese népe. Most egyedül vagyunk a kegykép előtt, és egy második Trianon szomorú eseményei vesznek körül bennünket. Soha ennyi könnyed ítélkező nem gyűlt össze megkövácsozni emberi ítéletünket.

Ám nem esünk kétségbe, mert csak a pogányoknak nincs reményük. Mi jól tudjuk, amit az emberek ma gyorsan megalkotnak, az holnap már eltűnhetik. Sok emberi homokot láttunk mi már leperegni a történelem homokóráján.

Azt is jól tudjuk, ha az emberek el is hagytak, mégsem vagyunk egyedül. Mi a könnyező Szűz Máriánál bejelentjük fellebbezésünket a párizsi ítélet ellen. A Szűzanya által ahhoz az Istenhez fordulunk, akinél egyedül van az igazság.

Az emberek hirdetik szájukkal az igazságot, de kezükkel mást cselekszenek. Emberek ígérnek, emberek felejtenek. De végeredményben az igazságos Isten szövi a világtörténelem szötte-sét. Beleszó olyan virágot is, amelyet emberi tanácsok hiába akarnak abból kitépni.

Valljuk a jövőbe nézve Prohászka Ottokár jel-szavával: dum spiro, spero! Amíg lélegzem, addig remélem. Mi remélünk a mi természetfölötti és természetes igazságainkban, azoknak érvényre jutásában.

A reményre biztató jelek előttünk állnak. Biztató jelünk a Magyarok Nagyasszonya, akit jogosan mondunk édes Anyánknak. Az anya a kútba vagy folyó árjába hullott gyermekét gondolkodás nélkül ragadja ki. A börtönbe juttatott az anya keresi föl, és veszi körül fájdalmas aggodásával. Az elhalt fegyenc koporsója

után senki más nem halad, mint az édesanya az ő mérhetetlen és fogyhatatlan szeretetével. A földi anya szeretete mögött nem maradhat el az égi Anya szeretete.

A földi anyának csak az a fogyatkozása, hogy véges a szeretete és a hatalma. Valamikor lehanyatlak az áldott anyai kéz. A magyarok égi Anyjának karja nem hanyatlak le, mert ő számunkra is a kegyes, irgalmas és nagy hatalmú Szűz. A mi eleink jól tudták ezt, és rendületlenül bíztak mind jóságában, mind hatalmában.

A másik biztató jel a hegyen épült város, az örök szikla: Róma. Ő is anya, akit szintén Szent István adott számunkra. Ezt a szeretetet képviseli és gyakorolja irántunk Szentséges Atyánk, XII. Piusz pápa. Ebben a rettenetes viharban is kiviláglik, hogy ő nemzetünk egyetlen barátja és védője. Amikor a bíborosi kalap átvételére eléje térdeltem, magyarul mondotta: „Éljen Mária országa!” Mint szikra a kohótól, úgy csapott ki a pápából a magyar nemzet iránti szeretete.

Vigasztaló jel itt Kelet kapujában ez a mostani hűségnyilatkozat is, amelyet Isten meghallgatott és soha nem felejt.

Biztató jelek és erőforrások mindnyájunk számára a falvaitokban: **a templom, a hitvallásos iskola, a családi ház és a temető.**

A **templom** elsősorban, ahova évszázadokon keresztül a ti őseitek jártak imádkozni, énekelni. A templom a mi magyarságunk legerősebb bástyája. Az egyetértő békességnek jóformán ez egyedüli találkozóhelye, összetartókapcsa a pártoskodás és viszályok idejében.

A **katolikus iskola** sok emlegetésre talált a támadás, de még inkább az erélyes védelem részéről. Az iskolai év minapi kezdete fényesen tanúskodott az igazi közvélemény és a szülői felelősségtudat mellett. Nem emlékszünk, hogy valaha is ennyien kérték volna középiskoláinkba, szerzetesi iskoláinkba gyermekeik fölvétele. És e szülők közt igen nagy számmal voltak a más világnézetet valló pártok tagjai közül is.

Magának az államnak hivatalos, köznevelési lapja közölte a minap a hírt, mely szerint New York állam ügyészei, bírái, rendőrtisztjei és fegyintézeti tisztviselői ankétjukon kijelentették, hogy az erkölcsi süllyedés legfőbb oka az isteni parancsolatok semmibevétele. Amit ők megállapítottak, azt mi kétezer éve hirdetjük: a Tízparancsolat nélkül nevelni nem lehet!

A mi erőforrásunk a **családi ház**. Áldott legyen a küszöb, amely mögött felnőttünk. Brentano, a híres író, hazatérve látogatóba a szülői házba, végigcsókolta a kilincseket, mert azok édesanyjának keze nyomát viselték. Ragaszkodunk a szentségi házasság által megszentelt apai és anyai eszményhez. Ragaszkodunk a családi közös imádsághoz és mindenhez, ami a családi életet meleggé és erőssé teszi.

A **temető** is ad nekünk erőt. Nem élhetünk a tőlünk eltávozottakra való gondolás, az ő irányításuk nélkül. A minap ájtott a Dunán egy csallóközi magyar, és kijelentette: ha őket ősi szülőföldjükről átkergetik, akkor nem akadályozhatják meg, hogy felássák temetőiket, és halottaikat magukkal hozzák. Igen, mert mi benső összeköttetésben élünk múltunkkal, amelyből erő és biztatás száll felénk.

Mi nem akarunk mások lenni, mint magyarok! Még divatból sem engedünk jöttányit a magyarságunkból. Nem tűrjük, hogy magyarok Magyarországot ócsárolják. A magyar ne juttassa a magyart lakat alá! A magyar ne árulkodjék a magyarra!

Mi megbecsülünk mindenkit, akik egyek velünk a magyarságunkban. Azon leszünk, hogy a könnyező Szűzanya ne sírjon hiába felettünk.

Ma ünnepeljük Mária születésnapját. A pásztornép szokása szerint ajándékot helyezünk bölcsőjébe: hűségünköt hitünkhöz, egyházunkhoz, tiszteletünket a Boldogasszony iránt és törhetetlen hűségünkhöz, magyarságunkhoz. Amen.

A máriapócsi jubileumi ünnepségek után Mindszenty József bíboros, hercegprímás a kíséretével együtt Nyíregyházára utazott. Itt először a görög szertartású katolikusok székesegyházába látogatott, majd a római katolikus templomba ment, ahol beszédet intézett az egybesereglett hívekhez. Többek között ezeket mondta:

„Legyünk egyes-egyedül magyarok, amint ezer éve őseink azok voltak, akiknek egyetlen ambíciójuk volt: magyarnak lenni napfényben, és magyarnak lenni a borulatban.

Izlandon március 25-én dől el, milyen lesz az esztendő. Ha a jéghegyek akkor el nem úsznak, úgy egész esztendőben falként veszik körül a szigetet. És ez rettenetes ínséget jelent. Az állandó hideg kiöli a kevés növényzetet. A birkák egymásról eszik le a gyapjút. És mégis: az izlandi számára nincs különb haza Izlandnál. Nekik az a hazájuk, nekünk Magyarország. Itt élünk, halnunk kell. Ha eltékoztuk, újra föl kell építenünk.

Ne legyünk se németek, se franciák, se mások. Voltunk és vagyunk magyarok, és pedig tisztességesen élő magyarok.

Kötéblával kezünkben tiltakozunk minden ellen, ami beleütközik Isten dicsőségébe és az ember békeességébe. A dicsőséget küldjük Istennek, a békeességet megkívánjuk az embereknek. Ezt minden tisztességes magyar magáévá teheti. Ez az, ami fenntart egyént, családot, nemzetet.”

Az Új Ember tudósítása szerint a hercegprímás templomi szózata után mintegy húszezer főnyi tömeg maradt a főtéren, és a késő estében sokáig éljenezte a szállására vonult főpásztort. A szétoszoltni nem akaró és a bíborost újra látni akaró tömeghez a főpásztor végül is az ablakból újabb beszédet intézett. Az igazi magyarság három követelményéről beszélt: a magyar hűségéről, a magyar békeességéről és a magyar reménységéről.

Fotó: Tóth Elek

Források:

Mindszenty Okmánytár, I. kötet, Mindszenty tanítása. Sajtó alá rendezte Vecsey József. München, 1957, 235–238. o.

Egyházam és hazám – Mindszenty József hercegprímás szentbeszédei I. 1945–1946. Szerk. Beke Margit. Esztergom, 1991, 188–190. o.

„...minden utamat már előre láttad” – Görögkatolikusok Magyarországon. Szerk. Terdik Szilveszter – Végheő Tamás. Nyíregyháza, 2012

„Mindnyájunk közös kincse”. Források a máriapócsi kegytemplom és a bazilika rend történetéhez a 20. század első feléből. Szerk. Majchricsné Ujteleki Zsuzsanna – Nyírán János. Debrecen, 2019, 235–239. o.

A kárpátaljai Ortutay Elemér
Görögkatolikus Központ
keretein belül működő
Bendász István Görögkatolikus
Könyvtár és Levéltár
2017-ben alakult meg
Beregászonon.

Segítsük a kárpátaljai görögkatolikus könyvtárat!

A teológiai szakkönyvtár támaszul kíván szolgálni a kárpátaljai és a Kárpátalján kuttatók számára.

Az intézmény elsősorban teológiai szakkönyveket gyűjt keresztény filozófia, bibliatudomány, egyháztörténelem, kánonjog, dogmatika, patrisztika, liturgika, kateketika, homiletika, lelkipásztori gondviselés és fundamentális teológia területén. Emellett elfogadunk bármilyen könyvet, publikációt, mely hozzájárul a könyvtár gyarapodásához.

Kérjük, amennyiben lehetősége van, támogassa az intézmény gyűjteményét egy-egy könyv felajánlásával!

ADOMÁNYÁT KÖSZÖNJÜK!

További információ:

bendazskonyvtar@gmail.com

+380 667 621 957 (Kárpátalja)

+3630 392 8227

*A Miskolci Egyetem
2019. szeptember 6-án
a nyilvános díjátadó
ünnepségén kitüntetésben
részesítette a miskolci
Görögkatolikus
Roma Szakkollégiumot.
Elismerésként
a Miskolci Egyetem
Kiváló Támogatója címet
vehették át.*

A Miskolci Egyetem kitüntette a roma szakkollégiumot

Szakkollégiumunk az elsők között kezdte meg működését 2011-ben. A Miskolci Egyetemmel 2012-ben kötött átfogó együttműködési megállapodást, azzal a céllal, hogy a térség tehetséges roma és hátrányos helyzetű fiataljait közösen támogassák és segítsék a felsőoktatási tanulmányaikban. Az egyetem oktatói már az első pillanatoktól kezdve mentori feladatokat látnak el a szakkollégium megbízásából. Átlagosan több mint húsz mentorral kötünk szerződést évente.

A roma szakkollégium egyik fő tevékenysége a mentori programon túl a gyakornoki program, melynek keretrendszerét a szakkollégium munkatársai dolgozták ki, és amelynek lényege, hogy a hallgatók különböző cégekhez kapnak delegálást, hogy a saját tanulmányi területüknek megfelelő gyakorlati tapasztalatokat szerezzenek. Ennek mintájára a Miskolci Egyetem a Főnix program keretén belül gyakornoki programot indított. A programban félévente tíz szakkollégista kap lehetőséget arra, hogy a Miskolci Egyetem által felkínált gyakornoki pozíciókat betöltsék.

A szakkollégium több karral is kötött kiegészítő együttműködési megállapodást: 2016 őszén az Állam- és Jogtudományi Karral és a Műszaki Földtudományi Karral, majd 2017 tavaszán az Egészségügyi Karral.

A szakkollégium diákjai több egyetemi versenyen is részt vettek, és rangos eredményeket értek el, többek között hárman az Esélyért díjat is megkapták, van, aki immáron többedik alkalommal Tanulmányi Emlékéremben részesült.

A Miskolci Egyetem Kiváló Támogatója címet prof. dr. Torma András, az egyetem rektora adta át a szakkollégium igazgatójának, Makkai László atyának, valamint a jelen lévő munkatársaknak. Az elismerést példamutató társadalmi felelősségvállalásként a Miskolci Egyetemre felvételt nyert hátrányos helyzetű fiatalok támogatásáért, a keresztény szellemiséget felvállaló és képviselő értelmiségi réteg kinevelésében játszott szerepéért kapta szakkollégiumunk.

Hálával tartozunk a gondviselő Istennek, hogy ehhez a munkához küldetést és erőt ad. Intézményünk fejlődéséhez, további működéséhez továbbra is kérjük mindenki imádságát!

2019. JÚLIUS 24. ÉS 28. KÖZÖTT TÁBORT SZERVEZTEK A NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE KÖZÉPISKOLÁS KOROSZTÁLYÁNAK. A TÁBOR HELYSZÍNE A **TISZA-TÓ MELLETTI SARUDI ÉLMÉNYFALU** VOLT. A FIATALOKAT EGYIK ESTE AZ EGYHÁZMEGYE PÜSPÖKE, ÁBEL ATYA IS MEGLÁTOGATTA.

P. TÓTH NÓRA

Az életet nemcsak túlélni, hanem megélni is kell – Túlélő kalandtábor Sarudon

Ahogy az alkony lassan a Sarudi Élményfalura ereszkedik, a töltés Tiszatavi oldala megtelik a békák és a tücskök énekével, a táborozó emberek oldalán felhangzik a gitárszó, és a tábortűz körül kissé bátortalanul zümmög negyven fiatal fiú és leányzó. A dalok közt vannak világi és Jézust hívó, vallásos témájúak. A beszélgetés nehezen indul.

A fiatalok köré látogatóba érkező Ábel püspök atya bátorításként elmondja a magával hozott történetet: egy kisfiúról, aki nehéz helyzete ellenére esélyt kapott a boldogulásra, hogy megtalálja helyét a világban, s az emberséget maga is gyakorolja egy bajba jutott élőlényel. *„Krisztus a megromlott emberi természetünk ellenére is felénk fordul, s ezt mondja: fontos vagy számomra, értékes az életed, bármilyen nehézséggel is küzdj.”*

Az egyházmegye püspökének tanítása után a soron következő esti elmélkedését mondja el Mosolygó Tamás atya, aki a kalandtábor lelki élményeiért volt felelős, a reggeli imáktól a vasárnapi Szent Liturgiáig. A pénteki tábortűz körül a lelki útravalója arról szólt, hogy ennek a tábornak a jó élményeit vigyük magunkkal, „forgassuk szívünkben” (Lk 2,19). Hiszen „a megszerzett élményeket szívünkben forgatva felismerjük, merre vezet minket a Jóisten általuk.”

Márpedig a július 24. és 28. között rendezett tábor fiatal résztvevőinek volt lehetősége jó élményeket szerezni az öt nap alatt: a Nyíregyházi Egyházmegye harmadik alkalommal szervezett túlélő kalandtáborra idén is kínált izgalmakat, játékokat, vidámságot, kalandot és keresztény társakat.

Az egyik táborlakó, Kitti azt értékelte leginkább, hogy ismeretlen emberekhez kerülhetett közel, a tábor feladatai során csapatként működtek együtt, közösséggé kovácsolódtak. Petra, egy másik táborozó lány pedig úgy érezte, hogy a főként Nyíregyházáról, de Szabolcs-Szatmár-Bereg megye távolabbra eső pontjairól is érkező fiatalokat ugyan összekötötte a hit, ugyanakkor a fiatalos és lendületes szervezés figyelt arra, hogy semmit se erőltessen rájuk.

A komfortzónából is ki kellett lépnie a táborozó középiskolásoknak: sokan még a kenuzást sem próbálták, nemhogy a sarudi víziparkot. Az esti tábortűzek melege és főként a közösségépítő játékok feloldották az ismerkedés kezdeti gátjait, s a nyári vakáció egyhetes szelete talán a záróbeszédokon is tovább élő barátságokon túl arra is adott bátorítást a gyermekeknek, amiről a táborzáró liturgián Mosolygó Tamás atya prédikált: az életet nemcsak túlélni, hanem megélni kell.

A Nyíregyházi Egyházmegye ifjúságpasztorációs referense, a főszervező Kocsis Dani atya azt is elárulta, hogy a jövő évi kalandtábor ettől jóval nomádabb körülmények közt fog zajlani a Mátra egyik erdei iskolájában, ahol elszakadva a modern, kényelmi körülményektől, a teremtett világ szépségeire csodálkozhatnak majd rá a diákok.

KIRÁLY ANDRÁS

Ne féljenek más lenni, mint a többiek!

A nyírszölösi egyházközség méltán lehet büszke fiataljaira. A most 16 éves Riczu Sára, a Terézanyu pályázat 2017-es Östehetség díjasa verseivel és írásaival remekel. 2017. évi nyári számunkban interjút közöltünk a 22 éves Szilágyi Szabolccsal, aki a mezőny legfiatalabb indulójaként közel százhusz céget, vállalkozást és mérnököt utasított maga mögé környezettudatos ötletével egy olyan tudományos versenyen, mely a legjobb energetikai vívmányok felkutatására irányult. Idén szeptemberben a 17 éves **ZSIGÓ MIKLÓS** száz induló közül kapott különdíjat az Európai Unió Fiatal Tudósainak Versenyén (EUCYS) Szófiában. A fiatal tehetség évek óta olyan találmányokon dolgozik, melyek a környezet és a mezőgazdaság kihívásaira kívánnak választ adni.

FIATAL TUDÓSOKRÓL HALLVA ÖNKÉNTELENÜL IS SZEMÜVEGES, ZOKNIS-SZANDÁLOS „KOCKÁKRA” GONDOLUNK, ZSIGÓ MIKLÓS AZONBAN KORÁNTSEM ILLIK EBBE A SZTEREOTÍPIÁBA. LAZA, KÖZVETLEN SRCÁC, KEZÉN FESZTIVÁLSZALAGOK, HAJÁT LASSAN COPFBA TUDJA FOGNI. GÖRDESZKÁZIK, FOTÓZIK, JÉGKORONGOZIK, EMELLETT KISKORA ÓTA ROBOTOKAT ÉPÍT, INFORMATIKAI ÉS MATEMATIKAI VERSENYEKET NYER, HAZAI ÉS KÜLFÖLDI SZAKMAI ELISMERÉSEKBEN, DÍJAKBAN RÉSZESÜL, ÉS SÚLYOS ÖKOLÓGIAI PROBLÉMÁKRA PRÓBÁL MEGOLDÁST TALÁLNI TALÁLMÁNYAIVAL.

Hogy lesz valakiből „ifjú tudós”?

Matematika–fizika tanár édesapám több mint húsz éve mentorál tehetségeket, elkerülhetetlen volt, hogy engem is magával szippantson ez a világ, és hatéves koromra tagja lettem a „csapatának”. Neki köszönhetem ezirányú érdeklődésemet, az évek során végig egyengette utamat, és most is mellettem áll. Legórobotokat építettünk, méhekkal foglalkoztam, és egyre jobban elmélyedtem a matematika és a fizika világában. Az ő segítségével kilencéves korom óta folyamatosan helyezéseket értünk el tudományos versenyeken.

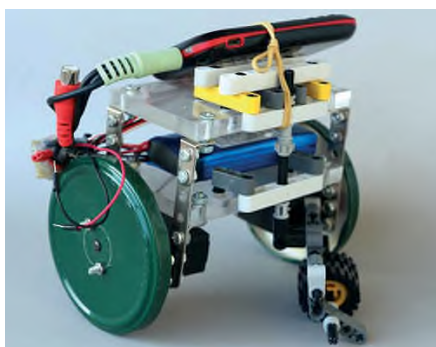
Hogy jönnek ide a méhek?

Nagyapámnak négyszáz méhcsaládja volt, mára azonban már csak hobbiszinten méhészkedünk. Érdekel a méhek kirajzása, ezeket modelleztem egy telefonos alkalmazásban. Rajzásnak azt nevezzük, amikor túlzsúfoltság miatt új anyákat nevelnek a méhek, és a kaptár fele elrepül új helyet keresni magának. Az állomány tehát megfelelődik. Ezt számos módon meg lehet akadályozni, de állandó figyelmet igényel ennek észrevétele. Kifejlesztettem egy rendszert, amellyel pontosan megállapítható, mikor rajzanak ki a méhek. Szabad füllel nem vagy alig hallható, de a frissen kikelt anyaméh

énekel rajzás előtt. Mikrofon detektálja a hangot, és jelzést küld a telefonos alkalmazásba, mely értesíti a méhészt a rajzásról, így időben be tud avatkozni. A projektről blogot is vezetem, aminek következtében több méhész is megkeresett, hetedikes koromban pedig Drezdában tartottam előadást a technikáról.

Kilencéves korod óta nyersz tudományos versenyeket, tizenkét évesen megoldást kínáltál a méhészek problémájára. Honnan jönnek az ötletek? Mi adja az inspirációt?

Nem szeretem az átlagos dolgokat. Úgy gondolom, a mai oktatási rendszer kevés annak megismeréséhez, ami körülvesz minket a világban. Engem ennél sokkal több minden érdekel. Ennek felismerése kiszélesítette számomra a világot, és folyamatosan még több energiát ad az új dolgok megismeréséhez, a bennük való elmélyedéshez. Az én dackorszakom úgy nézett ki, hogy abba akartam hagyni ezt az egészséget, és olyan akartam lenni, mint a többi fiatal. Egy hétig bírtam. Természetesen édesapám is végig ösztönző erővel hatott rám. Szeretném megjegyezni, hogy hittanversenyeket is nyertem ám! Mindig legyintettek, ha indultunk – mit tudnak ezek a robotépítők a hittanról –, aztán mégis nyertünk.

Mesélj a robotokról!

Édesapámmal kezdtünk el robotokat építeni, először legó segítségével. Tízévesen Mp3 Robi nevű robotomat jutalmazták először versenyen. Ez egy legóból és fémjátékokból épített, befőttesüveg-kupakon álló kis robot volt, ami a rákötött telefonból szóló zenére táncolt. Tizenöt éves koromban másodmagammal megépítettük a Vízenjáró Küklopsz nevű víz alatti kutatórobotot. Az adta az ötletet, hogy az ivóvíztározókat évente kétszer leengedik, hogy vizsgálják és tisztítani tudják azokat. (Csak Nyiregyháza 36 000 köbméter vizet tárolnak. Ez a víz évente kétszer vész a semmibe.) A mi robotunk egy élőképet közvetítő kamerá-

val van ellátva, és kívülről irányítva végig lehet vele pásztázni a víztározó falait és fenekét. A többi projekt miatt ez most kicsit háttérbe szorult, de tovább fogjuk fejleszteni.

A matematika terén is van felfedezésed?

Az azért kicsit meredek lenne... A Tudományos Diákkörök XVII. Kárpát-medencei Konferenciáján nagydíjjal jutalmazták projektemet, mely a Segíthet-e a matematika a kilométeróra-csalás elleni küzdelemben? címet kapta. Műszaki vizsgára vittük az autónkat, és a vizsgabiztos kezembe nyomott egy papírt az autó valós kilométeróra-állásáról, és azt mondta, nagyon vigyázzak rá. Láttam az értetlenséget rajtam, és elmagyarázta, hogy minden autóban van egy kis fekete doboz, ami tárolja a valós, megtett kilométert. Az óra manuális tekerésével szoktak ma csalni, hogy úgy tűnjön, az autó kevesebbet futott. Amit viszont nem tudnak, hogy a fekete doboz digitálisan is számolja a megtett kilométert, és tárolja is az adatot, amit csak szerelő tud leolvasni szoftver segítségével. Ezt az adatot azonban nem lehet manipulálni. Foglalkoztatott a kérdés, és egy kis ügyeskedéssel kinyertem 96 ezer, interneten árult használt autó kilométeróra-állására vonatkozó adatot. Találtam egy nagyon érdekes matematikai összefüggést, mely egy logaritmusos képlettel leírható. Ennek segítségével végeztem elemzést a 96 ezer használt autó adataival, és az eredmény az lett, hogy óriási eltérés van a 96 ezer vizsgált autó adatainak grafikonja és a matematikai függvény görbéje között – magyarul nagyon sokan csalnak itthon a kilométerórák visszatekerésével. Ez nem segít az egyes autótulajdonosoknak megmondani, vissza van-e tekerve a kiszemelt használt autó kilométerórája (ezt a szerelő a fekete doboz vizsgálatával tudja megmondani), de mindenképpen figyelmeztet: csalnak, méghozzá nagyon sokan.

Mesélj a legújabb, szófiai sikeredről!

Az Európai Unió Fiatal Tudósainak Versenye magyar válogatóján tavaly másodikok lettünk a Küklopszsal, így nem jutottunk ki a dublini döntőre. Idén viszont megnyertem a magyar válogatót, így kerültem be a szófiai döntőbe, ahol százan mértük össze tudásunkat. Már a legjobb százban lenni is nagy megtiszteltetés. A verseny maga óriási élmény, rengeteg hasonló gondolkodású fiatallal ismerkedik meg az ember, tapasztalatot cserél, bővíti kapcsolati hálóját. Nagyon magas színvonalú projektekkel indultak a világ minden tájáról – annak ellenére, hogy ez az Európai Unió versenye, tengerentúli fiatal tudósok is képviselték magukat. Moly.net című találmánnyal – amely az alma állati kártevői elleni speciális

csapda ötlete – az Unilever különdiját kaptam meg, amivel hollandiai tanulmányúton vehetek részt az Unilever gyárában, valamint az európai élelmiszergyártás és -kutatás fellegvárának számító, úgynevezett Élelmiszer Völgyben (Food Valley), és annak központjában, a Wageningen Egyetem és Kutatóközpontban.

Legó, méhek, Küklopsz, kilométeróra, és most molyok. Honnan jött az ötlet?

Azt hinné az ember, hogy nagy gazdaságunk van, hogy ilyeneken töröm a fejem, pedig csak két almafánk van. Tavaly nyáron azonban egytől egyig az összes almát elpusztította az alma legyőzhetetlen ellenségének tartott almamoly, pontosabban a lárvája. Baromira idegesített a dolog. Beleástam magam az almamolyok életciklusába, és megtudtam, hogy feromoncsapdával fogják el őket. Be is szereztem egyet, de ez csak egy csapda volt, benne ragasztóval és a nőstény feromonjával (kémiai illatanyag, mely vonzza a hímet). Erre mennek a hímek, és beleragadnak a csapdába. A csapdában lévő molyok megjelenéséből és számából látszik, mikor lepik el a fát. Ekkor érdemes permetezni. De ehhez mindennap ki kell menni és megvizsgálni az összes fát – ami egy gazdaság esetében kivitelezhetetlen. Automatizáltam a rendszert, hogy a csapdában lévő kamera rendszeresen képeket küldjön a telefonra/számítógépre. Azonban éreztem, hogy ez még nem minden. Szintén az egyházközösség tagja Moravszki Gábor almásgazda, aki azt javasolta, tanulmányozzam a molyok biológiai hátterét a rendszer továbbfejlesztése érdekében. A molyok elleni védekezés modelljét biofixnek nevezzük. Ez a modell a lárvá fejlődési állapotán és a hőmérsékleten alapul (a lárvák kifejlődésének időtartama a napi átlaghőmérséklet függvénye). Lényege, hogy az első moly megjelenésétől a napi átlaghőmérsékleteket össze kell adni. Az almamoly lárváinak kelése 90 °C aktív hőösszeznél kezdődik, tehát 85 °C hőösszeznél érdemes permetezni. Ezt a modellt építettem be a rendszerembe. Az eszköz

megjelöli az első napot, amikor moly kerül a csapdába. E naptól kezdve méri a hőmérsékletet, és tárolja a napi átlagokat (a fényképeket már el sem küldi, csak elemzi és továbbítja a molyok számát), az eredményeket pedig egy grafikonon egy honlapra küldi, ami jelezni is tud, mikor érdemes permetezni. A moly.net tehát egy létező biológiai modell és egy informatikai rendszer összekapcsolása.

Mit csinálsz a szabadidőben?

Igazából életem az életem, mint akármelyik átlagos fiatal. Én is szeretek a barátaimmal lenni, szeretek bulizni – bár ezekre mostanában ritkábban nyílik alkalom. A fejlesztés mellett leginkább sportolok. Több mint tíz éve jégkorongozom kapus poszton, rajongok az extrém sportokért: gördeszkázom, snowboardozok, wakeboardozok, országúti kerékpározom. Emellett amikor csak tudok, olvasok. Dragomán György mondta, hogy „nincs olyan élete

az embernek, hogy harminc perc ne jutna olvasásra egy nap.” Azt is mondta: „fogat mosni két perc, a legtöbb verset elolvasni ennél is rövidebb idő. Ne mondja senki, hogy ne olvassék. Szeretek sorozatokat nézni, fényképezni, videókat készíteni. Nagyon keveset alszom, mert késő este vagyok a leghatékonyabb.

Sok mindenre – például jégkorong – nincs lehetőségem Nyíregyházán, és a szakmai munka, az üzleti tárgyalások is mind a fővárosban vannak, így állandóan ingázom Budapest és Nyíregyháza között.

Hogy jut idő ennyi tudományos munka mellett a tanulásra?

A tanulásról inkább ne beszéljünk, mert nagyon keveset vagyok az iskolában. Nem „megfelelő” időben van az iskola. A munka, az üzleti

tárgyalások, a felkészülés és a versenyek idejére szerencsére iskolaérdemű igazolást kapok. A szalagavató táncpróbáira sem tudok járni, eddig csak kétszer voltam. Valahogy megtanulom a táncot. A májusi érettségi is „rosszkor van”, egy versenyhez kell igazítanom, magyarul a kötelezők mellett abból érettségizem, amiből éppen lehetőségem van. Egyébként nem tartok az érettségítől.

Hogyan tovább?

Méhészettel továbbra is szeretnék majd foglalkozni. Csomó dolog van, amivel meg lehet könnyíteni egy méhész dolgát. A Küklopsz is fejlesztésre vár, emellett szeretnék létrehozni magyar tehetségeknél olyan tudományos fórumot, ahol együtt alkothatnánk és dolgozhatnánk. Érettségi után valószínűleg gazdasági informatikus szakra megyek egyetemre, de az agrártechnológia is foglalkoztat. Novemberre készül el a moly.net végső prototípusa, jövőre már kész termékként szeretném árulni, hogy márciusra kikerülhessenek a csapdák az almafákra.

Mit jelent számodra görögkatolikusnak lenni?

Ez nagyon érdekes kérdés. Családunk nem volt mélyen vallásos, csak a nagymamám. Onnantól, hogy harmadikos koromban elkezdtem Végheő Tamás atyához járni hittanra és ministrálni, teljesen szerves részévé vált az életünknek a hit és a vallás. Nagyon sokat köszönhetek Tamás atyának és a nyírszölősi

hittanos éveknek. Kevés olyan jó közösség van, mint az otthoni. Nagyon sok tudást, értéket, emberi kapcsolatot kaptam, amelyeket máshol nem kaphattam volna meg. Alázatot is tanultam, amiben a mai fiatalok sajnos nem jeleskednek. A hittanos éveknek fogantja is van, egyszer egy egyháztörténeti kérdésben kijavítottam egy tanáromat, aki igazat is adott nekem. A gimnáziumi hittantanárom, Kovács Csaba atya is zseniális ember, akit a barátomnak mondhatok. Rengeteget kaptam tőle, elmélyítette a hitemet.

Mit üzensz a többi fiatalnak?

Ne adják fel az álmaikat, és ha valami érdekli őket, abban mélyedjenek el. Mindenkinek van valamihez tehetsége, kamatoztassa azt, és nyugodtan méretesse meg magát versenyeken, mert mindig tanul az ember az ilyenekből, és új embereket ismerhet meg, új tapasztalatokat szerezhet közben. Ne féljenek mások lenni, mint a többiek, legyenek mindig önmaguk, és álljanak ki magukért!

ZAJÁCZ GÁBOR

Beszámoló a KATTÁRS-ról

2019. szeptember 27–29. között Pécsen került megrendezésre a Katolikus Társadalmi Napok (KATTÁRS) országos rendezvénye. Metropóliánk területéről számos településről érkeztek görögkatolikusok a rendezvényre.

A pécsi rendezvény mottója: „A jövő társadalma”. Értékeinket, tevékenységünket, intézményeinket a Széchenyi és a Jókai téren felállított sátrakban mutattuk be, emellett konferenciákon, pódiumbeszélgetéseken és előadásokon volt lehetőség részt venni. Mindezek keretében mutatkozott be a pécsi egyházközség és a fenntartásában működő Szent Piroska Házi Segítségnyújtó Szolgálat is.

Számomra nagy élmény volt szeptembernek ez az utolsó hétvégéje, a programok sokasága, a Széchenyi teret „belakó” ismerősök és a sok nyílt, érdeklődő tekintet. A mi sátrunk jól megközelíthető helyen, a Nagy Lajos Gimnázium oldalánál helyezkedett el, ami szerencsés volt, az átmenő forgalom miatt sokan „fennakadtak” a sátorban a két nagy alakkép láttán.

Látogatóinkat antidórral (proszfora, megszentelt kenyérdarabkák) vártuk, melyből pénteken és szombaton háromszáz darab fogyott el. Feltehetően tehát, hogy ennyien fordultak meg a sátorban. Olyan nagy sikere volt az antidórnak, hogy este újabb adagot kellett sütnöm. Sokan a szimbolikája, elkészítése felől érdeklődtek. Erről mesélve az Eucharisztiairól is beszéltem az érdeklődőknek.

Nyitott, pozitív emberekkel találkoztam, akik nemcsak társadalmi szerepvállalásunk iránt érdeklődtek, hanem a görögkatolikus lelkiség, szertartásaink, sőt a katechetikai alapvetések iránt is.

Igyekeztünk a látogatók számára mély és pozitív tapasztalatokat nyújtani, és mi is ugyanezeket kaptuk. Fáradozásaink, a ráfordított idő már a helyszínen megtérült, hiszen minden találkozás által érezhetően elindult valami: a kérdező, az odaérkező más emberként távozott, hiszen mi odafigyeltünk rá, a benne felmerülő kérdésekre, ő pedig készségesen meghallgatta válaszainkat.

Megtapasztalhattam a KATTÁRS kapcsán, hogy saját tereinkből kilépve milyen fontos megközelíthetőbbé válni a „távolságtartó”, ugyanakkor érdeklődő emberek számára is.

Örömmel éltünk a lehetőséggel, hogy ezen a rendkívül fontos társadalmi eseményen mi is érték közvetítő legyünk, és bemutassunk egy kis szeletet görögkatolikus egyházunk kincsestárából.

BOTOS MÁTÉ

XII. Piusz pápa és az 1956-os forradalom

XII. Piusznak a forradalommal kapcsolatosan számos megnyilatkozása volt. A legismertebb három enciklikája, mely jelen tanulmány alapját képezi.

Az enciklikák műfajilag a legszélesebb körnek címzett pápai megnyilatkozások közé tartoznak: a *littera encyclica* a földkerekség valamennyi püspökéhez, rajtuk keresztül pedig valamennyi hívőhöz, sőt, adott esetben a világ valamennyi jó szándékú emberéhez szól. Általában erkölcsi, jogi vagy dogmatikai kérdésekről szól, de a 19. századtól kezdve egyre gyakoribbá válik a társadalmi jelenségek, illetve politikai események értékelése. Jellemző módon az állásfoglalások – mivel egy enciklika elkészítése hosszabb időt vesz igénybe – általában jóval a kialakult események után jelennek meg, egy állásfoglalásban (ilyen volt a nemzetiszocializmus elítélése a „Mit brennender Sorge...” enciklikával 1937-ben XI. Piusz pápa részéről, vagy a kínai katolikus egyház államtól való függetlenségét deklaráló „Ad sinarum gentem” kezdetű enciklika 1954-ből, XII. Piusz pápa tollából). Ebben az esetben azonban a pápai megnyilatkozások szinte az azonnaliság elvét érvényesítik. Ugyanakkor pedig, és ez is rendkívüli, egyetlen eseményhez nem is csak egy, hanem három enciklika is kapcsolódik. Kétségtől röviden, de azonnali reflexiótól hosszabb értékelés nem is várható el.

Az első megjelent állásfoglalás a „Luctuosissimi eventus” kezdetű enciklika, 1956. október 28-án kelt, és a világ minden püspökéhez szólt, arra kérve őket, hogy imádkozzanak a vérontás mielőbbi végéért. A forradalmi eseményekhez képest rendkívül gyorsan, öt nappal, ám az október 25-i parlamenti megszólaláshoz, a „véres csütörtökhöz” képest mindössze három nappal később jelenik meg egy ilyen jelentőségű dokumentum.

XII. Piusz ebben az enciklikájában általában véve is a közép-európai elnyomott nemzeteket emlegeti – habár „Kelet-Európa népei” megnevezés alatt –, és szenvedéseiket az egész civilizált világ ügyének tekinti:

„Azok az igen gyászos események, melyek Kelet-Európa népeit sújtják, különösen pedig a számunkra oly kedves Magyarországot, amely most egy borzalmas öldöklés véreben fekszik, mélyen megrázzák atyai lelkünket. De nemcsak a mienket, hanem bizonyára mindazokét, akik számára drága értéket jelentenek a civilizáció jogai, az emberi méltóság és szabadság, amely kijár egyénnek és nemzetnek egyaránt.”

A pápa részben saját korábbi szerepére, részben a 18 évvel azelőtti Magyarországra utalva emlékeztet az eucharisztikus kongresszusra, egyben a magyar példa alapján általános érvényű megállapítást is tesz:

„Legyen végre világos mindenki előtt, hogy ha a nép rendje egyszer felborul, azt nem lehet visszaállítani sem a halálosztó fegyverek erejével, sem a polgárookra alkalmazott erőszakkal, mert az ő legfelsőbb érzéseiket nem lehet elfojtani, sem pedig csalárd elméletekkel, amelyek megrontják a lelket, megsértik az Egyház, a polgári és a keresztény lelkiismeret törvényeit. Az igazi szabadság iránti sóvárgást sohasem lehet külső erőszakkal elfojtani.”

A magyar forradalom további fejleményei ismét reménykedő állásfoglalásra sarkallják. November 2-án jelenik meg a „Laetamur admodum...” kezdetű enciklikája, melyben örömmel üdvözli a magyar (és a lengyel) egyházfők kiszabadítását:

„Nem kisebb örömmel vettük tudomásul, hogy szeretett fiainkat, S. Wyszynski bíborost, Varsó érsekét, valamint Mindszenty József bíborost, esztergomi érseket, akiket a múltban eltávolítottak székükből, visszaállítottak méltóságukba és felelős hivatalukba, ahol örvendő tömegek fogadták őket diadalmas üdvözléssel, miután ártatlannak és igazságtalanul megvádoltnak jelentették ki őket. Reményt táplálunk az iránt, hogy ez jó előjele mindkét országban az újjászervezésnek és a béke megteremtésének, az eddiginél józannebb és tökéletesebb elgondolás alapján. Ezért még egyszer azzal fordulunk ezen országok valamennyi katolikusához, hogy hozzák összhangba erőiket, csoportosuljanak törvényes pástoraik köré, és így szorgalmas munkával ennek a szent ügynek továbbvitelére és megérősítésére szenteljék magukat. Mert ha egy ilyen alkalmat elszalasztanak, akkor sohasem fogják tudni elérni az igazi békét.”

A pápai állásfoglalás együtt említi a lengyel és magyar eseményeket, mint az igazságosabb és békésebb kor kezdetének jeleit, arra hivatkozva, hogy Isten meghallgatta az imádságokat, és „úgy látszik, végre megengedi, hogy feldehingen az igazságosságra alapozott béke új korszakának hajnala Lengyelország és Magyarország népei számára.”

Bármennyire is csalatkozni kellett a későbbi fejlemények miatt ebbéli reményében, az azonban nehezen tagadható, hogy mindkét országban ekkor indult meg egy irányvonalváltás, amely – ha nem is vezetett a szabadsághoz és az igazságosabb világhoz, de – mindenképpen a sztálini kor végét jelentette. Ugyanakkor XII. Piusz azt is felismerte, hogy sokkal nagyobb

kockázati faktorú a Közel-Keleten kialakult konfliktus. Épp ezért talán nem annyira meglepő, hogy a vallásokon túllépő gesztussal fordul a béke ügye felé ebben a kérdésben:

„Mi, aki egyforma atyai szeretettel ölelünk át minden népet, nem tehetünk mást, mint imádkozunk a kegyelmek Atyjához és minden vigasztalás Istenéhez (2Kor 1,13), és sürgetünk mindnyájukat, hogy imáitokat egyesítsétek a mienkkel, hiszen »harci fegyvereink nem földi, hanem isteni erejűek« (uo. 10,46).”

Figyelemre méltó, hogy a béke helyreállításának feltételül nem jogos igényekről, hanem jogos rendről és törvényes jogokról beszél, ezzel megkérdőjelezve az egyoldalúan alkalmazott erőszak minden formáját:

„Egyedül belé helyezük reményünket, aki mennyei fényével meg tudja világosítani az emberek elméjét, feldühödött akarataukat jobb belátásra bírja, hogy így helyreálljon a jogos rend a nemzetek között, mind nagyobb kölcsönös előnyükre, mindig biztosítva az érdekelt felek törvényes jogait. Minden embernek, különösen azoknak, akik népek sorsát tartják kezükben, szem előtt kell tartania, hogy háborúból sohasem származhat tartós jó, de annak inkább rengeteg baj és szerencsétlenség.”

Ezért a konfliktusok megoldásának kizárólagos eszköze csak a jog lehet:

„Az emberek között felmerült nézeteltéréseket sohasem lehet hadseregekkel, mészárlással, rombolással megoldani, hanem csak méltányossággal, törvényességgel, okossággal és igazságossággal. Ha az igazi béke utáni vágytól hajtott bölcs emberek összegyűlnek, hogy ilyen komoly problémájukkal foglalkozzanak, minden kétséget kizáróan arra kell kényszerítve éreznük magukat, hogy az igazságosság útját válasszák, és ne az erőszak meredek lejtőin kalandozzanak, ha megfontolják, hogy milyen nagy veszélyei lehetnek egy háborúnak, amely kis szikrából hatalmas tűzvészé tud fejlődni.”

A világ hatalmasai azonban nem ezt az utat járták. Így a magyar függetlenség és szabadság iránti erőfeszítéseket is lerombolta a Vörös Hadsereg, melynek hírére XII. Piusz megfogalmazza utolsó magyar vonatkozású enciklikáját, a „Datis nuperrime” kezdetűt. Az 1956. november 5-én, tehát egy nappal a szovjet bevonulást követően megjelenő enciklika a „Laetamur admodum”-ra hivatkozva fájdalmas hangvétellé:

„Egy nemrég kiadott körlevélben, melyet a katolikus püspökökhöz intéztünk, annak a reménynek adtunk kifejezést, hogy a nemes

magyar nép számára végre talán felvirradt az igazságra és a szabadságra alapozott béke új hajnala, mert úgy látszott, hogy kedvezően alakulnak a dolgok a nemzet életében. A később érkezett hírek azonban fájdalmas keserűséggel töltötték el lelkünket. Megtudtuk ugyanis, hogy a magyar városokban és falvakban ismét folyik a polgárok drága vére, mert lelkük mélyéből vágnak az igazi szabadság után; az ország éppen hogy felállított intézményeit felforgatták; megsértették az emberi jogokat, és idegen fegyverek segítségével új rabszolgaságba taszították a vértől ázott nemzetet.”

A „népek Krisztusa, Magyarország” Márai-féle képe tehát Piusz pápa Magyarország-képe is. Veretes mondatai közül együttérzés és csalódottság sugárzik. A felelősöket illetően nem fogja vissza magát: egyenesen a testvérgyilkosság östípusának felemlegetésével ítéli el a szovjet vezetőket, és szokatlanul erős fordulattal utal arra, hogy az emberi és isteni törvényeket megsértő zsarnokokat igen gyakran még életükben utoléri végzetük:

„Istennek Kainhoz intézett szava: Testvéred vére hozzám kiáltott a földről (Gen 4,10), még ma is teljes mértékben érvényes. A magyar nép vére is az Úrhoz kiált, aki, mint igaz bíró, a közönséges polgárokat rendszerint csak halál után bünteti meg bűneikért, de az uralkodókat és nemzeteket néha még életükben sújtja igazságtalanságaikért, amint ezt a történelem példái elénk tárják.”

Az, hogy Hruscsov mint az eseményekért közvetlenül felelőssé tehető politikus az egyetlen pártfőtítár, aki a teljhatalomból kibukott, és hátralevő életét Brezsnyev háziőrizetében töltötte, utólag a pápát igazolta, noha ezt általában legfeljebb véletlen egybeesésnek tartjuk. S ahogy azt már a „Luctuosissimi eventus”-ban és a „Lateamur admodum”-ban is kifejtette, a béke erőszakkal nem hozható létre:

„Kötelességünk diktálja, hogy felemeljük tiltakozó szavunkat és bánkódjunk a fájdalmas események felett, melyek keserű fájdalmat és méltatlankodást keltenek nemcsak a katolikus világban, hanem minden szabad nemzet körében. Fontolják meg végre azok, akiket felelősség terhelt azokért a gyászos eseményekért, hogy a népek igazi szabadságát sohasem lehet vérbe fojtani. Nekünk, akik atyai lélekkel tekintünk minden népre, ünnepélyesen ki kell jelentenünk, hogy minden erőszak, minden igazságtalan vérontás, bármely részről induljon is ki, mindenkor tilos. Ismét sürgetnünk kell minden népet és társadalmi osztályt, hogy teremtsék meg már a békét, amelynek igazságosságon és szabadságon kell alapulnia, és éltető tápláléka a szeretet.”

A három enciklikán kívül azonban találhatóunk más pápai megnyilatkozások is, amelyek az 1956-os forradalomra vonatkoznak. Mindenekelőtt például az 1956. november 10-i rádióüzenete, mely a magyar forradalomról szól, s amelyben reményét fejezi ki, hogy a békét és szabadságot szerető népek erőfeszítéseit siker koronázza. Ennek az üzenetnek – talán helyénvalóbb itt a „szózat” kifejezés használata – a legfontosabb üzenete, hogy a háborút el kell kerülni. A magyar nép szenvedései és az igazságtalanság mindenkit fel kell rázzon:

„Atyai szívünk aggódik a magyar nép ellen elkövetett gonoszettek miatt, amelyeket azért szenved, mert elkövette azt a 'bünt', hogy az alapvető emberi jogok tiszteletben tartására törekedett. Ehhez hozzájárul másik aggodalmunk a veszélybe került béke miatt, valamint fájdalomunk, midőn látjuk, hogy megfogytak azok sorai, akiknek tekintélye, egysége és jóakarata, általános vélemény szerint, sok bizalmat megérdemelt volna a népek közötti igazságosságon és igazi szabadságon alapuló egyetértés folyamatos visszaállítása terén” – írja.

Ki tagadhatná, hogy a béke és a szabadság ügyében a haladás megkezdett útján jelentős lépések történtek visszafelé, ismét árnyékba borítván a reményeket, amelyek fáradtságos munka árán feléledtek, és amelyekre sokféle bizonyíték nyújtott alapot.

A magyar szabadságharc leverésében a feszültség eskalálódásának lehetőségét látja, s ezért annak jelentősége a piuszi értelmezésben túlmutat lokális jellegén:

„Nagyon sok vért ontottak ki igazságtalanul. Nagyon sok gyászos esemény, nagyon sok öldöklés történt most váratlanul. A bizalom vékony szála, mely ismét kezdte egyesíteni a népeket, és kissé összefűzni a szíveiket, úgy látszik, elszakadt; gyanú és igazságtalanság vájt még mélyebb elválasztó szakadékokat. Az egész világ jogosan rökönnyödött meg az erő alkalmazásához való visszatérés gyorsaságának láttán, pedig ezt mindkét fél számtalanszor alkalmatlan eszköznek ítélte a viták eldöntésére és a jog diadalra jutásának biztosítására.”

Az időskorában is tevékeny, ám a szovjet intervenció miatt különösen aktívvá vált XII. Piusz kilenc nappal később is utalt a magyar forradalomra és a szovjet intervencióra, amikor az Európa-mozgalom ifjúsági szervezetének képviselőit fogadta.

Emlékezetes számunkra még a december 23-i rádióüzenete, amelyben egy bekezdést külön is szentel Magyarországnak. Ebben a pápa megköszöni a világ katolikusainak azt a nagylelkű segítséget, amelyet ennek a „mártírságot szenvedett népnek” nyújtottak.

Amikor tehát 1956 hatásáról beszélünk, nem feledkezhetünk meg arról, hogy nemcsak a világpolitikát, hanem az egyetemes katolicizmust is mélyen megérintő eseményről van szó, mely sajátos módon többször is a legmagasabb szintű állásfoglalásra indította az akkori egyházfőt, mellyel el nem múló emléket állított a magyar szabadságharcnak. A magyar forradalom ráadásul az Apostoli Szentszéket olyan kérdésben készítette nyilvánulásra, amely nem közvetlenül a katolikusok vagy az Egyház üldöztetésével volt kapcsolatos. Mindezt úgy, hogy a forradalmat sehol nem kárhoztatja, ami önmagában véve is meglepő, hiszen a katolikus egyház 170 éve mereven szemben állt mindenfajta radikális megmozdulással. Ámde a „tisza forradalom”

legfontosabb öröksége mégsem ez, hanem az, hogy az idős egyházfő társadalmi-politikai kérdéseket érintő megnyilatkozásai közül talán legszebb, mindenesetre szívbe markolóan megfogalmazott fohásza épp ehhez a magyar forradalomhoz kötődik. A vágy a béke iránt, az irgalom és az igazságosság iránt az ember legnemesebb vágyai közé tartozik. A magyar forradalom tehát, akaratlanul is, szándékolatlanul is, de megfelelt a Szentatya elvárásainak. Különös, hogy a 20. század forradalmi közül egyetlenként épp mi, magyarok tudtuk együttérzésre, szolidaritásra s egy ilyen megmozdulás melletti kiállásra készíteni a katolikus egyházfőt:

„Isten! Isten! Isten! Bárcsak hangzanék ez a kimondhatatlan név, minden jog, igazságosság és szabadság forrása a parlamentekben, a tereken, az otthonokban, a gyárakban, értelmiségiek, fizikai munkások száján, a sajtóban és a rádióban. Legyen az Isten neve – amely rokon értelmű a békével és a szabadsággal – a jóakarató emberek irányító mértéke, a népek és nemzetek köteleke, a jel, amelyről a közös felszabadulás munkájában a testvérek és munkatársak felismerik egymást. Rázzon fel benneteket az Isten a bódultságtól, szabadítson meg a zsarnokokkal és a háborús uszítókkal való minden bűnrészes kapcsolattól, világítsa meg lelkiismereteket, erősítse meg akaratotokat az újjáépítés munkájára. Mindenekfölött pedig visszhangozzék az Ő Neve a templomokban és a szívekben hatalmas fohásként az Úrhoz, hogy végtelen hatalmával segítsen végrehajtani mindazt, aminek elérésében az emberi erők oly nagy nehézségbe ütköznek.”

A katolikus egyház és az 1956-os forradalom, 133–142. o.

Faültetési akciót hirdetett a Görögkatolikus Metropólia

Isten a kert közepébe helyezte az embert, hogy művelje és őrizze azt. Ma már kétségtelen jelei mutatkoznak annak, hogy nemcsak hogy nem őriztük meg a ránk bízott földet, de műveletlenül is bántunk vele, s ahelyett, hogy műveltük volna, kizsákmányoltuk. Tönkretettük az Istentől kapott gyönyörű ajándékunkat. Egyre többen mondják, hogy ez már helyrehozhatatlan, a folyamat visszafordíthatatlan. Sajnos nem kizárt, hogy ebben a tudósoknak igazuk van, de abban is hiszünk, hogy a mindenható Teremtő világában minden helyrehozható. Nekünk tehát mindent meg kell tennünk azért, hogy ezen a téren is a Teremtő munkatársaivá legyünk.

SEGÍTSÜNK A FÖLDNEK ÚJRA VISSZANYERNI ISTENTŐL KAPOTT SZÉP ARCÁT!

Százféle módon tehetjük ezt, itt most csak egyet javasolunk:

ÜLTESSÜNK FÁT!

Minden magyar görögkatolikus család és egyén ültessen egy-egy fát! Vagy akár többet is! Ez a görögkatolikus faültetés most október 1-jén, az Istenszülő oltalma ünnepén kezdődött, és egészen jövő év mennybemenetel ünnepéig (május 21.) tart. Ma, a teremtsévédelem napján elhatározzuk, hogy annyi fát ültetünk, amennyit csak tudunk. Talán még eggyel többet is.

Szeretnénk aztán össze is gyűjteni ezeket a fákat – persze, csak virtuálisan. Október 1-jén indult a zöldítés. Mindenkit arra kérünk, buzdítunk – valójában nem csak a görögkatolikusokat, hanem minden jó szándékú embertársunkat –, hogy saját környezetében, háza előtt, udvarában, kertjében, ahol csak lehetősége van, ültessen el egy fát (vagy többet). Majd, ha már elültette, jelezze nekünk a <https://hd.gorogkatolikus.hu/aktualis/zoldites.php> címen októbertől induló felületen! Csak a települést kell megjelölni. Ezzel a jelzéssel megjelenik egy fa a honlapunkon látható, egyre zöldülő térképünkön is. Ha több jelenik meg egy faluban, városban, akkor csak dúsul az a hely. Zöldítsük be minél jobban ezt a játéktérképet, de ennek eredményeképpen a valóságban is annál zöldebb, annál élőbb, annál frissebb lesz újra az országunk.

A tenger cseppekből áll össze, az erdő egy-egy fából, földünk megmentése a jó szándékú emberek egy-egy cselekedete nyomán. Egyenként kevesek vagyunk, együtt azonban az egész földet megmenthetjük. Persze, csak Isten segítségével. Kérjük tehát az ő áldását e jóra törekvésünkre! Aki pedig még vagy már nem tud fát ültetni, az mondjon el egy imát értünk, faültető testvéreiről!

A játék – e komoly játék – hevének érdekében három díjat is kiosorolunk. Azok nevezhetnek be, akik a bejelentésen túl a nevüket, címüket is megadják, a faültetésről pedig fényképpel ellátott, rövid beszámolót is küldenek.

A kiosorolandó díjak:

- 10 faültető személy, család vagy közösség számára egyéves előfizetés a Görögkatolikus Szemle újságra;
- 10 faültető személy, család vagy közösség számára egyéves előfizetés a Görögkatolikus Szemlélet újságra;
- 1 faültető személy vagy család számára háromnapos teljes ellátás Máriaópcson vagy Sajópalfalán.

Sorsolás a 2020. évi metropoliai családnapon.

Érdekes tehát beszélni a görögkatolikus zöldítésbe!

Akinek pedig kérdése van, bátran írjon nekünk a **faulteres@hd.gorogkatolikus.hu** címre!

Szívesen segítünk.

**OKTÓBER 1-JE, AZ ISTENSZÜLŐ OLTALMÁNAK ÜNNEPE
A NAGY FAÜLTETÉS KEZDŐNAPJA!**

Mindenkit szeretettel hívunk, csatlakozzék hozzánk!

POLYAK MAKRINA

Vendégségben a Szent Illés- monostorban

Tavaly nyáron is lehetőségem volt eljutni a franciaországi Szent Illés-monostorba, amely a Montbard melletti Saint-Rémy-ben található. Három keleti rítusú karmelita nővér él itt: Theresa anya, Amanda anya és Makrina nővér, utóbbi kettő Magyarországról származik. Tavaly a monostor búcsúünnepére látogattunk el néhányan. Nagy élmény volt számomra ez az utazás, ezért megörültem, amikor megtudtam, hogy a nővérek idén fiatalokat keresnek önkéntes munkára. A monostor területe három fő számára nagy, így nehéz a gondozása, ráadásul a legidősebb nővérnek némrég térdműtete volt, ezért kérték a mi segítségünket. Úgy döntöttem, hogy amit tudok, azt megteszem az ügy érdekében. Így történt, hogy Dominikával, Elekkel és Istvánnal júliusban öt napot Saint-Rémy-ben töltöttünk.

Szerintem mindannyian tartottunk kicsit az utazástól, mert egyedül Elek vezetett, így bizonytalan volt, hogy az alapvetően 14 órás út mennyivel hosszabbodik meg. Szombaton éjjelkor indultunk, a vasárnap megszentelését az útra terveztük, ami szépen alakult. Stuttgart mellett, Neuhausen auf den Fildern-ben nézett ki Dominika egy szentmisét, amire sikerült időben odaérnünk. Mosdót kerestünk, így találkoztunk a sekrestyével, aki nem tudott sem angolul, sem franciául, csak németül – és meglepetésünkre magyarul. A szentmise után a szabadban megébédeltünk és sétáltunk egy kicsit a városban. Az utazás többi része is kellemesen telt, Elek ügyesen bírta a vezetést, de azért mindannyian fellélegeztünk, amikor megláttuk a monostor kapuját, és végre kiszállhattunk.

Noha számomra már ismerős volt a látvány, mégis újra lenyűgöztek a hangulatos, középkori épületek, rózsák, különleges növények. Makrina nővér fogadott bennünket, s mivel épp vacsoraidőben érkeztünk, az étkező felé vettük az irányt. A boltíves helyiségben izlésesen tálalt étellel teli asztal várt bennünket, s így volt ez a héten minden étkezés előtt. Jólesett ez a szeretetteljes vendégvárás. Francia szokáshoz híven meleg krémleveset vacsoráztunk, a második fogás magyarosan elkészített lecsó volt. Barátságos és kényelmes volt a szállásunk, mindannyian külön szobát kaptunk. Másnap Makrina nővér megmutatta a heti feladatunkat. A cél az volt, hogy a monostor falát megszabadítsuk a borostyántól, és a kerítés mentén egyméteres körzetben kigyomláljuk a növényeket. A borostyán szépnek tűnik, de gyökereivel tönkretesz a falfelületeket.

A napirendünk szorosan összefonódott a nővérekével, s a következőképpen alakult: reggel 6 órakor utrenye, majd Szent Liturgia és reggeli. 9 óra körül kimentünk dolgozni. 11 órakor visszaindultunk, kicsit regenerálódtunk, és fél 12-kor újra bekapcsolódtunk a nővérek imádságába, ami a III. imaórából, egy negyed istenszüli akathisztoszból és a VI. imaórából állt. Ezután közösen ebédeltünk. Ebéd közben a nővérek – más szerzetesrendekhez hasonlóan – nem beszélgetnek, helyette egy előadássorozatot szoktak hallgatni, így mi is szótlánul étkeztünk,

ami érdekes tapasztalat volt. Ebéd után egy órát pihentünk, majd 2 óra körül folytattuk a kerti munkát. Fél 6-kor kezdődött a vecsernye, ezután egy fél órát belső imával töltöttek a nővérek, így ez idő alatt mi is próbáltunk kicsit elcsendesedni. Az Istenszülő elhunytára készülve az ünnepig esténként parakliszt imádkoztunk. Néhány alkalommal, mikor még maradt energiánk, sétáltunk egyet a faluban.

Kiegyensúlyozottan teltek a napjaink, a fizikai munka és az imádság jól kiegészítették egymást. Meglepetésünkre nem sokkal később egy magyar pap is a monostorba érkezett. A birítusú atya (olyan pap, akinek engedélye van két rítus szerint szertartásokat végezni és szentségeket kiszolgáltatni) csak ritkán tudott eljárni a nővérekhez, ezután viszont rendszeresen tudtunk Szent Liturgiát végezni. A szertartások szövege megegyezik a miénkkel, és nagyrészt szláv ortodox dallamokkal párosul. A nővérek többszólamú, csendes imádságába bekapcsolódva pár nap után könnyen otthon érezhettük magunkat a szertartásokon.

A tevékenységünket sok körülmény segítette. Azon a héten jelentősen lehült az idő, olyannyira, hogy reggel és este szükség volt a meleg ruháinkra. Bár böjtös, egyszerű ételeket kaptunk, mindig nagyon finomak és bőségesek voltak. A nyugodt légkörben könnyen ment az alvás is. A nővérek biztosítottak számunkra kesztyűt, szerszámot, a munka monotonitását beszélgetéssel és szójátékokkal oldottuk. Úgy gondolom, jó kis csapat voltunk, mindenki megtalálta a testhez álló feladatot, és elértük a kitűzött célt.

Nagyboldogasszony előestéjén virrasztást tartottunk. Az ünnepre többen ellátogattak a monostorba, a távolabbról érkezők ott is aludtak. A Szent Liturgián a nemrég még helyben lakó Jean-Paul atya prédikált. Örömmel buzdított bennünket, hiszen az Istenanya mennyországi születésnapja a mi mennybe vitelünket is jelenti. Általa egyesülhetünk az Atyával, a Fiúval és a Szentlélekkel. Máriát egy szép hasonlattal élve koronának nevezte, melyben mi vagyunk az ékkövek. A kövek ragyogásához csiszolás szükséges – Jean-Paul atya ezzel bátorított minket a szenvedések vállalására. Az ünnepi ebéd után egy barátságos kis városba látogattunk, a közeli Semur-en-Auxois-ba. A városfalakon belül a középkorban éreztük magunkat. Visszafelé jövet megálltunk Montbardban körülnézni és vásárolni. Elsétáltunk a Saint-Rémy közelében lévő forráshoz és egy régi remetesség kápolnához is.

Hazaindulás előtt a nővérek kifejezték hálájukat a segítségünkért, és mi is megköszöntük az egész heti kedves vendéglátást. Éjfélkor hagytuk el a monostort. A hazaút szintén jól telt, Elek kitartóan vezetett, és még a forgalmi dugók is elkerültek bennünket.

Mindannyiunk számára élményekkel teli volt az utazás és az ott töltött idő. Hasznos volt a fizikai munka fáradalmának megtapasztalása és az azt követő jóleső pihenés, a nővérekkel a szertartásokon való részvétel és a velük való beszélgetések. Talán egy kicsit meghálálhattuk a világért, értünk vállalt imádságukat.

Részemről pedig a kezdeti aggodalomra semmi szükség nem volt, hiszen utazásunk és otlétünk során érezhető volt a Jóisten gondviselése.

A VILÁG CSODÁJA

Nem ezt terveztem. Úgy indultam el október 8-án Debrecenbe, hogy részt veszek a Szent Lukács Görögkatolikus Korai Fejlesztő és Gyermekrehabilitációs Központ ünnepélyes épületmegáldásán és megnyitóján, meghallgatom a beszédeket, majd írok egy beszámolót, amiből minden fontos információt megtudhat az olvasó.

De nem az történt, amire számítottam. Csodának voltam ugyanis tanúja. A világ csodájának. Erről pedig nem lehet tudósítást írni. Élménybeszámoló következik.

Sok helyen jártam már, sok csodát láttam. Ott voltam gyermekeim születésénél, dolgoztam Csaba testvérnél Déván, hullottam térdre holtfáradtan a pócsi Istenszülő előtt, láttam halál után születést, érinthettem Szent Pál lábnyomát Damaszkuszban, a Himnuszt énekelve arcomra fagyott a meghatottság könnye a Don-kanyar huszonötezer magyar honvédjának sírja fölött, és még megannyi lélekemelő példát mondhatnék.

Görögkatolikus egyházunk új intézményének megnyitója nem csupán ünnepélyes esemény, de tanúságtétel, szinte lelkigyakorlattal fölerő lelki élmény volt. Maga a csoda.

Minek nevezem sérült gyermekek és testvéreik szívből jövő musical-előadását? Amikor két tucat sérülten is teljes életet élő Isten-képmás hangja, egy vak kislány szívmengetően tiszta szólója tölti be a helyiséget? Amikor nyelni is nehéz, kezed libabőrös, s homályosan látsz a meghatottság könnyeitől? Amikor a sikerélménytől mosolygó sérült gyermeket nézve

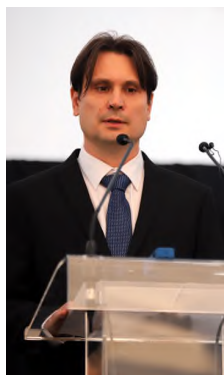

kimondott szavak nélkül is látod a pedagógusok és szülők rengeteg küzdelmét, szeretetét, büszkeségét? Amikor sokadszorra – vagy talán először – tudatosul benned, hogy mennyire értékes minden sérüléssel élő emberi lény, és saját gyarlóságod, panaszaid súlya alatt egyszerre elszégyelled magad, és csak zokognál meghatottsággal vegyes felismerésben?

Minek nevezem, ha az intézményvezető orvos családapaként mutatja be magát, aki a kenyérszaporítás csodájával állítja párhuzamba saját életét és az intézményt, s elmeséli, miként fürkészik kilenc éve, mit tanít a mindenható Isten a sérüléssel élő kisfián keresztül? Mikor megtudjuk tőle, hogy a most fölszentelt intézménynek az a célja, hogy a gyermekek fejlődésén keresztül megmutassák, hogy az Isten

a hozzá hasonló családokra olyan gyermekek nevelését bízta, akik képesek gyökeresen átalakítani és bearanyozni sok-sok ember életét? Mikor zárásként azt kívánja mindenkinek, aki segített az intézmény létrejöttében, hogy a tizenkét kosárnyi maradékból mindenkinek olyan bőkezűen osszanak, mint az intézmény létrehozóinak?

Minek nevezem, ha a gyermekek éneke és a doktor úr tanúságtétele után Papp László polgármester elcsukló hangon lép a mikrofon elé, és könnyeivel küszködve halálját fejezi ki a csodáért, amit látott és hallott? Minek nevezem, ha egy város vezetője Isten kegyelméből a görögkatolikus egyháznak köszönhetően létrejövő ajándéknak nevezi a korai fejlesztő központot, mely szerinte lélekemelő, lelket erősítő

központ is egyben? Hogy a görögkatolikus egyházat városépítőnek nevezi, mely nap mint nap tesz a város gyermekeiért, szegényeiért, időseiért?

Minek nevezem, amikor a helyettes államtitkár két szentírasi részletre építi köszöntőjét, melyben a közösségről, az egymásért viselt felelősségről, a gyermekekről mint a jövő zálogairól és lelki fejlődésről beszél?

Minek nevezem, ha egy megnyitó, egy épület megáldása semmi másról nem szól, mint Istenről, szertetről, áldozatkészségről, segítségnyújtásról?

Horváth Zsolt vezető orvos és Papp László polgármester szavaihoz hasonlóan nem tudom másként nevezni, mint: csoda. A világ csodája.

A világ csodája, hogy a teremtő Isten milyen sok kegyelemben részesít bennünket életünk során; hogy milyen sokféle módon szól hozzánk, milyen keresztekkel erősít minket; a világ csodája, hogy mennyi szeretetet, élményt kapunk sérüléssel élő embertársainktól, hogy milyen áldozatos munkával, odaadással foglalkoznak velük szüleik, tanáraik; hogy egyházunk ilyen intézményt hozott létre, mely már az első hónapban heti háromszáz gyermeket lát el; hogy egyházunk és szeretetszolgálatunk tevékenységét ilyen nagyra tartják és megbecsülik; hogy az intézmény összehoz politikust és egyházi előljárót, beteget és orvost, felnőttest és gyereket, hívót és hitlent.

Kísérje Isten áldása az intézmény minden dolgozójának munkáját, hogy e csodából mind többen részesüljenek!

A Görögkatolikus Egyház fenntartásában működő SZENT LUKÁCS GÖRÖGKATOLIKUS SZERETETSZOLGÁLAT Ungvári Sándor vezetésével kilenc éve foglalkozik szociális és gyermekvédelmi intézmények fenntartásával és karitatív tevékenységgel. A szeretetszolgálat gyermekvédelmi szakellátás gyanánt lakóotthonokat és nevelőszülői hálózatot működtet, szociális alapellátásként házi segítségnyújtást, étkeztetést és idősök nappali ellátását végzi, szociális szakellátásként idősotthonokat működtet, fogyatékosok számára támogatott lakhatást nyújt. Karitatív tevékenységként ételosztást, adománygyűjtést és -osztást, valamint kórházi betegek látogatását végzi. Az egészségügyi járóbeteg-szakellátás gyermekorvosi, pszichológiai és gyógytorna-tevékenységet tartalmaz. A szeretetszolgálat nyolcszáz munkavállalója naponta kétezer ellátottról gondoskodik.

A Szent Lukács Szeretetszolgálat nevéhez fűződik az első görögkatolikus leányanyaotthon, az új debreceni intézménnyel pedig az első görögkatolikus egészségügyi intézmény megnyitása is.

Ungvári Sándor igazgató a szeretetszolgálat fejlődését látva Ferenc pápát idézi:
*„Egyházunk előrehaladása a Szentlélek műve,
 ne féljünk a Szentlélek meglepetéseitől!”*

A Szent Lukács Görögkatolikus Korai Fejlesztő és Gyermekrehabilitációs Központ indításával a görögkatolikus egyház Hajdú-Bihar megyében, illetve az észak-alföldi régióban élő gyermekek mentális és fizikai fejlesztéséhez, gyógyításához kíván hozzájárulni. A most induló intézménnyel egy olyan modern szemléletű, családcentrikus gyermekrehabilitációs és esélyteremtő modell kialakításához kívánnak hozzájárulni, amelyben az egészségügy, az oktatás és a szociális szektor egyaránt részt vesz. Az intézmény hetente háromszáz – elsősorban megkésett, eltérő fejlődésű vagy fejlődési zavar szempontjából veszélyeztetett – kisgyermeknek és családjának nyújt ellátást.

A csecsemő- és gyermekgyógyászat beutaló nélkül is igénybe vehető, a fejlődésneurológia, gyermekrehabilitáció, gyógytorna, klinikai és mentálhigiéniai szakpszichológia orvosi beutaló köteles.

A betegfogadás előjegyzés alapján történik. Időpontot a 06 30 172 1041-es telefonszámon vagy személyesen, a betegfelvételi pultnál lehet kérni (4031 Debrecen, Lóskúti út 4.)

MI, AKIK A TERMÉSZET ÉS A FÖLD KÖZELÉBEN ÉLÜNK, S MÉG MEZŐGAZDASÁGGAL IS FOGLALKOZUNK, NAGYON JÓL TUDJUK, HOGY GYÖKÉR NÉLKÜL ELSZÁRAD A NÖVÉNY – NEM LESZ ÉLETKÉPES, NEM LESZ, AMI ÁLTAL TÁPLÁLKOZZON, NEM LESZ, AMIVEL AZ ÉLETET BIZTOSÍTÓ FÖLDRE KAPASZKODJON, ÉS ÍGY A PUSZTULÁS SZOMORÚ SORSA VÁR RÁ. AZ EMBER SOKKAL ÖSSZETETTEBB, MÁS IGÉNYEI VANNAK, MINT A NÖVÉNYEKNEK, DE GYÖKÉRTELENÜL RÁ SEM VÁR VIGASZTALÓBB SORS, MINT EGY ELSZÁRADT FÁRA. AMENNYIRE FONTOS A FÁNAK A GYÖKÉR, ANNYIRA FONTOS AZ EMBERNEK AZ EGÉSZSÉGES CSALÁD, A CSALÁDHOZ, KÖZÖSSÉGHEZ VALÓ TARTOZÁS.

Az Egyház annyira fontosnak tartja a családot, hogy az év utolsó vasárnapját a családnak szenteli: a Szent Családot állítja élénk követendő példaképpül.

KOVÁCS ENDRE

A család: ajándék és küldetés

Az Úr rokonainak – római katolikus testvéreinknél a Szent Család – vasárnapja mindannyiunk ünnepe, hisz mindenkinek van valami köze a családnak. Bárhogyan is van, családból származunk, családban vagy egyházi közösségben élünk. Isten ajándékából ez az éltető gyökerünk, amely egy életre szól.

Az életünk szorosan összefonódik másokkal. Mindig is valakinek a gyermeke maradunk. Valakinek testvére, szülője, nagyszülője, házastársa, rokona vagy hozzátartozója vagyunk. Ezt a kapcsolatot nem lehet könnyen megszüntetni, ez egy életre szól.

Maga az Úr Jézus is ilyen kapcsolatban élt Szűz Máriával, Szent Józseffel, a rokonaival, az ő követőivel, különösen az apostolokkal.

Úgy kell a családról beszélnünk, mint a társadalom és az Egyház alapsejtjéről. Az ember benne és általa valósítja meg földi és örök hivatását, küldetését.

Ugyanakkor a család a helye és kiváltságos környezete Isten tevékenységének, így Isten és ember találkozásának. A család előmozdítja vagy éppen akadályozhatja ezt a találkozást.

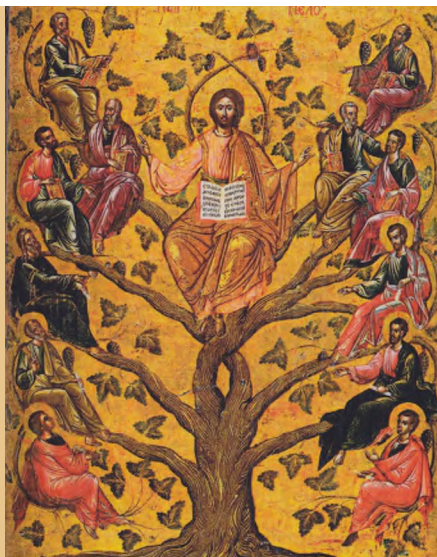
Szent II. János Pál pápa Familiaris Consortio, a családról szóló apostoli buzdításában mondja: „A keresztény család Isten Országát építi a történelemben azokkal a mindennapos dolgokkal, amelyek életének feltételei, vagy annak meghatározói. Így tehát a házastársi és családi szeretetben valósul meg a keresztény család részvétele Jézus Krisztus és egyháza papi, prófétai és királyi feladatában.” (FC 50)

Az imént azt mondtuk, hogy a család előmozdítja vagy éppen akadályozhatja Isten tervének kibontakozását a család egyes tagjainak életében. Először is lássuk, miként fordulhat elő az, hogy a család akadályozza Isten tervének kibontakozását tagjainak életében, majd pedig gondolkodjunk el azon, hogy a családnak miként kell elősegítenie a gyakorlatban megélt, öntudatos keresztény életet.

Isten hívása, a jobbik rész választása szembenállásokat és összeütközéseket is előidézhet, példaként említhetjük a Bibliából Mária és Márta történetét az Úr Jézus vendégül látásakor. De próbáljunk meg áttekinteni a családi otthonokat megterhelő néhány gondot, például a kapcsolatok problémáit.

A házastársak egymás közötti kapcsolatának bőven vannak buktatói. A kapcsolatot megterhelhetik azok a lelkiismereti nyugtalanságok, amelyek abból következnek, hogy a házaspár nincs összhangban erkölcsi vagy vallási síkon.

Egyik templomba jár, a másik nem. Egyik fél szívesen vállalna gyereket, a másik viszont tiltakozik ez ellen. Nagyon sok családi viszály forrása a helytelen viselkedési mód, ha nincsenek tekintettel egymás alapvető szeretetigényére. Nehéz megtalálni az egyensúlyt, a jelenlét megfelelő módját a házastársaknak a

családban és ugyanakkor a világban is, ahol ugyancsak vannak kötelességeik.

Beszélhetnénk a házastársak és a nagyszülők kapcsolatának feszültségéről, mondjuk a gyermekek nevelésének kérdésében, vagy éppen az elengedni nem tudás, nem akarás kérdéséről. Vagyis annak a bibliai igazságnak a figyelmen kívül hagyásáról, hogy *a férfi elhagyja apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté* (Mt 19,5), egy újabb, önálló családot alapítva. Sajnos vannak szülők, akik ezt nem tudják, vagy nem akarják tudomásul venni, nem mondanak le önállóvá vált felnőtt gyerekeikről, azok életének irányításáról, és továbbra is lépten-nyomon beleavatkoznak családot alapított gyerekeik életébe, amivel sokszor megkeserítik azok életét, olykor még válásba is kergette őket.

Ugyanakkor sok helyen súlyos ellentét van a szülők és gyermekek között, ami nem csak az egyik vagy másik fél rosszaságából fakadhat. Megrázkódtatást okozhatnak azok a nehézségek, amelyek abból adódnak, hogy a gyerek valamilyen sajátos hivatást szeretne választani, amely nem találkozik a szülők tetszésével, és így mindent elkövetnek, hogy az ő fiuk vagy lányuk megváltoztassa eredeti szándékát...

Amikor arról beszélünk, hogy a családnak mi-ként kell elősegítenie a gyakorlatban megélt, öntudatos keresztény életet, akkor nagyon fontos arra figyelniük, hogy a család mint közösség Isten kedvére való. Ez alapvető és nagyon lényeges igazság, amivel már a teremtés történetében találkozunk, amikor az Úristen megáldja Ádám és Éva életközösségét.

A családnak van egy Istentől elének állított modellje, amely a Szentírás tanítására épül. Isten a családban teremtett meg minket, és itt is vesz körül szeretetével. A házastársak Isten munkatársai, így működnek közre az életadásban, a szeretet olyan gyakorlásában, amely azután jellemző módon meghatározza az otthon légkörét.

Magától értetődő feladat a lelki élet, a hit továbbadása, a hitre való nevelés, a családtagok személyiségének kibontakoztatása. Így

A CSALÁD A SZERETET TŰZHELYE
KELL, HOGY LEGYEN, AMELY VILÁGÍT,
MELEGÍT ÉS ÉLTET.

A család templom, ahol Isten lakik, a Szentháromság élő tükörképe. A családnak tehát szent jellege van, sajátos hivatást jelent Isten tervében.

A család közössége ugyanakkor a családtagok szolgálatában áll. Pontosabban, amikor a család tagjai figyelnek az Istentől kapott hivatásra, akkor egymás szolgálatával együtt Istent is szolgálják. Amikor pedig a család tagjai ebben a szemléletben élnek, ezzel teret nyitnak Isten kegyelmének, amely a szülők közvetítésével jut el a gyermekekhez.

A házastársak egymás felé is a kegyelem közvetítői. A házasságnak mint szentségnek éppen ez a jelentése. A hívő család tagjai tehát tudatában vannak annak, hogy bármilyen feszültség is jelenik meg életükben, mindig segíti őket Isten kegyelme, hogy ez a szeretet szempontjai szerint oldódjék meg. Ha valamilyen összeütközés keletkezik, ennek megoldási irányát a szeretet szellemében Isten ügyének szolgálata adja.

Kalkuttai Teréz anya mondta: *„Ha együtt imádkoztok, együtt is maradtok.”* A közösen elmondott imának nagy szerepe van a családban. Az egyház kiemeli annak a fontosságát, hogy a családok együtt imádkozzanak otthon, és a templomi liturgiában is együtt vegyenek részt. Az imádkozó családok közössége és aktív részvétele a liturgiában teszik a családot egyháziassá, és az Egyházat családiasá.

A mai modern, megváltozott körülmények között is minta és példakép a Szent Család. A

Szent Család őrzője, Szent József Istentől kapta azokat a jeleket, fontos utasításokat, melyek teljesítésével megmentette családját. Az ő számára Isten szolgálata állott a fő helyen. Figyeljünk fel arra, hogy mennyire összeillő pár volt Mária és József, a feltételezett korkülönbség ellenére is.

Mennyire azonos bennük az azonnali, feltétel nélküli engedelmeskedés Isten szavának! A mennyei Atya nemcsak szeplőtelen szűz Anyát, hanem gondoskodó, jópélda-adó nevelőapát is választott Fiának, hogy harmonikus családi életben készülhessen feladatának elvégzésére.

„A házasság és a család szent” – hangsúlyozza a II. Vatikáni Zsinat. Tekintsük hát célnak saját családuink „szent családdá” alakítását a kisdéd Jézus, a boldogságos Szűz és Szent József példája nyomán! Tanuljuk meg a Szent Családtól, Jézus, Mária és József közösségétől az önfeláldozó, egymásért élő, óvó, féltő, segítő szeretetet!

Az év utolsó vasárnapján imádkozunk a világ minden családjáért, foglaljuk máinkba sajátosan azon családokat, melyeket keresztény hitük miatt ma is üldöznek szerte a világon, és otthonukból menekülniük kell, mint a Szent Családnak Betlehemből.

Imádkozunk egyházközségünk minden családjáért, különösképpen azon családokért, amelyekből hiányzik az egyetértés, a béke, a megbocsátás, amelyeket a válás kísértése fenyeget, amelyekben a házastársi hűtlenség, az erőszak, az alkohol vagy más szenvedély súlyos problémákat, nehézségeket és szenvedést okoz.

Adjon az Úr minden családnak élő hitet, biztos reményt és tökéletes szeretetet; érzéket és értelmet, hogy véghez vigyék az ő szent akaratát! Áldja meg küzdelmeiket és buzgóságukat, örömeiket és bánatukat, boldogságukat és fájdalmukat! Töltse be családjaik életét kegyelmével, hogy boldogságban, kölcsönös megértésben, az egymást hordozó szeretet légkörében élhessenek!

SZEMÁN-TÓTH TEODÓRA

Mindenkit érint az abortusz?

*Amennyiben meg kellene válaszolnom a címben feltett kérdést, határozottan csak annyit mondanék: **IGEN!***

Hogy miért? Nagyon hosszan lehetne arról írni, hogy miért. Több szakirodalom is született, melyek ezt a kérdést feszegetik, mégsem helyezik középpontba, nem beszélnek róla...

Az elmúlt években szinte egész Európát felkavarta az abortusz témája, hiszen a világon egyre inkább megszavazzák az abortuszt megkönnyítő törvényeket, jogszabályokat. Megölni egy magzatot? Bizony, sokan képesek rá. Nemcsak az abortuszt elvégző orvos a bűnös, hanem az anya, az apa és mindenki, aki valamilyen módon közrejátsszik abban, hogy megtörténjen az abortusz, vagyis a magzatyilkosság. Az emberi önzőséget helyezik előtérbe, és egyáltalán nem gondolnak a következményekre. Pedig az üdvösség kérdésén kívül itt a földön is vannak...

Jönnek a jogvédők. Kiknek a jogait védik? Az anyákét? A női testet védik? Mégis mitől? Attól, hogy az anyai test segítségével egy új élet megerősödjön anyyira, hogy további életét már az anyaméhén kívül élhesse? Azt mondják, hogy nem a fogantatástól kezdődik az élet. Pedig a jog, a pszichológia és egyéb más tudományok is egyértelműen kimondják, hogy az élet a fogantatás pillanatától már jelen van. Tehát az abortusz gyilkosság. A megfogant magzatnak, gyermeknek talán nincs joga élni? Az ő jogait ki védi?

Sajnos nem kevesen vannak, akik az abortuszt választják. Miért? Mert szükségtelen „balesetnek” tekintik, vagy olyan élethelyzetben fogant a kicsi élet, amikor az anya – vagy az apa, vagy éppen az anyához kötődő egyéb személy – olyan lelki sérülést, traumát szerzett vagy félelmet élt

át, hogy a felelőst a megfogant magzatban látja, akitől „meg kell szabadulni”. Ilyen helyzetekben nem tud az ember reálisan gondolkodni és jól dönteni. Gondoljunk például a szexuálisan bántalmazott nőkre, vagy éppen a munkahelyét elvesztett férfira, vagy a túl fiatalon nagymamává lett anyára...

AZ ABORTUSZ MINDENKIRE HATÁSSAL VAN

Elsődlegesen a magzatra, hiszen kioltották az életét, és kidobták. Másodlagosan az anyára, aki már a terhessége tudatában tisztában van azzal, hogy új életet hord a szíve alatt, és tudja, hogy megölték a gyermekét, és ő nem akadályozta meg, adott esetben ő maga követelte azt. Harmadlagosan mindenki másra, aki tudott az abortuszról annak megtörténte előtt vagy után.

Sokan tagadják, hogy bármilyen hatással lenne rájuk az abortusz. Az anya bemege a műtetre, aztán távozik a kórházból, a hétköznapiak mennek tovább. De arról senki sem beszél, hogy ezek a hétköznapiak sokaknak már sosem lesznek olyanok, mint az abortusz előtt. Az anya elvesztette a gyermekét, még ha tagadni is próbálja a tényt. A veszteség minden esetben gyászt von maga után. A gyász egy folyamat, amit végig kell vinni és le kell zárni. Az emlék, a fájdalom mindig a szívünkben marad.

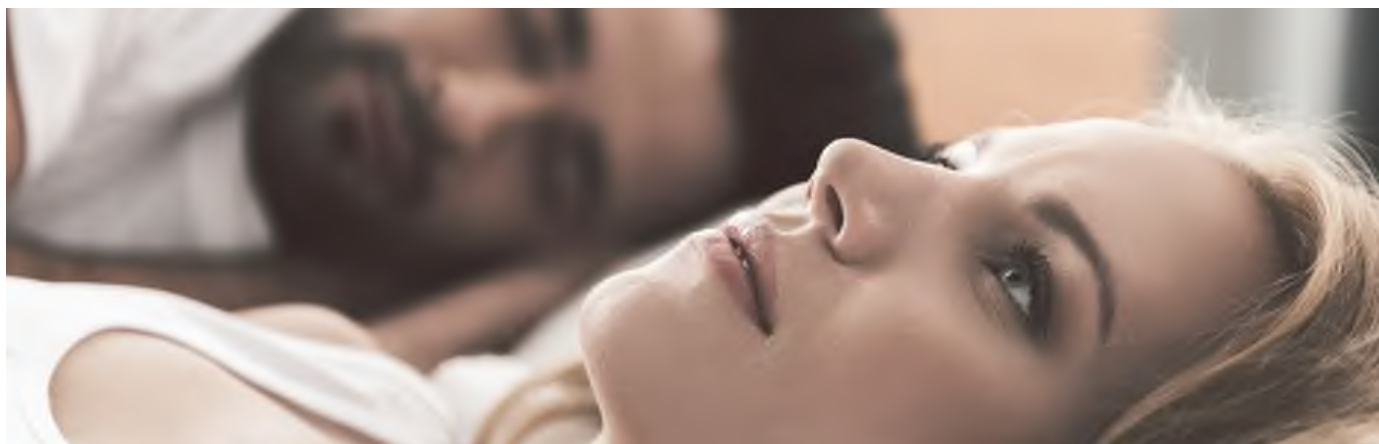
De nemcsak az anyának kell szembenézni a gyással, hanem az apának is meg kell gyászolnia elvesztett magzatát. Ugyanakkor az orvosra is hatással lehet az abortusz, hiszen az ő kezei alatt halt meg egy kis élet. Neki is fel kell dolgoznia a történeteket. Azt sem mondhatjuk, hogy má-

sokra nincs hatással. Igenis, mindenki sírhat, és emlékezhet az abortusz által meg nem született gyermekekre. Hiszen mi, a társadalom tagjai embertársainkat veszítettük el.

Az abortusz után nem feltétlenül azonnal jelentkezhetnek azok a tünetek, melyek a gyászra utalnak. Érdekes módon az abortusz utáni pszichológiai lelkiállapotot nem tudják elsőként jól megfogalmazni a szakemberek, mert akár hónapokkal, évekkkel, évtizedekkel később jelentkező tünetek alapján nehéz megmondani, hogy az adott ember éppen egy abortuszt nem tudott feldolgozni, nem tudta a gyászfolyamatot végigvinni. Sőt, számos olyan testi tünete is lehet, melyet az abortusz utáni elfojtott érzelmek okoznak. Ilyen például az álmatlanság, az alvászavar, fejfájás, szív- és érrendszeri betegségek. Gondoltuk volna?

Akik abortuszra jelentkeznek, legtöbbször segítséget kérő emberek. A problémájuk nem maga a várandósság, hanem egészen más. Pont ők azok, akik ezt nem tudják megfogalmazni, és nem látják az igazi sérülést, vagyis az okot, ami miatt elkeseredésükben a lehető legrosszabbat próbálják meg választani. Beszéljünk velük, hátha sikerül egy külső szemlélő szemével másképpen látni a helyzetet, vagy éppen felismerni, hogy segítségre (lelki támogatásra vagy pszichológusra) van szükségük.

Az esélyt az életre mindenkinek meg kell adni! Tegyük érte, hogy a társadalom és annak alkotói, az emberek ne sérüljenek! Imádkozzunk, hogy minél kevesebb nő válassza ezt a bűnt!

2018-ban a világon 41,9 millió abortuszt hajtottak végre, néhány évvel korábban ez a szám 50-56 millió volt... Összehasonlításként: a két leggyakoribb „természetes” halálok, a szív- és érrendszeri betegségek, valamint a stroke együtt 15,2 millió áldozatot követeltek világszerte.

Magyarországon 1956-tól lényegében feltétel nélkül végeztek abortuszt, többek között pontos adataink is ez évtől vannak. A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján az 1955. évi 35,4 ezer abortusz 1956-ra 82,5 ezerre emelkedett, ettől kezdve minden évben egyre több magzatot öltek meg. Az abortuszok száma 1969-ben érte el maximumát, több mint 206 ezer magzatgyilkosságot hajtottak végre. Ezzel párhuzamosan az élve születések száma mélyrepülésbe kezdett, aminek eredményeként az 1960-as évek elejére világviszonylatban is hazánkban volt a legalacsonyabb a születési ráta a második világháborút követő időszakban. Az 1959 és 1973 közötti 15 év mindegyikében több magzatgyilkosság történt, mint amennyi gyermek ezekben az években világra jött.

1974-től kezdve változó mértékben ugyan, de a születések száma minden évben felül-

multra az abortuszokét. A magzatgyilkosságok számának jelentős visszaesése, majd mérsékelt ütemű csökkenése az 1980-as évek elejéig tartott, majd ismét emelkedett. Az 1981. évi 78,4 ezer abortusszal szemben az évtized végére már 90 ezer fölé emelkedett ez a szám. Az 1990-es évek elejétől megindult, ingadozásokkal tarkított, de hosszabb távon tartós és folyamatos

csökkenésben fontos szerepet játszott az 1992. évi magzatvédelmi törvény, amely újra szabályozta az engedélyezések indítékait, de lényegét tekintve nem jelentett szigorítást a korábbi gyakorlathoz képest. Ettől kezdve minden évben egyre kevesebb az abortuszok száma hazánkban. A korábbi részletes engedélyezési indokokat (mint pl. a nő nem házas családi állapota, az önálló lakás hiánya, 35 év feletti életkor vagy két

élő gyermek) felváltotta a nő súlyos válsághelyzete indok, ami ezt követően az összes engedélyezés döntő többségét tette, illetve teszi ki. Az 1990-es évek közepén mért csaknem 79 ezer művi vetelés száma az ezt követő két évtizedben kevesebb mint felére, 30,4 ezerre esett 2016-ig. 2017-ben 28,5 ezer, 2018-ban pedig 26,9 ezer abortuszt végeztek Magyarországon.

Amíg 1990-ben a 28 éves nőknél volt a leggyakoribb az abortusz, addig 10 évvel később a 22 éveseknél, 2016-ban pedig a 20 éves nők körében.

Az abortuszgyakoriságok maximumának egyre fiatalabb életkorra tolódása kapcsolatban áll a gyermekvállalás és ezen belül az első gyermeküknek életet adó anyák átlagos életkorának jelentős emelkedésével.

A rendszerváltás idején közel azonos nagyságú volt a házas és nem házas nők abortuszgyakorisága, ehhez képest 2016-ban már a nem házas nők terhességmegszakításának gyakorisága csaknem kétszerese volt a házas családi állapotúakénak – az összes magzatgyilkosság 70 százaléka tőlük eredt.

MAROSI ANITA

„Téged jöttünk köszönteni..”

– Huszadik alkalommal zárandokoltak Kárpátaljáról Máriapócsra

A BEREGSZÁSZI MAGYAR GÖRÖGKATOLIKUS ESPERESI KERÜLET IDÉN JÚLIUS 19–21. KÖZÖTT TARTOTTA MEG ÉVES GYALOGOS MÁRIAPÓCSI ZÁRANDOKLATÁT.

A huszadik alkalommal megrendezett zárandoklat résztvevői – akiknek többsége már sokadik alkalommal indult neki a kétnapos gyalogútnak – péntek hajnalban találkoztak az Asztély–Beregsurány határátkelőnél, ahol Csirpák József salánki parókus, a zárandoklat idei szervezője köszöntötte őket. A rövid tájékoztatót és imádságot követően a zárandokok nekivágtak a 62 kilométeres zárandokút első szakaszának.

A beregdédai templom fakeresztjét hordozó tömeggel Vásárosnaményig együtt gyalogolt Magyarország Beregszászi Konzulátusának képviselőjében dr. Erdei Péter konzul is. A zárandoklaton a görögkatolikus hívek mellett más keresztény felekezetek tagjai is részt vettek. Az első nap háromszázan gyalogoltak, a második nap már közel négy százán. A menetet idén zömében 20–40 év közöttiek alkották. A legfiatalabb zárandok egy csepei 6 éves kislány, a legidősebb pedig egy 72 éves nevetleni férfi volt.

Mindenki más-más céllal kereste fel a máriapócsi Mária-kegyképet. A búcsújárók között voltak betegek, gyógyultak, szülők, nagyszülők, frissen érettségizettek, pályakezdő fiatalok.

Menet közben a zárandokok görögkatolikus szertartásokat (paraklizst, vecsernyét, akathisztoszt) végeztek, valamint Mária-énekeket énekeltek. A zárandoklaton részt vevő papok folyamatos gyónási lehetőséget biztosítottak.

Az első nap a zárandokok pusztadobosi családoknál, valamint a helyi iskola tornatermében szálltak meg, illetve kaptak vacsorát. Másnap a vendéglátók közül is többen csatlakoztak a zárandoklatához.

A búcsújárók Szent Illés-ünnepén délután öt órakor érkeztek Máriapócs határához, ahol Orosz Atanáz, a Miskolci Egyházmegye megyéspüspöke várta őket. Együtt tettek meg az utolsó métereket a máriapócsi kegytemplomig, melyben a könnyező Istenszülő ikonja előtt felhangzott a zárandokok éneke: „Téged jöttünk köszönteni...” A zárandoklat Szent Liturgiával folytatódott. Vacsora után a kegytemplomban virasztás kezdődött.

A háromnapos program zárásaként a kárpátaljai zárandokok részt vettek az Illés-napi búcsún, melyen a miskolci görögkatolikus egyházmegye hívei is ott voltak. Az ünnepi Szent Liturgiát követően a zárandokokat buszokkal szállították haza.

ÉRTÉK

MAGASZTALUNK TÉGED, ÉLETADÓ KRISZTUS,
ÉS TISZTELJÜK A TE DRÁGA KERESZTEDET,
MELLYEL MEGSZABADÍTOTTÁL BENNÜNKET
AZ ELLENSÉG FOCSÁGÁBÓL.

BODNÁR DÁNIEL, MAGYAR KURÍR

A fogyasztói társadalom törvényei nem a Szentírás törvényei

Idén ünnepli megalakulásának 30. évfordulóját az 1989-ben létrejött Keresztény Értelmiségiek Szövetsége (KÉSZ). Ebből az alkalomból szeptember 14-én, szombaton jubileumi kongresszust rendeztek az Országházban. MAKLÁRY ÁKOS görögkatolikus parókussal, a KÉSZ elnökével beszélgetett Bodnár Dániel, a Magyar Kurír munkatársa.

Harminc év már nagy idő egy szervezet életében, alkalom egyfajta összegzésre is...

A rendszerváltozás hajnalán a KÉSZ azért jött létre, hogy a kommunizmus bukása után részt vegyen a magyar társadalom megújításában; Krisztus tanítását, az evangéliumot élesztőként, tartóra helyezett mécsesként mutassa fel az embereknek, más szóval „beleélje” a kereszténységet a hétköznapi életbe. Azóta országsszerte hetvenöt csoportunk,

közösségünk e szerint az elv szerint teljesíti küldetését. Az evangéliumot nemcsak a hívőknek és a vallásos életet élőknek, hanem az Egyháztól és a hittől távol élőknek, a keresőknek és az ateistáknak is szeretnénk megmutatni. Csoportjaink autonóm módon működnek, senkinek nem írjuk elő, hogy mit tegyen. Mindenkinek egyetlen mércét kell szem előtt tartania, az evangélium hirdetését. Közösségeink alulról szerveződnek, mert ők tudják, hogy helyben mire van éppen a legnagyobb szükség. Ez a szubszidiaritás elve, ami a kereszténydemokrácia egyik legfőbb alaptézise, és az egyházak is így működnek.

Az egyes KÉSZ-csoportok tevékenységét hogyan kell elképzelni? Tegyük fel, ha egy településen nagy a szegénység, akkor felerősödik a karitatív szolgálat?

„Szegények mindig lesznek köztetek...” – bárhol vagyunk a világon, mindig és mindenütt találunk rászoruló embertársat a környezetünkben. Karitatív tevékenységet bárki bárhol végezhet, és végezzen is. Ferenc pápa tanításának egyik központi eleme ez. Emellett azonban az evangelizációnak rendkívül sok módja és eszköze van. Úgy látom, manapság sokan azt szeretnék, hogy a keresztények csak és kizárólag a fizikai értelemben rászorulókkal foglalkozzanak, másra ne is figyeljenek. Jézus is sokat törődött a betegekkel és szegényekkel, de mellettük gondja volt a középrétegre, a vezetőkre, az értelmiségre is. A karitatív tevékenység mellett minden csoportnak és közösségnek meg kell találnia sajátos feladatát: kulturálisan, ökumenikusan, lelkesítőleg vagy éppen a település életének alakításában szolgálnak az evangélium alapján. Bármit is teszünk, az evangélium hirdetését kell, hogy szolgálja.

Beletartozik ebbe az is, hogy a közelmúltban elitélték a közbeszéd durvaságát?

Foglalkozunk a keresztény embereket érintő jelenségekkel, amelyek között gyakran negatív témák is megjelennek. Rendszeresen közlemény formájában fejezzük ki véleményünket egy adott kérdésben. Amikor a közbeszéd tisztaságának védelméről szoltunk, a minden embernek kijáró tisztelet és méltóság isteni törvényéből indultunk ki. Mindnyájan Isten képmásai vagyunk, amiből következik, hogy a tiszteletet megnyilatkozásainkban és verbálisan is meg kell adnunk egymásnak. Helytelen és káros, ha valaki úgy válik híressé és közszereplővé, hogy trágáruul beszél a másik emberről. Emellett azonban sok mással is foglalkoztunk, például a környezetvédelemmel és a teremtésvédelemmel.

Az egyik helyi gond, a másik globális kérdés?

Amikor mi, keresztények teremtésvédelemről beszélünk, nem egyfajta új, keresztény zöld mozgalom nevében tesszük ezt. A teremtésvédelem az Isten által teremtett egészet jelenti, melyben benne vannak az élőlények, benne van a Föld, a levegő, a talaj, a víz védelme is, de beletartozik az életet vezérlő isteni törvények megtartása is. Így az előbb említett

Foto: Magyar Kurír

emberi méltóság, a család védelme, a házasság szentsége, az élet védelme, a helyesen értelmezett szexualitás stb. Az isteni törvényeknek – amiket nevezhetünk természeti törvényeknek is – a tiszteletben tartása. Ez a teremtésvédelem, ami tágabb kört jelent a környezetvédelemnél.

Lehet-e a keresztény értelmiségnek kovászszerepe olyan értelemben, hogy a hatalmon lévők lelkét jobban áthassa a krisztusi tanítás?

Bő háromezer KÉSZ-tag van az országban, a keresztény értékeket magáénak valló értelmiség létszáma azonban ennek sokszorosa. A mi dolgunk, hogy feljűk is sugározzuk az erőt és a biztatást, hogy nem szabad meghunyászkodni és passzív maradni. Az ország vezetőiért a keresztények rendszeresen imádkoznak istentiszteleteiken, ahogyan mindig is tették, mert ez a természetes és belülről fakad. Ki az, aki nem szorul rá a Szentlélek bölcsességére? Ha megfigyeljük az USA elnökeinek megszólalásait, minden esetben imádságot kérnek vagy ígérnek, és Isten oltalmát kérik az országra. Vannak olyan helyzetek, amikor a vezetőknek tudomására kell hozni, hogy az evangélium alapján mi az, amivel egyetértünk, és mi az, amivel nem, mit tartunk jónak, és mit nem. A némaság, a vélemény elhallgatása, egy visszás dolog tisztességes fel nem tárása a mulasztás bűne lehet. Ezért szeretnénk minden időben a keresztény magyar értelmiségieket – ami természetesen nem diplomafüggő státusz, hanem a gondolkodó, a közjót szolgálni akaró emberekről van szó – erősíteni abban, hogy mindig mondják el őszintén a véleményüket az előljáróknak; ha szükséges, fogalmazzák meg szolidáris kritikájukat.

Egy alapvetően gazdasági-materiális elveken nyugvó világban vajon mi, keresztények nem szorulunk-e törvénytörően a társadalom permére, mintegy gettóba?

A gettó kifejezéssel kapcsolatban fenntartásaim vannak, mert az külső kényszer, kényszerített elkülönítés. „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket” – nekünk, keresztényeknek nagyon fontos tudatosítanunk, hogy ki vagyunk választva. Ez óriási öröm és megtiszteltetés, és ebből fakadóan rendkívül nagy feladat. Ez a mi másságunk. Az egész világ arról szól, hogy a másságot tisztelni kell, így természetesen elvárjuk, hogy a mi másságunkat is tisztelje a világ. Mi nem csupán ebben a világban élünk, mert isteni törvényeket tartunk elsődlegesnek, amelyek sokszor összeütközésbe kerülnek az e világi trendekkel és törvényekkel. Ez feszültséget teremt, leginkább akkor, amikor az adott politikai-gazdasági-társadalmi rendszer nem humánus. Amikor nem szolgálja, hanem kihasználja az embert, és maga alá gyűri. Ilyen esetben szikrázik ez a feszültség, mert kiütközik a keresztények mássága. Gondoljunk csak a diktatúrákra, a mai világban is zajló keresztényüldözésekre vagy a Benedek pápa által fókuszba helyezett relativizmus diktatúrájára. Mi mások vagyunk, és ezt a másságot nem szégyellnünk kell, hanem büszkének kell lennünk rá.

A fogyasztói társadalom törvényei nem a Szentírás törvényei. A keresztény embernek ebben a világban nehéz a dolga, mert nem látványos a szembenállás. Könnyen belesodródunk mi is a fogyasztói társadalom folyamába, elvárásaiba és megszokásaiba. Keresztény közgazdászok mondják, hogy mindenből eggyel több van, mindenből elég lenne eggyel kisebb, mert túl sokat vásárolunk és fogyasztunk. A krisztusi alázatot és szegénységet a fogyasztói társadalomban sokkal nehezebb megélni, mint korábban. Könnyebb azonban, ha a keresztények élő közösségekhez tartoznak, de nem a virtuális és az antiszociális média által létrehozott közösségekhez, hanem hús-vér-lelék emberek által alkotott csoportokhoz. A mai világban azért van nehéz dolgunk, mert elfelejtjük a közösséghez való tartozás mély örömét, pozitív kontrolláló hatását, nevelését és evangelizáló hatását.

Fotó: Magyar Kurír

Mi ezért próbálunk meg minél több csoportot létrehozni. Ebben a feladatban állunk bele mi is, amikor azt szorgalmazzuk, hogy minél több, hasonló értékrend alapján élő keresztény ember találja meg egymást, és hozzon létre szigeteket a társadalomban.

Milyen területeken lehet kiemelkedő a keresztény értelmiségiek szerepe a társadalom megújításában?

Ha mi, keresztények egyénileg is felfedeznénk az imádság fontosságát és örömét, akkor nagy lépést tennénk előre a társadalmi megújulás felé. Az Úr Jézus is gyakran elvonult imádkozni, szüksége volt arra, hogy közösségekben legyen az Atyával. A második, amiről az imént beszéltünk, az értékeket megélt közösséghez való tartozás. A harmadik pedig, hogy legyünk büszkék arra, hogy magyar keresztények vagyunk, arra, hogy ezer év után is a Kárpát-medencében élünk. Szent István eszméje ma is él, ezt az örökséget büszke magyar keresztényként kell továbbadnunk gyermekeinknek.

A KÉSZ jubileumi kongresszusát Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepén tartják, a következő mottóval:

„Mert nem csak magadnak születtél”.

Tömör megfogalmazása ez a krisztusi tanításnak.

Az idézet alapítónk, Csanád Béla atya versének egyik sora. Benne van az a krisztusi tanítás, hogy nem zárkozhatunk be a saját életünkbe, mert küldetésünk van a másik ember felé. A kongresszus mindig ünnep, ami egyszerre múltidézés és jövőbe tekintés. Számunkra fontos és hiteles embereket hívtunk meg, olyan egyházi és állami vezetőket, akik az egész nemzetben gondolkodnak. Kíváncsiak vagyunk a véleményükre, hogyan látnak bennünket és a mai magyar kereszténységet. Természetesen az is érdekes és fontos, hogy a vezetők milyen jövőképpel rendelkeznek.

KÜIRNER ÉVA

Az „örmény Vatikán”

Örményország (Arménia) rendelkezik néhány világörökségi helyszínnel. Közülük most a 2000-ben a kulturális világörökség részévé választott főváros közelében található helyekre, ECSMIADZINBA és ZVARTNOTSBA kalauzolum el az olvasót.

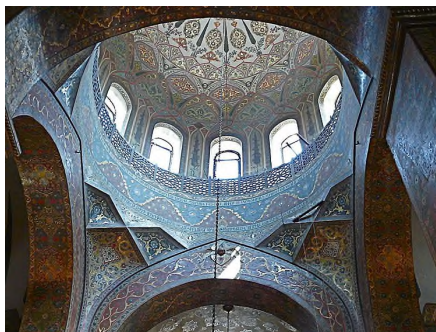

Jerevántól alig több mint 20 kilométerre nyugatra fekszik az egykori Vagharsapat, a mai **Ecsmiadzin**. A települést Kr. e. a 3. században alapították. Valaha római tábor állt itt, majd Vaghars király (117–140) kezdte kiépíteni a várost, amely a királyról kapta nevét. Vagharsapat 163–387 között Arménia fővárosa volt, majd a perzsák elfoglalták. A 7. század közepén újabb hódítók, az arabok jelentek meg itt, de pusztítottak errefelé a mongolok is. A hely fontosságát mutatja, hogy környékén ma is számos jelentős öskeresztény templom található, például a sorozatunk előző részében már bemutatott Szent Hripszime-templom is.

Ecsmiadzin hatvanezer főnyi lakosával Arménia 4. legnagyobb városa. Persze európai fogalmak szerint ez a kijelentés furcsán hat, de ne felejtjük el, Örményországban mások a méretek! Az egész ország népessége nincs hárommillió fő!

A több mint kétezer éves település nehezen védhető, sík vidéken fekszik, fellegvárát kőből emelt várfallal, sáncsal és a Kaszah folyó vizével feltöltött árokkal védték. A fal egy része ma is áll. A fellegvár helyén épült ki az „örmény Vatikán”-ként emlegetett kolostoregyüttes, mely

a háborús időkben óvta az örmény identitást, őrizte az örmény tudományt és kultúrát. Itt működött az első örmény könyvnyomda, a 17. századtól itt volt az örmény festészet legjelentősebb színhelye, de itt nevelkedett Komitasz (1869–1935), a nagy örmény zenetudós és népzene gyűjtő, aki életre keltette az örmény vallásos dallamvilágot. Legkiemelkedőbb alkotása a többszólamú Szent Liturgia. A hely 1441 után lehetett ismét az Örmény Apostoli Szentegyház székhelye, és az a mai napig is. A 17. században felvirágozott a kolostori élet, újabb épületeket emeltek, és a területet fallal övezték.

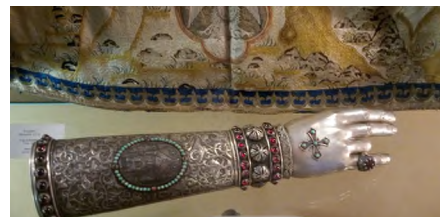
Ma több templom, az egyházfő palotája, papi szeminárium és könyvtár, valamint a vendégek számára épült szálloda és kiszolgálóépületek állnak a szépen parkosított kolostor területén, ahova a 2001-ben felszentelt díszkapun át léphet be a látogató. Bejáratának négy oszlopán Szent Gergely, III. Tiridát király, Bertalan és Tádé apostolok alakja látható. A kapuval

egybeépítve oltárt alakítottak ki, mely az előtte elterülő hatalmas térrel együtt szabadtéri istentisztelet helyszíne. Ennél a szabadtéri oltárnál tartott latin szertartású szentmisét Szent II. János Pál 2001. szeptember 27-én. Innen nyílegyenes, keresztelőkővel szegélyezett sétány vezet a park központi helyére, ahol egy 1965-ben felállított genocídium-emlékmű tisztelg a népiártás áldozatai előtt.

A kolostorterület templomai közül legjelentősebb a központban álló Szent Ecsmiadzin-katedrális, a világ egyik legrégebbi keresztény imahelye. A 301–303 között épült, több mint 1700 éves templom idősebb a bizánci bazilikánál. Építéséhez egy legenda fűződik, mely szerint Szent Gergely álmában megjelent Jézus, és egy égő kalapáccsal – más verzió szerint lángkarddal – kezében mutatta meg neki azt a helyet, ahova imaházát kell emeltetnie. E helyen, ami ma már a székesegyház északi apszisában található, oltár áll. A legenda magyarázza az Ecsmiadzin szó jelentését is: „Itt szállt alá az Egyszülött.”

Ezt az ősi, valószínűleg bazilikatípusú öskeresztény templomot, mint akkoriban gyakran előfordult, egy antik pogány szentély helyén emelték, majd az idők során többször átépítették. 483-ban lett keresztkupolás templom. A mai négyapszisos székesegyház a 7. században alakult ki, és jelentős nyomot hagyott rajta a szíriai, kis-ázsiai művészeti stílus. Újabb

bővítésére 1653-ban került sor. Ekkor kezdték el a harangtorony építését a nyugati oldalon. A torony a faragványaival önmagában kiváló alkotás, de újabb kori építészeti stílusával disszonánsan hat az egyszerűségében lenyűgöző ókori templom mellett, megbontja annak egységét. A székesegyház eredetileg

vakolatlan, kacskárokkal ékesített belső köfalaira a 18. század elején festés került, színpompás növényornamentikával. Készítőjük a Hovnathanjan festőcsalád tagjai.

A templomhoz 1869-ben új szárnyat építettek az ott őrzött számtalan keresztény relikvia számára. A múzeum legnagyobb kincsei között található Világosító Szent Gergely jobbja, az Araráton megfeneklett Noé bárkájának egy darabkája, Jézus keresztjéből származó töredék és a keresztben lévő Krisztus testét megsebző dárdahegy, a Longinus lándzsája – valamennyi szép ötvösmunkába foglaltan.

A legenda szerint a dárdát Tádé apostol vitte Örményországba. Ma a minden örmények katolikosa ezzel szenteli meg a kenetet kenetfőzés idején. Nem csoda, hogy ezt a lándzsát további helyek – például a Vatikán, Bécs – is magukénak vallják, hiszen úgy tartják, a lándzsa korlátlan hatalmat és legyőzhetetlenséget biztosít tulajdonosának. Nem véletlen, hogy számos uralkodó és diktátor is birtokolni akarta. Azonban ha egy kicsit utána kutatunk, kiderül, hogy az ecsmiadzini és a hofburgi Schatzkammerben őrzött két fegyver jelentősen eltér egymástól. Hogy melyik az eredeti – ki tudhatja ma már, hisz valaha másolatokat is készítettek belőle.

A kincstár féltett kincse Világosító Szent Gergely arany ereklyetartóba foglalt jobbja, mely a katolikus jogfolytonosságának és spirituális főhatalmának szimbóluma, az erő, a tisztesség, a hatalom jelképe. Vele szentelik meg az olajat. Számos, áldó jobbot ábrázoló ötvösremek látható a vitrinekben mint egy-egy pátriárka hatalmi jelképe. A székesegyház más szentek ereklyéit is őrzik még, köztük Keresztelő Szent Jánosét, Szent István vértanúét, Szent Tádé és Bertalan apostolokét.

Ámulatba ejtik a látogatót a vitrinekben kiállított, arannyal hímzett, nemes anyagú papi öltözékek. E káprázatos ruhadarabok viselése komoly fizikai állóképességet is kíván, hisz egy palást súlya akár 10 kilogrammot, míg egy süveg 3 kilogrammot is nyomhat. Csodálatos

iparművészeti remek a tudást, a bölcsességet jelképező állattal, a kígyóval díszített pásztorbotok, az olajtartók, a szertartásokhoz szükséges egyéb kellékek, valamint a szőnyegek, érmék és kéziratok könyvek is.

Ecsmiadzin a mindenkori pátriárka székhelye. Napjainkban (1999 óta) II. Karekin van hivatalban, aki a 149. katolikus. Rezidenciája előtt az egykori, 4. században emelt királyi palota helyén és annak kövein áll a félköríves Tiridát-kapu (Tiridatesz király diadalíve). A közelmúltban két pápa is járt az „örmény Vatikán”-ban; 2001 őszén Szent II. János Pál és 2016 júniusában Ferenc pápa. Előbbi emlékét a székesegyházban egy számára készített, dúsan faragott fatrónus is őrzik.

A kolostor területén működik a Hittudományi Akadémia. Hallgatói örmény származású fiatalok a világ minden tájáról. A szeminárium hat-hét éve alatt a teológiai tárgyak mellett tanulnak itt örmény történelmet, nyelvészetet, régi örmény irodalmat és a nemzeti kultúrához és tudományokhoz kapcsolódó egyéb, speciális tárgyakat. Tudásukat a kolostorkomplexum legújabb épületében, a modern külsejű könyvtárban csiszolhatják.

A mai Ecsmiadzintól mintegy 5 kilométerre található **Zvartnots** (jelentése: mennyei angyalok), ahol Örményország legnagyobb középkori templomának romjai láthatók. A legenda szerint ezen a helyen gyógyította meg Világosító Szent Gergely III. Tiridat királyt (ld. előző rész). A Szent Gergely-, más néven Örangyalok-templomot 643–652 között állították azzal a szándékkal emeltette III. Nerszesz katolikus, hogy az felülmúlja az akkor már álló ecsmiadzini katedrális. Ez a 33,75 méter alapterület-átmérőjű körtemplom nemcsak az örmény, hanem más országok középkori templomépítészetben is új fejezetet nyitott. A római Pantheonra emlékeztet, de há-

rom egymáson álló, magasságában és átmérőjében felfelé csökkenő méretű poliéder épület volt, melyet kúp alakú tető koronázott. Belső teret oszlopok és árkádok tagolták. Külső és belső falait a padlótól a mennyezetig reliefek borították, melyek elsősorban gránátalmát, szőlőindát és -fürtöt mintáztak. A külső árkádok alatt kézművesek ábrázolásai, valamint az örmények címerállata, a sas is láthatók voltak. A templom szentelésén jelen volt III. Konstantin bizánci császár is. Annyira lenyűgözte az épület, hogy hasonlót szeretett volna építtetni Bizáncban is. Mivel az építőmester időközben meghalt, a terv megíusult.

A templomot és a mellette álló főpapi rezidenciát földreggés pusztította el a 10. században. A még álló részeket később az arabok rombolták le. A hagyomány szerint háromezer örmény fogollyal verették szét a gyönyörű oszlopfők díszítéseit. Ezek a véső- és kalapácsnyomok ma is láthatók a köveken.

Az 1901-ben kezdődött első feltárások során egy csodálatos épületkomplexum alapjai bontakoztak ki. Lenyűgözőek a hatalmas oszlopmaradványok, elbűvölőek a faragványok, és csodálatot érdemelnek az olyan leletek, mint a nehéz időket átélte napóra.

A hatalmas romterületnek mesés hátteret kölcsönöz az Ararát nyáron is hófödte csúcsa. A műélvezetet a romok között éneklő és lemezeiket áruló énekesek teszik még izgalmasabbá. A múltba révedő turistát pedig időnként a közelben fekvő nemzetközi repülőtérrel fel- és leszálló gépek látványa ragadja vissza a jelenbe.

A Szentföld érdekeségei XI. Jeruzsálem templomai II.

IVANCSÓ BAZIL

DOMINUS FLEVIT TEMPLOM

Szent Lukács evangéliumában olvashatjuk, hogy miközben Jézus Krisztus szamárháton vonult be Jeruzsálembe, közeledve (még az ünneplés közepette is) megsiratta a várost, hiszen előre tudta, mi vár ott rá: elutasítják őt

mint Megváltót, saját végzetüket beteljesítve ezzel. „Bárcsak fölismernéd te is legalább ezen a napon, ami békességedre szolgál! De sajnos, el van rejtve szemeid elől. Jönnek majd napok, amikor sáncokkal vesz körül ellenséged, beke- rit és mindenfelől ostromol. Elpusztítanak té-

ged és gyermekeidet, akik falaid közt laknak. Nem hagynak benned követ kövön, mert nem ismerted föl meglátogatásod idejét” (Lk 19,42–44) – mindez szó szerint beteljesedett a zsidó felkeléskor. Jeruzsálem ostromakor éhhalál, majd a falak ledöntésekor mészárlás várt a Jeruzsálemben maradt zsidó lakosságra. A város elfoglalásakor Titusz császár lerombolta a zsidók templomát, s ezzel egyszer s mindenkorra megszűnt az ószövetségi áldozatbemutatás.

A megsiratás helyszínén áll ma a Dominus flevit („Az Úr sírt”) templom, melyről ma is szép panoráma nyílik Jeruzsálem városára. A templomban találunk egy mozaikot is, amely az Úr szavaira emlékeztet: „Jeruzsálem! Jeruzsálem! Te megöled a prófétákat, megkövezed a hozzád küldötteket. Hányszor próbáltam egybegyűjteni fiaidat, mint ahogy a tyúk szárnyai alá gyűjti csibéit – de ti nem akartátok. Meglátjátok, elhagyatott lesz házatok. Mondom nektek, nem láttok engem mostantól mindaddig, amíg így nem kiáltotok: Áldott, ki az Úr nevében jön!” (Mt 23,37–39) Jézusnak ezek a szavai már a Máté-evangélium szerint hangzanak el, jóval a jeruzsálemi bevonulás (Mt 21,1–11) után. Valószínűleg a tartalma – Jézus keserű szavai – miatt kerülhetett a tyúkös mozaik a templomba.

Minden kereszténynek a legmegrendítőbb élmény Jeruzsálemben végigjárni Urunk szenvedéseinek útvonalát, hiszen ez megváltásunk végső útja is egyben. Ma is látogathatók azok a helyszínek, amelyek Krisztus Urunk szenvedéseinek emlékeit hordozzák. Ezeket a helyeket járjuk végig sorozatunk legújabb részében.

AZ UTOLSÓ VACSORA TERME

A titkos vacsora helyszínét a keresztények már a kezdetektől megőrizték. Itt történt az apostolok lábainak megmosása (Jn 13,1–20), az Eucharisztia szentségének alapítása (Mt 26,26–29; Mk 14,22–25; Lk 22,19–20; 1Kor 11,24–26), itt tette Jézus az apostolokat az Egyház első püspökeivé (Lk 22,19b), Szent Lukács és Szent János szerint itt történt Szent Péter apostol hármas tagadásának megővendölése (Lk 22,31–34; Jn 13,36–38) – Szent Máté és Szent Márk szerint ez már kint, a Getszemáni kertben történt (Mt 26,30–35; Mk 14,26–31) –, és ezt a helyszínt hagyta el az áruló Júdás, hogy a megígért harminc ezüstpénzt átvehesse a főpaptól (Jn 13,21–30).

Bárkinek megrendítő élmény lehet látni azt a helyszínt, amelyen mindez megtörtént, s legfőképpen hálát adni az örökkévalóság eledeleért. Az utolsó vacsora terme, a „tágas emeleti helyiség”, melyről Jézus Krisztus beszél, mikor utasítást ad tanítványainak a vacsora előkészítésére (Mk 14,12–16), látogatható, mai formáját a keresztetek 12. századi átépítése nyomán nyerte el.

MINDEN NEMZETEK TEMPLOMA

Krisztus Urunk utolsó vacsorája húsvéti vacsora volt. Ennek során az előírások szerint bizonyára bárányhúst és keserű salátát is ettek a kenyér és a bor mellett, de Jézus csak utóbbi kettőt tartotta fontosnak az Eucharisztia megalapításakor. Biztosak lehetünk abban, hogy amennyiben a báránysültré vagy a keserű salátára is mondta volna, hogy „ez az én testem”, akkor ezek is ott szerepelnének az oltáron minden egyes Szent Liturgiában.

A vacsora végeztével elénekelték a hálaadó zsoltárt, és kimentek az Olajfák hegyén álló Getszemáni kertbe (Mt 26,30). Itt kezdődtek el Jézus szenvedései. Először csak imádság-

mányából épült fel 1919 és 1924 között: az északi apszis Argentína, Brazília, Chile és Mexikó adományaiból épült; a templom közepe Olaszország, Franciaország, Spanyolország és az Egyesült Királyság pénzéből; a templom jobb oldali részeit pedig Németország, Belgium, Kanada és az Amerikai Egyesült Államok építtette. A mozaikokat Írország, Magyarország és Lengyelország adományozta.

Ennél azonban számunkra sokkal fontosabb a templom közepén lévő hatalmas kötömb. A hagyomány szerint Krisztus Urunk itt imádkozott a földre borulva, innen látta a megjelenő angyalt, és ide hullottak az első vércseppjei. (A kötömböt körülölelő korlátot Ausztrália készítette.)

VIA DOLOROSA

Jeruzsálem egyik leghíresebb része az az útvonal, amelyen Üdvözítőnk a halálra ítélése után keresztjét hordozva kiment a Golgotára. Az evangéliumok nem szólnak róla, hogy háromszor (vagy akár csak egyszer is) elesett volna a keresztjének terhe alatt, ezt a keresztes lovagok találták ki ezer évvel később, megbízhatósága tehát igencsak kérdéses. Az azonban bizonyos, hogy a római katonák egy Simon nevű cirenei embert kellett, hogy megbízna azzal, hogy vigye Jézus keresztjét (vö. Mt 27,32; Mk 15,21; Lk 23,26). S mi másért lett volna erre szükség, ha nem azért, mert nem bírta? Ez könnyen el is képzelhető a kegyetlen ostromozás után. Josephus Flavius történetíró szerint a rómaiak ostromozása felért egy halálos ítélettel, mivel ostromaikon nem borszj volt – ami csak megcsípte volna a megfenyített ember testét –, hanem ólomdarabok, amelyek beleálltak az illető testébe, és tépték ki a húst. (Ennek szemléltetésében a Passió című film igencsak hiteles.)

Cirenei Simonról még annyit tudunk Szent Márktól, hogy (legalább) két fia volt: Sándor és Rúfusz (vö. Mk 15,21). A gyermekei az első keresztény közösségbe tartozhattak, ugyanis az első keresztények temetkezési helyén, a Getszemáni kerthez közel találtak a keresztény sírok között egyet a következő felirattal: „Sándor, Simon fia, cirenei”. Több Biblia-kutató feltételezése, hogy Rúfusz Rómába ment, és az ottani keresztény közösség tagja volt. Szent Pál apostol a rómaiakhoz írt levelében sokak mellett őt is köszönti: „Köszöntések az Úr válasszottját, Rúfust és anyját, aki nekem is az” (Róm 16,13). Ennyire kézzelfogható az evangéliumok hitelessége!

Noha Veronika kendője ugyancsak a keresztes lovagok fantáziájának szüleménye, a Via Dolorosa minden valószínűség szerint való-

ban az az útvonal, amelyen Krisztus Urunk keresztjét hordozva a Golgotára ment. Közben – Szent Lukács tanúsága szerint (Lk 23,28–31) – az öt sirató asszonyokat vigasztalta, és figyelmeztette az életszentség fontosságára; szavai ugyanakkor nekünk is szólnak.

Jézus keresztjéről tudni kell, hogy csak a rövidebb, vízszintes ágát vitte fel ő a Golgotára (s persze minden elítélt). A hosszabbik, függőleges szárát a római katonák vitték fel lovakkal, ugyanis a teljesen kész kereszt anynyira nehéz volt, hogy egyetlen elítélt sem bírta volna felvinni. Még így is 40 kilogramm körüli súlyú vagy annál nehezebb volt egy-egy ilyen vízszintes gerenda. Ebben tehát a Jézus élete című film a hiteles, és nem a Passió. A keresztényüldözések megszűntével megszűnt a keresztre feszítés is, így a középkorban már senki nem tudta, hogyan is történt az lépésről

lépésre. A nyugati ábrázolásoknak tehát mind a festészetben, mind a szobrászatban (vagyis hogy Jézus a teljes keresztet viszi) a hozzá nem értés az oka. Ugyanígy nem voltak tisztában azzal sem, hogy a szegeket nem az elítéltek tenyerébe verték (amely a testsúlyt nem bírta volna el és szétszakadt volna), hanem a kéztőcsontok közé. Ezt is a Jézus élete film ábrázolja hitelesen.

Egy érdekesség a Jézus megfeszítésére kivevényelt századosról. Az evangéliumok ugyan nem írják a nevét, a keresztény történelmi ha-

gal készült a rá váró szenvedésekre, és a tanítványait is imádságra kérte, akik azonban a fáradtság miatt képtelenek voltak erre (Mt 26,36–46; Mk 14,32–42; Lk 22,39–46). Szent Lukács szerint egy mennyből megjelenő angyal is megerősítette őt, majd a még buzgóbb imádsága közben vérrel verejtékezett (vö. Lk 22,43–44).

Jézus imádságának, halálfélelmének és vérrel verejtékezésének állít emléket a Getszemáni kertben a Nemzetek temploma. Nevét onnan kapta, hogy nagyon sok nép és nemzet ado-

gyomány ugyanakkor sokat megjegyzett róla. Nemcsak a kereszt alatt vallotta Jézust igaznak (Lk 23,47) és Isten Fiának (Mt 27,54; Mk 15,39), az egész természet megrendülését látva (Mt 27,51–53; Mk 15,38; Lk 23,44–45), hanem ezen események után katonai rangjáról lemondva Üdvözítőnk kezdte hirdetni. Innentől két irányt vesz a tradíció: az egyik szerint Palesztina tengerpartján, Caesareában kezdte mindezt, de a zsidók vádaskodására Pilátus kénytelen volt feljelenteni Tiberius császárnál. A császári parancs értelmében pedig a Pilátus által kiküldött katonák karddal lefejezték. Ez lett a sorsa katonatársainak is, akik szintén Jézus keresztje alatt álltak nagypénteken. Nüsszai Szent Gergely püspök, Nagy Szent Bazil öccse szerint azonban hazájába, Kappadokiába tért vissza, és ott hirdette az evangéliumot. E tradíció szerint is karddal fejezték le. Longinusnak hívták, emléknapja október 16-án kapott helyet egyházi naptárunkban.

SZENT SÍR-TEPLOM

Kétségtelenül a világ legszentebb helye az a templom, amely Jézus értünk vállalt keresztalálának, eltemetésének és feltámadásának

totta a zsidókat a városból, a városfalakat leromboltatta, Üdvözítőnk sírja fölé pedig egy Jupiternek szentelt pogány szentélyt emeltette, hogy a keresztényeket megalázva Jézus Krisztus emlékét a feledés homályába temesse. A keresztények azonban nem felejtették el a helyet, ahol 326-ban Szent Ilona császárné, Nagy Konstantin császár édesanyja megtalálta Jézus Krisztus keresztjét és sírját.

A monumentális bazilikát Nagy Konstantin császár emeltette, mely az idők során többször részben vagy egészben megsemmisült. Krisztus Urunk sírja azonban túlélte a pusztításokat. A templomot végül 1962-ben újjították fel utolsó ízben, teljes egészében a 12. századi állapotoknak megfelelően.

A templom közepén egy kis kápolna magasodik: ez Jézus sírhelye. Belülről a tisztelet és megbecsülés jeleként mindent márvánnyal fedtek be, így Urunk sírköve nem látható, csak az azt fedő márványlapot lehet megcsókolni.

2016 novemberében azonban felújították a szent sírkamrát, és évszázadok óta először levették a márványlapokat is. Alatta egy réteg törmeléket találtak, majd egy újabb márvány-

lapot vésett kereszttel, feltehetőleg a kereszties háborúk idejéből. Amikor ezt a lapot is eltávolították, egy egyszerű, csiszolatlan mészkölap tűnt elő. A kutatók úgy vélik, bizonyára ez a sír eredeti sziklarétege, ahol az Úr két napig feküdt, majd harmadnapra dicsőségesen feltámadt.

A bazilikában láthatók még a kálvária eredeti kövei is. A hagyomány szerint e köveken állt egykor Urunk keresztje. A köveket ma biztonsági üveglapok védik, de így is megrendítő látványt nyújtanak. A keresztre feszítés festett jelenetét láthatjuk ezen a helyen: Jézus a kereszten függ, mellette édesanyja és szeretett tanítványa állnak. 2017 áprilisában egy meglepő csoda történt itt: sok száz laikus és egyházi személy szeme láttára a megfestett, keresztre feszített Jézusnak egy teljes napra mindkét szeme kinyílt. Eredetileg a halott Krisztus látható a festett ikonon, ez tehát egyértelmű csoda, s ezt fényképek is igazolják.

A templomban látható még az a kőlap, amelyre a hagyomány szerint a keresztről való levétel után Arimateai József és Nikodémus Krisztus Urunk holttestét fektette, mielőtt a sziklasírba betették volna.

Ezek a helyszínek olyan közel vannak egymáshoz, hogy befértek egyazon bazilika fedele alá. Szent János apostol igazolja ezek hitelességét. Az ő tanúsága szerint ugyanis közel volt Jézus keresztjéhez az a hely, ahová eltemették (vö. Jn 19,42): egy új sírbolt, ahol addig még senki nem nyugodott.

Minden zarándok számára megrendítő élmény ezeket a helyszíneket végigjárni. Jézus Krisztus csodáinak és tanításainak helyszíneiből is böven lehet lelki erőt meríteni, ezeken a helyszíneken azonban a megváltásunk beteljesedéséről van szó, a legkonkrétabb értelemben.

helyszínén áll. Egykor ide, az itt álló új sírboltba temették el Üdvözítőnk, és innen támadt fel. A templomot az ortodox keresztények a Feltámadás templomaként emlegetik, mely a jeruzsálemi római katolikus érsek, valamint a görög ortodox pátriárka közös kegytemploma.

A helyszínt onnan ismerjük egészen pontosan, hogy az utolsó zsidó felkelés, a Bar Kochba-lázadás után Hadrianus császár végleg (vagy legalábbis az ő uralkodásának végéig) kitil-

MAROSI ANITA

A tiszabökényi fatemplom második élete

CSODÁLATOS MEGÚJULÁS SZEMTANÚI LEHETTEK AZOK, AKIK VÉGIGKÍSÉRTÉK A TISZABÖKÉNYI GÖRÖGKATOLIKUS FATEMPLOM EREDETI ÁLLAPOTÁNAK VISSZAÁLLÍTÁSÁT.

Kárpátalja egyetlen magyar közösség által használt fatemplomát 1770–1775 között építették fel. A keletelt, sokszögzáródású fatemplomot Szent Mihály és Gábor főangyalok tiszteletére szenteltek fel egykor. Négy soros ikonostáza a 18. század végétől származik.

A templom a 19–20. században több csapást is átélt: 1898-ban a falakat kívülről vastagon bevokálták, ami megakadályozta, hogy az 1998-as és 2001-es árvizek után a tölgyfa gerendák kiszáradjanak. Emiatt a falszerkezet sok helyen elkorhadt és begombásodott. Az eredetileg faszindellyel fedett tetőt 1950-ben bádogra cserélték. A munkát egy tiszaujlaki zsidó származású mester végezte. Ezek után már semmi sem emlékeztetett az eredeti templomra. Sokan nem is tudták, hogy a vakolat egy fatemplomot rejt.

Az istenházát a szovjet időkben elvették a görögkatolikusoktól, és az ortodoxoknak adták át. 1990-től jó másfél évtizedig az ortodox és a görögkatolikus hívek közösen használták. 2005-ben került vissza a görögkatolikus egyház tulajdonába, miután az ortodoxok saját templomot emeltek.

Hosszú évtizedek megpróbáltatásai után 2016-ban érkezett el a kicsiny templom felújításának kezdete. A Rómer Flóris Terv támogatásával a Teleki László Alapítvány végezte el két év alatt a templom felújítását. Leverték a habarcsot a falakról, megerősítették a templom tartószerkezetét, megjavították a fedélszéket, zsindegyel fedték be a tetőt. Emellett a belső tér is megújult: kifestették a falakat és a pallópadozatot. Az eredeti állapotában visszaállított fatemplomot 2018. december 1-jén szentelte újjá Milan Šašik, a Munkácsi Egyházmegye püspöke.

Az egyházközség a korábbi haranglábat lebontotta, s helyére fából készült, faszindelyes épület került, melyet november 8-án, az egyházközség búcsúünnepén szentelni fől.

KANYÓ MÁRIA

RITUÁLÉK, MELYEK MEGSZÉPÍTIK ÉLETÜNKET

Többségünkre jellemző, hogy ünnep- és hétköznapjainkban különböző rituálékat vezetünk be. Ezek lehetnek szenvedélyektől függő, kevésbé jó hatású, illetve lehetnek testi-lelki egészségünket szolgáló szokások is. Nyilván minden ember számára fontos lenne, hogy ez utóbbi napjai részévé váljon. Ezek által egyfajta harmóniát teremtünk magunk számára, melyben olyan jó nyugodni.

Heiko Ernst mondta egyszer: „a rituáléban egy időre megnyugszik a világ, és benne mi is.” A szent idő mindig a nyugalom ideje is, olyan idő, amikor Isten pihenőnapjában részesülünk. (Anselm Grün: Ünnepek és szokások, amelyek megszépítik életünket)

Amikor rendszeresen azzal foglalkozunk, ami erőforrás testünk-lelkünk számára, kialakul az igény bennünk, hogy vágyjunk erre az ismétlődő ritmikusságra. Olyan ez, akár egy értékeket közvetítő zenemű, melyet jó újra és újra visszahallgatni. A hetente végzett sporttevékenység, a Szentírás vagy vallásos könyv napi olvasása, gyermekeinkkel végzett közös tevékenységek, családi ünnepek stb. mind-mind egyfajta hagyományt alakíthatnak ki családjainkban.

Nemrégem egyik kedvenc írószerzetesem, Anselm Grün *Ünnepek és szokások, amelyek megszépítik életünket* című művét olvastam. Ez az idő számomra is szent, mert egy olyan embertől kapok a könyvein keresztül fantasztikus gondolatokat, akinek személyiségében felfedezem a végtelenül jó Isten képét. Könyvében a hétköznapi, ünnepi, egyéni és közösségi rituálékról egyaránt találhatunk mintákat.

Így vall mindezekről: *„a rituálék megnyitják a mennyet életünk felett; olyan érzéseket fejeznek ki, amelyeket különben sohasem fejezünk ki; elmélyítik a kapcsolatokat; szent teret és szent időt teremtenek; emlékeztető jelek; otthon teremtenek; az önmagammal és Istennel való találkozás helyei.”*

Gondolatai a karácsonyi időszak emlékét is felidéztek bennem. Gyermekkoromról nosztalgizva sosem feledem a szentestén készített ecetes-hagymás krumplit paprikás hállal, a titokzatos karácsonyi ajándékozást, a Mennyből az angyal... közös éneklését vagy a szilveszteri franciasalátát sonkatekerccsel, melyek évek múltán is megunhatatlanok.

A családok szokásai mellett kiapadhatatlanok közösségeink hagyományai, melyek pezsdítő varázsukkal, az együttes élménnyel hangolnak rá az ünnepekre. Eszembe jut kis hittanos csoportunk, amellyel jó néhány szentestén át énekekkel köszöntöttük a Megváltó születését. Emlékeimben él pocsjai otlétünk idején a kolindálás: egy román szokás, melyet évről évre vártunk. A kolindáló csoportok házról házra járnak különféle jókívánságokkal, köszöntökkel a karácsonyi böjt idején. S mivel ott a templomban is meghallgathattuk őket, így vallási hovatartozásra való tekintet nélkül közösségi élményben is lehetett részünk.

Amikor egy karácsonyi forgatag felé közeledünk, érzékszerveink sorban egymás után fogják fel a különböző hatásokat, majd abból teremtenek csodás összhangot, mely elvarázsol a hétköznapi világból abba a különlegesebbe. A keresztény élet világában olyan ez, mint amikor a testi-lelki fáradtságban szenvedő ember belép csodás templomainkba, egyszerre hatnak rá a pompázatos kiegészítők, az énekek hangok változatossága, a jó illatú tömjén illatával megfűszerezve – s mindezek hatására a tökéletlenségében megízleli a tökéletest. Egy gondolat jut eszembe erről, melyet egy atyától hallottam: „Egy sütemény, édesség összetevői önmagukban nem annyira ízletesek, de ha mindezeket megfelelő arányban összekeverjük, akkor együtt egy igen ízletes finomságot kaphatunk.” A forralt bor, a sült gesztenye és a mézeskalács illatát már messziről érezhetjük. A csilingelő karácsonyi dallamok, a karácsonyfa látványa, a csillogó szinkavalkád teljesen ráhangol a közeledő ünnepre. A szívünket valami jó érzés tölti el – mert kellemes, kedves, finom, jó illatú, emlékeztető, arcunkra mosolyt varázsoló, szívet melengető. Mindezek összhangjától egyfajta szeretetteljességben lebegünk.

November vége felé szívesen hangolódok filmek által is az ünnepre. Számomra nagyon kedves a *Karácsonyi üdvözlés* című romantikus, családi film. Emberi jellemvonásokban, érzelmekben bővelkedik; az ünnepi szokásokat csodálatosan mutatja be, s kis humorral fűszerezve egy kisváros életébe enged bepillantást. A középpontban az a szeretet áll,

mely nem túlfűtött, de mégis kicsit idillikus, érzelmekben gazdag. Őszinte módon vázolja fel a családi élet igazi szépségeit. Nagyon értékes mintákat ad a hétköznapi és ünnepi élet természetes velejárói mellett ahhoz, hogyan is lehet jól élni. Engem nem is igazán a cselekménye fogott meg, hanem azok az értékek, illetve jellemrajzok, amelyeken elmélkedtem közben. Szinte minden évben megnézem ezt a filmet, de mindig tud üzeni. A szeretet, az együtt tenni akarás, a családi összefogás, a meglepetések, a vigasztalások, az örömök, bánatok, a szülő-gyermek közötti bizalmi kapcsolat, idősebb és fiatalabb házastársi, szerelmi kapcsolatok megélésének, az élethez nélkülözhetetlen munka s az Istenbe vetett hit, bizalom kifejezésének filmje ez. Ha papírfecnikre szavakat kellene írnom erről a filmről, hogy milyen életszerű fogalmak jutnak eszembe, lenne mit felsorolni.

A filmben is megjelennek azok a családi hagyományok, melyek külsőleg igazán széppé varázsolhatják nemcsak az ünnepet, de a hétköznapiakat is. Ezek egyfajta külső erőforrásokként kiegészítik azokat a forrásainkat, melyek belülről fakadnak. Mindannyiunk számára megadatnak azok a források, melyeket bensőnkől kiindulva megélni, illetve közösségi rituálévá tudunk tenni. A karácsonyi ünnep kapcsán több lehetőségünk is van erre mind fizikai valóságunkban, mind lelki életünk terén. A karácsonyt megelőző böjtben gyűjthetünk gyertyát a magunk készítette kis adventi koszorún. Elénekelhetjük közben a számunkra kedves ünnepi énekeket, vagy közös imádságot is elmondhatunk. Különböző dekorációkkal tehetjük esztétikailag is széppé a várakozást, s mindeközben egymásra is elkezdzünk figyelni, együtt tenni, együtt lenni. A közös mézeskalács-sütések, betlehem készítése, ünnepi műsorok a családdal vagy közösséggel, karácsonyfadíszek készítése, a megszokott finom, karácsonyi illatok és természetesen szertartásainkon való részvételünk, egyéni imádságaink rituálékká alakulhatnak azok rendszeres ismétlésével. Ahogyan a kicsi gyermeket megtanítjuk a kereszttetésre, imádságokra, templomi viselkedésre, az Eucharishtiában való részvétel lehetőségére – úgy válik szokásrendszerévé, s egy idő után saját igénye lesz rá. A külsőségek hatnak az érzésvilágunkra, valamit elindítanak bennünk. Vágyunk arra, hogy valami bensőséges vegyen minket körül, amiben érezzük egymás szeretetét. Mindezek a külső-belső forrásaink egymásra hatással alakítanak bennünket – hol az egyik, hol a másik kerülve előtérbe – a végtelen szeretet felé.

„Mindnyájan vágyódunk arra, hogy egészen szeretetté váljunk. Néha találkozhatunk olyan emberekkel, akiknek látszik a szemben, hogy a szeretet egészen áthatja őket. Szinte látjuk bennük Isten szeretetét. Ők nem egyvalakibe szerelmesek, hanem egész lényük szeretetet sugároznak. Szeretetük mindenkire kiárad, akivel találkoznak. Mindenkihez jóságosak. Jó a közelükben lenni. Szinte árad belőlük a szeretet. A kezük is olyan gyengéd, olyan finom. Nehéz szavakba önteni, amit akkor érzünk, ha ilyen emberek társaságában lehetünk. Úgy érezzük: itt és most elfogadnak, komolyan vesznek, odafigyelnek ránk, szeretnek. Meglágyul a szívünk. Szabadnak érezzük magunkat. Nem kell rejtegetnünk magunkból semmit. Olyanok lehetünk, amilyenek vagyunk. Az ilyen emberek tekintete meghívás a létre.” (Anselm Grün: *Belső erőforrásaink*)

Váljunk hát ehhez hasonlatossá, és igyekezzünk olyan karácsonyi rituálékkal szebbé s boldogabbá tenni ezt az ünnepet, melyek gyermekeink számára is maradandó emlékként és követendő példaként szolgálnak majd.

József Attila: **Tél**

*Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni,
Hogy melegednének az emberek.*

*Ráhányini mindent, ami antik, ócska,
Csorbát, töröttet s ami új, meg ép,
Gyermekjátékot, – ő, boldog fogócska! –
S rászórni szórva mindent, ami szép.*

*Dalolna forró láng az égig róla
S kezén fogná mindenki földiét.*

*Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni,
Hisz zúzmarás a város, a berek...
Fagyos kamrák kilincsét főlzaggatni
És rakni, adjon sok-sok meleget.*

*Azt a tüzet, ó jaj, meg kéne rakni,
Hogy fölengednének az emberek!*

Papp Tünde Judit kedves olvasónktól kaptuk a következő, szerénységet és keresztyéni értékrendet képviselő verset. Szeretettel adjuk közre:

Jó szívet adj

*Nem kérek én vagyont, nem vágyom
kincseket,
Egyet kérek Tőled, jó szívet,
Istenem!*

*Nem vágyom csillogást, pompát,
palotát,
de nádfedeles kunyhóban sok békés
vacsorát!*

*Szeretettel-bőséggel töltsd el
lelkünket,
Így vezess egymáshoz, s adj meghitt
éveket!*

1956

AZ OSSERVATORE ROMANO VATIKÁNI NAPILAP 1956. NOVEMBER 4-I SZÁMÁBÓL

A SZOVJET CSAPATOK MEGAKADÁLYOZZÁK A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA ÉRKEZŐ SEGÉLYEKET

A felkelők rádióadói szerint Budapesten kiújultak a harcok – híresztelések szerint tárgyalás folyik az orosz és a magyar hatóságok között –, az USA 28 millió dollár értékű segélyt irányzott elő Magyarországnak.

Eisenhower elnök a következő nyilatkozatot tette közzé:

„Egész Amerika tisztelettel adózik ezekben a nehéz napokban a magyar nép bátorságának és áldozathozatalának, eltökélt szándékának, hogy visszaszerzi szabadságát.”

Imák a Csend egyházáért

Mindenszentek ünnepén a Santa Maria Maggiore-bazilikában, a „Salus Populi Romani” Szűzanya kegykép előtt szentmisét mutattak be a Csend egyházáért. A bazilika kápolnáját zsúfolásig megtöltő hívek között jelen volt az elnyomott országok számos menekültje is. A szertartás végén Mariano Strojny lengyel prélátus, a Csend egyházi nemzeteinek képviselőjében hálát adott a Szűzanyának Wyszyński és Mindszenty bíborosok kiszabadulásáért és azért, hogy visszatérhettek székhelyükre. Kiszabadulásukért XII. Piusz pápa szándékának megfelelően ezen a kegyhelyen is buzgón imádkoztak számos alkalommal a Nemzetközi Mária Akadémia kezdeményezésére.

A hálaadó imát meghatottan és vigasztalóan fogadták a jelenlévők, megerősödtek az Úr irgalmasságába és jóságába helyezett bizalomban, amelyben soha nem fogytak meg.

WASS ALBERT

Karácsonyi vers

Bajorerdő. Zimánkós fenyvesekből előson a téli szürkület. Gunnyasztó házak ködrongyokba bújva koldus szatyorban gondot gyűjtenek.

Egy vonat sípol messze valahol. Fulladtan vész el fák között a hang. Sóhajt az erdő. Csönd. Valahol messze kísértethangon fölsír egy harang.

Olyan este ez is csak, mint a többi: olyan a színe, nyirkos ködszaga. Pedig valahol szent titokpalástban csodát takargat ez az éjszaka...!

Angyalok húznak a világ fölött. Hírét hozzák, hogy földre szállt a béke! Megszületett az Igazság, a Jóság, akit úgy vártunk: megszületett végre!

Keresik régen bölcsek és királyok, papok, költők és koldusok. Világmegváltó konferenciák várják jöttét és fényes trónusok!

Megérkezett. Bámulják bamba szemmel barmok, cselédek, pásztorok. Talán van olyan is, aki letérdel s valami együgyű imát motyog.

A jászol fölött fölragyog egy csillag, néhány angyal és gyermek énekel... Szelíden száll az ének és a pára szurtos ólból a fényes ég fel...

Aztán a barmokat itatni hajtják. A hajnal megnyergeli rőt lovát és robotos nyomán a szürke élet megy úgy, mind eddig, megy tovább.

Mintha nem történt volna semmi sem. Meresztgetik zemeiket a kandik: királyok, bölcsek, költők, hadvezérek... amíg lassan a csillag is kialszik.

A zord-sötét zimánkós fenyvesekből előson a téli virradat. Ködrongyokban gunnyasztanak a házak s vacognak vedlő gondjaik alatt...

N ehéz a reggeli sötétben felkelni. Puha köd, szemerkélő eső néz be az ablakon. A fény csípős, hideg, és hófelhők illatát keressük benne. Hamar elszalad a nap. Még délutáni ritmusát éli a világ, mikor ránk sötétedik az utcán. Az ember hamarabb hazavágyik, meleg otthonba, fénybe. Alkalmas idő ez a készülődésre, várakozásra. A meghosszabbodott esték időt adnak az éves termés számbavételére.

SZABÓ IRÉN

Az egyházi év időbeosztása harmonikusan igazodik a természet ritmusához. Liturgikus élete az egyéni ember lelki növekedését szolgálja. A „soha le nem nyugvó nap” életének mozzanatai a lenyugvó nap ritmusán keresztül jutnak el hozzánk.

A karácsonyi készüllet ideje van. A keleti egyház – évezredek tradícióját megőrizve – a karácsonyi előkészület idejét a húsvéti böjthöz hasonlóan negyven napban határozza meg. Ez karácsony előtt hat héttel, a Gergely-naptár szerint november 15-én kezdődik. Szent Fülöp böjtjének is nevezik, utalva az apostol november 14-i emléknapjára.

Ennek az időszaknak a közkeletű elnevezése a magyar görögkatolikusok között is advent. Jelentése adventus Domini, az Úr eljövetele, vagyis Krisztus első eljövételére, megszületésére utal. A várakozás ideje ez. A római katolikus egyházban négy, a görögkatolikus egyházban a többi keleti egyházhoz hasonlóan hat hét. A 18. században Bod Péter még így ír az adventről:

„így neveztetnek a mostani rendtartás szerint a karácsony előtti négy hetek. Régen voltak hat hetek a Szent Márton napjától fogva, ahol kezd most is a görög ekklezsia a maga böjtöt.”

Az advent kifejezés használata általános lett, és annak tényleges tartalmától függetlenül használják a karácsony előtti időszak megnevezésére a köznapi beszédben. Épp így, vallási jelentésétől függetlenül terjed az adventi naptár és az adventi koszorú használata. Ott látjuk a boltok kirakataiban, a lakáskultúra magazinok címlapján vagy a tévéstúdiók díszeként.

Az adventikoszorú-készítés a legújabb kor szokásai közé tartozik. 1840-ben készítette először J.H. Wichern német evangélikus lelkész, aki egy székérekereket függesztett fel a templomában, és advent minden napján meggyújtott rajta egy gyertyát. A kerek forma – örökzöldekkel díszítve – koszorúként maradt meg, de a sok gyertyából csak a vasárnapokon meggyújtandók terjedtek el. A négy vasárnapnak megfelelően négy. A római katolikus egyházban mindegyiknek megvan a maga liturgikus jelentése is.

A magyar görögkatolikus hagyományban a közelmúltban még fellelhető volt a december elsejei böjtkezdes emléke is. A Julián-naptár szerint a karácsony ideje vízkeresztre esett, és ahhoz viszonyítva kezdődött a böjt december elején. Általánosnak azonban a november 15-i kezdés tekinthetjük.

A görögkatolikus családokban hat héttel karácsony előtt elkezdődik az előkészület. Az adventikoszorú-állítás így problematikusává válik. Ha adventi koszorút állítunk négy gyertyával, s már az első vasárnap meggyújtjuk, akkor az utolsó két hétben nem lesz mit meggyújtani. Ha csak a harmadik vasárnap kezdjük a karácsonyi előkészületet a gyertyák gyújtásában, akkor a saját hagyományunkat lazítjuk fel, s az adventi koszorú szerepe egyre inkább eltolódik a lakásdíszítés irányába, hiszen nem követjük a hozzá kapcsolódó római katolikus liturgikus tartalmat.

Az elmúlt évtizedekben egyre több családban találkozni ennek a kettőséggel a feloldásával. Az adventi koszorúra hat gyertyát tesznek, és az otthon, saját kezűleg készített adventi naptárnak negyven zsákocskája van.

**EZ AZ EGYSZERŰ ÚJÍTÁS
SOKKAL TÖBB, MINT
EGYSZERŰ ÖTLET.
EZ AZ ÉLŐ HAGYOMÁNY.**

A görögkatolikus vallásgyakorlat a liturgikus életből táplálkozva erősen kötődik a hagyományos formákhoz. De ez nem jelent merevséget. Csak aki elevenen benne él a saját tradíciójában, az képes megtartani azt és új elemekkel bővíteni úgy, hogy nem sérül, hanem gazdagszik általa. Tiszteletben tartja az eltérő hagyományt azzal, hogy nem pusztá formaként kezeli, s ezzel önmaga sem üresedik ki.

A készülődés ideje van. A nappalok egyre rövidebbek, hamar leszáll az este. Az ember a fényt keresi. Vegyük számba, hány vasárnapunk van. Gyűjtsuk meg gyertyáinkat sorban. Megőrizve és megújítva tradícióinkat talán mi magunk is világítók gyanánt állhatunk a jászol mellé karácsony éjszakáján.

Az adventi koszorú hat gyertyája

TERDIK SZILVESZTER

MTA-SzAGKHF Lendület Görögkatolikus Örökség Kutatócsoport

EGY CSODATÉVŐ KEGYKÉP SAJÁTOS ÖKUMENIZMUSA

A római Lukács-ikon példája

A Santa Maria Maggiore-bazilikát, amely Róma első, Szűz Mária tiszteletére emelt temploma, nem sokkal a Szent Szűz istenszüloi címét teológiaiailag megvédő ezezusi zsinat (431) után III. Sixtus pápa alapította és építtette. Nem csoda hát, ha itt helyezték el a Szentföldről származó, Jézus megtestesülésének misztériumához kapcsolódó ún. jászolereklyéket, majd valamikor föltűnt itt egy ikon is, amelyet a hagyomány a Szent Lukács evangélista által festett Mária-portréval azonosított (1. kép). A bazilika ősi ikonját IX. Piusz pápa a 19. század közepén a Salus Populi Romani, vagyis a római nép üdvössége titulussal tisztelte meg. A korábbi évszázadokban inkább a húsvéti időszak Mária-antifónájának kezdőszavaival: Regina coeli, vagyis az Ég királynéja címmel illették, hiszen a közismert Mária-ének keletkezésének történetét is ehhez a képhez kapcsolta a római hagyomány. A bazilika alapítási legendájára utalva, miszerint augusztus 5-én hó hullott az Örök Városban, kijelölendő a templom pontos helyét, a képet Havas (archaikusabb formában: Havi) Boldogasszonynak nevezik, magyar vidéken ezen túl még Csudálatos Anyaként is emlegették a barokk idején.

Az ikont ma a bazilika egyik pompás, 17. századi oldalkápolnájában az oltár fölé helyezve őrzik. A katolikus sajtót követők számára jól ismert, hogy Ferenc pápa minden külföldi útja előtt felkeresi ezt a kápolnát, az ikon előtt imádkozva az Istenszülo közbenjárását kéri útja sikeréért, majd ugyanitt ad hálát, miután hazatért. Az utóbbi évek világfűjúsági találkozón is fontos szerepet kapott az ikon másolata, a körmeneteken hordozzák, a szentmiséken az oltár közelében helyezik el. Talán éppen a Szentatyá kiemelt figyelmének köszönhető, hogy tavaly fejezték be az ősi ikon szakszerű restaurálását, amely nem csupán láthatóvá tette az évszázadok alatt elhomályosult, élénk színeit, hanem a kép keletkezési idejének

1. kép

pontosítására is lehetőséget adott: úgy tűnik, hogy a jelenlegi kép a 11. században készült. Persze ez nem jelenti azt, hogy a bazilikában már korábban ne tiszteltek volna egy ősi ikont. Feltehetően ez a kép is egy jóval korábbi ikon másolata. A jelenlegi képmás legsajátosabb eleme, Szűz Mária kéztartása ugyanis olyan motívum, amelyet leginkább a 7. századra datált emlékek között ismerünk: a sinai Szent

2. kép

Katalin-monostorban maradt fenn egy töredékes, de nagyon hasonló Istenszülo-ikon, jóval közelebbi párhuzam azonban Rómában is van, méghozzá a Forum Romanum bizánciak által alapított Santa Maria Antiqua-templomban, ahol az egyik, 7. század közepére datált, egész alakos, ma már erősen töredékes Szűz Mária-freskón ugyanez a kéztartás tűnik fel (2. kép).

A római ikon középkori másolatait nem ismerjük. Ennek oka, hogy a pápák szigorúan tiltották, hogy másolat készüljön róla. A 16. század második felében csupán a jezsuitáknak sikerült elérniük, misszionáriusaik kérésére hivatkozva, hogy pápai engedéllyel a eredeti ikont az anyaházukba szállítva egy másolatot készíthessenek. A másolat másolására már nem vonatkozott a pápai tilalom, így hamarosan megjelentek a további kópiák a rend európai és Európán kívüli rendházaiban. Ajándékoztak példányokat a katolikus uralkodóknak, akik más szerzetesrendekhez is eljuttatták azokat. Hamarosan ezeket a másolatokat is nagy tisztelet övezte, önálló kegyhelyek születtek körülöttük. A sokszorosító grafikai eljárásokkal metszetek is készültek a képről, amelyek nagymértékben segítették a kultusz elterjedését.

Ezeknek a másolatoknak köszönhető, hogy a római ikon az ortodox és görögkatolikus Mária-tiszteletre is inspirálólag hatott, különböző műfajokban megjelenő replikáival a 17. századtól kezdve találkozunk. A Lengyel Király-

3. kép

ságban élő bizánci szertartású közösségekből ismerjük az első emlékeket. A lublini vajdaság Pielgrzymka nevű településén az 1870 és 1872 között épült, Szent Mihály tiszteletére szentelt egykori görögkatolikus (1960 óta ortodox) fatemplomban az előkészületi oltárt díszíti pompás, faragott keretben a római ikon egyik má-

4. kép

solata, amelyet még 1649-ben Ioan Hyrowskyj festett (3. kép). Hogy pontosan melyik lengyel-földi változatot tekintette a mester előképnek, egyelőre nem ismert.

A római ikon legfontosabb másolata a krakói domonkosok templomának egyik kápolnájában kapott önálló elhelyezést 1668-ban, ahol a mai napig nagy tiszteletben áll. Az ikon fémborítása, koronái Jan Masieskinek a 18. század második feléből származó metszeten is látszanak (4. és 5. kép). Ugyancsak lengyel területen, a Kijevhez közeli Berdyczów városában az 1630-ban alapított sarutlan kármelita kolostor római ikonmásolata kegyképpé vált,

6. kép

amelyet a görögkatolikusok, de az ortodoxok is nagy tiszteletben tartottak. A kegykép számára 1756-ban XIV. Benedek római pápa küldött díszes koronákat. Feltehetően ez a

7. kép

kitüntetett esemény inspirálta a mestereket, hogy a sokszorosított grafika különböző műfajaiban, nagyon változatos, gyakran bonyolult metaforákkal, írott és képi allegóriákkal kísért kompozíciókkal kiegészítve örökítsék meg az ikont. Teodor Rakowiecky festő, aki 1765 és 1780 között ebben a kolostorban is dolgozott, egész sorozatot szentelt a képnek. Egyik allegóriákkal kísért, 1776-ban készült metszete (6. kép) alapján festették meg azt az olajképet is, amelyen nem latin, hanem egyházi szláv feliratokkal kísérték az ábrázolást, ami vagy

görögkatolikus, vagy ortodox megrendelőre utal (a kijevi Szépművészeti Múzeum gyűjteményében, 7. kép). Számunkra is figyelemre méltó, hogy a Sáros vármegyei Sósfüred görögkatolikus templomának ikonosztázán minden bizonnyal a berdyczówi ikon valamelyik grafikai változata inspirálta az ismeretlen festőt az Istenszülő-alakép alkotása során, amiről a képen látható koronaábrázolások egyértelműen tanúszkodnak. Ez az ikonosztáz még a fatemplom számára készült, amelyet a két háború között ugyan lebontottak, de berendezését átmentették az új épületbe (8. kép). A berdyczówi kármelita templomot azonban a szovjet időkben, 1929-ben múzeummalakították, a kegykép 1941-ben eltűnt. Az újjáéledő kegyhelynek II. János Pál pápa ajánlódokozott egy újabb másolatot, már a politikai

8. kép

változások után. Talán éppen ennek a Kijevhez közel található kegyképnek köszönhető, hogy a római ikon fametszetváltozata megjelenik a kijevi barlangmonostor nyomdájában 1740-ben kiadott, a Munkácsi Egyházmegyében is sokak által forgatott, ortodox Imádságos könyv illusztrációi között (9. kép).

9. kép

10. kép

A berdyczói kegykép filiációjának tekinthető a szintén ukrán területen található podóliai város, Bar kegyképe is. A település a 16. század elején Bona Sforza lengyel királyné javaslatára a dél-itáliai Bariról kapta a nevét. Ma az Istenszülő elszenderülése ortodox székesegyházban tisztelik azt a kegyképet, amely az 1930-as évekig a helyi Istenszülő oltalma monostorban volt (10. kép). A feltehetően 18. századi kegyképmásolat kármelita eredetére utal, hogy a Szent Szűz kezében Jézus és Mária névvel díszített skapuláré is feltűnik. A kegyképet egykor őrző monostort először női szerzetesek lakták, majd a 17. és 18. században a kármeliták és a domonkosok alapították újra. A terület Lengyelország második felosztása

11. kép

12. kép

A római ikon a balkáni ortodoxokat is megérintette. Erről tanúskodik az áthoszi Xenophontosz-monostorban őrzött, 18. század végéről származó fém nyomódúc, amely a kép kultuszának terjesztését szolgálhatta, bár nyomtatott változatát eddig nem ismerjük (11. kép). A hazai ortodox közösségek közül a szerbeknél mutatható ki a római ikon hatása. Ennek egyik szép példája Teodor Kracsun festő (1732–1787) műve, a szerémségi Neszt ortodox templomának Istenszülő-alapképe (1772–1775), amelyen egész alakossá kiegészítve ugyan, de jól felismerhető a római ikon kompozíciója (12. kép).

13. kép

Első ránézésre nem gondolnánk, de bizony ebbe a vonulatba illeszkedik a hajdúdorogi ikonosztázion Istenszülő-alapképe is (13. kép, Bakos Zoltán felvétele). A bajai születésű Hittner Mátyás festő 1812 tavaszára lett kész művével. Kompozíciója sok szempontból távol áll az előző században – minden bizonnyal általa is ismert hazai ortodox ikonosztázokon

14. kép

– ukrán hatásra elterjedt egész alakos Isten-szülő-ábrázolásoktól, a Szűz kecses alakjának megformálásakor nyugati előképekből indult ki. Hittner festményén Szűz Mária szokatlannak tűnő kéztartása – jobbjával fogja át bal kézfejét – azonban egy olyan motívum (14. kép), amely közvetlen kapcsolatot mutat a Santa Maria Maggiore-bazilika Szent Lukácsnak tulajdonított ikonjával. A festő talán éppen ezzel a gesztussal kívánt kapcsolatot teremteni saját műve és az egyik, általa nyilván metszetekről, másolatokról ismert „ős” Mária-kép között. A helyzetet bonyolítja, hogy a 19. század elején a római ikont megjelenítő metszeteken más kegyképre utaló azonosító felirat is feltűnhetett. A Magyar Nemzeti Múzeumot alapító gróf Széchényi Ferenc szentképalbumában maradt fenn például az a kis színezett rézmetszet, amelyen a római Lukács-

16. kép

ikon alatt a következő felirat olvasható: A' Pócsi boldogságos Szűz (15. kép). Ez az ismeretlen metsző az egyszerű megoldást választotta: valószínűleg nem járt Máriapócsra, talán Bécsben sem, hanem egy, az ottani ikonokhoz hasonlóan vélt kompozíciót alkalmazott, s ahhoz biggyesztett magyarázó feliratot. Igaz, a pócsi ikonból akkor sem láthatott volna sokat, ha a helyszínen jár, mivel a borítások, fogadalmi ajándékok szinte teljesen eltakarták a festményt. Ennek fényében azt sem zárhatjuk ki, hogy Hittner akár áttételesen még a pócsi ikonra is gondolhatott, amikor a dorogi alapképet komponálta, már ha ismerte azt vagy az ahhoz hasonló metszeteket.

Hazai görögkatolikus templomaink közül csupán egyet ismerek, ahol az ikonosztáz alapképeként jelenik meg a római ikon: Irota 19. század közepén készült együtteséről van szó, amelyet az Eperjesi Egyházmegye hivatalos

festője, Bogyán József alkotott (16. kép, Bakos Zoltán felvétele). Az előbb ismertetett metszet alapján ebben az esetben sem lehetünk biztosak abban, hogy a festő mire gondolt, amikor az alapképet festette: vajon a pócsi kegykép vagy tényleg a római őskép lebegett lelki szemei előtt?

Az utóbbi fél évezredben az egész – legalábbis az ikonokat tisztelő – keresztény világban ismertté vált a római bazilika Szent Lukácsnak tulajdonított ikonja. Hatása alól egyházunk sem maradhatott ki, ismerői a pócsi ikon előképeit keresve tudatosan hivatkoztak is rá korábban – joggal, hiszen a pócsi kép is az ún. Lukács-ikonok egyik típusát követi –, aminek (minden bizonnyal öntudatlanul) még vizuális nyomatókat is adott egy 19. századi ismeretlen metsző (15. kép).

Ma a Szűz a legfelsőbb Lényt szüli,
és a föld a Befogadhatatlannak istállót ajánl fel,
az angyalok a pásztorokkal
dicsőítő éneket zengenek,
a keleti bölcsek pedig
a csillagtól vezéreltetve közelednek;
mert érettünk született a kised csecsemő,
az örökkévaló Isten.

FÖLDEVÁRI KATALIN

MTA-SzAGKHF Lendület

Görögkatolikus Örökség Kutatócsoport

A máriapócsi kegyhely gondozói:

4. rész

a Nagy Szent

A SZÉTSZÓRATÁS ÉVTIZEDEI

1950-ben, amikor az állam megvonta a Nagy Szent Bazil Rend működési jogát, két bazilita szerzetes ellen indult büntetőeljárás. Nagy Sándor Sebestyén teológushallgatót egy jezsuita kispappal együtt Kondorfa községben tartóztatták le 1949 márciusában, miután megpróbálták elszökni az országból. A közeli faluban kellett volna megtalálniuk egy Láng Imre nevű jezsuita testvért, aki átszolgált volna őket a határon, a településen azonban egy másik ugyanilyen nevű férfi is élt, aki segítség helyett feljelentette őket. Az öt hónapos börtönbüntetés letöltését követően Nagy Sándort Kistarcsára internálták, ahonnan csak 1953. szeptember 17-én szabadult. 1949 és 1952 között talán ez az internálótábor volt az egyetlen, ahol a kommunista hatóságok hallgatólagos beleegyezésével teológiai főiskola működött, melynek tanárai és diákjai az ott raboskodó papok közül kerültek ki. Bár Nagy Sándor Sebestyén is hallgatója volt ennek a börtönteológiának, a Kistarcsán töltött évek alatt elszenvedett bántalmazások annyira megviselték, hogy lelkileg és szellemileg megröcknva tért haza, a rendből is kérte elbocsátását.

Regös Dénes Miklós bazilita atyát szovjet katonák hurcolták el Nagylétárról. Az akkor 16 éves Erdei József is ott volt, mikor a három bazilita atya, Dudás Bertalan, Legeza Tivadar és Regös atya missziót tartott a szülőfalujában: „Regös atyának az volt a terve, hogy gyertyás körmenetben megyünk át a másik templomba befejezni a missziót. Százával voltunk. A templom dugig volt. Másnap reggel mennek a rendőrségre kijelentkezni az atyák, azt mondja erre a rendőrkapitány, hogy nem jelentkeznek ki, Önök le vannak tartóztatva. A nép észrevette, hogy a papok nem jöttek ki. (A helybeli három pap és a két bazilita.) A nép betört a rendőrségre, a harangot félreverték. 'Tűz van?' – 'Nem, a papokat letartóztatták.' A rendőrpáncsnak kért segítséget Berettyóújfaluból, állítólag 1-2 vagy két teherautó orosz katonát küldtek, de defektet kaptak, és nem érkeztek meg, mert másképp vérontás lett volna. Este megyünk haza a munkából, látjuk, hogy a templomban nagy a világosság, vége van a misszióknak vasárnap este. 'Mi van?' – 'Nagy baj van, mert

a papokat el akarják vinni!' Azonnal mindenki, édesapám is: 'Gyerünk oda!' A fiatalság a templom körül, ki mivel, ha támadnak bennünket.”

Miután a felbőszült tömeg betört a rendőrségre, és a vállukon kivitték Regös atyát a templomig, mind ott maradtak. Éjfélkor szovjet géppisztolyos katonák érkeztek, akik körülzárták az épületet, majd Regös és Legeza atyát körülbelül negyven emberrel teherautóra rakták és Berettyóújfaluba szállították. Regös Dénest hat hónapnyi kényszermunkára ítélték a kishallgatásokat követően.

A Nagy Szent Bazil Rend ebben az időben 14 felszentelt papból, 19 szeminaristából és 6 szerzetes atyából állt. Ebből 2 atya nyugdíjba mehetett, 10 fő maradt az egyházmegye keretein belül, 2 pedig azon kívül. Az idős atyákat Bodrogkeresztúrra és Tihanyba vitték, ők ott is haltak meg. A szerzetesek egy része lelkipásztori munkát kapott, másik része pedig létszámfeletti státuszba került, civil pályán kényszerült elhelyezkedni.

A szétszórta és illegális évtizedeiben, már 1942-től kezdve a máriapócsi születésű Dudás Bertalan László állt a rend élén. A kommunista hatóságok ellene is megpróbáltak hamis vádakot koholni, s

Regös Dénes Miklós

Legeza Tivadar Elek

Dudás Bertalan

Hegedűs József Joákim

Jöcsák Máté Mihály

Kiss József Leontin

Bazil Rend

miután nem tudták rávenni, hogy Nyugatra szökjön – így kémkedéssel sem vádolhatták –, megvonták a működési engedélyét.

A máriapócsi bazilita rendház feloszlása után Bertalan atya Anarcsra került, ahol előbb szervezőlelkészként, majd parókusként tevékenykedett (1950–1989). Anarcsra a reformáció óta ő volt az első katolikus pap, neki kellett megszerveznie az egyházközséget, hiszen ott nem volt akkor sem templom, sem parókia, az anarcsi görögkatolikusok lelkipásztori ellátása 1950-ig Ajakról történt. Dudás atya munkájának köszönhetően 1954-ben megalakult az egyházközség, 1955-ben pedig számos akadály leküzdése után felépült a templom, melyet a Máriapócsi Könyveszülő Istenszülő tiszteletére szenteltek fel. Az atya egy ideig a sekrestyében lakott, mivel a parókia épülete is az ő idejében készült el, de ekkor emelték a haranglábat is.

Bár Dudás atyának Anarcsra évekig nélkülöznie kellett a rend által nyújtott szerzetesi közösséget, ugyanolyan szigorú életet élt, mint a kolostorban, és a többi bazilita atyával is tartotta a kapcsolatot, hiszen például Hegedűs atyával rendszeresen látogatták az idős szerzeteseket Bodrogkeresztúron. Dudás atya 1989-ben nyugdíjba ment, a rend újjászerveződésekor pedig a baziliták magyarországi tartományfőnöke lett (1989–1992).

Dudás Bertalan nemcsak a kolostor feloszlásakor igyekezett menteni a rend értékeit, hanem élete hátralévő részében is kiemelt feladatának tekintette ezt, számos adatot a kolostor és a baziliták életéből az ő munkájá-

nak köszönhetően ismerünk. Emellett segítette a kutatókat, melyet számos, tanulmányok lábjegyzeteiben tett köszönetnyilvánítás is bizonyít, de ő maga is publikált cikkeket, tanulmányokat, könyvet a bazilita rend történetét illetően. Bertalan atya folyamatosan gyűjtötte a kutatási anyagokat, emlékeit először leírta, majd magnószalagra mondta. Miután a rend visszakapta a kolostort, össze rendezte a levéltár anyagát, több latin nyelvű szöveget magyarra fordított, illetve kivonatot készített belőlük, segítve ezzel a kutatók munkáját. Bertalan atya 2003-ban halt meg Máriapócsra.

Hegedűs József Joákim atya Bodrogkeresztúron volt parókus 1990-ig, idős és súlyosan beteg rendtársai az ő védőszárnyai alatt készültek a halálra. A rend újraindulása után házfőnöki feladatokat látott el (1990–98). Itt, Bodrogkeresztúron halt meg Sándor Jozafát atya (1953-ban), Szabó Izidor atya (1957-ben), Liki János atya (1961-ben), Zsatkovics Dénes atya (1972-ben). Király János atya így emlékezett vissza rá: *„Bodrogkeresztúron és környékén nem ismeretlen a bazilita név. Az 1950-ben történt szétszórás után Hegedűs atya szikár, szakállas alakjára ma is szívesen emlékeznek. Példás szerzetesi élete, lelkipásztori buzgó-sága, áldozatos segítőkészsége közismert volt. A világban elhelyezkedett és megfáradt rendtársait otthonába fogadta és ápolta halálukig, s sokszor segítette élelemmel a Budapestre került növendékeket is.”*

Hegedűs atya helyét később Sebödi Jozafát atya vette át, s alakította ki a tarcali fióliát, festette ki a bodrogkeresztúri templomot. *„A pócsi kolostor megfelelő helyreállításáig a rendszeres pócsi, tarcali, kispesti összejövetelek, beszélgetések és imádkozások segítették fenntartani az együvé tartozást.”*

Liki Imre atya az újonnan alapított papnevelő intézet és a főiskola rektora lett filozófia- és dogmatikatanárként (1950–1959). Orosz Sándor Ágoston a szétszórás után a szemináriumban lett spirituális atya (1950–51), és aszketikát, szertartást és történelmet tanított 1952-ig. Máriapócsra és Fábánházán volt

Az anarcsi templom akkor...

...és ma

segédlelkész, majd Zemplénagárdra került parókusként, és magához vette Legeza Tivadar atyát. Kiss Leontin miskolci káplán lett, Mező Teofil pedig Máriapócsra került kisegítőként. Jöcsák Máté Regmecen helyezkedett el lelkészként. Regős Miklós Dénes atya papi működése is megszakadt 1950-ben, gyári munkásként helyezkedett el Budapesten, de egészségi állapota miatt idejekorán leszázalékolták. 1953-tól egyházi szolgálaton kívül volt, Budapesten hunyt el 1985-ben.

A novíciusokat a szintén bazilita Dudás Miklós megyéspüspök a nyíregyházi szemináriumban helyezte el, az állam azonban megtiltotta, hogy ott tanuljanak tovább. 1950-ben 19 papnövendék volt a pócsi kolostorban. Ők az első évet a nyíregyházi szemináriumban végezték el, de a rendelet kizárta őket a továbbtanulásból. Hárman Budapestre mentek, ott végezték a teológiát, mint extraneusok, majd 1956-ban külföldre menekültek, a hátralévő teológiai anyagot ketten Rómában, egyikőjük pedig Amerikában sajátotta el. Mindhármukat pappá szentelték.

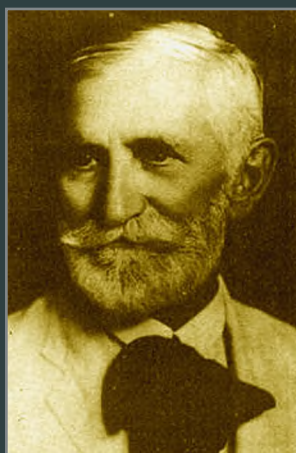
Liki János Imre

Orosz Sándor Ágoston

KLITSIE-SZABAD BOGLÁRKA

Elek apóra emlékezünk halálának 90. évfordulóján

Egyik legfontosabb és talán legtöbbet kritizált műve az 1894 és 1896 között öt kötetben kiadott Magyar mese- és mondavilág. Ebben a munkájában így ír Benedek Elek az olvasónak szánt sorokban: „Én csupán a nép mesemondó fia vagyok... Köszönöm, hogy hallgatjátok mesemondásomat!” Itt is látszik, hogy saját magára elsősorban nem mint gyűjtőre, hanem mint mesemondóra tekint. Ő tulajdonképpen csak követi azt az elvárást, azt a gondolatot, amelyet korábban Arany János fogalmazott meg: „A jó gyűjtő mindenek felett egy tökéletes mesemondó képességeivel legyen felruházva.”

A népmesegyűjtés, népmesék publikálása kapcsán már Benedek Elek kortársai is – de főképp a 20. sz. elejétől indult el ez a folyamat – az egyéniségkutató iskola szellemiségének irányába mutatta mozdultak el. Ilyen volt például Kálmány Lajos, aki az elsők között jegyzi fel a mesemondók nevét, felismerve azt, hogy a mesemondónak – mint egyéniségnek – milyen nagy szerepe van a szöveg alakításában, milyen fontos részlet a mesemondó személye a népmesék vizsgálatánál. S bár csak az 1940-es évektől kezdve születik meg és terjed el (és azóta is töretlen) az ún. egyéniségkutató irányzat – s ez által az a munkaforma, amely nem feltétlenül a mesei szimbólumokat vagy magát a mesetípust, hanem a mesemondót és annak közösségét helyezi a középpontba –, már a 19. század végén és a 20. század elején felfedezhetjük ennek az irányzatnak az előfutárait.

BENEDEK ELEK 1859. SZEPTEMBER 30-ÁN SZÜLETETT A KOVÁSZNA MEGYEI KISBACONBAN. 70 ÉVES KORÁBAN HUNYT EL SZÜLŐFALUJÁBAN, 1929. AUGUSZTUS 17-ÉN. FELESÉGÉVEL SÍRIG TARTÓ SZERELEM-BEN ÉLT (EGYSZERRE HALTAK MEG), HAT GYERMEKÜK VOLT.

Benedek Elek esetében a különböző szerepek (gyűjtő, mesemondó, lejegyző, szerkesztő) nem feltétlenül váltak el. Elek apó önmaga volt a mese gyűjtője, a mese újramondója és olykor lejegyzője egyben. Saját bevallása szerint minden egyes mesét a maga szerény meseíró talentumának segítségével írt meg. Így fogalmaz: „Senkinek sem stílusát, sem modorát nem utánoztam, az izetlenségeket kidobtam, töredékes meséket – a mesemondó jogával élve – kikerekítettem, s egyikbe másikba, különösen a száraz mondákba, olyan a milyen lelket is öntöttem.”

S bár kortársai gyakran támadták, fontos megjegyezni, hogy hatalmas szerepe van a magyar népmesék felvirágoztatásában, és abban, hogy a népmesék (vagy hogy pontosabban fogalmazzunk: Benedek Elek meséi) számos közösségben, társadalmi rétegben, földrajzi területen ismertté váltak.

Tanult Székelyudvarhelyen és Budapesten is, 1887-ben országgyűlési képviselő lett, ezt a tisztséget egészen 1891-ig töltötte be. Számos újság (többek között a Magyar Világ, a Magyar Kritika vagy a Néptanítók Lapja) szerkesztője volt. Az immáron gyakran csak „Elek apóként” emlegetett újságíró, országgyűlési képviselő, népmesegyűjtő és népmesemondó hatása a 20. század magyar olvasási és szóbeli kultúrájára vitathatatlan.

Tudni kell, hogy Benedek Eleket kortársai – különös tekintettel a kollégáira, tehát a kor népmesegyűjtőire (pl. Gyulai Pál) – sokat és sokszor kritizálták. A 19. század irodalmárjainak, a népköltészet iránt lelkesen rajongó, „jó tollú” személyeknek bevett gyakorlata volt egyébként, hogy az adott népmeséket a gyűjtés után gyakran csak napokkal később jegyezték le kisebb vagy nagyobb átalakításokkal. (Már, ha egyáltalán sor került a szó mai értelmében vett gyűjtésekre.) Később napjaink népmesekutatóinak (pl. ezzel a korszakkal foglalkozik dr. Gulyás Judit vagy dr. Domokos Mariann is) köszönhetően kiderült: a korszak gyűjtői gyakran szerkesztői, sőt írói feladatokat is elláttak.

Egyes meséket a hallottakhoz képest átalakítottak, gyakran kiszínezték a mesék cselekményét, kigyomlázták a mesék nyelvezetét, esetleg másfelé kanyarították a mesék fonalát. Benedek Elek volt talán az egyetlen olyan népmesegyűjtője, -írója, -közreadója a kornak, aki saját maga által is bevállaltan végezte ezt a tevékenységet. Pontosán ez érte a legtöbb kritika.

Benedek Elek könyvei szinte minden család könyvespolcán megtalálhatóak. Az ifjú és idősebb olvasók között is töretlen Elek apó meséinek népszerűsége. Emlékét folyamatosan ápolják: tizenöt évvel ezelőtt rendezte meg például először a Magyar Olvasástársaság (HUNRA) Benedek Elek születésnapján az első népmese-konferenciát, amely azóta is minden évben ehhez a naphoz (szeptember 30.) kötődik, s melyet azóta a magyar népmese napjaként tartanak számon. Idén Százhalombattán került megrendezésre a kétnapos konferencia, melynek főszerzője a már említett szervezet, társszerzői pedig a Meseszó Egyesület és a Hagyományok Háza voltak.

DEMKÓ SZIMONETTA

EGY PAPLÁNY NAPLÓJÁBÓL

Egy nap útnak indultam, hogy megkeressem Istent. Kislány voltam, s kalandvágyó. Útközben a harangozóníbe botlottam, érdeklődött, hova tartok. Mondtam, hogy elindultam megkeresni Istent, te tudod, hol van? Kérdeztem. Csak mosolygott. Kicsikém, Isten mindenütt ott van. Mindenütt? Gyere, megmutatom, hogy hol tudsz vele igazán találkozni. Kézen fogott, és egy öreg fatemplomba vezetett. Mondta, most kulcsold imára a kezed. Megtanította a Miatyánkot. Azóta tudom, Isten mindenütt jelen van.

Kislányként a templomban mindig hátul ültünk anyukámmal, mert nagyon mozgékony voltam. Pedig csak apukám hiányzott, de az oltár nekem tiltott volt. Amikor apukám középen állt, mindig azt hittem, angyallá változott, mert csillogott a ruhája, és úgy gondoltam, Istennel barátok lehetnek. Mindig figyeltem, hogy mikor fog prédikálni – nem azért, mert értettem, amit mond, hanem hogy meglássam a szárnyait.

Anyukám szombatoként proszforát süttött vasárnapra, ilyenkor mindig ott voltam mellette, mert azt hittem, valamit varázsol, mert imádkozott közben és nagyon koncentrált. Kérdeztem, hogy ehettek-e majd belőle, mert szeretnék ebben a varázslatban részesülni. Mosolygott és azt mondta, lesz majd varázslat, de csak ha nagyobb leszel. Évekig vártam ezt a varázslatos napot, míg egy nap elsőáldozó lettem. Most már értem, miért hittem varázslatnak.

Az öcsém néhány éves lehetett, én általános iskolás. Egy időben apukám autóval jött értem, mert veszélyes környéken volt az iskola. Az öcsém szeretett értem jönni apával. Amikor kéz a kézben sétáltunk az autóhoz, önfeledt kacajjal rám nézett és kérte, hogy nézzek fel az égre. Felnéztem. Nézd! Ott van egy lyuk a felhők között, nagyapa onnan kukucskál rám. Azóta lesem az eget, nagyapa most már nagymamával együtt kukucskál ránk.

December 6-án este izgalommal énekelünk testvéreimmel öreg kis parókiánk nappalijában, hogy hozzánk is elérkezzen Szent Miklós. Nem voltunk annyira rosszak, reménykedtünk a legjobbakban. Amikor meghallottuk a csengőt, emlékszem a szívünk dobbanására, olyan volt, mint szenteste: örömmel teli és izgalmas. Egyszer megérinthettük az öreg kezét az ablakon keresztül, különlegesnek éreztük magunkat, ezt a haverok tudtára is adtuk másnap. Jó visszaemlékezni ezekre a pillanatokra. Mély hitünk volt, szüleinknek hála.

Főiskolás koromban öcsém mindig úgy várt, hogy felcsimpaszkodott rám, és közben felsorolta, miket fogunk játszani a hétvégén. Örültem neki, hogy újra gyerek lehetek, és szerintem ő is, hogy lesz játszótársa. Igaz, azt nem díjazta, hogy a legóból én épitem a legbénább autót a világon, s ezt sajnálkozó tekintettel tud-

tomra is adta. Én ilyenkor megőleltem, és örültem, hogy mellette építhetem a világ legbénább legóautóit.

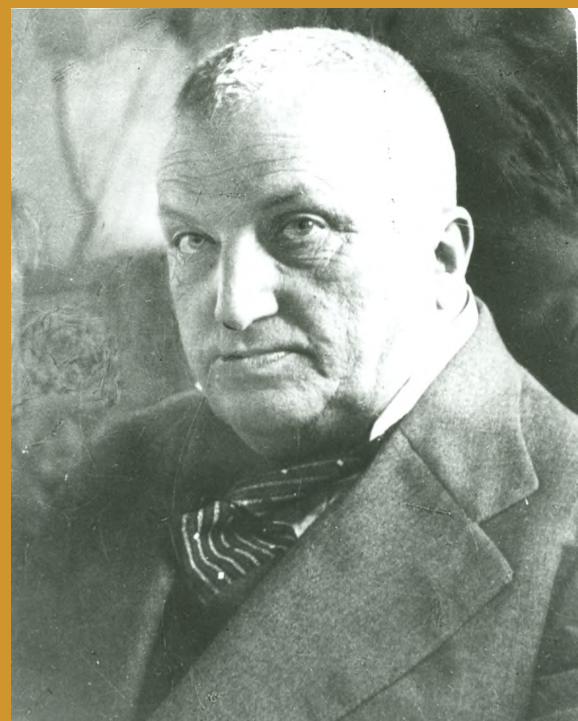
Édesapám nem tudja, hogy hatalmas pocakja mekkora varázserővel rendelkezik. A főiskola, mint minden embert, egy idő után behúzó a fáradtságba, és ez velem sem volt másképp. Amikor hazaértem, örültem, hogy magához húz, bár igyekeztem ezt leplezni a felnőttes válasom kellős közepén. De abban a két percben boldog voltam, hogy a pocakja beszívta az összes problémám.

Etuka néni volt a faluban a legkedvesebb néni, akit közös testvéri megegyezéssel pótmamaként kezeltünk. Ő sütötte a legfinomabb sütitket, és még kívánságműsort is rendezhettünk nála. A kedvencünk a Mirinda-szelet volt és a hólabda. Ezt kértük tőle felváltva. És ő hozta, minden szeretetével.

Kedvenc gyerekkori pajtásunk papi pályára készül. Mindig kedves volt és vicces. Riska nevű kerékpárján közlekedett – mindig jót nevettem, ha megláttam, hisz ki ad ilyen nevet egy kerékpárnak? Mindig figyelemmel kísértem, ahogy egyedül imádkozott a templomban, mély alázatossággal, hogy egyszer ő is Isten szolgálója lehessen. Azóta komolyan készül erre a hivatásra, és titkon reménykedem benne, hogy megmarad annak a vicces és kedves kisfiúnak, aki Riskával jött a templomba.

LEGEZA JÓZSEF

Szabó Dezső *Az elsodort falu* című regényében leírja, hogy egy erdélyi kis falu református papjának a lánya, Judit teljesen lezüllik. Sok hányattatás után elkerül Buda-pestre. Ott egy egyedülálló hölgy, Boros néni segít rajta, befogadja a házába. Judit sajnos kihasználja a jötevő asszonyt, és felemésztí annak az összes félrerakott pénzét. Az idős hölgy azonban a pénz elköltése előtt már megrendelt egy szénszállítmányt, ami hamarosan meg is érkezik. A szenesember otthagya a számlát, és azt mondja Boros néninek, hogy késő este fog eljönni a pénzért. Judit végül megsajnálja szállásadóját, és megpróbál korábbi züllött életmódjának megfelelően pénzt szerezni neki:

„Szürkülletkor kicsinosította magát, s kiment a Margit körútra. Lassan, szemlélődve lépegetett, vizsgálgatta a férfiakat, de egyet sem ítelt elég tehetősnek arra, hogy érdemes legyen kikezdeni vele. Végre jött egy elegáns cilinderes úr. Már meg akarta suhintani a kacérságát, mikor látta, hogy a férfi alsó ajka szélén egy pörsenés van. Nem, azt nem, meghalna az undorodástól. Később egy százasféle közeledett. De annak ráncos volt az arca, és a sapka alól ősz haj csillogott ki. Ó, hátha ragad a vénség, s a vén karok közt jobban rohan az idő. Milyen borzasztó volna egyetlen éjszaka megvénülni! Egy másik úriembernek már oda is villantotta a kaphatóságát. Az már meg is szólította, de olyan rekedt volt a hangja, mintha sebekkel lett volna eltorlaszolja a torka. Hirtelen faképnél hagyta. Végtelen undorodás fogta el, s egy hulló vágy, hogy pihenjen, tiszta, jó, friss mosászagú ágyon, egyedül végtelen pihenéssel. Felette nagy lóbálással zúgott a Margit körüti katolikus templom harangja, emberek mentek a litániára. Bement a templomba. Az oltáron lobogó gyertyák között a tiszta asszony tartotta megváltó fiát. A templomban kevesen voltak, s lágy homályosság fedte a dolgokat. Az orgona az ő szívét könnyörögte az ég felé. Az egyik sötét oszlopnál egy óriási

feszület állt, rajta a vérző Krisztus. Odarokadt feléje, s beszélni kezdett vele:

– Krisztus, Krisztus, nézd, az élet belökött ide, tarts itt. Ott künn szemét és bűn vár rám, és én undorodom a bűntől, undorodom a szeméttől. Ó, ne hagyj magamra, tiszta akarok lenni, tiszta akarok lenni, szeretlek, édes Jézus.

A közös ima felhangzott, s ő széthullott benne, mint egy felgyült sírás. Mikor hazament, utolsó fényűzését, utolsó kedvenc ruháját adta oda Boros néninek eladásra. És még azon este egy olvasót s egy Mária képes imakönyvet vett magának.”

Van-e főségesebb pillanat az ember életében, mint amikor magába száll, fölkel, és elhatározza, hogy visszatér az Istenhez, az Atyához? Ezekben az áldott pillanatokban a bűnös múlt összedől, s romjain új, fénylő világ keletkezik. Új utak bontakoznak ki, új jövő válik lehetővé.

Ezért szólt Jézus első prédikációja is a bűnbánatról: „Tartsatok bűnbánatot, mert közel van a mennyek országa!” (Mt 4,17) Például állította elénk a vámost, aki megállt hátul, szemét sem merte felemelni az égre, hanem mellét verte e szavakkal: „Istenem, légy irgalmas hozzám, bűnshöz” (Lk 18,13). Egyszer a következőképpen fogalmazta meg az Isten Fia az életfeladatát: „Azért jöttem, hogy a bűnösöket megtérésre szólítsam.” Máskor

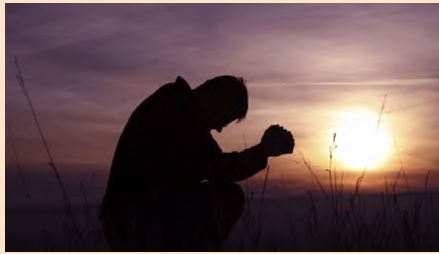
pedig megdöbbenő kinyilatkoztatást adott, amely a bűnbánatot egyenesen a mennybe emeli: „Jobban örülnek a mennyben egy megtérő bűnösnek, mint kilencvenkilenc igaznak” (Lk 15,7).

De a bűnbánat már itt a földön is az igazi öröm és a könnyedség forrása tud lenni. A szellem fiatalságának, alakíthatóságának a jele. Ez által ébred a lelkiismeret a sötétségből a fényre. A bűnbánat a nagysághoz vezető út és az egyik legnagyobb, történelmet formáló erő. Jelzi, hogy a lélek még friss, fogékony az új, a már jobb iránt. Krisztus szájából milyen mélyen visszhangoznak bennünk a tékozló fiú történetének szavai: „magába szállt”, „vétkeztem”, „nem vagyok méltó”, „éhen halok”, „fogadj vissza”, „atyámhoz megyek”.

Ha a mocsarat lecsapolják, az élettelen, lápos vidéken is elindulhat a gazdagon burjánzó élet. Micsoda kitűnő termőtalajjá változhat a lecsapolt, posványos terület! Ugyanígy egy elrontott élet is újjászülethet, ha bűnbánatot tartunk. „Mondom nektek, ez megigazulva ment haza” – mondja Jézus a bűnbánó vámosról (Lk 18,14).

„Emberi dolog büntet elkövetni, ördögi dolog azt szeretni. Keresztény dolog a bűnbánat és isteni a bűnbocsánat” – olvastam valahol egy könyvben. Valóban, Isten egyik legjellemzőbb tulajdonsága a bűnök megbocsátása. Hisz ő az elveszett drachmát fáradhatatlanul keresi, a megtalált báránynak kimondhatatlanul örül, a tékozló fiút visszafogadja, sőt, hogy az utolsó lépések ne legyenek olyan nehezek

számára, irgalmasan fia elé siet. Ezért bizalommal tehetjük megbánt bűneinket és javulásunk ígéretét az ő szeretetébe. Nem szűnik meg gyermekeinek Atyja lenni akkor sem, amikor bünt követünk el. Ezt az istengyermekséget, ezt a szeretetet kapjuk meg a bűnbánatunkkal, visszatérésünkkel. Csak annak nyílik meg a füle Isten szavát hallani, aki bűnbánatot tart. Isten szavának lényege, hogy szeret minket mindazon bűnünk ellenére, amit elkövetünk. Erre a szeretetre mi mást tudnánk mondani, mint azt, hogy nem vagyunk méltók a szeretetre, ezért csak ígérhetjük, hogy megpróbálunk megváltozni. Ez az igazi bűnbánat. És ennek fényében már valami új kezdhet növekedni a romokon. A szív megszabadul a gonosztól, és a bűnbánat megakadályozza, hogy az idők folyamán a rossz felhalmozódjon bennünk, s mindent elpusztító hatalommá válják életünkben. Ehelyett valami derűs, új dolog kezdődik: az isteni, a kegyelmi élet.

A lelki szegények legszegényebbjai azok, akik már nem tudnak bűnbánatot tartani. Bennük a világ sötétségbe borul. Ezek az emberek véglegesen azonosítják magukat gonosz tetteikkel, megszilárdítják bűneiket, és nem ismerik a szabad jövőt. Nem marad bennük egyetlen rész sem, ahol ellenszegülhetnének a gonosz múltnak. A gonosz újabb gonoszt szül bennük. Semmi új nem történik már az ilyen emberi életben, csak a régi rögzülések, amelyeket már ő maga is gyűlöl. Júdás igazi tragédiája az volt,

hogy elment és felakasztotta magát. Ezzel a tetteivel megakadályozta, hogy Isten ellen elkövetett árulása más értelmet kapjon. Így árulása nem lehetett más, mint árulás. Péter – vele ellentétben – kiment, és keserves sírásra fakadt. Bánatának égő csipkebokrán megjelent az Úr. A bűn tehát olyan, mint a kagylóba került homokszem: igazgyöngy is lehet belőle a bűnbánat útján – vallja a költő, Szent-Gály Kata.

Az Úr minden bűnre megígérte a bűnbocsánatot, de nem ígérte meg a holnapi napot. „*Nem tudjátok sem a napot, sem az órát*” – mondta Jézus (Mt 25,13). Bűnbe esni és bűnben maradni: ez az igazi pokol. Bűnbeesni, de a bűnből újra felkelni: ez az üdvösség. Csak egy igazi boldogság van a világon: a szívnek a tiszta békéje, a bűneitől megtisztult lélek. A Szentírás szava a szívünkig kell hatoljon: „*Itt az alkalmas idő, tartsatok bűnbánatot, és higgyetek az üdvösség jóhírében!*”

Görögkatolikus Szent Liturgia vasárnaponként Dél-Budán

Elkezdődtek a vasárnapi Szent Liturgiák az újonnan megalapított Dél-budai Görögkatolikus Szervezőlelkészegben, amely Buda XI. és XXII. kerületeire terjed ki.

IDŐPONT: **vasárnaponként 10:30**

HELYSZÍN:

Bartók Béla út, Szent Imre-kápolna
(XI. kerület, Bartók Béla út 19. 1. emelet)

A kápolnába a kapun a kihelyezett gombot megnyomva lehet bejutni. Az első emeleti kápolnába **lifttel** is föl lehet jutni azoknak, akiknek gondot okoz a lépcsőzés.

A Szent Liturgia végén közös beszélgetést és agapét tartunk!

TOVÁBBI RÉSZLETEK, INFORMÁCIÓ:

Facebook: Dél-budai görögkatolikusok

kocsis.tamas.p@gmail.com

+36-30 412 4140

KANYÓ ÁRPÁD

Liturgikus edények

IV. RÉSZ

A keleti templom középponti helye a szentélyben elhelyezkedő oltárasztal. Ezt a szent asztalt – Jézus szavait értelmezve – ószövetségi szimbólumok is körülveszik, hiszen maga az Úr adta értésünkre: „Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem a törvényt vagy a prófétákat; nem azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem, hanem hogy beteljesítsem.” (Mt 5,17)

Máté evangélista ezzel választ ad kora egyháza és a zsidóság között fennálló dilemmára, és kimondja, hogy Krisztus az igazi törvényhozó, aki a zsidó várakozásokat és az ószövetségi törvényt valóra váltani, minőségileg újjá és teljessé tenni jött, benne az Ószövetség nem pusztán megszűnik, hanem tökéletesen megvalósul az általa hozott újban. Ezért örököse Krisztus újszövetségi népe, Szent Egyháza is az Ószövetségnek, ennek alapján pedig régi örökségéből némelyeket tovább gondolva, teljesebb értelemmel megtöltve meg is őrizhet, és jogosan tovább használhat saját istentiszteleti életében. Tesszalonikai Simeon is több ószövetségi jelentést tulajdonít az oltárnak: „A szent asztal jelenti a legszentebbet, a trón Isten helyét, pihenőhelyet, megbékélést, a nagy tömjénáldozat helyét, Krisztus emlékeztét, a dicsőség sátrát.”

A hétágú mécsesstartó

A szentélyben található egyik ószövetségi – és új tartalommal is átitatott, így annak előképeként tekinthető – örökség a „heptalükhnosz”, a szabály szerint az oltárasztal mögött álló, néhol azon elhelyezett hétágú mécses, hétágú gyertyatartó.

A zsidó nemzeti jelképpé lett menórát a talmudi tiltás alapján (a szentélybelinek sem mása, sem új ne készüljön) ők liturgikus és egyéb céllal sem használhatják (hanuka ünnepe is nyolckarú, a gyújtólánggal együtt valójában kilenc mécses gyújtanak meg), a kereszténység viszont fontos jelképet – és az Ószövetséggel való folyamatosságot – látva benne, a templom szentélyében tovább őrzi, értelmezi és plusz tartalommal megtöltve használja azt. Valójában a gyertyákat Nyugaton is csak a 11. századtól kezdték az oltárra helyezni, azelőtt az oltár köré állították. Keleten azonban megmaradt az ősi szokás, hogy a hétágú gyertyatartó nem az oltáron, hanem a mögött áll, rendes helye a magas trón és az oltárasztal között van.

Az előképként tekintett, a pusztai vándorlás során felállított találkozás sátrának – majd később a jeruzsálemi templomnak – fontos részévé vált hétágú mécsesstartó a Mózesnek adott isteni parancsra készült: „Készíts továbbá mécsstartót, színaranyból verve” (Kiv 25,31). Ennek Biblián kívüli leírását megtaláljuk Josephus Flaviusnál, Philónnál és a Talmudban is. A szentírási könyvek tényszerűen megőrizték, hogy ilyen gyertyatartó a silői szentélyben is volt egy (1Sám 3,3), a salamoni templomban pedig tíz darab (1Kir 7,49; 1Krón 28,11–19), öt a déli, öt az északi fal mellett. A második templom menóráját Kr. e. 169-ben IV. Antiókhosz Epifánész megszenteltetésénél, elvitte (Flavius szerint ezen három mécses állandóan égett, a hét mécses pedig a hét bolygóra utalt), helyére pedig Makabeus Júdás egy újat készíttetett (1Makk 4,49). Miért volt központi jelentőségű ez a mécsstartó? Mert a tiszta olívaolajjal megtöltött agyagmécsesek Isten jelenlétét szimbolizálták az ő népe körében. A nép kötelessége volt arról gondoskodni, hogy ezekben mindig a legfinomabb olaj égjen. Zakariás próféta jóvendőléseiben szépen megfogalmazódik szimbolizmusa: „Az a hét (vagyis a mécsesek) az Úr szeme, mely bejárja az egész földet” (Zak 4,10), a kommentáló bencés szerzetes szerint „így biztosítva uralmát minden esemény felett” (A. Cody). A Levitikus könyve arról tanúskodik, hogy ezeket a mécseseket estén-

ként meggyújtották, és egész éjjel égtek (Lev 24,3–4). A fény-szimbolika a zsidóságon belül is jelentős szerepet tölt be, elegendő csupán az alkonyati istentiszteletben szereplő 103. zsoltárunk szavait felidézni, hogy lássuk, miként csodálták Istenüket: „köntösként világosságot öltöttél magadra” (Zsolt 103,2). Krisztus pedig – aki János evangéliumának leírása szerint (Jn 10,22) a hanuka (templomszentelés) ünnepén is a templomban volt – immár önmagáról mondta: „Én vagyok a világ világossága. Aki követ engem, nem jár sötétben, hanem övé lesz az élet világossága.” (Jn 8,12)

A történelmi források ellentmondásosak a második zsidó templom menőrájának soráról. Egyik szerint kalandos útjának szinte zárásaként Jusztiniánosz császár hadvezére Konstantinápolyba vitte, majd miután egy zsidó figyelmeztette egyik főemberét – nem szabad szent edényeket a birodalom fővárosában tartani –, rossz ómenként értelmezve ezt, visszaküldte a Szentföldre. Bíborbanszületett Konstantin császár viszont arról számol be, hogy ünnepélyes alkalmakkor meggyújtották azt a palotában. Igazi sorsára talán már sosem derül fény.

A kereszténység – benne a liturgikus teológia is – a Szentlélek hét ajándékának jelképeként tekint a formájában a zsidókétől különböző hétágú mécsstartóra. Izaiás próféta szerint a Messiáson – azaz Krisztuson, aki „a világ világossága” – „*rajta nyugszik az Úr lelke: a bölcsesség és az értelem lelke, a tanács és az erősség lelke, a tudásnak és az Úr félelmének a lelke; és kedve telik az Úr félelmében. Nem aszerint ítél majd, amit a szem lát, és nem aszerint dönt, amit a fül hall.*” (Iz 11,2–3) Mindezek Krisztus emberi természetéhez tartoztak, s mivel mi az „*ő teljességéből kaptunk kegyelmet*” (vö. Jn 1,16), így segítenek bennünket a hozzá való hasonulásban. Már a 2. században megfogalmazza Szent Jusztinosz is: „*a Lélek erejéből és kegyelméből azoknak adta, akik benne hisznek, és ez mindenki számára belátható*” (Párbeszéd a zsidó Trifónnal LXXXVII. 5.). Alexandriai Kelemen már a hétágú mécsstartóhoz hasonlítja a Lélek ajándékait (Strom. VI, 6,35. Paed. III. 12,87.).

Szimbóluma tehát az isteni kegyelem gazdagságának, mely az új, tökéletes templomból, az Egyházból árad ki. A 6. században már bizonyos a használata.

Sokkal összetettebb és érdekesebb az a liturgikus megközelítés, amely a titkos Jelenések könyvének fényében közelíti meg a hétágú gyertyatartót. János apostol, a teológus így ír: „*Hét fáklya égett a trón előtt: Isten hét szelleme*” (Jel 4,5b).

A Pimen orosz pátriárka által kiadott Nasztoľnaja knyiga IV. kötete (Moszkva, 1983) bőséges hasonlatot sorol fel arra, hogy miért különösen jelentős az Egyház mostani rendjében a hétágú gyertyatartó használata. Eme értelmezés szerint a hétágú gyertyatartó ábrázolja: az igaz hitű egyházat; a Szentlélek hét ajándékát; megfelel Isten hét szellemének, amelyet az egész földre küldött; a Jelenések könyvében levelet kapott hét egyháznak, az angyal hét harsonájának, a hétpecsétetes könyvnek, a hét csapásnak, Isten haragja hét csészejének, a hét egyetemes zsinatnak, a földtörténet hét periódusának, a szívárvány hét színének; mindazon hetes számoknak (mivel a hét a teljesség, tökéletesség jele), amelyekkel a Szentírás lapjain találkozhatunk akár égi, akár földi viszonylatban.

Tesszalonikai Simeon külön nem említi, hanem a templomi világítóeszközök összességéről mondja, hogy „*azt a soha ki nem alvó világosságot jelképezik, mely a szentekben van*”. Más magyarázatok azt emelik ki a gyertyákkal és mécsesekkel kapcsolatban, hogy a hívek szívei Isten iránti lángolásuk szimbólumai, illetve annak képei, hogy a szentek színéről színre látják Isten arcát.

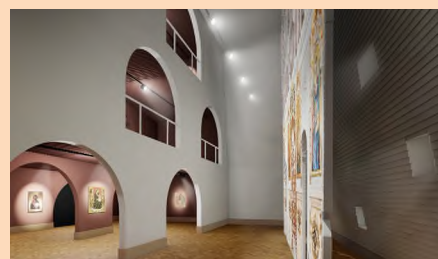
Az mindenesetre különösen érdekes, hogy a templomszentelés rendjében nincs szó sem a hétágú mécsesstartó beállításáról, sem a mécseseinek meggyújtásáról.

KIRÁLY ANDRÁS

Európában is egyedülálló GÖRÖGKATOLIKUS MÚZEUM épül Nyíregyházán

A nyíregyháziak egy ideje hiába próbálnak gyertyát vagy akkumulátort cserélni a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola szomszédságában lévő autóelektronikai üzletben, az ugyanis elköltözött, a telek üresen áll. De nem sokáig, hamarosan elbontják az épületeket, és másfél éven át tartó építkezés kezdődik. Egy olyan intézmény építése, mely nem csak Magyarországon, de egész Európában egyedülálló. Itt épül föl a GÖRÖGKATOLIKUS EGYHÁZMŰVÉSZETI ÉS TÖRTÉNETI MÚZEUM ÉS TANULMÁNYI HÁZ. A projekt megbízott vezetője, dr. Szabó Irén kalauzol el bennünket a kapuit várhatóan 2021 karácsonyán megnyitó intézménybe.

Honnan jött a görögkatolikus múzeum ötlete?

A Görögkatolikus Metropólia megalakulásával egyházunk intézményrendszere egyházszervezetileg kiteljesedett. Új oktatási intézményeink vannak, az óvodától a főiskoláig, szépen fejlődik a szociális intézmény-hálózatunk, de a kulturális élet területén vannak hiányosságaink. A főiskola égisze alatt működő könyvtárunk nagyon szépen gyarapszik és fejlődik, akárcsak levéltárunk, múzeumunk azonban még nincs. Pontosabban létezik a Timkó Imre püspök úr által 1981-ben alapított Görögkatolikus Egyházművészeti Gyűjtemény, amely alapja és kiindulópontja a most létrejövő intézménynek. A meglévő gyűjtemény jórészt Nagymihályi Géza atya munkájának köszönhetően jött létre, az anyag szakmai feldolgozása, kutatása és publikálása dr. Jankáné dr. Puskás Bernadett érdeme. Az ő nevéhez fűződik a 2000-tól a püspökség épületében látható állandó kiállítás létrehozása is. A kiállítás előzetes bejelentkezés alapján a gyűjteményt jelenleg gondozó Majchrics Tiborné vezetésével máig megtekinthető.

A használaton kívüli egyházművészeti és liturgikus tárgyaink templomokban, parókiákon, magánszemélyeknél vagy országos és megyei múzeumok gyűjteményeiben vannak.

A történeti és a néprajzi kutatás érdeklődése az 1980-as évektől egyre élénkebben fordul a görögkatolikus felé. Az elmúlt évtizedekben a görögkatolikus egyházművészet, történelem, néprajz, de a teológia és lelkeség terü-

letén is olyan magas színvonalú kutatómunka folyt és folyik, amelynek eredményei a meglelt publikációk révén bekerültek a különböző tudományterületek vérkeringésébe. Van tehát egy tudományos érdeklődés és egy szélesebb körű kíváncsiság is a görögkatolikus kulturális örökség iránt. Egyre inkább mutatkozott az igény, hogy ezekkel a tárgyi értékekkel valamit kezdeni kell. Ezt erősíti, hogy a kulturális örökség fogalma átalakult a 20. század végére. Már nemcsak a tudományok által kanonizált „magas művészetek” alkotásai tartoznak ide, hanem sokkal tágabban értelmezhetők a kulturális jelenségek is, amelyre egy kortárs intézménynek reflektálni kell.

A tárgyi értékeink megmentésére való törekvés, a kulturális örökség kiszélesedett fogalma és a görögkatolikus kultúránk iránti egyre növekvő érdeklődés segítette annak a gondolatnak a megszületését, hogy egy önálló múzeum létesítésével kiszélesítsük a görögkatolikus örökség megőrzésének, kutatásának, bemutatásának tereit. A lehetőség most ért meg arra, hogy a gyűjteményi kiállítóhely magasabb szintre lépjen, és nyilvános múzeumként tudjon megjelenni. A múzeum célja nem csupán a tárgyak gyűjtése, őrzése és bemutatása. Kutatóhely is kíván lenni, a görögkatolikus múlt és jelen kutatásának háttérintézménye, amely helyet ad kortárs diskurzusoknak is. A múzeum mint kulturális intézmény funkciója, feladata, helye a társadalomban és a közösségek életében is óriási változáson ment át az elmúlt évtizedekben. Szeretnénk, ha ez a változás megjelenne az új múzeum működése során is.

Mi lesz látható a múzeumban?

A gyűjtemény jelenlegi tárgyatanyagát ikonok, ikonosztázotredékek, faragványok, liturgikus tárgyak, textilek (oltárterítők, zászlók, liturgikus öltözetek), püspökportrék és egyéb vallásos témájú alkotások képezik. A múzeum létrejöttével lehetőséget szeretnénk teremteni arra, hogy a használaton kívüli, templomokban, parókiákon, közösségi termekben, magánszemélyeknél lévő kulturális emlékeink is biztonságos helyen, megfelelően raktározva, kutatók számára elérhetően, megfelelő feldolgozás után pedig a látogatók számára is megtekinthető módon kapjanak helyet.

Az egyházmegyei határok tiszteletben tartása mellett, az országos hatókörű múzeum létrehozásával nem titkolt célunk, hogy a liturgikus tárgyi emlékeken és egyházművészeti alkotásokon túl a gyűjtőkört kiszélesítsük. A múzeumban helyet szeretnénk adni kiemelkedő kántorokhoz, kántortanítókhoz kapcsolódó emlékeknek, papi hagyatékoknak – fényképek, levelezések, iratanyag, személyes tárgyak, esetleg jelentősebb bútorok –, amelyeknek segítségével egy-egy jelentősebb személyiséget vagy egy korszakra jellemző papi életutat be tudnánk mutatni. Vannak görögkatolikus művészeink, görögkatolikus témában alkotó művészek, akik számára teret, helyet kívánunk biztosítani. Fontosnak tartom, hogy kortárs görögkatolikus művészeink munkáinak (legyen az szakrális vagy világi témájú) is helyet adjon a múzeum, hiszen az állandó tárlat mellett időszaki kiállítások rendezésére is lesz lehetőség a múzeumban.

Ezek szerint várják a kallódó, magánkézből lévő tárgyi emlékeket?

Igen. Kifejezetten szeretnénk buzdítani mindenkit, hogy akinek görögkatolikus vonatkozású tárgyi anyaga van – legyen az régi imakönyv, levelezés, liturgikus tárgy, kiemelkedő személyiségek hagyatéka, papcsaládok emlékei, kántorok, kántortanítók hagyatéka, görögkatolikus iskoláinkkal kapcsolatos bárminemű tárgyi dokumentum –, azt hozza el, ajánlja föl a múzeum részére, ahol szakszerűen fogjuk megőrizni és a közönségnek bemutatni. Ha valaki nem szeretne megválni ezektől, a digitális másolatok, fotókópiák is gazdagíthatják a gyűjteményt. A legkisebb apróságok is fontosak lehetnek, azok is, amikről nem is gondolná az ember. Nekünk, 21. századi embereknek az is érdekes, hogyan nézett ki egy papi dolgozószoba, iroda a 20. század elején, milyen volt egy liturgikus öltözet, egy zsolozsmáskönyv, milyen levelet írtak akkoriban, milyen volt egy görögkatolikus orvos, politikus élete, és még sorolhatnám. Bízunk benne, hogy sok magánkézből lévő anyag fog így nyilvánosságra kerülni.

A levéltár és a régi irattár is átköltözik a múzeumba?

A levéltár nem. A főiskola könyvtárának muzeális könyvanyaga kap helyet a múzeumban. Egrészről azért, hogy az így felszabadult helyre a könyvtár egyre bővülő új anyaga kerülhessen, másrészt itt korszerű, klimatikus és fényviszonyok tekintetében is minden igényt kielégítő muzeális könyvtárat is kialakítunk.

Az új intézmény a Görögkatolikus Egyházművészeti és Történeti Múzeum és Tanulmányi Ház nevet viseli.

Mit takar a tanulmányi ház kifejezés?

Az intézménynek még nincs meg a végleges neve, ez munkacím, és a funkciókat foglalja össze. A tanulmányi ház elsősorban a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola oktatási és tudományos tevékenységének kiszolgálására jön létre. A főiskola konferenciáira, hétvégi levelező előadásaira érkező hallgatók, előadók, professzorok és kutatók számára 10 kétágyas szoba és 2 apartman is helyet kap az épületben, amihez egy 24 fős, számítógépekkel felszerelt oktatóhelyiség kapcsolódik.

A múzeumnak saját restaurátorműhelye is lesz, amelyet festő-restaurátori munkához alakítunk ki, és több ember egyidejű tevékenységére ad majd lehetőséget. Szívesen adunk helyet gyakornokoknak, akik itt szeretnék tapasztalatot szerezni, vagy jobban megismerkedni a keleti egyházművészettel.

Ki lesz a múzeum fenntartója?

A múzeum fenntartója a Görögkatolikus Metropólia. Az intézmény felekezeti múzeum lesz, tudomásom szerint hasonló görögkatolikus felekezeti múzeum nem létezik Európában. Vannak nagyon szép ikongyűjtemények, ikonmúzeumok, de vagy nem felekezeti, vagy csak ikonok, liturgikus tárgyak bemutatására vállalkoznak. Magyarországon minden felekezetenek megvannak a maga múzeumai, gyűjteményei, kiállítóhelyei. Ebből a szempontból a görögkatolikus egyház muzeális intézményi struktúrája lépeshátrányban van – egyelőre.

Az intézmény egyházi alapítású múzeum lesz, de állami finanszírozást is kap, s mint ilyen, a hazánkban hatályos, múzeumokra vonatkozó törvényeknek meg kell felelnie.

Mik ezek a feltételek?

Három fő feltételnek kell megfelelnünk a múzeum cím elnyeréséhez: a tárgyananyagot megfelelő épületben kell szakszerűen tárolni és bemutatni; a tárgyak gondozásához egy főállású restaurátort és megfelelő számú munkatársat kell alkalmazni; valamint önálló kutatási tevékenységet kell végezni, melyet publikálni kell. A tárgyi feltételek adottak lesznek, főállású restaurátorunk már most van Seres Tamás ikonfestő-restaurátor személyében, az intézmény indulásával egyidejűleg pedig tervezzük egy periodika indítását is.

Hogyan illeszkedik be az új intézmény a görögkatolikus egyház evangelizációs tevékenységébe?

Azon túl, hogy az állami szabályozásnak megfelelően működő múzeum leszünk, mely reményeink szerint méltó módon tud majd beilleszkedni a magyarországi múzeumi struktúrába, alapvetően egyházi intézményként jön létre. A Kultúra Pápai Tanácsa 1999-ben a kultúrpasztorációról adott ki dokumentumot. Ebben felhívják a figyelmet arra, hogy az egyház óriási kihívások előtt áll, mert folyamatosan új *Aeropagusok*, új terek nyílnak meg, ahol ott kell lennie az egyháznak, használnia kell az új lehetőségeket az evangelizáció szolgálatában. Ilyen terek, ilyen fórumok a családi és egyházi közösség mellett az online felületek, a sajtótermékek és az új technológiák által nyújtott lehetőségek. A görögkatolikus egyház életében ilyen új teret kíván nyitni a múzeum. A múzeum ma már nem csupán régi tárgyak tárlata, hanem új közösségi tér is. Találkozási hely, ahol a kultúra befogadása mellett oktatási és közösségi tevékenység is folyik. A múzeumok funkciója az elmúlt évtizedekben világszerte megváltozott. Egyre nagyobb hangsúlyt kap a társadalmi szerepvállalás, a tudás megosztása, a kulturális javakhoz való hozzáférés biztosítása, a különböző korosztályok és társadalmi csoportok megszólítása. Ezek az új múzeumi trendek nagyon szépen harmonizálhatók az egyházi intézményi szerepvállalással. Nem csak tárgyakat szeretnénk bemutatni, hanem új teret megnyitni, melyben az egyház evangelizációs, pasztorációs és missziós munkájába tudunk bekapcsolódni. A létrejövő új múzeum görögkatolikus intézmény lesz, de tevékenységével szeretné szélesre tárni a kapukat, és sajátos eszközeivel olyanokat is megszólítani, akik az egyházunkat nem ismerik, vagy a meglévő lehetőségekhez nem találtak kapcsolódást.

Hajlamos az átlagember azt gondolni, hogy a drogfüggőség csak a lezüllött, alsóbb osztálybeli fiatalokat vagy hátrányos helyzetben lévő családok tagjait érinti. Azonban a függőség nem válogat: nemre, korra, társadalmi helyzetre tekintet nélkül szedi „áldozatait”, és olyan könnyű belecúsúzni, mint levegőt venni. A legveszélyesebb azt gondolni, hogy veszélytelen.

A tinédzserek között már elvárás kipróbálni, s cikinek számít, ha egyes szerek használatát valaki még nem tapasztalta meg. Az idősebb generáció pedig nincs tisztában a kábítószeres veszélyeivel, így felkészíteni is nehezen tudja a fiatalokat, s emiatt csekély tájékozottsága mentén legfeljebb riogatni tudja őket. Sokan alig vannak tisztában az egyes szerek hatásaival, illetve elhárítják ezt a problémakört egé-

„Szabadság az, ha megválaszthatom: kitől és mitől függjek.”

(Fodor Ákos: Axióma)

ből. Ezen a drogfüggősége sem változtatott. Bármerre járt, bárhol kószált, mindig leírta, ami benne volt. Így született meg a két párhuzamos mű.

David azt is bevallotta, hogy ha ilyen tragédia történik egy családban, minden szülő első gondolata ez: mit rontottam el. Göröcsösen kutatják azt a pontot, ahol a dolgok rossz irányt vettek. A teljes felelősséget magukra akarják

dó füves cigitől eljutott a keményebb drogoktól való teljes függőségig.

Davidnek mindig is szoros baráti kapcsolata volt fiával. A válás ellenére nagyon közel álltak egymáshoz. Sikeres újságíróként hétköznapi, középosztálybeli életet élt második feleségével és két kisgyermekükkel. Idilli környezetben, hatalmas házban nevelte kisebb gyermekeit, de elsőszülött fia, Nic is állandó vendége volt

Csodálatos fiú (Beautiful by)

szen addig, amíg egyik ismerősük érintett nem lesz. De ez sokszor éveken vagy évtizedeken át ki sem derül. Elég hosszan el lehet vegetálni ezeken a narkotikumokon. Csak annyi vehető észre, hogy az érintett élete szépen lassan kezd szétcsúszni.

A legutóbbi amerikai sikerfilm, a 2018-as **Csodálatos fiú** (*Beautiful boy*) azokat is érintette teszi, akiknek eddig semmi kapcsolódása nem volt ehhez a témához. A mű igaz történeten alapszik. David Sheff (Steve Carell) amerikai újságíró első házasságából született fia, Nic Sheff (Timothée Chalamet) drogfüggőségéről szól. A Csodálatos fiú egyszerre két bestseller nyomán készült: egyaránt az apa és a fia memoárjából (David Sheff: *Beautiful boy*, Nic Sheff: *Tweak*). Egy interjúban David Sheff elmondta, hogy neki az írás a kilátástalan helyzetben való túlélést jelentette. Amikor fiának a drogok használata miatt nyoma veszett, és az utcán tengődött, édesapja éjszakánként nem tudott aludni. Minden hasonló helyzetben lévő szülő rémálmától rettegett, hogy egyszer csak érkezik egy telefonhívás, melyben valami szörnyűségről értesítik. Felkelt és kiírta magából az érzéseit, aggodalmait, amelyeket elveszett gyermeke miatt érzett, akit drogoktól függetlenül csodálatosnak tartott. Nic pedig kiskora óta mindig írt. Gyakran úgy kezelte a benne lévő fájdalmakat, hogy ő is kiírta magá-

vállalni. Nic jó tanuló volt, kiváló atléta, s a válás ellenére boldog, szeretetteljes közegben nőtt fel. Jó kapcsolata volt nevelőanyjával és kistestvéreivel is. Ő is teljes értékű tagja volt a családnak. Bár mindegy is, hogy indul el valaki egy ilyen veszélyes úton, mégis ártalmatlannak tűnt eleinte a kábítószer használata. A tehetséges kamasz bulikban szórakozásból próbált ki könnyebb drogokat, majd pár feszültségol-

otthonuknak. Értelmiségiként teljesen tapasztalatlanul kellett szembesülnie fia egyre súlyosbodó drogfüggőségével.

Ami nagyon megkapó ebben az alkotásban, hogy sok drogos témájú filmmel ellentétben szokatlan módon, új nézőpontból mutatja be a függőséget: nemcsak a beteg, de a közvetlen hozzátartozók nyomasztó és tehetetlen

helyzetét is tökéletesen érzékelteti. Egy ilyen kilátástalanságban ugyanis mindenki érintett. Nic arról is nyíltan mesélt, hogy benne az önpusztítás útján akkor fordult át valami, amikor édesapja könyvét elolvasta Csodálatos fiú címmel. Addig úgy gondolta, hogyha ebbe belehal, az az ő dolga, az ő élete, és senkinek nincs semmi köze hozzá. Azonban elolvasva apja éjszakánként papírra vetett vívódásait, megértette: nem teheti meg mindent a családjával, hisz már így is elképesztően sok fájdalmat okozott nekik. Rengeteget sírt abban az időben.

A páros memoár haszna az volt, hogy egymás sorain keresztül mind apa, mind fia megértette a másikat. David hajlamos volt előtte azt kérdezgetni magától, hogy teheti meg a fia ezt

vele, sőt hogy teheti ezt meg magával. Elolvasva gyermeke könyvét azonban megértette, hogy ezek nem releváns kérdések, hanem ez egész egyszerűen csak a függőség természete: legyőzi magát az embert.

A történet végigvezeti a nézőt a főszereplő különféle leszokási kísérletein, ígéretési fázisain, rövidebb-hosszabb próbálkozásain és az elvonókúrák hasztalan kísérletein. „Ez vagyok én!” – mentegetőzik a film egyik jelenetében a fiú. „Hát éppen ez az: ez nem te vagy, Nic!” – válaszolja édesapja. Eleinte a család minden egyes alkalommal reményt táplál,

s újra és újra bizalmat helyez a csodálatos fiukba, ám a forgatókönyv egyre ugyanaz: Nic mindig visszaesik. Mikor hetekkel vagy hónapokkal később szétesve újra felbukkan, mindenki kétségbeesetten meg akarja fejteni, mit csinálhatnak most másképpen. Amikor a hozzátartozók legelőször szembesülnek a problémával, kívülállóként az elsődleges küzdelem számukra azt megérteni, mi vezet egy egészséges, boldog, jó családba tartozó fiatalra oda, hogy szükségét érezze a droghasználatnak. A szerző édesapja azt is elmondta, hogy könyve kiadásával az is célja volt, hogy felhívja mások figyelmét arra: bár mind

azt hisszük, ez velünk nem történhet meg, valójában ez bárkivel megtörténhet. Mikor legelőször közölt egy cikket a New York Times Magazinban, sorra kapta az olvasói leveleket: a mi családjunk történetét írtad meg.

David Sheff csodálatos apa, mert a drog hiába formálta át gyermekét gyengévé, hazuggá, és az hiába játszotta el milliószor apja bizalmát, ő mindvégig pontosan tudta, hogy ez nem az ő fia, hanem a drog természete. Az ő Nicje továbbra is egy csodálatos fiú volt a szemében: az ő csodálatos fia. Talán ezt oltotta belénk, szülőkké a Jóisten saját természetéből: minden helyzetben látni a másikban a csodát, a mi szeretett gyermekünket:

„Ez az én szeretett fiam,
akiben gyönyörködöm.”

Gyermekkorom kedvenc írója volt Lázár Ervin, aki a Szegény Dzsoni és Árnika című zseniális meséjében gyakran használ olyan párbeszédés formulát, mintha apa és fia beszélgetnének egymással. Most bevezető gyanánt én is így indítok, bízva abban, hogy a most még csak néhány hónapos fiam a futball iránti szeretetét tőlem öröklí (ellenben a játéktudásával...), s hogy évek múlva mi is fogunk tudni majd így diskurálni egymással.

- Fiam, az élet sajnos nem kívánságműsor.
- Dehogynem az! Én például most kívánok néhányat!
- Remélem, tudod, hogy ezek a kívánságok nem biztos, hogy teljesülni fognak.
- Számolok ezzel a lehetőséggel is.
- Számolsz?
- Igen. Egészen pontosan tizenháromig, mert ennyi a kívánságom.
- Nem sok az egy kicsit? Több mint egy tucat.
- Éppen elég. De tudod mit? Ha már úgyis elkezdődött az iskola, ne csak számoljunk, ismételjük át a betűket is, jó?
- Nem bánom, ismételjük! A kedves Olvasó is velünk tart?

A, mint

Aranylabdát a védőnek

A futball, mint minden más, látványsportág, ezért a legtöbb egyéni elismerést a csatárok gyűjtik, hiszen mégiscsak ők azok, akik általában a gólokat lövik... Néha még a középpályásoknak is csurran-cseppen valami, de a hátvédekről és a kapusokról hajlamosak vagyunk megfeledkezni, pedig akár elhiszük,

akár nem, ők legalább annyira fontos alkotóelemei a csapatnak, mint azok, akik a gólokért leginkább felelnek. Mindezt jól érzé-

ÖBBÁGY LACUS

K, mint kívánságkosár, avagy ezt várom a futballszezontól

kelteti, hogy aranylabdás kapus mindössze egy volt eddig a futballtörténelemben, Lev Jasin, s aranylabdás hátvéd is utoljára 2006-ban, egy bizonyos Fabio Cannavaro, aki mielőtt megkapta ezt a rangos díjat, önmaga paródiájává vált a Real Madridban. Virgil van Dijkot talán nem fenyegeti ez a veszély (bár habfehér mezben szerintem őt is sokan elnéznénk, mondjuk, Sergio Ramos visszavonulása után...), de megítélésem szerint a futball igazságtalansága lesz, ha idén nem a holland hátvéd nyeri az elismerést! Felépítése Rio Ferdinandra, játéktudására Alessandro Nestára emlékeztet engem, klubcsapatával, a Liverpoollal Bajnokok Ligáját nyert, a Premier League előző kiírásában meg huszonegy meccsen nem kapott gólt a Mersey-parti együttes, többek között az ő közel tökéletes és letisztult játékának köszönhetően, miközben másfél éven keresztül egyetlen támadó sem tudta őt kicselezni! Senki nem érdemli meg nála jobban a díjat – vajon a szavazóknak jár a Görögkatolikus Szemlélet magazin? Ha nem, a postaköltséget vállalom...

B, mint

bajok után bajnok

Csak egy betű más, mégis mekkora a különség... A Real Madrid az elmúlt években finoman fogalmazva nem kényeztette el hazai földön a szimpatizánsait, elég, ha csak annyit mondok, hogy Cristiano Ronaldo kilenc madridi szezonja alatt mindössze kétszer lett bajnok. Ez nem sok, viszont borzasztóan kevés. Ronaldo már nincs, a bajnoki cím azonban nagyon kellene, az előző szezon pocsék eredményei miatt egyébként is van miért „engesztelő áldozatot” bemutatniuk Marcelóéknak a szurkolók felé, és látva a Messi nélkül vergődő Barcelonát és a teljesen megújuló védelemmel felálló Atletico Madridot, ebben a szezonban lehetne keresnivalójuk hazai földön a habfehéréknek. Idén a játékoskeret is alkalmasabb erre, mint mondjuk tavaly volt – legalábbis Hazard, Jovics, Mendy és Éder Militao szerződtetésének más célja nem lehetett...

C, mint

Cristiano csodát tesz

És ha már szóba hoztam a portugál zsenit... Idén talán még erősebb a Juventus, mint tavaly volt, Ronaldo pedig egyértelmű céllal igazolt egy évvel ezelőtt Torinóba: nem a városon átívelő hat autópályára, de még csak nem is a híres torinói lepelre volt elsősorban kíváncsi; Bajnokok Ligáját jött nyerni 1996 után először a Juvénak, márpedig nála jobban jelenleg senki nem tudja, hogy kell megnyerni a sorozatot. És CR szereti, ha valamiben ő a legjobb... Tavaly az Ajax meglepetésre megálljt parancsolt nekik a negyeddöntőben, s idén is több klub pályázhat joggal a trófeára. Közéjük tartozik a Juventus is (objektív vélemény, de szerintem erre a legesélyesebb idén a Juve mellett a Bayern München, a Manchester City és a Liverpool), s ha közel negyed évszázad után újra Torinóba vándorolna a legrangosabb nemzetközi klubtrófea, Cristiano Ronaldo harmadik klubjával összesen a hatodik BL-címét szerezné! Azt hiszem, ha eléri a célját, talán haza is viheti szerénynek aligha nevezhető otthonába a torinói leplet...

F, mint

Frank nem bukhat meg

A Chelsea tulajdonosának, Roman Abramovicsnak a szótárából hiányzik a türelem szó, az orosz milliárdos általában úgy váltogatja az edzőket kedvenc játékszerének a kispadján, mint ahogy más a fehéreneműt szokta. A szezon egyik legizgalmasabb felvetése lehet, hogy az esetleges sikertelenség hatására lesz-e szíve lapátra tenni a klub emblematikus figuráját, Frank Lampardot is? Lampard egyáltalán nincs irigylésre méltó helyzetben, mert elveszítette legnagyobb sztárját, Eden Hazardot, ráadásul büntetések miatt nem regisztrálhattak a nyáron új játékost, így abból kell főzniük, ami van. Ez azt jelenti, hogy többen az árnyékból előléphetnek a fényre, s olyan fiatalok épülhetnek be ebben az esztendőben a csapatba, mint Mason Mount, valamint Tammy Ab-

raham, akik ráadásul angolok. Vicces, hogy egy angol csapatnál erről kell polemizálni, de Abramovics az elmúlt másfél évtized alapján inkább vesz hetente egy új jachtot, minthogy helyi kötődésű fiatalokat engedjen a nagy csapat közelébe... Az átlagéletkor alapján minden idők legfiatalabb Chelsea-jét trenirozza idén Lampard, ahol a kapus Kepa és a védekező középpályás N'Golo Kanté a két legveretesebb név – hogy elég lesz-e az ifjonti hév, mondjuk, a negyedik helyhez, egyelőre megjósolhatatlan. Mint ahogy az is, hogy Lampard kap-e hosszú távú türelmet és bizalmat, hogy az építkezés közepette megtarthassa a kispadot – az előző szezonban egy bronzérem és egy Európa-Liga-győzelem kevés volt ahhoz, hogy Maurizio Sarri ne állítsák fel onnan... Én mindenestre szurkolok neki!

G, mint

Gigi rekorder lesz

Sarri így leülhetett a Juventus padjára, ahol helyet foglalhat mellette Gianluigi Buffon is, aki a csiga helyett újra a pizzát választotta, s „pá rizs!” felszólítással egy év után máris búcsút intett a francia fővárosnak, hogy haza-

térhessen szeretett klubjához, a Juventushoz. Szokatlan helyzet lesz számára, hogy nem első számú kapusként számolnak majd vele, de egy nem hétköznapi motivációja így is akad: ha nyolc bajnoki pályára lép, megelőzi a jelenleg 640 meccsel listavezető Paolo Maldiniet, s ő lesz minden idők legtöbb olasz bajnokiján pályára lépő játékosa. Ez a rekord meglesz, már csak azért is, mert ezt a kitétel Buffon kérésére bele is foglalták a szerződésébe – más kérdés, hogy szerintem inkább lenne már vég-re Bajnokok Ligája-győztes, mint rekorder...

H, mint

helyünk van az Eb-n!

H, mint Halott pénz után szabadon: Hazai rendezésű Eb nélkülünk? Na, még mit nem! Korántsem az angoloknak vagy a spanyoloknak szeretnék szurkolni jövőre az Európa-bajnokságon, szóval hajrá Magyarországnak! Bár attól tartok, mire ezeket a sorokat olvassa a kedves Olvasó, már eldőlt a sorsunk, de a szlovákok elleni vereség után is azt mondom, egy bravúrokat halmozó Guláccsal a kapuban, egy igazi főméltósággal, Or bánnal a védelem epicentrumában, középen az elveszett labdát

hírből sem ismerő Nagy Ádámmal, egy fiatal és lendületes Sallai Roland – Szoboszlai Dominik duóval (Atyaég, milyen gólt vert a Salzburg 18 éves tehetsége északi szomszédjainknak szabadrúgásból...) ott kell, hogy legyünk a 2020-as Eb-n! És nem turistaként, autogramokra vadászva...

I, mint

idegenlégiósból kevesebbet

A Fradi 30. bajnoki címe utáni első BL-selejtezőn a Ludogorec ellen alig akartam hinni a szememnek: az alapcsapatból Sigér Dávid és Varga Roland is a kispadon kezdett; ha jól emlékszem, két magyar, Dibusz Dénes és Lovrencsics Gergő lépett pályára kezdőként azon a meccsen. Helyettük megint jöttek a légiósok, akik közül nem mindenki jobb a magyar átlagnál, sőt... A Kisvárdai tavalyi külföldi játékosainak köszönhetően, hogy bent maradt az első osztályban, s ott van mindnyájunk kedvenc játékosmetetője, a Puskás Akadémia, aminek kiváló és méltán híres akadémijáról kizárólag külföldről hazatérő kiegészítő sztárocskák és sehol máshol nem kellő légiósok kerülnek ki... (Figyelem! Ez az írás nyomokban ironiát is tartalmaz...) A hiba az ön készülékében van – ez szép és jó, de valahol azt a hibát el kellene kezdeni orvosolni... Van ellenpélda is: a Paks évek óta csak magyar játékosokat foglalkoztat, még sincsenek soha kiesési gondjai, a Debrecen pedig tavaly javarészt magyarokra építve szerzett bravúrosnak mondható bronzérmét. Kevesebb légióst és több tehetséges magyar fiatalot szeretnék látni a pályán!

L, mint

liverpooli átok megtörik

Vagy L, mint Lúzer, de azért ne legyünk igazságtalanok... A Liverpool a Premier League megalakulása óta, vagyis az 1992/93-as szezon kezdetétől egy fránya angol bajnoki címet sem nyert, az előző szezonban állt hozzá a legközelebb, de 97 ponttal, mindössze egyetlen vereséggel és 21 kapott gól nélküli meccsel sem sikerült letaszítania a Manchester Cityt a trónról. A Mersey-partiak kerete nem változott a nyáron, továbbra is bombaerős a team, de ugyanezt elmondhatjuk a Cityről is, borítékolható, hogy ez a két klub fog idén is versengeni a bajnoki címért. Klopp és legényei abban bízhatnak leginkább, hogy Pep Guardiola idén inkább a Bajnokok Ligájára fókuszál, és elengedi a Premier League-t (mert azt már nyert kétszer, míg a BL-trófea megszerzésének lehetőségétől évek óta amatőr hibák miatt esik el), máskülönben alighanem betehetnek egy újabb ezüstérmét a klub vitrinjébe...

M, mint
megizzad a Juventus

Zsinórban nyolc bajnoki cím aligha unalmas még Torinóban, de egyértelmű, idén a BL-re kell, hogy rástartoljanak a „zebracsíkosak”, mert az újabb scudetto arrafelé önmagában már senkit nem hoz izgalomba. És éppen ezért lehet kiélezett idén a bajnoki versenyfutás; a Juve legnagyobb kihívója az évek óta tapadó Napoli, s főleg a bombaigazolásokkal megerősített (többek között Godin, Lukaku és Alexis Sanchez érkezett) Internazionale lehet!

O, mint Ole, Ollé?

Ole Gunnar Solksjaer ideiglenes edzőként szíjporkázott a Manchester Uniteddal, aztán mióta véglegesítették, csak szenved a csapat, de nagyon... Ugyanazt elmondhatjuk e helyütt, amit a Chelsea kapcsán: legenda ül a padon, s vannak reményteljes fiatalok a keretben, akik eddig meg is kapták a lehetőséget a bizonyításra. Reméljük, a Crystal Palace-tól megszerzett 21 éves Aaron Wan-Bissaka, az első négy bajnokiján három góllal jelentkező, szintén 21 esztendő Daniel James és a 22 éves Scott McTominay fejlődése töretlen marad, mert ez esetben akár egy Gary Neville-, Scholes- és Giggs-szintű pályafutás is kinézhet nekik. Persze kérdés, az Old Traffordon megelégszenek-e jelenleg a középszerrel, mert a Manchester United hívei nem ahhoz szoktak korábban, hogy a 4-5. helyért küzdjenek...

Sz, mint
Szalai, a húzóember

Szalai Ádám a több játékperc reményében egykori klubjához, a Bundesligában három forduló után tők utolsó Mainzhoz igazolt. Szerzett ő fontos gólokat a Hoffenheimben, de

valóban nagy volt a konkurenciaharc a szárnyaló csapatban, egy szezonnal ezelőtt például a Bajnokok Ligájába is belekóstolhatott az együttessel. A Mainzba hazatért, hiszen felfelé ívelő karrierjét, mondhatni, itt kezdte, de automatikus kulcsszerepre itt sem számíthat – bár Ádám küzdősellemét ismerve meg fog dolgozni a játépercekért. Nem beszélve arról, hogy a magyar válogatott számára sem mindegy, mennyire van játékban első számú támadója...

T, mint
trónfosztás az Aranycipő versenyben

Lionel Messi fantasztikus, minden idők talán legnagyobb futballgénusza, s az sem volt különösebben meglepetés, hogy évről évre ő nyerte az európai Aranycipőt. Az elmúlt tizenegy évben hatszor hódította el a díjat, s bár idén komoly kihívója akadt Kylian Mbappe személyében, végül a francia buta hibája miatt (tavasszal egy felesleges kiállítás miatt három meccsre elmeszelték) idén is az argentin koronázták meg. Na de ide a rozsdás bőrköt, hogy jövőre nem őt fogják! Az ötszörös aranylabdás sérülés miatt szeptember közepéig pályára sem tudott lépni a Barcelonában, amely nélküle eddig elég szárnyaszegett csapat benyomását kelti... Ugyanakkor van két csatár, akik lenyűgözően kezdtek a szezon, s akiket eddig mindig elhomályosított a Messi és Ronaldót elárasztó dicsfény. Az egyik Sergio Aguero, aki a Manchester City történetének legnagyobb gólvágója, a másik Robert Lewandowski, aki a Bayern Münchenben csillog hosszú évek óta. Szerintem egyikük idén végre BL-győztes lesz és aranycipős is – mindketten hat bajnoki gólnál járnak már, ami Messi számára soha nem behozhatatlan fór, de ha a két csatárfenomén továbbra is így termeli a gólokat, messi marad tőlük...

V, mint
váltótársak és reményeik

A nyári uborkaszezon mindig az átigazolásoktól hangos, a játékosbörzén néha nagyobb az izgalom, mint a futballpályán... Ilyenkor szokás adni-venni játékosokat, mintha még ma is rabszolgatartó társadalomban élnénk. Vegyünk egy utolsó nagy levegőt, és kezdhetjük is... Hazabeszélek kicsit, de személy szerint Keylor Navas Madridból történő kipenderítését sajnálom a legjobban. Öt éve a világbajnokság egyik felfedezettjeként érkezett Madridba, ahol a rengeteg trófea mellett három Bajnokok Ligáját is nyert, mondhatjuk, hogy a klub történetének legnagyobb sikeréből bőven kivette a részét, így klublegenda-ként igazolt a PSG-hez azért, hogy első számú kapus lehessen. Csendben, a fű alatt, sértő-

dötség nélkül tette mindezt. Még csak el sem átCosta (Ricát, elnézést a gyenge szóvicccért...) a belga Courtois-t, aki jóval fiatalabb ugyan, mint Keylor Navas, de szerintem nem jobb nála. A párizsiaknak egyébként volt még egy jó fogásuk (nem a Vaterán...), Mauro Icardi, aki az Internazionale mezében gyakran járt a mennyben, még gyakrabban a pokolban, s a párizsi purgatóriumban találhat megnyugvást a lelke, már amennyiben a Moulin Rouge mellett néha el-eljár majd a centerpályára is. Nagy volt a játékosmozgás Münchenben is, ahonnan Robben végre visszavonult, Ribéry Firenzében vezet le, Hummels sárga-fekete szerelése pedig régi-új klubjának, a Borussia Dortmundnak a színkombinációja, s nem rasszista megnyilvánulás a részéről. Helyettük érkezett a világbajnok Benjamin Pavard – Lucas Hernandez páros a védelemben, a támadósorba pedig Philippe Coutinho és Ivan Perisic, akik így bizonyára rákerülnek majd az Oktoberfesten készült szokásos fotóra, és talán legurítanak néhány sört is. Jobb híján az Arsenalnál is ezt tehetik majd az okosok, ha a klubrekordért leigazolt elefántcsontparti Nicolas Pépé nem válik be – egyelőre vele sem vertek még senkit péppé, s egyre kétségesebb, vajon Unai Emery-e a legalkalmasabb személy az Arsenal kárpadjára... Az Atletico Madrid tulajdonképpen elveszítette komplett védelmét (Diego Godin, Juanfran, Lucas Hernandez és Filipe Luis is dobtantott), valamint legértékesebb támadóját, Antoine Griezmann-t is, aki a várakozásoknak megfelelően Barcelonában kötött ki. Ettől függetlenül én nem féltsem Diego Simeone-t, aki nyulak helyett általában fávágókat és nemegyszer alattomos színészeket húz elő abból a bizonyos cilinderből, eredményei azonban mégiscsak őt és az általa képviselt futballfilozófiát igazolják.

Néha felfordul az ember gyomra ezeket a hatalmas pénzmozgásokat látva, meg azt, hogy egy-egy földi halandóért bizonyos tulajdonosok mennyit képesek költeni, de ezzel inkább ne is foglalkozunk. Csak dőlünk hátra, és élvezzük azt, amit jobb helyeken futballnak neveznek. No, nem kis hazánkban, ott még csak foci van.

HOMOLYA DÁNIEL

Skócia magyar védőszentje

Mind ismerjük a „nagy” magyar szenteket, mint például Szent Istvánt, Szent Lászlót vagy Árpád-házi Szent Margitot, de külföldön járva könnyen rádöbbenhetünk, hogy ahogy magyarok is mindenütt vannak, úgy magyar vonatkozású szentekkel is találkozhatunk sok helyen. Magam is szembesültem ezzel, amikor nemrég Skóciában jártam. Ismerjük meg Skóciai Szent Margitot, Skócia magyar védőszentjét!

Skóciai Szent Margit a hagyomány szerint Reskán, a mai Mecsekknádasd területén született (Baranya megye) 1045 körül, és Edinburghban, Skócia fővárosában hunyt el 1093. november 16-án. Sorsa jól leírja a történelmi helyzetet, melynek „életérzését” szemlélteti napjainkban a Trónok harca lassan ikonikussá váló televíziós sorozata.

Margit a dánok által meggyilkolt Vasbordájú Edmund egyik ikerfiának, a Magyarországra menekült Edward hercegnek és Szent István leányának (vagy egyes források szerint testvéreinek), Ágotának legidősebb gyermeke. Születésekor Angliában már véget ért az ötvenéves dán uralom, de Margit apja, mint trónörökös, csak 1057 körül költözhetett vissza Angliába, ám rövidesen meghalt. A család a normann hódítás utáni trónviszályok idején menekülőre fogta. Magyarországra akartak visszatérni, de hajójuk a skót partoknál viharba került. III. (Véreskezű) Malcolm skót király fogadta be őket, s 1070-ben frigyre lépett Margittal.

Malcolm nagyon kemény, agresszív ember volt, de Margitnak a jámborságával sikerült őt fokozatosan megszelídítenie. Nyolc gyermekük született (köztük Szent I. Dávid skót király). Malcolm közreműködésével és Margit egyházi reformjaival átalakították a skót egyházi életet. Malcolm országos zsinatot hívott össze, egységesítette a liturgiát, rendezte az egyházi visszasságokat, templomokat építtetett. Különös figyelmet

fordított a betegekre és nyomorgókra. Iskolákat nyitott, megalapozta a skót szövöipart. Megalapította Dunfermline apátságát, melynek szerzetese, Theoderich a lelki vezetője és életrajzírója lett. Margit halálos ágyán kapta a hírt, hogy férje és elsőszülött fia 1093. november 12-én az angolok elleni csatában életét vesztette. Margitot Edinburgh mellett, a Malcolm által alapított Szentháromság-templomban temették el.

Szentté avatásakor Dunfermline apátságában temették újra. A reformáció idején mindkettőjük földi maradványait Spanyolországba menekítették, az Escorial templomába. Margitot a nép azonnal szentként kezdte tisztelni (neve máig a legelterjedtebb keresztnév Skóciában), 1249-ben avatták szenté, 1669-ben Skócia védőszentjévé választották. Ünnepe november 10. volt, 1969-től lett november 16.

A legenda szerint a szentté avatás alkalmával ereklyéit kiemelték s ezüsttravatalra helyezték, hogy a templom szentélyébe vigyék át. Amikor a menet Malcolm király sírboltja előtt haladt el, meg kellett állniuk, mert az ereklyét vivők nem tudtak továbbmenni. Akkor egy öregember azt tanácsolta, hogy emeljék ki Malcolm csontjait is, és helyezték oda Margit mellé. Mikor ez megtörtént, folytatni tudták útjukat. Ez az elbeszélés azt a meggyőződést tükrözi, hogy Margit megszelídítette és szentségben maga mellé vette Malcolmot.

Istenünk, ki Szent Margitot arra választottad, hogy különös szeretettel szeresse a szegényeket, kérünk, segíts, hogy közbenjárására és példáját követve mi is megmutathassuk felebarátainknak, mennyire jó vagy!

„Ha ajándékot adsz: add a szíveddel, nehogy a kinyújtott kéz ott maradjon visszonzást várni.”

Mürai Szent Miklós

Nem csak a hívőket hozta össze a görögkatolikusok fesztiválja Debrecenben

Koncertek, találkozások, intézmények, csoportok bemutatkozási lehetőségei, ingyen ölelés, finom borok, ima és áhítat, hangos jókedv és elcsendesedés, programok kicsiknek és nagyoknak: október 25. és 27. között rendezték meg a GÖRKAPOCS FESZTIVÁLT a Főnix Csarnokban.

„Találkozni mindig öröm, hiszen ezáltal mindannyian gazdagodunk, fejlődünk” – ennek jegyében hirdette meg először 2012-ben a Görögkatolikus Metropólia a Görkapocs Fesztivált, amely az ifjúsági gyalogos zarándoklat résztvevőinek kezdeményezéséből indult. Idén október 25-én és 26-án Debrecenben a Főnix Csarnokban rendezték meg a fesztivált, melynek fő célja az volt, hogy közelebb hozzák egymáshoz az embereket.

A minden korosztályt megszólító Görkapocsra az idei ifjúsági zarándoklat fiataljait is várták; hozzájuk szólt az utótalálkozó lehetőségeként is kínáló alkalom kezdetén Kocsis Tamás, a Dél-budai Szervezőlelkészség lelkésze, aki a csöndről beszélt a gyülekező közösségnek egy zajosnak ígérkező fesztivál elején.

A csöndről, Isten ránk várakozó csöndjéről, melyért útnak indulunk, hogy kiszakadjunk a világ zajából. Az olykor harsánnyá váló zarándoklat éppúgy tart elcsendesedéseket, mint ez a fesztivál is. S a meghallott csendben megtalálhatjuk az Istent is, aki nem tolakodóan, hanem csupán egy kenyérdarabban van jelen az ikonfal mögött.

Tamás atya utótalálkozóról mondott gondolatait Verdes Miklós atya elmékedése követte, aki mintegy folytatva Tamás atya gondolatát, az Eucharisziával kapcsolatban felmerülő alapvető kérdéseket járta körül: Kicsoda Jézus Krisztus, akivel az Eucharisziában találkozunk, miért jó találkoznom veled a szentségben, szükségem van-e rá, mi következik a találkozásunkból.

Senki sem találkozhat helyettünk veled, senki sem válaszolhatja meg helyettünk ezeket a kérdéseket, s miután ezeket tisztáztuk, rájövünk, hogy az Oltáriszentségben önmagunkkal is találkozunk. El kell kezdenem szeretni önmagamot és ezzel együtt mindenki mást is. Ennek megerősítő szerepe van számomra: nem vagyok egyedül. A mai és a soron következő ifjúsági lelkigyakorlat is találkozások lehetőségeit kínálja: Krisztussal, önmagammal és másokkal.

A lelki táplálék után a Yulius25 zenekar alapozta meg a péntek este hangulatát, felcsendült tőlük az idei zarándoklat indulója: a „Közös utakon” is.

Majd a megnyitón Kocsis Fülöp érsek-metropolita atya szólt a fesztiválózókhöz. A főpásztor a rendezvény logója, a két egymásra tett gémkapocs kapcsán azt mondta: „ebből indul ki minden”.

„Mit csinál a gémkapocs? Összefűz. Összefűzi azokat a lapokat, dokumentumokat, amelyek összetartoznak. Mit csinál a Görkapocs? Ugyanezt teszi: összekapcsolja azokat a személyeket, akik összetartoznak, akiket valamilyen belső vonzás ehhez a csapathoz tartozóvá tesz. A Görkapocs lehetőséget ad arra, hogy összekapcsolódjunk” – hangsúlyozta érsek atya, majd

hozzátette: bízik abban, hogy ez a háromnapos fesztivál megerősíti a barátságokat, és mindenkit egyenként megerősít Istenhez való tartozásában. Az eseményen részt vett Pósn László országgyűlési képviselő is, aki azt mondta: jó látni, hogy ilyen sokan gyűltek össze, hogy milyen összetartozó ez a felekezet. Kiemelte, meg kell mutatni, hogy „erősek vagyunk hitünkben, és erősek leszünk a jövőt illetően is”.

Szabó Tamás atya, a Nyíregyházi Egyházmegye pasztorális helynöke is köszöntötte a résztvevőket. Felidézte, hogy 2012-ben a Hajdúdorogi Egyházmegye fennállásának 100. évfordulóján másodmagával együtt tulajdonképpen megalkotója volt a Görkapocs Fesztiválnak, amellyel azt szeretné megmutatni Egyházunk, hogy görögnek lenni jó; együtt lenni jó; sokszínűnek lenni jó; a jót megmutatni jó; Istent, embert, közösséget, életet ünnepelni nagyon jó! Zárásként azt kívánta, hogy legyen ez a három nap hálaadás Isten ajándékaiért, amit nekünk, s amit rajtunk keresztül ad.

A köszöntők után a Görögkatolikus Metropólia kisfilmjét vetítették le a Görögkatolikus Egyházzal, amelyben fiatalok mondták el, mit jelent számukra az egyház, a görögkatolikuság. Így vált egy kicsit ez a rendezvény egyfajta bemutatkozássá a nem görögkatolikus emberek számára.

A fesztivál első napjának legfőbb attrakciója a Bagossy Brothers Company Csendes vizeken turnéjának debreceni koncertje volt, amire megtelt a Főnix Csarnok: a gyergyószentmiklósi zenekar legnépszerűbb dalait különleges köntösben, a Heureka Pop Orchestra szimfonikus zenekar közreműködésével hallhattuk. Felcsendült egyebek mellett az Olyan Ő, a Valahol itt, az Ébressz fel és a Van egy ház is, melyekre tombolt a közönség.

Az első nap az esti ima közös éneklésével zárult, szombat délelőtt pedig ismét megnyitotta kapuit a fesztivál: érdekes előadások, finom borok, koncertek, hangos jókedv és elcsendesedés is várta az érdeklődőket.

Ellátogatott az eseményre dr. Csókay András idegsebész professzor, akinek közreműködésével augusztus elején sikerült egy a fejüknél összenőtt hároméves bangladesi sziámi ikerpárt, Rabeyát és Rukayát szétválasztani. A 33 órás műtét hatalmas nemzetközi figyelmet váltott ki, erről is mesélt a résztvevőknek az agysebész.

Papp Miklós atya előadásában azt emelte ki, hogy „az a jó, ha a személyiségünk több lábon áll” – mindezt egy szék példáján bemutatva: hiszen ahogy a szék is instabil egy-két-három lábon, úgy a mi életünk sem teljes, ha nem erősítjük meg az Istennel való kapcsolatunkat, nem választjuk meg helyesen e világi hivatásunkat, nem figyelünk a családjunkra, a szerelemre, és nem érdeklődünk a kultúra iránt.

A rendezvény második napján lehetőséget kaptak a bemutatkozásra a görögkatolikus intézmények és „kezdemenyezések”: láthattunk táncos, énekes és színházi produkciókat a színpadon, a küzdőtéren pedig egy-egy standnál ismerhettük meg a különböző görögkatolikus tevékenységeket, míg a gyerekeket kézműves foglalkozások és csillámtetoválás is várta.

Szombaton Orosz Atanáz, a Miskolci Egyházmegye püspöke és Szocska Ábel, a Nyíregyházi Egyházmegye püspöke is ellátogatott a fesztiválra, valamint Simicskó István kormánybiztos és Barcsa Lajos alpolgármester is köszöntötte a résztvevőket.

Barcsa Lajos beszédében kiemelte, Debrecen és a magyar görögkatolikusok történetében számos különleges mozzanat található, így ez a rendezvény is összeköti a várost és az egyházat. „Debrecen az egyházakkal való kapcsolat ápolását elsődleges feladatának tekinti, éppen ezért támogat minden olyan kezdeményezést, amely közösségünket erősíti. Az elmúlt évek tapasztalata alapján bizvást mondhatjuk, hogy a Görkapocs Fesztivál valóban azt teszi, amit a neve is sugall: összekapcsol görögkatolikus görögkatolikusokkal, keleti keresztényt protestánsokkal, fiatalokat az időssel” – hangsúlyozta az alpolgármester.

A fesztivál alapja természetesen a lelkiület volt, így a köszöntők után Orosz Atanáz püspök atya vezetésével vecsernyét tartottak: elcsendesedhettünk és közösen imádkozhattunk a sportcsarnok falai között.

Az esti imádságot követően kezdetét vette egy újabb különleges koncert: a Ghymes és a Lautitia kóruscsalád közös produkcióján lehetett kikapcsolódni. A szlovákiai magyar zenészekből álló együttes és a kórus kapcsolata hosszú évekre nyúlik vissza, sokszor dolgoztak már együtt, ez a jó viszony pedig a mostani koncerten is érezhető volt.

A nap az akathisztosz elimádkozásával zárult.

SZEMÁN ANDRÁS

Hogyan készülnek fel a keleti keresztények Krisztus születésének ünnepére?

Magyarország a keleti és nyugati kereszténység határterületén fekszik. Egyházi szóhasználatunkban, ha keleti kereszténységről beszélünk, elsősorban a létszámában legnagyobb Görögkatolikus Egyházra és a különböző patriarkátusokhoz tartozó ortodox keresztényekre gondolunk. A keleti kereszténységről alkotott kép azonban így nem teljes, hiszen kis létszámban, de jelen vannak hazánkban örmény, kopt és maronita keleti keresztények is. Érdemes felfigyelnünk arra a tényre, hogy valamennyi rítus, ideértve a latin (római katolikus) hagyományt is, egymástól különböző módon készül fel Krisztus születésének ünnepére.

A keleti szír hagyomány – az összes többi keleti rítushoz képest – a legrövidebb karácsonyt megelőző felkészülési időt írja elő. A római naptárhoz hasonlóan négy vasárnap található ebben a liturgikus ciklusban, melyet *Subara*-nak (*angyali üdvözlet*) neveznek, amely az egyházi év első liturgikus ciklusa is egyben. A keleti szír hagyomány érdekessége, hogy az angyali üdvözlet áll a karácsonyi felkészülés középpontjában. Valamennyi vasárnapot egy angyali megjelenésről neveztek el:

- Első vasárnap: *Zakariás értesítése* (Lk 1,5–25) – Gábor angyal Keresztelő Szent János születését adja tudtul Zakariásnak.
- Második vasárnap: *Szűz Mária értesítése* (Lk 1,26–38) – Örömhírvétel ünnepe, amelyet bizánci naptárunk március 25-re helyez.
- Harmadik vasárnap: *Keresztelő Szent János születésének hírüladása* (Lk 1,39–80), amelyet a bizánci naptárban június 24-én ünneplünk.
- Negyedik vasárnap: *József értesítése* (Mt 1,18–25) – Józsefnek az álmában megjelenő angyal adja tudtul a Megváltó születését.
- December 25.: *Krisztus születése* (Lk 2,1–20).

Majd Jézus gyermekségtörténetének eseményeit ünneplik meg a következő vasárnapokon:

- Karácsonyt követő első vasárnap (Mt 2,1–23) – A napkeleti bölcsek látogatása és a betlehemi gyermekgyilkosság.
- Karácsonyt követő második vasárnap (Lk 2,21–52) – Jézus bemutatása a templomban, valamint Jézus megtalálása a templomban.
- Karácsonyt követő pénteken: *Szűz Mária köszöntésének ünnepe* (Jn 2,12; Mt 13,53–56. 12,40–50; Lk 11,27–28; Jn 19,26–28; Lk 1,46–55).

A **nyugati szír hagyomány** a keleti szírhez hasonlóan szintén az angyalok megjelenéséről (Suboro) nevezte el a karácsonyt megelőző vasárnapokat, ugyanakkor további két héttel ki is egészítette, így a karácsonyt megelőző liturgikus ciklus már hat vasárnapból áll:

- Első vasárnap: *Zakariás értesítése* (Lk 1,5–25).
- Második vasárnap: *Szűz Mária értesítése – Örömhírvétel* (Lk 1,26–38).
- Harmadik vasárnap: *Erzsébet meglátogatása* (Lk 1,39–56).
- Negyedik vasárnap: *Keresztelő Szent János születésének hírüladása* (Lk1,39–80).
- Ötödik vasárnap: *József értesítése* (Mt 1,18–25).
- Hatodik vasárnap: *Az Úr nemzetségtáblája* (Mt 1,1–17).
- December 25.: *Krisztus születése*.
- December 26.: *Szűz Mária köszöntésének ünnepe*.
- Karácsonyt követő vasárnap: *Jézus megtalálása a templomban*.

Mindkét szír rítusban a Krisztus születését megelőző eseményeket időrendi sorrendben ünneplik meg, és így válnak a lelki felkészülés iránymutatóivá.

Az **örmény hagyományban** az előkészület a Gergely-naptárnak megfelelő november 15/21-től január 5-ig, Úrjelenés ünnepének előestéjéig tart. A készületi idő alatt az első, a negyedik és az utolsó héten böjtöt tartanak. Az örmények a mai napig január 6-án együtt ünneplik *Krisztus megjelenését és megkeresztelését*.

A **kopt hagyományban** a karácsonyt megelőző időszaknak, amely 43 napig tart, elsősorban böjti jellege van. Egy középkori *szinaxáronban* egyszerűen karácsonyi böjtnek is nevezik. Ez a liturgikus és böjti ciklus Athor hónap 16. napján, a Gergely-naptár szerint november 25-én kezdődik, és a Gergely-naptár szerint január 5-én be is fejeződik. Krisztus születését a kopt naptárban Khoiak hónap 28–29. napján ünneplik, amely a Julián-naptárban december 24–25-re, a Gergely-naptárban január 6–7-re esik. A koptoknál a karácsonyra való készület elsősorban böjtöt jelent, melyet Máriáról a *Szűz böjtjének* is szoktak nevezni. Egy szintén középkori, 14. századi szövegben (*Ibn Siba'*) olvasható, hogy az Istenszülő még Krisztus születése előtt másfél hónapon keresztül böjtöt tartott.

Megemlíthetünk egy jellegzetesen egyiptomi keresztény ünnepet is, amely köthető a karácsony eseményeihez. Az *Egyiptomba történő menekülés* és Heródes gyermekgyilkossága a karácsonyt követő olvasmányokban szerepel. A kopt egyházi naptárban Pakhon hónap 19. napján – a Gergely-naptár szerint május 19-én – található a *Szent Család Egyiptomba való bevonulásának ünnepe*, egy 12. századi *szinaxáron* már így használja az ünnep elnevezését.

A **keresztény Nyugaton** a római naptár vált meghatározóvá, amely a négy vasárnapból álló adventi időt írja elő karácsony előtt. Egy kivételt azonban mégis találunk. A Milánói Egyházmegyében az *ambrózián rítust* követik, amely az adventi időt több keleti hagyományhoz hasonlóan hat vasárnapban határozza meg.

A **Bizánci hagyományunkban** egy negyvennapos böjti, bűnbánati idő előzi meg Krisztus születésének ünnepét. Ez az időszak a Fülöp apostol emléknapját – november 14. – követő napon kezdődik, ezért Fülöp apostol böjtjének is nevezik, és egészen december 24-ig tart.

A böjti fegyelmet tekintve enyhébb, mint a húsvétot megelőző nagyböjt, továbbá abban is különbözik, hogy a böjti követelmények fokozatosan növekednek.

A fokozatosság megfigyelhető a szertartásaink szövegeiben is. Kezdetben a böjti fegyvelmen keresztül tudjuk, hogy készülődünk egy nagyobb ünnepre. November 21-én, az *Istenszülő templomba vezetése* ünnepén már a reggeli utrenyén felcsendül a karácsonyi katavaszia: „*Krisztus születik, dicsőítsétek, Krisztus a mennyből jő, ünnepeljétek! Krisztus a földön, büszkélkedjétek! Énekelj az Úrnak, minden föld, és magasztaljátok őt, ő népek, mert ő megdicsőített!*” A karácsonyi készületet egyházunk tovább fokozza a Krisztus születésének ünnepét megelőző két vasárnapon, amikor megemlékezünk az ósatyákról és az ószövetségi szent atyákról. December 20-tól a készületünk utolsó szakaszához érkezünk, lelki készülődésünkben erősödve így énekeljük a tropárban: „*Készülődj föl, Betlehem, mindnyájunk számára megnyílik az Édenkert! Ékesítsd fel magad, Efráta, mert a barlangban az élet fája sarjad ki a Szűztől; hiszen az ő méhe szellemi Paradicsom-má válik, melyben az isteni ültetvény díszlik, melyről, ha eszünk, élni fogunk, s nem halunk meg, mint Ádám. Krisztus születik, hogy előbb elesett képmását fölemelje.*”

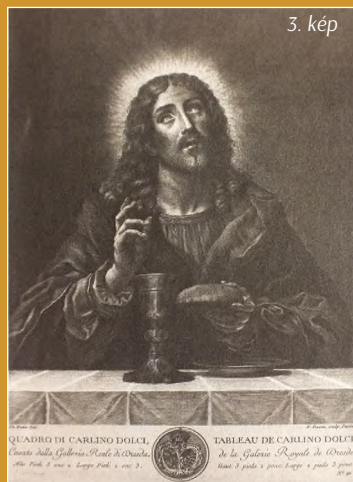
Láthatjuk, hogy bizánci hagyományunk a böjti jelleget fokozatosan köti össze a karácsonyi várakozással. Az aszketikus cselekedetek és a lelki felemelkedés szoros összefüggésben állnak egymással, melyet Ninivei Szent Izsák így fogalmazott meg:

„*Böjtöd legyen képességeddel arányos az Úr előtt. A böjt letisztítja kihágásaidat és vétkeidet, élesíti a szellemet, megszenteli az elmét, elűzi a démonokat, megszépíti a lelket, és közel hozza Istent.*”

TERDIK SZILVESZTER

MTA-SzAGKHF Lendület Görögkatolikus Örökség Kutatócsoport

„Én vagyok az életet adó kenyér, amely a mennyből szállt le” (Jn 6,51)

A Szemlélet előző számában megjelent írásomban részletesebben foglalkoztam egy olyan, alapvetően metszetelekről ismert ábrázolással, amelynek középpontjában a kehelyből áldást osztó félalakos Krisztus (Emmánuel vagy Üdvözítő) jelenik meg, négy püspökszent – a liturgiaszerzők – társaságában. Ennek a kompozíciónak olyan változata is ismert, amelyen a központi medallionban Jézus az előtte lévő asztalra helyezett kenyeret és bort áldja meg, a fölötté lévő írászalagon pedig a címben szereplő jánosi idézet olvasható (1. kép). Az itt bemutatott fametszet a kijevei barlangmonostor nyomdájában 1740-ben megjelent imádságoskönyv (Molitvoszlov) egyik illusztrációja. Ezt a könyvet Magyarországon a Munkácsi Egyházmegyében is forgatták, több – igaz, különböző években kiadott – példánya a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Könyvtárában, illetve magángyűjteményben is megtalálható. A szóban forgó példányok már a 18. században Magyarországra kerültek, itteni használatukat korabeli kézírásos bejegyzések bizonyítják. A Krisztust mint az Eucharisztia szerzőjét ábrázoló kijevei metszet készítői minden bizonnyal a nyugati művészetből kölcsön-

zött – egyelőre pontosan még nem azonosított – előkép alapján alkották meg saját művüket.

Később az ikonfestészetben is megjelent ez a típus, bár nem túl gyakori. Egy 18. század végéről vagy a 19. század elejéről származó orosz ikon tudok bemutatni, amelyet a budapesti Iparművészeti Múzeum gyűjteményében őriznek (35,3 x 29,4 cm; ltsz. 2017.144; 2. kép, Ferencz Attila felvétele). A háromnegyed alakban ábrázolt Üdvözítő előtt fehér asztalon borral teli kehely áll, mellette egy közvetlenül a terítőre helyezett kenyér, melyben formája alapján egyértelműen a liturgikus használatra készített proszforát ismerhetjük fel. Különös azonban ezen az ikonon, hogy a felirata Pantokrátornak nevezi Krisztust, amit áldó jobbja és a baljában tartott, a világmindenséget szimbolizáló gömb is megerősít; különös még, hogy Jézusnak igazából nincs vizuálisan hangsúlyozott kapcsolata az elé helyezett Eucharisztia-színekkel sem.

A kijevei fametszetet nézve úgy tűnik, mintha egy titkos vacsora ábrázolás központi részét önállósították volna ebben a kompozícióban, elhagyva az apostolokat, ami által az alapve-

tően történetet (is) mesélő képtípust inkább egy hittitkot hangsúlyozó, összefogottabb, csak a lényegre szorítkozó ábrázolássá, az Eucharisztia alapításának ikonjává formálták. A háttérben megjelenő, Krisztus alakját övező sugárkoszorún túl a két oldalra függesztett függöny a kompozíció keretelemeként is arra inti az imádkozó szemlélőt, hogy lényegében egy felfoghatatlan titok (misztérium) megnyilatkozását látja.

A görögkatolikus templomokban a 18. századtól fogva kezdett általánossá válni a latin mintára kialakított, az oltárra helyezett, kulcsra zárható szentségházak (tabernákulum) használata. A Munkácsi Egyházmegyében Olsavszky Mánuel püspök az 1750-es évek elején végzett vizitációja idején, a Lengyelországban tartott 1720-as zamości helyi zsinat határozataira hivatkozva szorgalmazta, hogy lehetőleg mindenhol ily módon őrizzék az Eucharisziát. A 19. századra általánossá vált a szentségházak használata. A század végén a műipari intézetekben gyártott típusok jellemzője lett, hogy mind a négy vagy három oldalát, de legalább a szentségház ajtaját képekkel díszítették. Ez a gyakorlat a 18. században sem

volt ismeretlen, akkor rendszerint a megostorozott, kigúnyolt Üdvözítőt festették meg a szentségházak ajtajára. A következő században a passióhoz kapcsolódó jeleneteken kívül az egyik, ebben a kontextusban gyakran feltűnő kompozíció éppen a kenyeret és bort megáldó Krisztus lett. Ezt a képet mindig a szentségház ajtaján helyezték el. Az egyik ilyen emléket, a mogyoróskai templom szentségházát néhány évvel ezelőtt a Görögkatolikus Szemle hasábjain már ismertettük.

Az Eucharisztia alapító Krisztust ábrázoló képeknek is több változata létezik. Az egyik típus híven követi az olasz barokk festészet egyik jól ismert példáját (3. kép), ilyen van a zalacscai (Zalužice, SK) görögkatolikus templomban (4. kép). A kompozíció fehér kendővel letakart asztal mögött Krisztus ül, aki tekintetét az égre emeli, ajka nyitott, jobb kezével pedig a baljában tartott kenyeret áldja meg. Az asztalon Krisztus előtt kehely, balja alatt fémtányér (paténa) áll, illetve nyugszik. Ezt az iko-

ház, 5. kép), valamint a haburai (1899, Laborcfő, ma: Habura, SK; 6. kép) és a pichneyei (1899-től Tüskés, ma: Pichne, SK; 7. kép) templomban is. A buji templom szentségháza 1914-ben készült, azon is egy ehhez hasonló kompozíció kapott helyet (8. kép, Bakos Zoltán felvétele).

A téma modern feldolgozása is megszületett. A nagymihályi (Michalovce, SK) redemptorista rendház egyik kápolnájában a szentségház ajtaját az Eucharisztia alapító Krisztus ikonja díszíti (9. kép, a szlovákiai felvételeket Makarij Medvigy atyának köszönöm). Metropóliánk területén Puskás László festőművész, görögkatolikus pap készített a halászteleki görögkatolikus templom számára egy kereszttel egybetervezett szentségtartót, amelynek ajtaját szintén ez a kompozíció díszíti, azonban kétoldalt az apostolok is feltűnnek: egyszerre utalnak a titkos vacsorára és a feltámadt Üdvözítőnek a zárt ajtókon keresztül történő megjelenésére (10. kép, Bakos Zoltán felvétele).

nográfiai témát a katolikus megújulás egyik legnagyobb hatású, mára kicsit elfeledett firenzei festője, Carlo Dolci (1616–1686) invenciójaként tartja számon a kutatás. Festményének még ma is három példánya ismert, amelyek nem sokban különböznek egymástól: a legkorábbi (1670 körül) Drezdában (Gemäldegalerie), egy másikat, amely a hátán olvasható felirat szerint 1680-ban készült, Angliában őrzik (Corsham Court, Lord Methuen gyűjteménye), míg a harmadik az utóbbival egy időben születhetett, s már 1688 óta szintén egy angol magángyűjteményben van (Burghley House, Exeter gróf gyűjteménye). A három verzió szinte egyforma, csupán annyi a különbség, hogy a két angliai festményen Krisztus jobbján az asztalon egy összegyűrt fehér kendő is látható. Arra is van adat, hogy Dolci ezt a témát 1677-ben a pistoiái dóm számára is megfestette, azonban ez a műve mára elkallódott. A firenzei mestert kortársai a vallási témák legsikeresebb tolmácsolójának tartották, s ez a vélekedés egészen a 20. század elejéig töretlen maradt. A szóban forgó Krisztus-képet már a 18. század közepén metszetformában is terjesztették (3. kép). A kompozíció Drezdában őrzött példányáról a 19. században számos reprodukció készült, s a vallásos festészet egyik ünneplé, mintatérképnek tartott darabjává vált. Így figyelhetek fel rá azok a nagy tömegben szakrális témájú képeket készítő műhelyek is, amelyek a 19. század utolsó és a 20. század első évtizedeiben képekkel látták el a görögkatolikus egyházmegyéket. Jó érzékkel helyezték el a szentségházakon. Ők fejlesztették ki a kompozíció másik, bizantinizálódott változatát is, amelyen Krisztus fejét enyhén előre hajtja, és nimbuszában megjelennek a szokásos görög betűk. Ezt a variánst, amely már eltér a Dolci-féle ősképtől, láthatjuk némelyik, a 20. század elején készített szentségházon: például a kassai parokiális templomban (ma székesegy-

MINGSIK VERONIKA

„Testileg böjtölvén atyámfiai...”

A HÚSVÉT ELŐTTI IDŐSZAK ÉTELEI A GÖRÖGKATOLIKUS EGYHÁZBAN

A hagyományos görögkatolikus húsvéti ételeket tanulmányozva merült fel a kérdés, hogy vajon vannak-e hagyományos böjti ételek is egyházunkban. Milyen ételeket fogyasztottak apáink és nagypapáink húsvét előtt, különösképpen azokon a napokon, amikor az egyház böjtöt írt elő számukra? Tíz évvel ezelőtt tettem fel a kérdést görögkatolikus, vallásukat gyakorló – 1924 és 1955 között született – hívőknek, hogy emlékezzenek vissza gyermek- és ifjúkorukra, miket ettek a böjti időszak alatt. A tőlük kapott információk alapján általános képet kaphatunk arról, hogy az egyházi előírásoknak megfelelően mely ételek kerültek az asztalra a múlt század első felében a „dús kegyelem” reményében.

A húsvétot megelőző 10. vasárnap a görögkatolikus naptár szerint a vámosról és farizeusról elnevezett vasárnap. Bár ez a nap még távol áll a nagyböjttől, mégis megemlíthetjük, mert a csereháti néphagyomány szerint „aki ezen a héten böjtöl, az a kutyának böjtöl”. Egy legenda szerint ugyanis amikor Izsák örmény pátriárka szeretett kutyáját szétépték a farkasok, egyheti böjtöt rendelt el a tisztelőtére. Ezen a héten valóban nem kell böjtölni a görögkatolikus egyházban, még az amúgy általános szerdai és pénteki böjti napokon sem. A püspökök „szabad hetet” engedélyeztek a híveknek, mert ez a hét már nagyon közel van a nagyböjti időszakhoz.

A húsvét előtti 9. vasárnap a *tékozló fiúról* elnevezett vasárnap. A magyar görögkatolikus vallású emberek ezen a héten sem böjtölnék még, és étkezési szokásaikban erre vonatkozóan nincs semmilyen különleges hagyomány.

A húsvét előtti 8. szombat és vasárnap elnevezései a görögkatolikus hagyomány szerint „húshagyó szombat” és „húshagyó vasárnap”. Visszaemlékezések szerint több helyen húshagyó vasárnapon az ebéd már valóban „húshagyó” volt (ahogy a nevében is benne van). Ezen a napon a böjti előkészület miatt már elhagyták a húsevést, és például a húslevesbe nem tettek húst, tehát ún. „hamis húsleves” ettek, és napraforgóolajjal főztek. Erre a napra lehetett tölteléket készíteni, illetve paprikás krumplit hordós káposztával, míg máshol a tésztaféleket részesítették előnyben. Más emlékek szerint húshagyó vasárnapon nem voltak a megszokottól eltérő ételek, de egyes elmondások alapján vasárnap még nem, csak az azt követő héten tartózkodtak a húsos ételek fogyasztásától. Máshol ezen a vasárnapon főzték meg az utolsó húslevesét. Mindezt azért tették, hogy fokozatos legyen a böjtre való átállásuk, mire eljön az igazi nagyböjt ideje.

A húsvét előtti 7. szombat és vasárnap a „vajhagyó szombat” és „vajhagyó vasárnap” elnevezést kapta, mely napoktól kezdve már tejes-vajas ételeket sem fogyasztottak. Sőt, volt, ahol a fazekak is a padlásra kerültek, hiszen azokra csak a húsvét előtti napokon volt újra szükség. A „kéznel” maradt edényeket hamuval kisürolták, kilúgozták, hogy ne maradjon bennük egy csepp zsír sem. A visszaemlékezések szerint a legtöbb helyen ezen a napon is a megszokott ételeket ették, viszont vannak adatok arról, hogy a vajhagyó vasárnapot követő héttől kezdve már valóban elkerülték a zsíros ételeket, és csak olajjal főzött ételeket és zöldségeket készítettek. Máshol annak idején ezen a napon ugyanazt fogyasztották, mint húshagyó vasárnapon: tölteléket, paprikás krumplit, hordós káposztát.

A görögkatolikus egyházban a vajhagyó vasárnap utáni hétfőn (melyet „tisza hétfő”-nek is neveznek) megkezdődik a nagyböjt. Mivel húsvét a legnagyobb ünnep, az egyház negyvennapos böjttel készít fel rá. Ez az időszak a bűnbánat kiemelt ideje. Régi leírások szerint ősünk régen annyira komolyan vették ezt a szigorú böjti időszakot, hogy még súlyban is lefogytak ezen idő alatt. Az ősi keleti egyházban a böjt annyira az önmegtartóztatást jelentette, hogy a hívektől még a szentáldozást is megvonta ebben az időszakban. Így alakult ki az Előre Megszentelt Áldozatok Liturgiája, a római katolikusoknál a „csonka mise”. De ahogy telt az idő, a püspökök a böjt ősi, szigorú megtartása alól mindig újabb felmentéseket adtak.

A görögkatolikus egyház előírása szerint ez a nap szigorú böjti nap, mely szerint a húsos, zsíros, tojásos ételektől és a tejtermékektől kell tartózkodni. A „tisza hétfő” utáni szerdákön és pénteken (nagy-péntek kivételével, amikor szintén szigorú böjt van) „egyszerű böjtöt” kell tartani, ami a húsos ételektől való tartózkodást jelenti. A nagyböjti időszak hétköznapjai pedig ún. „bűnbánati napok”, melyeken vagy a hústiltalom megtartása, vagy más önmegtartóztatás, jótétemény az előírás.

A visszaemlékezések szerint régen minden vallását gyakorló katolikus megtartotta a szigorú böjtöt a tisza hétfőn: minden állati eredetű étel fogyasztásától távol tartották magukat. Ezen a napon csak olajjal főztek. Népszerű volt a héjában sült krumpli, melyet lehetett felkarikázva, héját leszedve és olajjal megkenve fogyasztani, hozzá hordós káposztát vagy savanyú káposztát is fogyasztottak. A Hernád-völgyben treszanka (vagy traszenka) volt a neve az olajban sült és hordós káposztával ízesített hasábburgonyának, amelyet ezen a napon fogyasztottak. A főtt

krumplit sós olajba mártogatva is lehetett enni. Ezen kívül népszerű volt még az olajjal készített rántott leves, a krumplileves, az olajjal főzött kukoricadara (más néven cinke), vagy a kemencében sült lángos, melynek tetejére olajat és sót tettek. Voltak helyek, ahol főtt étel nem is került az asztalra (erre használták a „szárazevés” kifejezést) ezen a napon, így például igen elterjedt volt a pirított kenyér olajjal és teával vagy egyszerűen vízzel, melyhez hagyma, fokhagyma is társulhatott, valamint aszalt szilva és más aszalt gyümölcsök.

A tiszta hétfő utáni szombaton, azaz a **nagyböjt első szombatján** a görögkatolikus egyház Tíró Szent Tivadar nagyvérteánuról és a kolibával kapcsolatos csodájáról emlékezik meg. Az ünnep előestéjén, pénteken az (első) Előszenteltek Liturgiája után erre emlékezve történik a koliba (kolyba, kolliba, kollyba, koliva, kollyva) megáldása és szétosztása. A múlt század első felében a koliba elkészítésének, megáldásának és szétosztásának szokása – az adatközlők elmondása és visszaemlékezése alapján – jellemzően nem volt jelen a magyar görögkatolikus egyházban.

A **nagyböjt alatti három szombati napon** a hívek „hramotás misére” mennek, hogy halottaikról megemlékezzenek. Ezen alkalmakhoz köthető a halottak szombati kalácsa, melyet a halottakért végzett Szent Liturgiára vittek. Míg régen ez a szokás a görögkatolikus egyházközösségek körében elterjedt volt, a 20. század elejétől folyamatosan háttérbe szorult.

A húsvétot közvetlenül megelőző hetet virághétnek vagy nagyhétnek nevezzük. **Virágvásárnap** Jézus Jeruzsálembé való bevonulásáról emlékezik meg az egyház. Ezen a napon nem fogyasztottak különösebb ételeket, mint más nagyböjti vasárnapokon.

A **nagyhét első három napján** (nagyhétfőn, nagykedden és nagyserdán) Előszenteltek Liturgiáját végezték, **nagycsütörtökön** az utolsó vacsoráról emlékezik meg a katolikus egyház. Voltak olyan, görögkatolikus vallásukat gyakorló hívek, akik egész nagyhétben szigorú böjtöt tartottak, és több helyen ugyanúgy hús és zsír nélküli ételeket fogyasztottak, mint a nagyböjt szerdai és pénteki napjain. Nagyhét lévén az étkezési szokások is fokozatosan közelítettek a nagypéntekhez, tehát kedden és csütörtökön is mellőzték a húst. Halat, gombát, tésztafélét (pl. olajban sült kelt tésztát, csörögét, fánkot vagy lángost), kukoricadarát (pl. pirított vajjal), héjában főtt krumplit (olajjal meglocsolva és hagymakarikkal) készítettek, valamint olajjal készült rántott leves vagy krumplileves és olajos pirított kenyér kerülhetett az asztalra. Csereháti szokás szerint csütörtökön este a másnapi szigorú böjt miatt rántottát sütöttek, hogy jól be tudjanak vacsorázni, és másnap bírják a böjtöt. Voltak, akik már a csütörtökesti kinszenvedési evangéliumoktól nem ettek, hanem egészen vasárnapig böjtöltek, és csak a szentelt ételekből ettek legközelebb.

Nagypéntek Jézus Krisztus halálának napja. Ha nagypéntek március 25-re esik (az örömhírvétel ünnepére), a böjt csak a Szent Liturgiáig tart, utána már csak megtartóztatás van. Minden más nagypénteki nap szigorú böjti nap, így ezen a napon is ugyanolyan szigorú böjti napot tartottak a görögkatolikusok, mint a nagyböjt első napján. Voltak, akik szinte semmit (kenyér és víz kivételével) nem ettek ezen a napon, vagy a teát is cukor nélkül fogyasztották. Akadtak olyanok, akik üres, pirított, lekváros vagy olajos kenyeret ettek gyümölcscsel (almával). Az öregeknek és a gyerekeknek adhattak például laskát: liszthez és aludttejhez egy pici sót, egy kávéskanál szódadikarbónát adtak, majd megkelés után a masinán vagy a platnyin sütötték meg, és szilvalekvárral vagy mézzel ízesítették. Népszerű volt a kemencében sült lángos (kömény-maggal a tetején), a pattogatott vagy a főtt, szemes kukorica (cukorral vagy mézzel ízesítve). Mindezen kívül lehetett káposztaleves (pl. a hordós káposzta levéből és tésztával kiegészítve), gombaleves, rántott leves kenyérkockával, vagy pedig olajos ételek, például olajban sült hal vagy krumpli.

Nagyszombaton Jézus síri nyugalmaról emlékezik meg egyházunk. Ez a nap is – mint a nagyböjti időszak többi hétköznapja – bűnbánati nap. A múlt század első felében a vallásukat gyakorló hívek nagyszombaton is böjtöt tartottak, sőt, valahol szigorú böjtöt. Gyásznapi lévén hús-, vaj- és tejmentesen étkeztek, máshol pedig „enyhébb böjtöt tartva” „csak a húst mellőzték” – hiszen csak vasárnapra volt megengedett a húsevés és az egyéb (szentelt) ételek fogyasztása. A nagyszombati ételek között megtalálható volt az olaj, a hal, a pirított kenyér, a szemes főzött kukorica (cukorral ízesítve) és a savanyú leves lecskével, azaz kockatésztával.

A nagyböjti étkezési szokásokról beszélve megemlíthetjük azokat az ételeket is, amelyeket a nagyhét folyamán készítettek el, de annak elfogyasztásával megvárták a húsvéti napját. Ugyanis a húsvéti ételek elkészítése szintén segíti a húsvétra való ráhangolódást, mintegy kiegészíti a böjtöt, bűnbánatot és a liturgikus eseményeket. Bizonyos helyeken már nagycsütörtökön elkezdték a húsvéti ételek elkészítését (a sonka bepácolása, a torma elkészítése stb.), voltak családok, ahol nagypénteken főzték meg a húsokat, a legtöbb helyen azonban nagyszombat volt a sütés-főzés napja. Ezen a napon nagyon sok teendője volt a háziasszonyoknak. Aznap kellett elkészíteniük mindazt, ami a húsvéti pászkáskosárba került másnap: füstölt vagy főtt sonka, főtt kolbász, oldalas, töltött hús (dagadó), töltött tyúk, rúdfasírt, töltelék (vagy lábatlantyúk = sült töltelék) és szalonna; főtt tojás, sárgatúró (szirik, szirik, szirik, szirka, túrócska, édessajt vagy édestúró), sajt, vaj (esetleg túró); és mindehhez tejfölös vagy ecetes torma, cékla; illetve a legfontosabb, a feltámadt Krisztust jelképező kalács vagy pászka.

Grafika: Mincsik Gábor

BRÓDI-SZILÁGYI ICUS

Megnyitotta kapuit a Szent Lukács Görögkatolikus Szolgáltatópont

FÜLÖP METROPOLITA SZENTELTE MEG NOVEMBER 25-ÉN A SZENT LUKÁCS GÖRÖGKATOLIKUS SZERETETSZOLGÁLAT KARITATÍV IRODÁJÁNAK ÚJ ÉPÜLETÉT A DEBRECENI SZÉKESEGYHÁZ SZOMSZÉDSÁGÁBAN, AZ ATTILA TÉR 7. SZ. ALATT.

A Szent Lukács Görögkatolikus Szolgáltatóponton működik a 2017-ben alapított Karitatív Iroda, mely az egyházmegyei karitással együttműködve végzi a szeretetszolgálat által korábban folytatott karitatív feladatokat, az adományok gyűjtését és szétosztását.

A debreceni iroda ezek mellett számos feladatot vállal magára. Minden hónap első vasárnapján meleg ételt osztanak a rászorulóknak, akiknek összeírásában a parókusok, az egyházmegyei karitás és a családvédelmi munkatársak segítenek. Annak érdekében, hogy kellő mennyiségű ételt tudjanak főzni, minden alkalomra ételjegyeket

nyomatnak, melyeket eljuttatnak a rászorulókhöz, ezt a munkát 10-15 önkéntes segíti. Természetesen, aki az irodában maga kér ételjegyet, az is kap.

A Karitatív Iroda kórházi beteglátogatást is szervez a Kenézy Gyula Egyetemi Kórházban és a Debreceni Egyetem Klinikai Központban, ebben a kórházlelkeseknek is nagy feladata van: segítenek eljutni azokhoz az idős betegekhez, gyerekekhez, akik hosszú időt kénytelenek egészségügyi intézményben tölteni.

A szolgáltatóponton folyamatos az adományok gyűjtése és szétosztása a rászorulóknak a beérkező kérelmek alapján. Rendelkezésükre áll Debrecenben egy raktárhelyiség, mely alkalmas ruhák, tartós élelmiszerek és kisebb méretű tárgyi eszközök tárolására.

Az iroda feladataihoz, céljainak megvalósításához nélkülözhetetlen az önkéntesek elkötelezett munkája, ezért folyamatosan történik az önkéntesek szervezése, egy adatbázis létrehozása és bővítése. Számukra rendszeresen szerveznek találkozót, mert ezáltal biztosítható az elkötelezettségük fenntartása és munkájuk elismerése.

A karitatív tevékenységben fontos szerepe van a prevenció munkának, vagyis a megelőzésnek. Ennek keretében szerveztek előadásorozatot a görögkatolikus általános és középiskolákban tanuló, valamint a hajdúsági és a debreceni gyermekvédelmi központok lakószobáiban nevelkedő gyerekeknek. A diákoknak Incze Zsuzsa mesélt a gyermekekre leselkedő veszélyekről, és igyekezett felhívni a figyelmet az emberkereskedelem elleni küzdelemre.

A november 25-i ünnepélyes átadáson Fülöp metropolita így fogalmazott: Éppen karácsony előtt, a böjti időben örvendetes dolog, hogy átadhatjuk ezt a kis „szeretetsarkot”, hiszen a bűnbánati időben minél több mindent vonunk meg magunktól, annál gazdagabbá válhatunk. Minél többet tudunk adni másoknak, annál inkább gazdagszunk mi is. Az Úristennek ez a

csodálatos rendje éppen karácsonykor mutatkozik meg: odaadja magát nekünk, és ezzel az egész életünk a helyére kerül. Én azt kívánom, hogy találkozzon itt a mi odaadó szeretetünk az Isten odaadásával. Akik itt adományban részesülnek, magát az Istent kaphassák meg minden alkalommal – rajtunk keresztül.

Ungvári Sándor, a Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat igazgatója köszönetet mondott mindazoknak, akik segítettek a szolgáltatópont létrejöttében, amely közel 50 millió forintból valósult meg. Ennek egy része (20 millió forint) uniós pályázati forrás, másik része saját forrás volt.

Az Attila téri épületben nemcsak a karitatív tevékenységeket koordinálják a jövőben, de ide várják a különféle adományokat is: lehet az ruhanemű, technikai eszköz, de akár tartós élelmiszer is. Ezeket folyamatosan osztják szét az arra leginkább rászorulóknak.

Adományait
hétköznap 8.00–12.00 óra között
várják a szolgáltatóponton
Debrecenben, az Attila tér 7. szám alatt.

Tompa Mihály

Karácsony estéjén

Nem hallod-e? Kopogtat valaki...
Told hátra, édes anyjok, a reteszt!
Setét van künn, s erősen fú, esik...
Ereszd be a szegény utast, ereszd!
Boldogtalan, kinek ma útja van,
S ott éri a szent est, hol idegen!
Csak erre, erre! bátran egyenest, –
A szó elég jókor lesz ide benn!
– Ah, ifjú s vándor, mint a mi fiúnk!

Isten hozott, oldozd le saruid –
Jól ég a tűz, melengsd fel magad!
Szemközt fogott a csapkodó vihar,
Hajfúrtöd a két orcádhoz tapadt!
Hja szenvedés az utas élte most...
Szél ostora s köd a kísérete,
Ember s hajlék öröm reája, kit
Éhes, vonító vad kísérete.
– Nem jársz-e künn te is, szegény fiam?

Elébb, elébb! Úgy hátra mért vonulsz?
Tied köztünk az asztalnál a hely,
Szerény tálnk mellett bor és kalács,
Elégülj meg, vidulj fel, s ünnepelj!
Vendégünk vagy, s szállást ad e fedél,
S alatta szél – hideg, ne félj, hogy árt!
Megosztjuk, ami jót nyerünk – veled,
Nyújtsd közelebb azt az üres pohárt...
– Hol ünnepelsz te most, jámbor fiúnk?

Aztán beszélj, hadd halljam a szavad.
S hogy ifjú szívednek mily álma van?
Nagy cél után kellett eredned – a
Széles világnak ily fiatalon!
Élnek-e még szüleid, a kiket
Úgy érdekel szerencséd és bajod?
Hazafelé fordul-e már utad,
Vagy a tieid még messzebb hagyod?
– Miként az a mi kedves, rossz fiúnk!

Mert úgy van az! oly balga a szülő:
Hogy a fiak serdült korára vár.
Akkor kiszállnak... S árván marad
Üres fészkében az anyamadar.
Bár szüntelen fáj, fáj... ilyenkor ont
Az a hiány legkeserűbb könnyüt:
Midőn az édes vagy szent alkalom
Nagyot, kicsinyt a háznál egybegyűjt...
– Mikor térsz meg mi várva várt fiúnk?

Mikor telnek be édes álmaink...?!
Úgy lenne majd végóránk is nyugodt...
De ím éjfél ut – a hívó világ
E nagy s dicső ünnepre eljutott:
Hogy reggel új, szent érzések között
Hallgassuk a váltság örök szavát:
Hajtsuk fejünket nyugalomra most,
Jer, a vetett ágy vár... jó éjszakát!
– Jó éjszakát, mi szeretett fiúnk!

„Kész az én szívem, Istenem, kész az én szívem”

Fülöp metropolita atya az európai görögkatolikus püspökök találkozója miatt nem tudott részt venni a Keresztény Értelmiségek Szövetségének ünnepségén, amelyet szeptember 14-én a Parlamentben tartottak. A szervezet fennállásának harmincadik évfordulója alkalmából szervezett rendezvényen Maklár Ákos görögkatolikus parókus, a KÉSZ elnöke olvasta fel Fülöp metropolita köszöntőgondolatait, amit az alábbiakban teljes terjedelmében közreadunk.

TISZTELT HALLGATÓSÁG!

Minden bizonnyal többen is eljátszottak már a szóval, ezzel az igen sikeres mozaikszóval, amely Magyarországon a Keresztény Értelmiségek Szövetségét jelöli, s egész egyszerűen azt mondja: KÉSZ. A harmincés ünnepség, a visszatekintés és előrenézés különösen jó alkalmat kínál arra, hogy miközben áttekintjük, hogy ez a nagy felelősséget magára vállaló társaság mit végzett a múltban, s mit tervez a jövőre, nos, ezen ünnepi megállás pillanatában igen hasznos lehet azt is megvizsgálni, hogy mindezek a tevékenységek, ezek a nemes értékekért megfogalmazott célkitűzések milyen lelkiülettel történtek, és fognak történni a jövőben. Talán szokatlan, hogy ilyen nagyszabású összegzésnél és tervezésnél az előadó nem magára a történésekre, a cselekményekre, azok eredményeire és hatásaira irányítja a figyelmet, hanem egy jelentéktelennek tűnő körülményre, amelyről a közéletben végképp igen ritkán esik szó, nevezetesen a szív állapotára, arra a lelkiállapotra, amelyet mindezen nagy hatású események közben az egyes emberek belülről megélték, megélnék. Olyan apró mozzanat ez, amelyre senki kívülről nem lát, nincs rálátása, így könnyen vélhetjük, hogy el is rejthető, csak magunknak tartozunk róla elszámolással. Mostani gondolatmenetemben – s e gondolatmenet kifejtésének lehetőségét mindjárt az elején nagy tisztelettel meg is köszönöm – arra próbálom ráirányítani a figyelmet, hogy ez a belső lelkiállapot nem is olyan jelentéktelen mozzanat a nagy folyamatok hátterében, mivel nem csupán lélektani kísérője a cselekvéseinknek, hanem alapvető meghatározója, iránymutatója, irányadója. Egyáltalán nem haszontalan tehát ezen magas rangú ünnepségen fölvetni a kérdést, hogy az eltelt harminc évben a Keresztény Értelmiségek Szövetségének tagjai valóban „kész”-ek voltak-e, valóságos „kész”-ség vezette-e őket, s ami még fontosabb, a mostaniakban és a később belépő tagokban megvan-e ez a „kész”-ség, vajon ez a „kész”-ség fogja-e vezetni őket az elkövetkező évtizedekben.

„Kész az én szívem, Istenem, kész az én szívem” – kezdi a zoltáros az Istenhez szóló imáját a 107. zoltár elején. Vajon szabad-e ilyen magabiztossággal odaállni az Úr elé? Nem tűnik-e pökhendinek ez a kijelentés, mely szinte makulátlanságot tulajdonít saját magának. Egyáltalán, szükséges-e az Isten elé állás pillanatában arra fölívni az ő figyelmét, hogy én milyen vagyok, milyen a lelkem, a szívem állapota? Nem veszesen annak a farizeusnak az imájához hasonlít ez, amelyet Jézus szembeállított a templom ajtajában félénken meghúzódó vámos imájával, ahol ez utóbbi nagy alázattal fejezte ki töredelmességét; ellenben az első Jézus azt állította, hogy megigazulás nélkül távozott a templomból. Vajon ehhez hasonló dicsekvésként állítja a zoltáros imája elején, hogy „kész” a szíve? Ha azzal folytatná, mint a Jézus által említett farizeus, hogy részletezi is, mi mindent tesz, milyen áldozatokat hoz, ráadásul összehasonlítja magát a másikkal, a hátul állóval, nos, az ilyen ima minden bizonnyal a zoltáros és a szavaival imádkozó utódai számára sem eredményezne meghallgatást.

Ezért hát érdemes tovább olvasni a zoltárt, s nem állni meg az első kijelentésnél, mely egyrészt lelkesítő is lehet, másrészt azonban – mint látjuk – nem is annyira veszélytelen: „Kész az én szívem, Istenem...” – kezdi a zoltáros, és folytatja: „kész az én szívem énekelni és zoltárt zengeni.” Így már érthető, hogy az Istent lelkesen megszólító imádkozó valójában nem csak egy megállapítást tesz, nem magára mutat, hogy közölje, hol tart az életszentség útján, hanem most kíván belekezdeni egy nagy dicsőítésbe, hálaadásba, s ezt szeretné a tőle telhető legnagyobb odaadással tenni. A szívének a készsége nem egy befejezett állapot meghatározása, hanem valamire irányuló törekvésnek a kifejezése. Szeretne valamit elérni, valamit tenni, s tudja jól, hogy ezt fél szívvel nem lehet, nem érdemes, Istenhez nem is illő, szeretné hát beleadni teljes valóját, teljes önmagát. Ez az erős fölütés arra vonatkozik tehát – s érezhető benne az önbuzdító szándék is –, hogy amit most tenni kíván, vagyis Isten dicsőítése, a neki zengő ének – mint később látjuk, hangszerrel is kísért ének –, ez a tőle telhető legjobb, legszebb, legteljesebb legyen. Bele akarja adni a szívét. Tudja, hiszi, hogy Istenhez nem való, nem illő más, csak ez a teljesség, már ami az emberi töredékből telik.

Az említett önbuzdító szándék pedig arra vonatkozik, hogy szeretné ezt az Isten-dicsőítést nemcsak a tőle telhető legtökéletesebb módon végzni, hanem még annál is jobban. Nagyon sokat jelent tehát ez a készsége utalás. Benne rejlik az ember gyarlóságának önismerete is, bár készségről beszél, de mintegy érzi, hogy nem kész, nem eléggé kész rá. Az evangéliumnak egy érdekes mondata juthat az eszünkbe. Egy beteg gyermek édesapja, amikor megtudja, hogy gyermeke meggyógyulása az ő hitének függvénye, akkor kiáltja ezt: Hiszek, Uram, segíts az én hitetlenségemen. Így fordíthatnánk le: Kész vagyok, Uram, segíts az én készségben való hiányosságaimon! A „kész az én szívem” fohász tehát bennfoglaltan ezt is jelenti: szeretnék kész lenni.

Hogy az Isten-dicsőítés még szebb, még teljesebb legyen, az énekelve imádkozó előveszi a hangszerket is. A lelkesítő, buzdító szándék ezekre az önmagukban élettelen eszközökre is rávetül: Ébredj föl, hárfá, kelj föl, citera! Kedvesnek tartom ezt a lélektani pillanatot, amint az imádkozni szándékozó zenész megpillantja ezeket a zeneszerszámokat, s mintegy rájuk kiált: „Hát ti még hallgattok? Munkára fel! Kezdjünk az Isten dicséretébe!” Ám nyilvánvaló, hogy az élettelen eszközök továbbra is némán hevernek, ha az ember nem veszi kézbe őket. Mintha az ember beleérezne saját tehetetlenségébe: neki is hiábavaló minden dicséretre törekvése, ha a Lélek nem szólaltatja meg őt, ha nem „veszi kézbe”. Az ember „csak zengő érc és pengő cimbalom”, ha nem járja át az Isten szeretete. Az őszövetségi ember még nem ismerhette a szeretethimnusz, de ugyanabból az őstapasztalatból meríthetett, mint Szent Pál, amikor írta, énekelte, imádkozta ezeket a szavakat.

Fülöp metropolita köszöntője a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége jubileumi ünnepségén az Országházban

A hangszerek tehát szebbé teszik az éneket, teljesebbé teszik az Isten-dicsőítést. Akkor hát ne maradjanak némák, ébredjen, keljen föl a hárfa és a citera! A 107. zsoltár első versszakának lezárása aztán mindent elárul. Meglepő fordulatnál újra önmagára tekint az imádkozó, s ezzel zár: „fölebredtek hajnalra”. Valószínű, hogy ez a napszakra utalás nem csupán időhatározó szándékkal jelenik meg itt. Ősi ismeret, hogy hajnalban tud legjobban imádkozni az ember. Amikor még alszik a világ a maga zajaival, szirénhangjaival, ezer csábításával, amikor csak a soha nem alvó angyalok vannak ébren, akkor az imádkozni kívánó lélek könnyebben ott találja köztük önmagát, ezért szívesen legyőzi a test lehúzó, ágyhoz kötő erejét, és fölkel kora hajnalban. Egy másik zsoltársor így fogalmaz: az imádkozó „megelőzi a hajnalt”. Sőt, ezt a zsoltárverset is van, aki így fordítja: „fölebredstem a hajnalt”. Már tudjuk, hogy nem önteltségből, magamutogatásból mond meglepő dolgokat, hanem inkább a kívánságát fejezi ki ezekkel a képekkel. Ha hajnalban szól legjobban az ima, akkor én még a hajnalt is meg akarom előzni, hogy a horizonton megjelenő nap már imádságban találjon engem! Minden szó, minden kép ezt az odaadást, ezt a minél tökéletesebb dicsőítésre törekvést, ezt a készséget fejezi ki.

Minden bizonnyal érdekes és érdemes is volna tovább elemezni ezt a zsoltárt, de nem szeretnék teljesen célt téveszteni, hogy az Országház felsőházi termében ószövetségi egzegézist tartsak. A szándékom csupán az, hogy e közel háromezer éves imádságon keresztül rámutassak a szív állapotának fontosságára. Az ószövetségi imádkozó is tudja, hogy amibe belefog, azt teljes szívvvel kell végeznie, a megvalósításához minden eszközt meg kell ragadnia, és az eredmény sokkal több lesz, mint amire saját erejéből képes volna. Mindezt a nyilvánvaló, de itt imádság tapasztalataként kimondott igazságot egészen kézenfekvő a KÉSZ-re alkalmazni.

Vajon mondhatott volna-e mást az alapító Csanád professzor, amikor harminc évvel ezelőtt munkatársaival együtt útjára indította ezt a nagyszerű kezdeményezést, hogy „kész az én szívem”? Vajon fakadhatott-e másból ez a törekvés, mint abból a lelkesedésből, hogy mihelyt megnyíltak – vagy akkor még, 1989-ben talán csak nyiladozni látszottak – a lehetőségek, mindent, de mindent megtegyen a bontakozó új társadalomban, amit az Úristen elvár egy értelmes, gondolkodó keresztény embertől? Minden bizonnyal nem tévedünk, ha föltételezzük, hogy az első KÉSZ-esek bizony készek voltak mindenre, hogy ezt a nagyszerű célt megvalósítsák. S minden bizonnyal szükség volt arra, hogy egymást is lelkesítsék, egymást bátorítsák, minden bizonnyal nem ritkán találkoztak saját gyöngeségeikkel, amelyek származhattak külső ellenállóerőkkel való eredménytelen küzdelemből, de akár belső elbizonytalanodásból is. Ilyen pillanatokban nagy segítségükre lehetett ez a nyilván minden tudatosság nélkül választott, s lám, a Zsoltárok könyvében is többször szereplő mozaikszó. S ez a buzdítás, kölcsönös bátorítás nem-

csak az elbizonytalanodás pillanataiban jelentkezhetett, hanem az esz-közök megragadásában is. Miként a zsoltáros kézbe vette a hangszereket, hogy azzal még szebb, még Istennek tetszőbb dicsőítést zengjen, teljesen biztos vagyok abban, hogy az alapítók is megragadtak minden lehetséges eszközt, hogy véghez vigyék törekvéseiket, hogy vigyék előre hazánk, nemzetünk tiszta, keresztény értékeit. Akkor ők aligha gondolhattak arra, hogy egy kicsiny szobában megfogalmazott célkitűzéseik eredményeit három évtizeddel később az ország legfőbb vezetői fogják a nemzet legmagasabb csarnokában, a felsőházi teremben ünnepelni. Törekvéseik többre jutottak, mint amit valaha is álmodni mertek. Nem másért, hanem azért, mert tiszta szándékaikkal mindent az Isten nagyobb dicsőségére akartak végezni, nem pedig a saját megdicsőülésükre. Akiket efféle alantas szándék vezet, azok mindig csak ideig-óráig csillognak, s hamar bekövetkező csúfos bukásuk elkerülhetetlen. Aki azonban Isten dicsőségét keresi, az látszólagos gyöngeségei ellenére is hatalmas dolgokat tud végbevinni. Csakis ez viszi előre a világot, csakis ez tud beilleszkedni a világ Isten akarta fejlődésébe.

S nem erőltetett a zsoltár első versszakának záróképét is a KÉSZ-re alkalmazni: „fölebredstem a hajnalt”. A KÉSZ-nek ma jobban, mint harminc évvel ezelőtt, késznek kell lennie arra, hogy ébresztőt fújjon. Persze, csak az tud ébreszteni, aki hamarabb ébred, mint a többiek. Akit az ébredő új világ eleve ébren talál. Vagyis, aki látja a jövőt, és tud és akar is cselekedni érte. Próféta hivatás ez, mely nem származhat máshonnan, csak Isten indítatásából. Így függ tehát össze a kettő: a hajnalt Isten dicsőítésével kezdeni, s aki ezt teszi, azt Isten is megvilágosítja, hogy mit kell tennie. Aki Isten dicsőségét keresi, azt szolgálja, azt hirdeti, csakis az tudja szolgálni hazáját s építeni az Isten országát. Hazát építeni csak úgy lehet, ha azzal egyszersmind az Isten országát is építjük. Ezt csak a keresztények tudják. Mivel pedig az építés a kiművelt emberfőkre van bízva, a legnagyobb felelősség tehát ezen a téren a keresztény értelmiségiek vállán nyugszik.

Tisztelt Keresztény Értelmiségiek! Önök szövetséget kötöttek arra, hogy ezt az országot a keresztény értékek alapján és útján építik. Hazám és polgártársaim nevében köszönöm Önöknek eddigi készségüket. Tisztelettel és nagy reménységgel kérem Önöket, maradjon meg és épüljön tovább ez a készségük. Én pedig – a hajnalban és más időszakokban is imádkozó ember – azt kérem a Történelem Urától, hogy tartsa meg és éltesse tovább a KÉSZ-t, áldja meg minden további törekvését is. Legfőképpen pedig azt kérem tőle, hogy az ezen ünnepségen résztvevőknek s a távol lévőknek is, e nemes szervezet minden tagjának a szívét őrizze meg és erősítse tovább ebben a készségben.

Pánov apó karácsonya

(Ruben Sallens meséjét átdolgozta: Lev Tolsztoj)

Réges-régen, élt egyszer egy idős suszter, messze-messze, egy kis orosz falucskában. Pánovnak hívták, de senki nem szólította Pánovnak, Pánov úrnak, sőt még Pánov suszternek sem. Bárhová ment a kis falucskában, mindenki annyira szerette, hogy csak Pánov apónak szólították.

Pánov apó nem volt gazdag, egyetlen kis szobáca volt, melynek ablaka az utcára nézett. Ebben a kis szobában lakott, ez volt egyben a műhelye is. De azért szegény sem volt. Minden szerszáma megvolt a susztermesterséghez, volt egy vastűzhelye, aminél melegezett és ételt főzhetett, volt egy nagy fonott kosárszéke, ahol időnként elszunyókált, egy masszív ágya színes takaróval, és egy kis olajlámpája, hogy esténként legyen mivel világitania. Mindig olyan sokan akartak új cipőt csináltatni vagy a régit foltoztatni, sarkaltatni, talpaltatni, hogy Pánov apónak mindig volt elég pénze kenyérré, kávéra és káposztára, amiből levest főzött. Így Pánov apó szinte mindig vidám és boldog volt. A szeme csak úgy ragyogott kis kerek szemüvege mögött. Egész nap dudorászott vagy füttyörészett, a járókelőket pedig hangos jókívánságokkal köszöntötte.

De ezen a napon másként volt. Pánov apó szomorúan állt kis szobája ablakánál, és feleségére gondolt, aki már régen meghalt, meg gyermekeire, akik felnőttek és elköltöztek. Karácsonyeste volt, és mindenhol együtt volt a család. Pánov apó végignézett a falu házain. Minden ablakból gyertyák és lámpák vidám fénye szűrődött ki, és már álltak a karácsonyfák. Hallotta a nevetést és a gyermekek boldog zisibongását játék közben. Érezte a sült hús illatát, mely az ablak és ajtó melletti repedéseken szivárgott be. Komótosan meggyújtotta az olajlámpát, odament a polchoz, és levett egy régi, barna könyvet. Leseperete az ott maradt bórdaárkákat a padról, feltett egy bögre kávévat a tűzhelyre, leült a fonott kosárszékebe, és elkezdett olvasni.

Pánov apó nem járt iskolába, és nem tudott valami jól olvasni, ezért ujjával követte a szöveget, és hangosan olvasott. A karácsonyi

történetet olvasta, hogy Jézus nem házban, hanem egy istállóban született, mert nem volt számukra hely a vendégfogadó háznál.

Bizony, bizony – mondta Pánov apó, bajuszát pödörgetve. – „Ha idejöttek volna, elalhattak volna meleg takarómmal. Örölnék, ha lenne itt velem valaki, és egy kisgyermek, akivel eljátszanék.” Pánov apó felállt és megpiszkálta a tüzet. Kint ködösre fordult az idő, így feljebb csavarta a lámpát, töltött magának egy csésze kávéat, és folytatta az olvasást.

Arról olvasott, hogy gazdag bölcsek keltek át a sivatagon, hogy ajándékot vigyenek Jézusnak, aranyat és illatos fűszereket.

„Bizony, bizony – sóhajtott fel Pánov apó –, ha Jézus idejönne, nem tudnék neki mit adni.” Azután elmosolyodott, és a szeme felragyogott kis kerek szemüvege mögött. Felállt az asztal mellől, és odament a polchoz. Volt ott egy zsinnyel átkötött, poros doboz. Felnyitotta a dobozt, és kivett egy pár apró cipőcskét. Kezébe vette a kis cipőket, és mozdulatlanul állt. Ez volt a legjobb pár cipő, amit valaha készített. Óvatosan visszатette őket a dobozba, azután újra leült a kosárszékebe. „Ezzel ajándékoznam meg” – dühöngte. Sóhajtott egyet és tovább olvasott.

Ki tudja, talán a szoba melege tette, vagy amúgy is későre járt, de Pánov apó csontos ujjai nemsokára lecsúsztak a lapról, szemüvege is lecsúszott az orráról, és csendesen elaludt. Kint egyre nagyobb lett a köd. Elmosódott alakok haladtak el az ablak előtt, de az öreg suszter csak aludt tovább, még horkolt is egy kicsit. Hirtelen egy hang szólította: „Pánov apó, Pánov apó!” Az öregember felugrott. „Ki az?” – kérdezte, amint körülnézett. Elég rosszul látott a szemüvege nélkül, de biztos volt benne, hogy senki sincs a szobában. „Pánov apó! – szólt újra egy hang. – Azt kívántad, hogy megláthass, hogy betérjek a műhelyedbe, és megajándékozhas. Holnap reggeltől estig figyelj, és én eljövök. Légy nagyon figyelmes, hogy felismerj, mert nem mondom meg, ki vagyok!”

Azután újra csend lett. Pánov apó megdörzsölte a szemét és felállt. A kályhában már elégett a szén, a lámpa pedig teljesen kialudt, de kívülről csengők hangja hallatszott. Itt a karácsony, csilingelték.

„Ő volt! – mondta magában az öreg suszter. – Jézus volt!” Elgondolkozva megpödörte a bajuszát. „Lehet, hogy csak álom volt, de azért figyelni fogok, és remélem, hogy karácsony napján meglátogat. De hogyan fogom megismerni? Hiszen nem maradt kisgyermek, felnőtt, király lett, és azt mondta, hogy ő az Isten Fia.” Az öregember megcsóválta fejét. „Bizony, bizony – mondta –, nagyon kell majd figyel-nem.” Pánov apó le sem feküdt. Ott ült fonott székében az ablakkal szemben és figyelt, mikor jön arra valaki. Lassan-lassan felkelt a nap, és sugarai megvilágították a macskaköves utat. Senki sem járt az utcán.

„Főzök magamnak egy jó kávéat karácsony reggel – mondta Pánov apó vidáman, csak úgy magának. – Begyűjtem a kályhát, és főzök egy nagy adag gőzölgő kávéat, de az egyik szemem azért mindig az ablakon lesz. Remélem, ma eljön!” Pánov apó várt. Végre jött valaki: egy alak tűnt fel a kanyargós utca másik végén. Pánov apó kilesett a jégvirágos ablakon. Nagyon izgatott volt – lehet, hogy Jézus jön hozzá. Csalódottan fordult el. Az alak egyre közeledett. Lassan jött az úton, meg-megállva. Pánov apó tudta már, hogy ki jön: az öreg utcaseprő, aki minden héten arra jött talicskájával és seprűjével. Pánov apó mérges lett. Jobb dolga is volt, mint öreg utcaseprőket figyelni. Istent várta, Jézust, a királyt. Türelmetlenül elfordult az ablaktól, és jó ideig várt, hogy az utcaseprő elmenjen. De mikor visszafordult, az öregember még mindig ott állt az utca másik oldalán, Pánov apó boltjával szemben. Letette a talicskáját, kezét dörzsölgette és dobogott a lábával, hogy egy kicsit felmelegedjen. Pánov apó nagyon megsajnálta, mert látszott, hogy nagyon fázik.

Még elképzelni is rossz, hogy valakinek karácsonykor is dolgoznia kell. Pánov apó megcogtatta az ablakot, de az öregember nem

hallotta, így kinyitotta műhelyének ajtaját. Az ajtóból kiszólt: „Jöjjön be egy kicsit melegedni!” Az utcaseprő kicsit ijedten fordult hátra – az emberek gyakran durván bántak vele a munkája miatt. Pánov apó mosolygott. „Mit szólna egy csésze kávéhoz? – szólt neki. – Látom, hogy teljesen át van fagyva.” Az utcaseprő egyből otthagya a talicskáját. „Hát, bizony jólesne! – mondta, és bement a kis műhelybe. – Igazán nagyon kedves magától, igazán nagyon kedves.” Pánov apó kitöltött egy csésze kávéval a tűzhelyen lévő kannából. „Ez a legkevesebb, amit tehetek – felelte. – Hiszen karácsony van.” Az öreg utcaseprő felsóhajtott: „Nekem ennyi a karácsony.” Miközben a kályha mellett melegedett, nedves ruhájának párolgása kesernyés szaggal töltötte el a szobát. Pánov apó visszatért előbbi helyére az ablak mellé, és figyelte az utcát.

„Látogatót vár? – kérdezte az utcaseprő. – Remélem, nem vagyok útban.” Pánov apó meg rázta a fejét. „Én... hm, hallott már Jézusról?” – kérdezte. „Isten Fiáról?” – kérdezett vissza az öregember.

„Ma meg fog látogatni!” – válaszolta Pánov apó. Az öreg utcaseprő megdöbbenve nézett rá.

Pánov apó elmondta az egész történetet. „Ezért figyelem, hogy mikor jön” – fejezte be. Az utcaseprő letette a csészéjét, szomorkásan megcsóválta a fejét, és elindult az ajtó felé. „Hát, sok szerencsét! – mondta. – És köszönöm a kávé!” Most először elmosolyodott. Azután sietve kilépett az utcára, és fogta a talicskáját. Pánov apó az ajtóból nézett az utcaseprő távolodó alakja után. Szétnézett. A téli nap sugarainak melege megolvasztotta a jégvirágokat az ablakon és a csúszós jeget a macskaköveken. Az emberek mozgolódni kezdtek, néhány részeg még most tántorgott haza az előző esti mulatság után. Ünneplőbe öltözött családok siettek, hogy meglátogassák rokonaikat. Mindnyájan mosolyogva köszöntötték a műhelye ajtajában álló Pánov apót. „Boldog karácsonyt, Pánov apó!” – mondták. Az öreg suszter is köszönt, visszamosolygott, de nem állította meg őket, hiszen mindnyájukat jól ismerte. Ő valaki mást várt. Éppen be akarta zárni az ajtót, mikor észrevett valamit. A fal mellett, az árnyékban egy nő közeledett, karján kisbabával. Nagyon sovány volt, láthatóan fáradt, és ruhája is kopott.

Pánov apó nézte-nézte, azután odaszólt neki: „Jöjjön be, és melegedjen meg egy kicsit!” A nő meglepődve tekintett fel és el akart szaladni, de azután meglátta, hogyan ragyog az öreg suszter szeme kis kerek szemüvege mögött.

„Nagyon kedves magától” – mondta az asszony, miközben Pánov apó félreállt, hogy be-

melessen a kis műhelybe. Az öreg csak meg rántotta a vállát. „Ugyan, szóra sem érdemes! – felelte. – Csak láttam, hogy nagyon át van fázva. Messzire megy?”

„A szomszéd faluba – válaszolta az asszony. – Még vagy hat kilométer. Tudja, lent laktam a malomnál, de nincs pénzem a lakbérre, ezért el kellett jönnöm. Most az unokatestvéremhez megyek, hátha befogad, mert nincs férjem.” Az asszony bement és megállt a kályha mellett. Pánov apó karjába vette a kisgyermeket. „Megkínálhatom egy kis levessel és kenyérral?” – kérdezte. De az asszony büszkén elutasította. „Akkor legalább fogadjon el egy kis tejet a gyermek számára – mondta. – Meglangyosítom a tűzhelyen. Ne aggódjon – ragyogtak az öregember szemei –, nekem is voltak gyermekeim.” A kicsi csuklott egyet, és vidáman rugdalózott a lábával. „Bizony, bizony – mondta Pánov apó a fejét csóválva. – Szegény kicsikének nincs is cipője.” „Nincs miből vegyek” – mondta keserűen az asszony.

Miközben Pánov apó a gyermeket etette, támadt egy gondolata. El akarta hessegetni – de csak visszajött. A doboz a polcon. Az a pár cipő, amelyet oly sok évvel ezelőtt készített, talán jó lenne ennek a kis csöppségnek. Így Pánov apó elővette a kis cipőket, és felhúzta a gyermek lábára. Pont rá illett. Tökéletes, mint ha csak ráöntötték volna!

„Fogadja el ezt a pár cipőt” – mondta kedvesen. Az asszony nagyon örült. „Hogyan hálálhatnám meg?” – kiáltott fel.

De Pánov apó már nem is hallotta. Aggódva tekintett ki az ablakon. Csak nem ment el Jézus, míg ő a gyermeket etette? „Valami baj van?” – kérdezte együttérzően az asszony.

„Hallott már Jézusról, aki karácsonykor született?” – válaszolt a suszter egy kérdéssel. Az asszony bólintott. „Ma el fog jönni hozzám” – mondta Pánov apó. – Megígérte.” És elmesélte az álmát, ha egyáltalán álom volt. Az asszony figyelmesen hallgatta, míg be nem fejezte a történetet. Úgy nézett, mint aki nem egészen hiszi, amit hallott; de azért kedvesen megveregette az öregember vállát, és így szólt: „Remélem, valóra válik az álma. Igazán megérdemli, hiszen olyan kedves volt hozzám és a gyermekekhez. Köszönöm még egyszer, Isten áldja!”

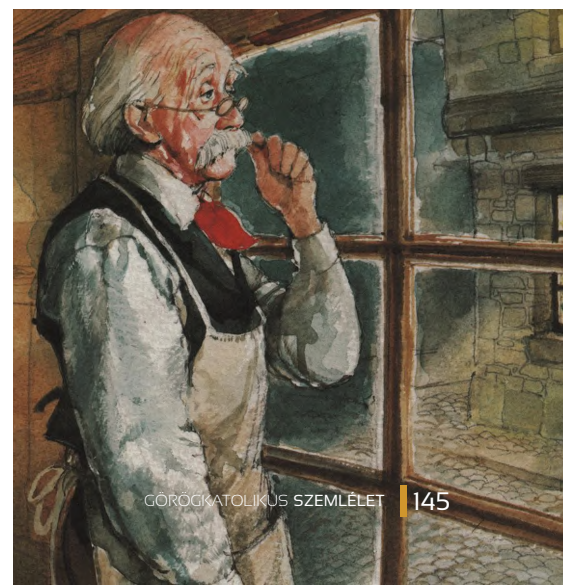
És az asszony folytatta útját. Pánov apó bezárta mögötte az ajtót. Melegített magának egy nagy adag káposztalevest a tűzhelyen, és újra elfoglalta helyét az ablaknál. Teltek az órák, és az utcán jöttek-mentek az emberek. Pánov apó jól megnézett mindenkit, de Jézus nem jött el. Ekkor nagy ijedség fogta el. Talán Jézus eljött, de ő nem ismerte fel? Vagy addig haladt el az

utcán, míg ő a tüzet piszkálta vagy a levesét melegítette, és egy pillanatra elfordult? Az öreg suszter nem tudott tovább nyugodtan ülni. Odament az ajtóhoz, hogy még egyszer szétnézzen. Mindenféle emberek jöttek: gyermekek, idősek, koldusok, nagyanők, vidám és mogorva emberek; némelyekre rámosolygott, másoknak bólintott, a koldusoknak pedig egy pár fillért vagy egy darab kenyéret adott. De Jézus nem jött.

Leszállt az este, mindent elborított a decemberi köd. Az öreg suszter szomorúan meggyújtotta az olajlámpást, és fáradtan ült le fonott kosárszékebe. Elővette a könyvet, de olyan nehéz volt a szíve, és a szeme is annyira fáradt, hogy nem tudta kibetűzni a szavakat. „Csak álom volt az egész – mondta magában szomorúan. – Olyan nagyon hinni akartam benne, annyira vártam, hogy eljőjön.”

Két hatalmas könnycsepp gyűlt össze a szeme sarkában, és legördült az arcán. Hirtelen úgy tűnt, mintha valaki lett volna a szobában. Pánov apó könnyein keresztül egy sor embert látott áthaladni a kis szobán. Ott volt az utcaseprő, az asszony kisgyermekével – mindenki, akit látott, vagy akivel beszélgetett aznap. Ahogy elhaladtak mellette, suttogva kérdezték: „Nem láttál engem, Pánov apó? Nem láttál?” „Ki vagy?” – kiáltott fel az öreg suszter elképedve, és nehézkesen felállt a székből. – Ki vagy? Kérlek, mondd meg!” Azután ugyanazt a hangot hallotta, mint előző este, bár hogy honnan jött, nem tudta volna megmondani: „Éheztem, és ennem adtál, szomjaztam, és innom adtál, jövevény voltam, és befogadtál. Miközben ezeken az embereken segítettél, velem tetted mindezt.” Majd megint teljes csend lett. A könnyek felszáradtak az öregember szeméből. „Bizony, bizony! – mondta lassan Pánov apó, ősz bajuszát pödörgetve. – Hát, mégiscsak eljött!”

Elgondolkodva bólogatott. Majd elmosolyodott, és szeme újra ragyogott kis kerek szemüvege mögött.

Bakonji kapos raguleves

HOZZÁVALÓK: • 15 dkg kolozsvári szalonna • 50 dkg sertéscomb • 15 dkg parasztkolbász (1 szál) • 1 közepes db vöröshagyma • 20 dkg csiperkegomba • 4 db sárgarépa • 2 db fehér-répa • 1 db tv-paprika • 1 db paradicsom • 2 gerezd fokhagyma • 330 g tejföl (nagy doboz) • 2 evőkanál finomliszt • 1 teáskanál kapor (ízlés szerint) • 1 kávéskanál só és bors (ízlés szerint) • 2 teáskanál fűszerpaprika • 2 l víz

ELKÉSZÍTÉS: A kolozsvári szalonnát felkockázzuk, zsírára pirítjuk. A zsiradékon megfnyasztjuk az apróra vágott vöröshagymát, majd rádobjuk a kockára vágott sertéscombot, együtt pirítjuk, amíg a hús kifehéredik, és egy kis levet enged.

Hozzáadjuk a karikára vágott sárgarépát, fehér-répat és gombát, valamint a lereszelt fokhagymát. Elkeverjük, pár percig pároljuk, majd a tűzről levéve rászórjuk a pirospaprikát, és összekeverjük. Visszatesszük a tűzre, és felöntjük 2 liter vízzel, ízlés szerint sózzuk, borsozzuk.

Hozzáadjuk a karikára vágott füstölt kolbászt, az egész paradicsomot és a hasábokra vágott paprikát. Forrásig hevítjük, majd visszaveszszük a hőt, hogy a leves lassan, bugyogva főjön. Fedő nélkül főzzük egészen addig, amíg a hús meg nem puhul.

Kiszedjük a paradicsomot és a paprikahasábokat. A nagy doboz tejföl felét összekeverjük a finomliszttel (a maradékot tálaláshoz tartogatjuk), a leves levéből kanalazunk rá egy kicsit, homogén állagúvá simítjuk, majd egy szűrőn keresztül beleszorgatjuk a levesbe, és jól elkeverjük. Ezután rászórjuk a fölaprított kaporot, és 2-3 percen át forraljuk.

Tejföllel és kaporral tálaljuk.

Különleges bundában sült csirkemell

HOZZÁVALÓK: • 1 db csirkemellfilé (6 szeletre vágjuk, nem kell klopfolni) • 2 db tojás (egész) • 2 evőkanál olívaolaj • 2 evőkanál tej • só, ízlés szerint • fekete bors, ízlés szerint (őrölt) • fél közepes fej vöröshagyma (vagy lila, apróra darabolva) • 1 csokor petrezselyem (felaprítva) • 2 evőkanál finomliszt (a masszába) • 10 dkg sajt (kis lyukú reszelőn lereszelve) • 10 dkg finomliszt (szükség szerint a hús belisztezéséhez) • 2 dl napraforgóolaj a sütéshez

ELKÉSZÍTÉS: A hat szelet húst ízlés szerint sózzuk, fűszerezzük. A többi hozzávalót (a sütéshez szükséges olajon és a forgatáshoz szükséges liszten kívül) egy tálkába tesszük és jól összekavarjuk.

A hússzeleteket lisztbe mártjuk, majd a kikavart masszában megforgatjuk. Tapadásmentes serpenyőben olajat hevítünk, ebbe tesszük a masszában megforgatott húsokat, s közepes lángon mindkét oldalát szép barnára sütjük.

Tetszőleges körettel és salátával/savanyúsággal tálaljuk.

A hat szelet hús nagyjából három fogásra elég; ha többen vagyunk, arányosan többet kell használni mindenből.

Téli gyümölcstorta

HOZZÁVALÓK:

A tésztához: • 3 db tojás • 2 dkg cukor • 10 dkg finomliszt • 7 dkg margarin • 1 csomag vaníliás cukor • 1 csipet só • 1 teáskanál sütőpor • 1 evőkanál vaj (a forma kikenéséhez) • 1 evőkanál finomliszt (a forma kikenéséhez)

A pudinghoz: • 3 dl tej • 1 tasak vaníliás pudingpor

A tetejére: • 2 közepes db banán • 1 db kiwi • 1 csomag tortaszelé

ELKÉSZÍTÉS: A tojást jól kikeverjük a cukorral. Hozzákeverjük a lisztet, a vaníliás cukrot, a sót, a sütőport, végül a megolvasztott, de nem meleg margarint.

Egy zsírozott, lisztezett gyümölcstortaformába öntjük, és aransárgára sütjük, a kisült tésztát táltra borítva kihűtjük.

3 dl tejből vaníliapudingot főzünk, és langyosan a tésztára öntjük. Miután megdermedt, kirakjuk a gyümölcsökkel.

Végül elkészítjük a csomagolás hátoldalán leírtak szerint a gyümölcszelét, és leöntjük vele a tortát úgy, hogy a gyümölcsök ne maradjanak szabadon.

JÓ ÉTVÁGYAT
KÍVÁNUNK!

LASKAY ANNA

Család és barátság

Hárman üljük körül az asztalt. Nők: feleségek és családanyák. Beszélgetünk. Sokszor csak elmesélve a saját történetünket, segítjük egymást tovább. Gondolatainkat közreadva, reméljük, sokan magukra ismernek, s „leülnek közénk”.

Anna: Az ünnepek mindig lehetőséget adnak arra, hogy a családi kereteken túllépve többet találkozzunk barátainkkal, elutazzunk távolabbi rokonainkhoz, vagy épp elhívjuk azokat az ismerősöket, akikkel szívesen töltünk időt. Ilyenkor akaratlanul is példát adunk arra, hogyan lehet elmélyíteni, építeni egy-egy barátságot. Én nagyon lényegesnek érzem, hogy ezekbe belenőjenek a gyerekeink, megérezzék, milyen megtartó ereje van a tartalmas emberi kapcsolatoknak.

Andi: Nálunk a három nagyobb szinte egykorú. Ma már felnőttek, de el lehet képzelni, milyen volt, amikor kisiskolásként mindnek volt legalább 10-12 barátja! Mivel nem Egerben laktunk, ha zsúrt rendeztünk, a gyerekeket hozó szülők is ott maradtak... ez egy idő után nagyon kimerítővé vált. Inkább egyszerre csak egy-két barátot fogadtunk. De ők jöhettek akár egész hétvégére is! Mivel a vasárnapi ebédek egyébként is 10 fősek voltak, így ez már nem volt megterhelő.

Ildi: Mi, amikor kicsik voltak a gyerekek, nem tartottunk nagy összejöveteleket. Persze meglátogattuk a rokonokat, de barátkozni leginkább azokkal tudtunk, akikkel egy-egy gyerekprogramon találkoztunk, pl. közös tornára, babakörbe jártunk. S érdekes módon a gyerekeink barátságai kapcsán kezdtünk el mi is közelebb kerülni másokhoz. Minket a zsúrokon való találkozások más közös programokig vezettek el, így lettek ezekből alkalmankénti találkozások. De ezek a gyerekeink óvodás, iskolai barátságainak megszűnésével elmaradtak.

Andi: A mi régi egyetemi társaságunkból is azok maradtak meg, akikkel földrajzilag is közelebb maradtunk egymáshoz. Egy barátsághoz nekünk kell a napi kapcsolat, s a tapasztalat, hogy hamar – s jobban-rosszban – elérjük egymást.

Ildi: Igazán közeli kapcsolatban mi egy családdal vagyunk. S tényleg számít, hogy mennyire élünk messze egymástól! Mi például egy társasházban élünk. Biztos, hogy ha nem lettünk szomszédok, nem váltunk barátokká sem! Velük az idők folyamán nagyon elmélyült a barátságunk, s amellet, hogy mi, szülők számíthatunk egymásra, jó látni, hogy a fiukkal a mi fiunk is igazi jó barát lett!

Anna: Én is tapasztaltam, hogy a gyerekeink korától s a mi élethelyzetünkől is függ, hogy mennyi figyelmet és időt tudunk az emberi kapcsolatainkra szánni. De hál' Istennek nagyon sokféle barátunk van! Azt látom, hogy a gyermekeink továbbviszik a mi nyitottságunkat, s érzik ennek a gazdagító erejét. Feltehetően ezt főleg én, illetve a szüeim példája táplálja, mert nekem mindig nő a barátaim száma. Csak pár éve tudatosodott bennem, hogy az évtizedek óta tartó barátságaim mellé minden munkahelyen, új közösséggel érkezik egy olyan ember az életembe, aki igaz barátommá válik. S ezt nagy ajándéknak érzem!

KÉRDÉSEK A TOVÁBBGONDOLÁSHOZ:

Kiket tekint barátainak? Milyen szerepet játszanak az életében a barátságok? Mennyire tartja fontosnak az ezekhez kötődő értékek megvallását, felmutatását, továbbadását?

Ha válaszait velünk is megosztaná, kérjük, írja meg nekünk!
Weboldalunk: <http://www.noi-kerekasztal.hu>

Június 8.

Június 21.

Június 24.

Június 10.

Június 22.

Június 29.

Június 16.

Június 23.

Június 29.

Június 19–26.

Június 23–28.

Június 30. – július 4.

Június 8. Máriapócsra zárandokoltak a Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat fenn tartásában működő gyermekvédelmi központok.

Június 10. Atanáz püspök Homrogon diakónussá szentelte Troszt Ákos alszerpapot.

Június 16. Fülöp metropolita Debrecenben pappá szentelte Troszt Máté diakónust.

Június 19–26. Fülöp metropolita a Pittsburghi Görögkatolikus Metropólia ötvenéves jubileumi ünnepségén vett részt az Amerikai Egyesült Államokban.

Június 21. A gyermekvédelmi intézmények Ágota Országos Labdarúgó Tornáját a tavalyi év után ismét a Szent Miklós Gyermekvédelmi Intézmény csapata nyerte. Csatunk adta a gólkirályt és a torna legjobb kapusát is.

Június 22. Máriapócsra zárandokoltak a szlovákiai magyar esperesi kerület hívei.

Június 23. Több száz pedagógus vett részt Máriapócsra a pedagógusok zárandoklatán.

Június 23–28. Száz gyermek vett részt az idei Görögültz táborban.

Június 24. Atanáz püspök Miskolcon pappá szentelte Varga Csaba diakónust.

Június 29. Száznál is többen vettek részt az idei motoros zárandoklaton Máriapócsra.

Június 29. Fülöp metropolita Hajdúdorogon pappá szentelte Kruppa Kirill diakónust.

Június 30. – július 4. Máriapócsra vettek részt lelkigyakorlaton a tisztelendő asszonyok.

Július 18–20. Tokajból Máriapócsra zárandokoltak a 22+ gyalogos zárandoklat résztvevői.

Július 18–20.

Július 25–28.

Augusztus 15.

Július 20.

Augusztus 5–10.

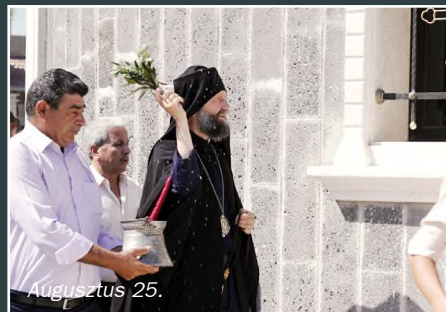
Augusztus 15–20.

Július 19–20.

Augusztus 6.

Augusztus 25.

Július 22–25.

Augusztus 13–17.

Július 19–20.

Július 20. Fülöp metropolita Hajdúdorogon pappá szentelte Debreczeni András diakónust.

Július 19–20. Több mint háromszázan zarándokoltak Kárpátaljáról az Illés-napi búcsúra Máriapócsra.

Július 22–25. Dobos András miskolc-avasi parókus vezetésével zajlott az irotai zsolozsmástábor.

Július 25–28. Kanyó Árpád hodászi parókus vezetésével zajlott a létavéteszi zsolozsmástábor.

Augusztus 5–10. A debreceni Dorcas kemping adott otthont az idei Damján tábornak.

Augusztus 6. Fülöp metropolita Debrecenben pappá szentelte Káplár Márton diakónust.

Augusztus 13–17. Szokás szerint óriási lelkesedés jellemezte az ifjúsági gyalogos zarándoklatot.

Augusztus 15. Ábel püspök Kisvárdán diakónussá szentelte Tamás Ferenc alszerpapot.

Augusztus 15–20. Balatonföldváron volt a Görögkatolikus Metropólia családtabora.

Augusztus 25. Fülöp metropolita szentelte föl a szíriai al-Dmeine – háborúban súlyosan megrongálódott – templomát, melyet a magyarok adományából építettek újjá.

Szeptember 1.

Szeptember 27-28.

Szeptember 11-14.

Szeptember 27-28.

Szeptember 15.

Szeptember 28.

Szeptember 1. Fülöp metropolita és Milan Chatur kassai püspök fölszentelte a magyar állam által épített nagyszalmenci magyar görögkatolikus óvodát. A magyar falut 1946-ban kettévágták, ma egyik fele Ukrajnához, másik fele Szlovákiához tartozik.

Szeptember 11-14. Rómában tartották a keleti rítusú katolikus püspökök éves találkozóját.

Szeptember 15. Ferenc pápa a Keleti Egyházak Kongregációjának konzultorává nevezte ki dr. Szabó Pétert, a Szent Atanáz Hittudományi Főiskola kánonjogi tanárát, volt rektorhelyettesét.

Szeptember 27-28. Nagy érdeklődés övezte a II. Edelény Open Asztalitenisz Versenyt.

Szeptember 27-28. Közel hatvanan vettek részt az édesapák zarándoklatán Debrecen és Máriapócs között.

Szeptember 28. Nagy érdeklődés mellett zajlott a metropolia és a Magyar Speciális Olimpiai Szövetség által közösen rendezett II. Edelényi Nyitott Úszóverseny.

Október 5.

Október 12.

Október 7.

Október 29.

Október 8.

November 16.

Október 5. Kissné Suta Mariann, a Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat Karitatív Irodájának vezetője kapta az idei Caritas Hungarica Díjat.

Október 7. Megáldották és átadták a megújult máriapócsi zárándokházat.

Október 8. Debrecenben ünnepélyesen megáldották a Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat fenntartásában működő Szent Lukács Görögkatolikus Korai Fejlesztő és Gyermekrehabilitációs Központot.

Október 12. A Görögkatolikus Motorosok Közössége a Tiszaújváros–Sajópálfala–Rakaca útvonalon vett részt év végi hálaadó zárándoklaton.

Október 25–27. Óriási érdeklődés kísérte a Görkapocs Fesztivált a debreceni Főnix Csarnokban.

Október 29. A Magyar Kormány szervezésében zárt körű konferenciát tartottak Budapesten a keresztényüldözés kérdéseiről, melyen részt vett a melkita, a szír katolikus, a szír ortodox és a görög ortodox antiochiai pátriárka.

November 16. Házaspároknak tartottak lelki napot Sajópálfalán.

Lám, a barlang fénylik

Mit is ünneplünk karácsonykor?
Hogy Isten nekünk adta Fiát.
Az Egyszülött Fiút a jászolban,
Isten adta önmagát.

Átadta nekünk az életét,
Kezünkbe tette sorsát,
Hogy mi is kezünkbe vegyük életünk,
Ezt az isteni morzsát.

A betlehemi fényben látjuk
Máriát és a gyermeket.
De e gyermekben önmagunkat látjuk,
S magunkban istenfényeket.

Lám, a barlang fénylik.
Kik belépnek, látják.
Meglátják benne fényleni
önmaguk világát.

Jézus nem idegen köztünk,
Nem úrból pottyant lény.
Remegő gyermek a hidegben,
Áttüzesítő fény.

Megcsillan benne a remény
Az ember sötét éjjelén,
Karácsonyi fény az éjben:
Ember az Isten ölén.

Testvér, ha fényt látsz, az nem a csillag.
Nem csak vezet, hogy odatalálj.
Az a csillag belőled tűnt föl,
Hogy egyszer végre hazatalálj.

Beteljesítette akaratát,
Az ember örök vágyát,
Mit egymásnak mi nem adhatunk:
Az Isten boldogságát.

GÖRÖGKATOLIKUS FIATALOK CLUBJA

📍 1024 Budapest, Pengő köz és Káplár utca sarka

📘 GrFC - Budapesti Görögkatolikus Fiatalok Clubja

Egyetemista közösségi együttlét **keddenként 19:00-tól**, a *Görög Görögben.*

Kedd esti témáink:

**KÖZÖSSÉG
EGZISZTENCIA, ÖNISMERET
LELKISÉG, HITÉLET
GÖRÖGKATOLIKUSSÁG, EGYHÁZ
PÁRKAPCSOLAT, HÁZASSÁG**

Keress bennünket a **közösségi oldalakon** is:

📘 / Budapesti Görögkatolikus Egyetemi Lelkészség

📷 / grfc_budapest

Budapesti Görögkatolikus
Egyetemi Lelkészség

A KICSINY, HIDEGTŐL RESZKETŐ GYERMEK, AKIT MA A JÁSZOLBAN LÁTUNK,
VÉDELMEZZE MEG A FÖLD MINDEN GYERMEKÉT,
ÉS MINDEN TÖRÉKENY, VÉDTELEN ÉS SZEMÉTRE DOBOTT EMBERT.
MINDANNYIUK SZÁMÁRA HOZZON BÉKÉT ÉS VIGASZTALÁST
AZ ÜDVÖZÍTŐ SZÜLETÉSE! AMIKOR ÁTÉREZZÜK, HOGY
AZ EGYETLEN MENNYEI ATYA SZERET MINKET,
TALÁLJUNK ÚJRA EGYMÁSRA ÉS ÉLJÜNK TESTVÉREKKÉNT!

(FERENC PÁPA)

